

Datganiad Cyfrifon

2023-24

CYNNWYS

Tudalen

Cyngor Sir y Fflint:

Adroddiad Naratif	1 – 9
Datganiad Cyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon	10
Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	11
Datganiadau Ariannol Craidd:	
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2024	12
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2024	13
Y Fantolen ar 31 Mawrth 2024	14 – 15
Datganiad Llif Arian ar gyfer y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth 2024	16
Nodiadau ar y Datganiadau Ariannol Craidd:	
1. Nodyn I'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	17 – 18
2. Incwm a Gwariant Segmentol	19
3. Incwm a Gwariant Wedi'u Dadansoddi yn Ol Natur	19
4. Gwariant Gweithredol Arall	20
5. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi	20
6. Trethiant Lleol ac Incwm Grant Amhenodol	20 – 21
7. Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	22 – 23
8. Eiddo, Peiriannau ac Offer	23 – 26
9. Eiddo Buddsoddi ac Ystâd Amaethyddol	27 – 28
10. Asedau i'w Gwerthu	29 – 30
11. Buddsoddiadau Hirdymor	30
12. Dyledwyr Hirdymor	30
13. Dyledwyr Byrdymor	31
14. Buddsoddiadau Byrdymor	31
15. Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod	32
16. Benthyciadau i'w Had-dalu ar gais neu o fewn 12 mis	32
17. Credydwyr	32
18. Incwm Grant	33 – 34
19. Darpariaethau	34 - 35
20. Benthycia Hirdymor	35
21. Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio	35 – 37
22. Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	38 – 40
23. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Gweithredol	41
24. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi	41
25. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu	41
26. Taliadau Swyddogion (gan gynnwys Pecynnau Ymadael)	42 – 43
27. Lwfansau Aelodau	44
28. Partïon Cysylltiedig	44 - 47
29. Ffioedd Archwilio Deddf Gwasanaethau Iechyd Cenedlaethol (Cymru) 2006	47
30. Ffioedd Archwilio	48
31. Cyllidebau cyfun ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol	48
32. Gwasanaethau Asiantaeth	49 - 51
33. Cronfeydd eraill a Weinyddir Gan Y Cyngor	51

34. Dyled Ddigwyddiadol	51 – 52
35. Ased Digwyddiadol	52
36. Dyfarniadau Beirniadol a Rhagdybiaethau	53 – 54
37. Darpariaeth ar gyfer Ad-dalu Benthyciadau Allanol	55
38. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf	55
39. Ymrwymïadau Cyfalaf yn y Dyfodol	56
40. Prydlesu	56 – 58
41. Safonau Cyfrifo Sydd Wedi'u Cyflwyno Ond Heb Eu Mabwysiadu Eto	58
42. Offerynnau Ariannol	59 – 64
43. Pensiynau	64 – 69
44. Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd	69

Datganiadau Ariannol Atodol:

Cyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer y Flwyddyn yn Diweddu 31 Mawrth 2024	70
Symudiadau Datganiad y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer y flwyddyn yn Diweddu 31 Mawrth 2024	71
Nodiadau ar y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer y flwyddyn yn Diweddu 31 Mawrth 2024	71 – 73
Polisiau Cyfrifo	74 - 89
Cyfrifon Grŵp:	
Datganiadau ariannol un endid Cyngor Sir y Fflint ynghyd â'i is-gwmnïau	90 – 97
Cyngor Sir y Fflint:	98 – 101
Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Cyngor Sir y Fflint	
Datganiad Llywodraethu Blynyddol	102 – 144

ADRODDIAD NARATIF

CYFLWYNIAD

Mae'r adroddiad naratif hwn yn crynhoi Datganiad Cyfrifon Cyngor Sir y Fflint ar gyfer 2023/24 ac yn rhoi manylion incwm a gwariant ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer y flwyddyn ariannol 1 Ebrill 2023 i 31 Mawrth 2024, a gwerth asedau a dyledion y cyngor ar 31 Mawrth 2024. Mae'r Cyfrifon Grŵp yn cynnwys Datganiad Ariannol y Cyngor a rhai ei is-gwmnïau o dan ei berchnogaeth lwyr, sef North East Wales Homes Ltd (NEW Homes) a Newydd Catering and Cleaning Ltd.

Paratowyd y Cyfrifon yn unol â Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol 2023/24 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Fel bob amser, mae cynhyrchu'r set gynhwysfawr a chymhleth hon o Gyfrifon wedi gofyn am ymdrech enfawr gan lawer o bobl ar draws y Cyngor, nid yn unig yn yr adran gyllid ond o fewn meysydd portffolio gwasanaethau hefyd. Roedd yr heriau parhaus sy'n gysylltiedig â phrisio asedau a'r oedi o ran cadarnhau'r Cyfrifon ar gyfer 2022/23 yn golygu nad oedd y Cyngor yn gallu cwblhau'r Cyfrifon o fewn y dyddiad cau deddfwriaethol cynharach o 31 Mai 2024. Fodd bynnag, llwyddodd y Cyngor i baratoi a chyflwyno'r Cyfrifon i archwilwyr allanol y Cyngor cyn y fframwaith a osodwyd gan Lywodraeth Cymru sef 30 Mehefin 2024.

Gosododd y Cyngor ei gyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24 yng nghyd-destun galw cynyddol am ei wasanaethau a chynnydd mewn chwyddiant. Oherwydd costau cynyddol a chynnydd parhaus yn y galw am wasanaethau hanfodol, roedd y gwariant yn fwy na'r gyllideb a gymeradwywyd o £1.466 miliwn. Cafodd maint y pwysau ar gyllidebau ei liniaru'n rhannol, trwy gyfuniad o arbedion untro a dulliau rheoli arian da, a oedd yn cynnwys moratoriwm penodol o wariant dianghenraid yn ystod y flwyddyn. Er gwaethaf yr heriau sylweddol hyn, llwyddodd y Cyngor i gyflawni 99% o'i ostyngiadau cost a gyllidebwyd yn ystod y flwyddyn.

Mae'r sefyllfa refeniw derfynol, a eglurir isod, yn bwysig i drigolion a thalwyr rhent, gan ei bod yn cofnodi dim ond y gwariant hynny y mae statud yn caniatáu ei osod yn erbyn cyllideb flynyddol y Cyngor a symiau a gesglir o dreth y cyngor a rhenti. Mae'r sefyllfa refeniw derfynol yn wahanol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (CIES) gan fod y CIES yn cynnwys taliadau ar gyfer eitemau fel dibrisiant, amhariad, grantiau cyfalaf a thaliadau pensiwn sy'n addasiadau cyfrifo heb eu cynnwys yn y canlyniad.

Mae'r gwasanaeth cyllid yn gobeithio datblygu Datganiad Cyfrifon sydd yn fwy hygyrch i ddefnyddwyr. Mae Cyngor Sir y Fflint yn sefydliad mawr ac amrywiol ac mae'r wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn y Cyfrifon hyn yn dechnegol a chymhleth. Nod y datganiad naratif hwn yw darparu canllaw cyffredinol ar yr eitemau o ddiddordeb ac amlygu rhai o'r materion mwy arwyddocaol sydd wedi cyfrannu at y sefyllfa derfynol ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2024.

PERFFORMIAD Y CYNGOR YN YSTOD Y FLWYDDYN

Cynllun y Cyngor yw'r ddogfen drosfwaol sy'n helpu'r Cyngor i ganolbwyntio ei adnoddau ar y meysydd cywir a chymell gwelliannau. Mae Cynllun y Cyngor 2023/28 yn amlinellu blaenoriaethau'r Cyngor a'r pethau sylweddol y mae'r Cyngor yn gobeithio eu cyflawni dros gyfnod y Cynllun. Mae Sir y Fflint yn ymfalchio mewn bod yn Gyngor sy'n perfformio'n dda ar ran ei gymunedau lleol, ac un sy'n cael ei arwain a'i gymell gan gyfres o werthoedd cymdeithasol cadarn.

Mae Cynllun y Cyngor ar gyfer 2023/28 yn gosod blaenoriaethau'r Cyngor am y pum mlynedd, gyda phwyslais mawr ar gefnogi'r mwyaf diamddiffyn, ynghyd ag ymrwymadau i fod yn Gyngor Gwyrdd a lleihau ein hól-troed carbon. Mae gan Gynllun y Cyngor saith o flaenoriaethau lefel uchel ac mae gan bob un ohonynt nifer o is-flaenoriaethau a chymau penodol, ble mae'r Cyngor yn ceisio gwneud effaith cadarnhaol eleni ac yn y tymor hir. Mae'r blaenoriaethau wedi'u dewis fel y meysydd y gall y Cyngor ychwanegu y gwerth mwyaf iddynt a gwneud gwahaniaeth cadarnhaol a pharhaol.

Cyhoeddir Cynllun y Cyngor ar wefan y Cyngor ac mae'n ddogfen hawdd i'w ddefnyddio sy'n egluro'n glir y rhesymeg y tu ôl i bob blaenoriaeth. Mae dogfen ategol ar wahân yn cael ei adolygu bob blwyddyn sy'n disgrifio mewn mwy o fanylder, y camau a gytunwyd, y mesurau a'r risgiau i ddarparu gwelliannau a/neu newid drwy gydol y flwyddyn.

Mae adroddiadau cyhoeddus sy'n mesur cynnydd yn erbyn y ddogfen hon yn cael eu cyhoeddi bob hanner blwyddyn, gydag adroddiad ar sefyllfa derfynol y flwyddyn 2023/24 yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet ar 25 Medi 2024.

ADRODDIAD NARATIF

PERFFORMIAD ARIANNOL YN YSTOD Y FLWYDDYN

Mae'r gyllideb refeniw'n trafod gwariant ac incwm dydd i ddydd y Cyngor ar eitemau fel cyflogau a thâl, costau rhedeg gwasanaethau a chostau cyllido gwariant cyfalaf. Mae'r rhaglen gyfalaf yn trafod gwariant ar gaffael asedau sylweddol a fydd yn ddefnyddiol neu'n fuddiol i'r Cyngor wrth ddarparu ei wasanaethau y tu hwnt i flwyddyn y cyfrifon, megis gwella neu adeiladu ffyrdd, adeiladau ac adeileddau eraill newydd.

Caiff y gyllideb ei monitro'n fanwl drwy gydol y flwyddyn gydag adroddiadau misol ar y sefyllfa refeniw ac adroddiadau chwarterol ar y sefyllfa gyfalaf. Craffir ar bob adroddiad gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol cyn iddo fynd at Gabinet y Cyngor.

Mae oddeutu 71.5% o'r gofyniad cyllideb ar gyfer gwasanaethau'r Cyngor yn dod gan Lywodraeth Cymru drwy Gyllid Allanol Cyfansymiol (Grant Cynnal Refeniw a chyfran o'r Gronfa Ardrethi Annomestig). Yn 2023/24, gwelwyd cynnydd o 8.3% yn y cyllid (cynnydd o 7.9% yng nghyfartaledd Cymru). Er gwaethaf y cynnydd, roedd y Cyngor yn dal i wynebu pwysau costau sylweddol oherwydd ffactorau y tu hwnt i reolaeth y Cyngor megis chwyddiant, cyfarwyddyd polisi neu ddeddfwriaeth newydd gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU. Gwelir goblygiadau sylweddol pan nad yw cyllid yn cyd-fynd â chostau cynyddol a disgwylir mai dyma fydd y sefyllfa yn y blynyddoedd i ddod, felly bydd angen i'r ffordd y mae'r Cyngor yn mynd i'r afael â'r her hon fod yn ystyriaeth allweddol yn ein Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (MTFS).

Er gwaethaf yr her ariannol hon, gwnaeth cynlluniau busnes portffolios a'r dewisiadau ariannu corfforaethol ein galluogi i gynllunio ar gyfer gostyngiadau cost newydd gwerth £9.265 miliwn yn ein cyllideb ar gyfer 2023/24, gan alluogi'r Cyngor i fuddsoddi mewn blaenoriaethau fel gofal cymdeithasol, lleoliadau y tu allan i'r sir a'r galw am wasanaethau digartrefedd.

Mae'r sefyllfa ariannol derfynol gyffredinol a'r effeithiau ar lefelau'r cronfeydd wrth gefn wedi'i nodi isod.

Sefyllfa refeniw derfynol o'i chymharu â'r gyllideb a gymeradwywyd ar gyfer 2023/24

Cafodd cyllideb Cronfa'r Cyngor ar gyfer 2023/24 ei gosod ar £352.121 miliwn a chafodd ei chymeradwyo gan y Cyngor ar 23 Chwefror 2023. Cyflwynwyd gwybodaeth monitro cyllideb i'r Cabinet yn fisol drwy gydol y flwyddyn, gyda'r sefyllfa ariannol derfynol yn cael ei hadrodd yn ei chylch ar 23 Gorffennaf 2024.

Seiliwyd strategaeth y gyllideb ar gyfer 2023/24 ar strategaeth drefniadol i leihau costau lle bo hynny'n bosibl er mwyn diogelu a gwarchod gwasanaethau lleol. Roedd yn cynnwys pecyn o fesurau a chynigion a oedd yn cyfuno opsiynau ariannu corfforaethol, cynigion cynlluniau busnes ar lefel portffolio, adolygiad o bwysau yn ogystal â chynhyrchu cymaint o incwm â phosibl ac adolygu cronfeydd wrth gefn a balansau.

ADRODDIAD NARATIF

	2023/24 Cyllideb	2023/24 Gwirioneddol	Amrywiad
	£000	£000	£000
Gwasanaethau Corfforaethol:			
Prif Weithredwr	1,672	1,660	(12)
Pobl ac Adnoddau	4,672	4,488	(184)
Llywodraethu	11,943	11,821	(122)
Rhaglen Gyfalaf ac Asedau	11,095	10,688	(407)
	<u>29,382</u>	<u>28,657</u>	<u>(725)</u>
Gwasanaethau Cymdeithasol	101,588	103,659	2,071
Tai a Chymunedau	15,991	18,600	2,609
Strydlun a Thrafnidiaeth	42,227	43,477	1,250
Cynllunio, yr Amgylchedd a'r Economi	7,557	6,775	(782)
Addysg a Ieuencid	129,453	129,267	(186)
Gwariant net ar wasanaethau	326,198	330,435	4,237
Cyfrif buddsoddi a benthyciadau canolog	13,762	11,082	(2,680)
Cyllid Canolog a Chorfforaethol	10,493	10,656	163
Cyfanswm gwariant net	350,453	352,173	1,720
Cyfraniad o'r cronfeydd wrth gefn	1,668	1,668	0
Gofyniad Cyllideb	352,121	353,841	1,720
Ariannwyd gan			
Y dreth gyngor (namyn gwariant praespetau cyngorau cymuned)	100,126	100,380	(254)
Grantiau cyffredinol	201,154	201,154	0
Aiddosbarthiad ardrethi annomestig	50,840	50,840	0
Cyfanswm adnoddau	352,121	352,375	(254)
Amrywiad net - gorwariant	0	1,466	1,466

Cyfunwyd y gorwariant net o £1.466 miliwn, gyda throsglwyddiadau cyllid eraill y cytunwyd arnynt i greu cronfeydd referniw wrth gefn diwedd blwyddyn o £15.271 miliwn yng Nghronfa'r Cyngor.

Symudiadau Sylweddol Refeniw

Mae amrywiannau sylweddol yn cynnwys gorwariant o £1.285 miliwn ar Lleoliadau Tu Allan i'r Sir oherwydd bod y gwasanaeth yn parhau i wynebu pwysau a galw uchel am leoliadau ynghyd â chwyddiant costau ar lefelau ffioedd darparwyr. Mae'r gwasanaeth Datrysiadau Tai yn adlewyrchu gorwariant net o £2.546 miliwn yn bennaf oherwydd pwysau ar lety dros dro mewn gwystai a darpariaeth gwely a brecwast. Adroddodd y Benthyciadau Canolog a'r Cyfrif Buddsoddiadau or-adennill incwm o £2.575 miliwn oherwydd bod y Cyngor wedi cyfyngu ar unrhyw fenthyciadau tymor byr neu hirdymor ac yn parhau i fuddsoddi swm sylweddol o lif arian parod tymor byr yn ddyddiol.

Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Fel aelod o Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (NWEAB), mae angen i'r Cyngor ddangos ei gyfran (12.5%) o falansau, incwm a gwariant y Cyd-bwyllgor ym Mantolen a Chyfriflen Incwm a Gwariant Gynhwysfawr y Cyngor. Mae cyfran y Cyngor o'r balansau sydd wedi'u cynnwys yn natganiadau ariannol 2023/24 yn £0.687 miliwn (£0.327 miliwn yn 2022/23).

Mae rhagor o fanylion am NWEAB ar gael yma:

<https://uchelgaisgogledd.cymru/uchelgais-gogledd-cymru/ein-strwythur/bwrdd-uchelgais-economaidd-gogledd-cymru/>

ADRODDIAD NARATIF

Mae'r tabl isod yn dangos sefyllfa derfynol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) ar gyfer y flwyddyn:

	2023/24 Cyllideb	2023/24 Gwirioneddol	Amrywiad
	£000	£000	£000
Rheoli ystadau	3,125	2,255	(871)
Gwasanaethau landlordiaid	1,766	1,712	(54)
Atgyweirio a Chynnal a Chadw	12,150	12,133	(17)
Prosiectau CRT	126	(370)	(496)
Cyllid a Chymorth	1,579	1,630	51
Gyfraniadau refeniw i ariannu Gwariant Cyfalaf	12,712	12,752	41
Gwariant net ar wasanaethau	31,459	30,113	(1,346)
Benthyciadau Canolog a cyfrif buddsoddi	7,010	6,848	(161)
Gwasanaethau Cefnogi	1,013	989	(24)
Cyfanswm y gwariant net	39,482	37,950	(1,531)
Cyfraniad gan gronfeydd wrth gefn	(653)	824	1,477
Gofyniad cyllideb	38,829	38,775	(54)
A ariennir gan			
Rhenti	(38,531)	(38,615)	(84)
Grantiau ac incwm arall	(298)	(160)	138
Cyfanswm yr adnoddau	(38,829)	(38,775)	54
Amrywiad net	0	0	0

Mae'r Cyngor wedi rhagori ar y targedau cyflawni ar gyfer y Safon Ansawdd Tai Cymru bresennol, gwella'r stoc a darparu cartrefi o safon. Llwyddodd y Cyngor i gydymffurfio â Safon Ansawdd Tai Cymru ym mis Rhagfyr 2021 a symud i gam cynnal y safon. Ymrwymodd y Cyngor i wneud gwelliannau parhaus i'r stoc ac mae wedi datblygu rhaglen gyfalaf sy'n cynnwys gwaith i elfennau mewnol ac allanol, fel ceginau, ystafelloedd ymolchi, gorchuddion to, ffenestri a drysau ynghyd â gwelliannau pellach i'r mesuryddion perfformiad thermol.

Mae'r Tîm Gwaith Cyfalaf wedi parhau i weithio gydag Ymgynghorwyr arbenigol i baratoi strategaeth Ddatgarboneiddio sy'n seiliedig ar amcanion Llywodraeth Cymru i leihau Allyriadau Carbon. Defnyddiwyd cyllid grant gwerth £6.017 miliwn o grant Llywodraeth Cymru ar gyfer y "Rhaglen Ôl-osod er mwyn Optimeiddio" (ORP) i ariannu rhaglen o waith ôl-osod i dreialu mesurau effeithlonrwydd ynni, mae canfyddiadau'r treial 2 flynedd wedi dangos gostyngiad mewn costau ynni i'r deiliaid contract.

Ar hyn o bryd, mae'r maes gwasanaeth yn y broses o adolygu'r Safon Ansawdd Tai Cymru newydd (Safon Ansawdd Tai Cymru 2023). Bydd y canllawiau newydd yn cael eu cyflwyno o fis Ebrill 2024 i holl fanylebau, gwaith cyflawni a safonau'r Cyngor.

Mae'r Cyngor yn parhau i gymryd camau rhagweithiol i fonitro dyledion rhent oherwydd costau byw cynyddol sy'n effeithio ar allu tenantiaid i dalu rhent ar amser a'r potensial o gollu incwm o rent tai. Fodd bynnag, er gwaethaf yr ymyrraeth gynnar a'r gefnogaeth a gynigiwyd i denantiaid, mae'r sefyllfa derfynol yn dangos bod ôl-ddyledion rhent net wedi cynyddu i £2.263 miliwn o gymharu â £2.171 miliwn y flwyddyn flaenorol. Mae'r Cyfrif Refeniw Tai yn cynnal lefel ddarbodus o gronfeydd wrth gefn a darpariaeth ar gyfer dyledion drwg a ddylai fod yn ddigon i liniaru unrhyw gollledion yn y dyfodol.

ADRODDIAD NARATIF

Cyllideb, Canlyniad a Chyllido'r Rhaglen Gyfalaf

Bob blwyddyn mae'r Cyngor yn cymeradwyo rhaglen o waith cyfalaf sy'n darparu ar gyfer buddsoddi mewn asedau fel tir, adeiladau a gwella'r ffordd. Cymeradwywyd Rhaglen Gyfalaf o £62.498 miliwn ar gyfer 2023/24 (Cyfrif Refeniw Tai £29.457 miliwn a Chronfa'r Cyngor £33.041 miliwn); newidiodd y ffigwr hwn yn ystod y flwyddyn a chyfanswm terfynol y rhaglen oedd £76.025 miliwn, (Cyfrif Refeniw Tai £23.530 miliwn a Chronfa'r Cyngor £52.495 miliwn). Cyflwynwyd gwybodaeth monitro cyllideb y rhaglen Gyfalaf i'r Cabinet a'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol bob chwarter drwy gydol y flwyddyn, gyda'r sefyllfa ariannol derfynol yn cael ei hadrodd yn ei chylch ar 23 Gorffennaf 2024.

Mae gwariant cyfalaf a ysgwyddir yn ystod y flwyddyn ariannol wedi'i osod yn y tabl isod. Mae cynlluniau a phrosiectau'n cynnwys buddsoddiad yn stoc tai'r Cyngor fel rhan o'r cynllun i gynnal Safon Ansawdd Tai Cymru a buddsoddiad mewn ysgolion sy'n cynnwys y rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy.

	2023/24 Cyllideb £000	2023/24 Gwirioneddol £000	Amrywiad £000
Pobl ac Adnoddau	364	0	(364)
Llywodraethu	1,410	1,315	(95)
Addysg a Ieuencid	11,664	10,266	(1,398)
Gwasanaethau Cymdeithasol	5,071	5,062	(9)
Cynllunio, yr Amgylchedd a'r Economi	1,584	1,530	(54)
Strydlun a Thrafnidiaeth	10,279	6,531	(3,748)
Tai a Chymunedau	2,269	2,240	(29)
Rhaglen Gyfalaf ac Asedau	19,854	19,334	(520)
Cyfrif Refeniw Tai	23,530	23,530	0
Cyfanswm y Rhaglen	76,025	69,808	(6,217)

Ariannwyd y rhaglen fel a ganlyn –

	2023/24 £000
Benthyca â Chymorth	4,025
Dulliau Eraill o Fenthyca (yn cynnwys benthyciadau Salix)	2,233
Derbyniadau cyfalaf	5,672
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf	44,038
Cronfeydd wrth gefn/Cyllid o'r cyfrif refeniw	13,840
Ariannu craidd	69,808

Symudiadau Sylweddol Cyfalaf

O fewn y portffolio Gwasanaethau Stryd a Thrafnidiaeth, bydd astudiaeth dichonoldeb yn cael ei gynnal yn 2024/25 mewn perthynas â'r Prosiect Gorsaf Trosglwyddo Gwastraff, er mwyn pennu cyfeiriad y prosiect. Mae'r prosiect yn cael ei gefnogi gan Lywodraeth Cymru, sydd wedi comisiynu Partneriaethau Lleol a WRAP Cymru i weithio gyda'r Cyngor i adolygu ei isadeiledd gwastraff ac ailgylchu, ac i ddatblygu'r achos busnes amlinellol.

ADRODDIAD NARATIF

Cyfarwyddyd Cyfalafu – Model Teulu Mockingbird

Mae'r Cyngor yn trawsnewid ei wasanaeth maethu i gwrdd ag anghenion lleoli plant sy'n derbyn gofal ac osgoi costau cynyddol darpariaeth gofal allanol drwy ddatblygu 'Model Teulu Mockingbird'. Mae'r model yn atgynhyrchu 'teulu estynedig' o amgylch plant a phobl ifanc, gan hyrwyddo eu hymdeimlad o berthyn ac atal lleoliadau rhag chwalu. Bydd y gost o drawsnewid y gwasanaeth yn raddol dros gyfnod o 5 mlynedd yn cael ei hariannu gan 'fenthyciad arloesi i arbed' di-log gan Lywodraeth Cymru a fydd yn cael ei ad-dalu. Yn ystod y flwyddyn cafwyd gwariant refeniw gwerth £0.197 miliwn a chaniatawyd cyfarwyddyd cyfalafu ar ei gyfer gan Lywodraeth Cymru fel sy'n ofynnol dan ymarfer cyfrifeg ar gyfer gwariant refeniw i'w ariannu drwy fenthycia. Dechreuodd y benthyciad 'arloesi i arbed' gael ei dynnu i lawr yn 2020/21.

Rhaglen Tai ac Adfywio Strategol

Blaenoriaeth y Cyngor yw parhau i dyfu'r stoc tai trwy'r Rhaglen Tai ac Adfywio Strategol (SHARP). Bwriad y dull hwn yw bodloni anghenion sy'n dod i'r amlwg ac yn newid ym mhoblogaeth Sir y Fflint a'r heriau a wynebwyd wrth i'r nifer sydd ar y gofrestr tai, Un Llwybr Mynediad at Dai (SARTH), gynyddu ac wrth i farchnad y sector rhentu preifat leihau. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor ym mlwyddyn 8 o'r SHARP. Mae'r cynllun uchelgeisiol hwn yn anelu at adeiladu 500 o dai newydd a fydd yn cael eu codi ar amryw o safleoedd ar draws y sir, cymysgedd o dai cyngor newydd a chartrefi fforddiadwy, ochr yn ochr â chomisiynu ystod o gynlluniau adfywio cysylltiedig a buddion cymunedol.

Yn ystod y flwyddyn, cwblhawyd gwaith ar y 3 safle a ddechreuodd yn 2022/23 ynghyd â gwaith datblygu ar gyfer eiddo newydd mewn safleoedd amrywiol ar draws y Sir. Mae 13 eiddo wedi'u prynu yn defnyddio Grant Rhaglen Gyfalaf Llety Trosiannol Llywodraeth Cymru "TACP" ynghyd â chyllid i ddod ag eiddo gwag hirdymor y Cyfrif Refeniw Tai yn ôl i ddefnydd. Ar gyfer 2024/25, mae gwaith datblygu ar 5 safle a fydd yn darparu 77 o dai ychwanegol.

Mae cartrefi fforddiadwy'n cael eu datblygu drwy is-gwmni dan berchnogaeth lwyr y Cyngor sef NEW Homes mewn partneriaeth â'r Cyngor. Mae NEW Homes ar hyn o bryd yn berchen ar, ac yn rheoli, 173 o unedau ar draws Sir y Fflint. Mae'r rhain yn cynnwys cyfuniad o gynlluniau adeiladu newydd a ddarperir drwy gynllun SHARP y Cyngor ac eiddo a gaffaelir gan ddatblygwyr drwy gytundebau Adran 106.

Bwriad Cynllun Busnes Strategol y Cwmni yw darparu 74 o unedau ychwanegol dros y tair blynedd nesaf a fydd yn codi cyfanswm yr eiddo sy'n berchen i, ac a reolir gan NEW Homes i 247 erbyn 2026/27. Mae'r Cyngor eisoes wedi cymeradwyo benthyciadau o hyd at £30.000 miliwn i NEW Homes, yn ychwanegol at fenthyciad blaenorol o £7.530 miliwn a ganiatawyd. O'r cyllid hwn, mae £14.020 miliwn wedi'i ddefnyddio hyd yma, gyda'r £23.510 miliwn sy'n weddill ar gael i'w dynnu i lawr ar gyfer cynlluniau yn y dyfodol.

Benthycia

Cymerodd y Cyngor fenthyciad hirdymor gwerth £12.000 miliwn gan y Bwrdd Benthycia Gwaith Cyhoeddus yn 2023/24 i ariannu cynlluniau gwariant cyfalaf, yn cynnwys adeiladu cartrefi newydd drwy SHARP a'r rhaglen adeiladu Cymunedau Dysgu Cynaliadwy. Mae cyfanswm benthycia'r Fantolen (hirdymor) o £294.364 miliwn yn cynnwys swm o £2.118 miliwn yn ymwneud â benthyciadau di-log gan Salix Finance Ltd, cwmni annibynnol a ariennir gan yr Ymddiriedolaeth Garbon er mwyn helpu i wella effeithlonrwydd ynni yn adeiladau'r sector cyhoeddus, a chyfanswm benthyciadau o £1.725 miliwn gan Lywodraeth Cymru ar gyfer cynlluniau adfywio yng Nglannau Dyfrdwy dan y Cynllun Lleuedd Llewyrchus Llawn Addewid a'r benthyciad ar gyfer y Model Teulu Mockingbird.

Mae gan y Cyngor ofyniad benthycia i'r dyfodol i ariannu'r Rhaglen Gyfalaf a gymeradwywyd. Bydd yn rhaid cadw hyn dan adolygiad parhaus yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf a thu hwnt gyda chwyddiant y DU a'r twf cyflogau yn parhau i fod yn uchel, er y bydd yn debygol o ostwng yn ystod hanner cyntaf 2024.

ADRODDIAD NARATIF

Y Sefyllfa Ariannol ar 31 Mawrth 2024

Cronfeydd wrth Gefn a Darpariaethau

Mae'r Cyngor yn rhoi cyllid o'r neilltu i gwrdd ag ymrwymadau'r dyfodol a datblygiadau gwasanaeth mewn darpariaethau a chronfeydd wrth gefn sy'n cael eu cadw ar y Fantolen ar 31 Mawrth 2024.

Mae darpariaethau'n seiliedig ar ddigwyddiadau'r gorffennol sy'n gosod rhwymedigaeth ar y Cyngor sy'n debygol o arwain at atebolrwydd ariannol yn y dyfodol, ond mae ansicrwydd ynghylch amseriad ac union werth y rhwymedigaeth. Datgelir y darpariaethau yn Nodyn 19.

Mae'r Cyngor wedi sefydlu nifer o gronfeydd refeniw wrth gefn, sydd y tu allan i'r diffiniad o ddarpariaeth, sydd wedi'u crynhoi yn y tabl isod. Mae balans Cronfa'r Cyngor yn fesur o gronfeydd wrth gefn heb eu hymrwymo sy'n cael eu dal yn ddarbodus gan y Cyngor i gwrdd â gofynion llif arian a digwyddiadau na ellir eu rhagweld yn y dyfodol.

	31 Mawrth 2024	Tanwariant Net	Arall	31 Mawrth 2023
	£000	£000	£000	£000
Balans cronfa'r Cyngor (heb ei glustnodi)	15,271	(1,466)	(2,425)	19,162
Cronfeydd wrth gefn y cyngor a glustnodwyd	19,671	0	(4,170)	23,841
Ysgolion dan reolaeth leol	3,336	0	(3,381)	6,717
Cronfeydd Wrth Gefn y Cyfrif Refeniw Tai	7,301	(274)	1,098	6,477
Cyfanswm Refeniw Wrth Gefn	45,579	(1,740)	(8,878)	56,197

Mae gan y Cyngor bolisi o gynnal lefel sylfaenol o gronfeydd wrth gefn o £5.769 miliwn i ddiogelu'r Cyngor yn erbyn amgylchiadau heb eu cynllunio ac nad oes modd eu rhagweld, ac mae hyn wedi'i gynnwys o fewn balans Cronfa'r Cyngor (heb ei glustnodi) yn y tabl uchod. Mae cronfeydd uwch na'r £5.769 miliwn, a elwir yn gronfeydd hapddigwyddiad ac yn deillio o danwariant blynyddol blaenorol, ar gael i'w hystyried drwy'r Cabinet.

Ar gam cynnar yn y cyfnod o ymateb i'r pandemig, neilltuwyd cyllid brys o'r gronfa hapddigwyddiad i ddarparu ar gyfer effeithiau posibl costau ychwanegol a cholled incwm yn deillio o'r pandemig. Roedd balans o £3.743 miliwn yn weddill ar ddechrau'r flwyddyn. Cafodd y cronfeydd wrth gefn eu cadw i ddiogelu rhag parhad cyfenwi absenoldeb salwch covid, i fynd i'r afael ar bwysau presennol fel digartrefedd ac i barhau i gefnogi ein sefydliadau partner gan eu bod yn ymdrin ag effaith costau ynni uchel a ffactorau eraill nad oes modd eu rheoli. Yn 2023/24, hawliwyd £0.526 miliwn o'r gronfa gan adael balans o £3.217 miliwn ar ddiwedd Mawrth 2024. Bydd y balans hwn yn cael ei drosglwyddo i wella'r Cronfeydd wrth Gefn Lefel Sylfaenol ar gyfer blwyddyn ariannol 2024/25 fel y cymeradwywyd gan y Cyngor wrth osod y Gyllideb.

Rheoli Llif Arian

Mae'r Cyngor yn defnyddio meddalwedd pwrpasol i ragweld llif arian er mwyn pennu'r cyfnod hiraf y gellir ymrwymo cyllid yn ddarbodus. Llunnir y rhagolygon yn ddarbodus i leihau'r risg y gorfodir y Cyngor i fenthycu ar delerau anffafriol i gwrdd â'i ymrwymadau ariannol. Gosodir terfynau ar fuddsoddiadau drwy gyfeirio at Gynllun Ariannol Tymor Canolig y Cyngor a rhagolygon llif arian yn Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor. Adolygir y rhagolygon llif arian yn ddyddiol at ddibenion buddsoddi ac yn wythnosol a misol at ddibenion benthyca.

Cafodd rheolaeth llif arian ei monitro'n fanwl drwy gydol y flwyddyn, gyda'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth gyda sefydliadau sector cyhoeddus eraill fel Llywodraeth Cymru, a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, i sicrhau sefydlogrwydd sefyllfa'r Cyngor o ran llif arian. Bydd y gwaith yn parhau ym mlwyddyn ariannol newydd 2024/25.

ADRODDIAD NARATIF

Rhwymedigaethau Pensiwn

Mae'r diffyg pensiwn o £28.711 miliwn a gofnodwyd ar y fantolen wedi gostwng £49.012 miliwn yn ystod y flwyddyn, o ganlyniad i newidiadau yn y rhagdybiaethau ariannol a ddefnyddir gan actiwari'r gronfa bensiynau. Mae'r prif newid mewn rhagdybiaethau ariannol yn ymwneud â chynnydd yn rhagdybiaeth y gyfradd ddisgownt ers y llynedd, sydd yn lleihau'r rhwymedigaeth. Pennir y rhagdybiaethau hyn gan yr actiwari ac maent yn adlewyrchu eu barn am amodau'r farchnad ar ddyddiad y fantolen. Dan reolai cyfrifeg (IFRIC 14), nid yw'r Cyngor yn cael dangos ased pensiwn net. O ganlyniad, mae'r Cyngor wedi cymhwyso addasiad terfyn asedau o £10.974 miliwn, a fydd yn dod ag ased buddion a ariennir ar y fantolen i ddim. Nid yw hyn yn gymwys i fuddion nad ydynt yn cael eu hariannu.

Mae'r Cyngor yn dibynnu ar ac yn gosod sicrwydd ar grebwyll proffesiynol actiwari Cronfa Bensiynau Clwyd a'r rhagdybiaethau a ddefnyddir i gyfrifo'r diffyg. Mae datgeliadau yn Nodyn 43 yn unol â Safon Cyfrifo Rhyngwladol 19 (IAS 19), gan gyfrif yn llawn ar gyfer yr ymrwymiad pensiwn, sef cyfanswm y diffyg a ragamcanir dros oes y gronfa. Nid yw IAS 19 yn cael unrhyw effaith ar lefelau Treth y Cyngor na chyllid tai, ond mae'r rhwymedigaeth yn cael effaith ar werth net y Cyngor fel y caiff ei adlewyrchu yng nghyfanswm y fantolen sef £784.009 miliwn (£667.088 miliwn ar 31 Mawrth 2023).

Ailbriso Asedau Anghyfredol

Rhaid ailbriso pob ased anghyfredol bob pum mlynedd o leiaf. Mae'r Cyngor yn cwrdd â'r gofyniad hwn drwy ailbriso cyfran o'r portffolio asedau llawn bob blwyddyn ac yn ystod 2023/24 (pedwaredd flwyddyn y cylch presennol, a ddechreuodd ar 1 Ebrill 2020), cafodd 24% o asedau gweithredol nad ydynt yn anheddau eu hailbriso. Yr eithriad i'r trefniant hwn yw anheddau'r Cyngor a gafodd eu hailbriso i gyd yn 2020/21.

Mae'r Cyngor wedi ystyried effaith yr economi ar amryw o farchnadoedd eiddo a phrisiad ei asedau ar ddyddiad y Fantolen. Mae'r mwyafrif o asedau anghyfredol y Cyngor yn asedau gweithredol a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth ac maent yn cael eu prisio yn seiliedig ar eu costau ailadeiladu. Yn ystod 2023/24, ni phrisiwyd yr holl asedau sydd i'w prisio ar sail y Gost Amnewid Dibrisiedig (CAD), dim ond y rhai yn y cylch presennol sydd wedi'u hailbriso yn unol â'n polisi cyfrifo. Mae'r asedau hynny heb eu hailbriso wedi eu cynnwys yn y cyfrifon yn ôl eu gwerth presennol h.y. prisiau ar y dyddiad ailbriso diwethaf llai na'r dibrisiad dilynol. Mae symudiadau sylweddol wedi bod mewn costau adeiladu yn ystod y flwyddyn, sydd wedi cael effaith ar werth cario asedau. Mae mynegeio wedi'i gymhwyso i brisiau asedau presennol i sicrhau nad yw'r Cyfrifon yn cael eu camddatgan yn sylweddol ar 31 Mawrth 2024. Cynhaliwyd yr ymarfer hwn ar asedau ac anheddau CAD y Cyngor gan ddefnyddio data a gafwyd gan y Gwasanaeth Gwybodaeth am Gostau Adeiladu a'r Gofrestrfa Tir.

RHAGOLYGN ARIANNOL AR GYFER Y CYNGOR

Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn rhagweld faint o adnoddau sy'n debygol o fod ym meddiant y Cyngor dros y 3 blynedd nesaf ac yn nodi unrhyw fylchau o ran cyllid, sy'n galluogi camau penodol i gael eu nodi i gydbwysu'r gyllideb a rheoli adnoddau.

Mae'n amlwg fod y rhagolygon ariannol presennol ar gyfer y Cyngor, o safbwynt cyllid Llywodraeth Cymru a chefnogaeth ar gyfer gwariant refeniw a chyfalaf, yn ansicr yn y tymor canolig. Mae chwyddiant wedi lleihau dros y 12 mis diwethaf a disgwylir y bydd gostyngiadau pellach yn y misoedd i ddod, mae'r sylw wedi'i ail ganolbwyntio ar bryd fydd y gostyngiad cyntaf mewn Cyfraddau Llog Banciau yn digwydd. Er gwaethaf arwyddion bod gweithgarwch yn cynyddu, mae twf economaidd yn wan ond mae twf cyflogau a chwyddiant craidd a gwasanaeth yn parhau i fod yn uchel. Mae'r Cyngor hefyd yn disgwyl y bydd yn parhau i weld pwysau a galwadau cynyddol ar draws yr holl wasanaethau.

Cyflwynwyd adolygiad o'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig o 2025/26 a thu hwnt i'r Cabinet ar 25 Medi 2024 a nod yr adolygiad yw sefydlu llinell sylfaen gadarn o bwysau costau a fydd yn llywio gofyniad y gyllideb y bydd yn rhaid ei ddiwallu o ffynonellau cyllid cenedlaethol a lleol. Roedd setliad terfynol llywodraeth leol ar gyfer 2024/25 yn siomedig i'r Cyngor, gyda chynnydd o 2.5% (cynnydd o 3.3% yng nghyfarledd Cymru), sy'n llawer llai na'r blynyddoedd diwethaf. Ni wnaeth Llywodraeth Cymru gynnwys unrhyw arwydd o ddyraniadau refeniw Cymru gyfan ar gyfer 2025/26 ymlaen sy'n darparu ansicrwydd pellach. Mae'r Cyngor yn debygol o fod angen ystyried newid trawsnewidiol sylweddol yn y gwasanaeth a gostyngiadau cost yn y tymor canolig gan ei bod yn anochel y bydd chwyddiant a'r galw am wasanaethau yn fwy na'r adnoddau sydd ar gael, gyda chynllunio cynnar ar gyfer 2025/26 i 2027/28 yn hanfodol ac yn mynd rhagddo.

ADRODDIAD NARATIF

PRIF RISGIAU AC ANSICRWYDD

Mae gan y Cyngor Fframwaith Rheoli Risg cynhwysfawr. Mae nifer o risgiau wedi eu nodi ar gyfer blaenoriaethau Cynllun y Cyngor a all atal neu amharu ar ddarpariaeth lwyddiannus. Mae'r risgiau hyn yn cael eu hasesu a'u monitro'n barhaus ar y lefel priodol drwy gydol y flwyddyn. Mae rheoli risgiau hefyd yn cael eu hymgorffori yn ein ffyrdd o weithio – er enghraifft, drwy bartneriaethau, adroddiadau effeithlonrwydd cynllun busnes ac o fewn pob adroddiad a gyflwynir i'r Cabinet neu'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu.

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn derbyn crynodeb o risgiau strategol y Cyngor ganol y flwyddyn ac ar ddiwedd y flwyddyn. Wrth symud ymlaen ac yn unol â'r Fframwaith Rheoli Risg newydd, bydd adroddiadau proffil risg rheolaidd yn cael eu rhannu yng nghyfarfodydd Tîm y Prif Swyddogion, y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu perthnasol a'r Cabinet.

Mae'r risgiau ariannol yn cynnwys argaeledd cyllid i sicrhau cynaliadwyedd y Cyngor a'i is-gwmnïau megis NEW Homes, Newydd a sefydliadau partner fel Hamdden a Llyfrgelloedd Aura, Ymddiriedolaeth Theatr Clwyd a Throsglwyddiadau Asedau Cymunedol.

NEWIDIADAU A NEWIDIADAU I DDOD I'R DATGANIAD CYFRIFON

Yn ystod y flwyddyn nid oes unrhyw newidiadau sylweddol wedi eu cyflwyno i Ddatganiad Cyfrifon y Cyngor.

NEWID YN Y POLISIÂU CYFRIFO

Gwnaed mân newidiadau i bolisiau cyfrifo yn ystod 2023/24 i adlewyrchu newidiadau yn y Cod Ymarfer.

RHAGOR O WYBODAETH

Mae'r Datganiad Cyfrifon ar gael ar y rhyngwyd (www.flintshire.gov.uk) gyda rhagor o wybodaeth ar y cyfrifon a chyllidebau ar gael ar gais gan y Rheolwr Cyllid Corfforaethol, Cyngor Sir y Fflint, Neuadd y Sir, Yr Wyddgrug, CH7 6NA.

DATGANIAD CYFRIFOLDEBAU AR GYFER Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R CYNGOR

Mae'n ofynnol i'r Cyngor:-

- wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol a sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Cyngor hwn, y Rheolwr Cyllid Corfforaethol yw hwn, fel y Prif Swyddog Cyllid;
- rheoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o'r adnoddau a diogelu ei asedau;
- cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

Llofnodwyd :

Brian Harvey
Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Dyddiad :

CYFRIFOLDEBAU'R PRIF SWYDDOG CYLLID

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon yr Cyngor yn unol â'r arferion priodol a nodwyd yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:-

- dewis polisiau cyfrifo addas a'u cymhwyso'n gyson;
- gwneud dyfarniadau a rhagamcanion a oedd yn rhesymol ac yn ddarbodus;
- cydymffurfio â'r Cod.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi:-

- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a'u diweddarau;
- cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

Mae'r datganiad cyfrifon yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol yr Cyngor ar 31 Mawrth 2024, a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

Llofnodwyd :

Gary Ferguson CPFA
Rheolwr Cyllid Corfforaethol (Prif Swyddog Cyllid)

Dyddiad :

DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO

Mae'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido'n dangos sut y defnyddir ac y cyllidir y gwariant blynyddol o adnoddau (grantiau llywodraeth, rhenti, treth y cyngor ac ardrethi busnes) gan awdurdodau lleol, o'i gymharu â'r adnoddau hynny a dreuliodd neu a enillwyd gan awdurdodau, yn unol â'r arferion cyfrifo a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hefyd yn dangos sut y dyrennir y gwariant hwn ar gyfer dibenion gwneud penderfyniadau rhwng portffolios gwasanaeth y Cyngor. Mae incwm a gwariant y cyfrifir amdanynt o dan arferion cyfrifon a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno'n fwy llawn yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2023/24

	Portffolio Net		Gwariant Net a		Gwariant Net - Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £000		
	Alldro Terfynol a Adroddwyd £000	Addasiadau ar gyfer Symudiadau (i)/o Gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi £000	godir ar wrth gefn Cronfa'r Cyngor/Cronfeydd CRT £000	Addasiadau rhwng Sail Cyllid a Chyfrifo £000			
						Gwariant Net a	
						Datganiad	
Prif Weithredwyr	1,660	0	1,660	(72)	1,588		
Addysg ac Ieuencid	129,267	5,895	135,162	(5,152)	130,010		
Llywodraethu	11,567	(212)	11,355	1,302	12,657		
Tai a Chymunedau	18,600	(347)	18,253	(9,906)	8,346		
Pobl ac Adnoddau	4,488	304	4,792	(269)	4,523		
Cynllunio, yr Amgylchedd a'r Economi	6,775	71	6,846	571	7,416		
Gwasanaethau Cymdeithasol	103,658	1,272	104,930	(1,750)	103,180		
Strydlun a Thrafnidiaeth	43,477	721	44,198	5,535	49,733		
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	23,407	1,150	24,557	(19,932)	4,625		
Rhaglen Gyfalaf ac Asedau	10,688	1,122	11,810	5,754	17,564		
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	274	(1,098)	(824)	(11,245)	(12,069)		
Cost gwasanaethau	353,861	8,878	362,739	(35,164)	327,573		
Incwm a gwariant arall	(352,121)	0	(352,121)	(5,129)	(357,250)		
(Gwarged)/diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	1,740	8,878	10,618	(40,293)	(29,677)		
Cronfa'r Cyngor/Cronfeydd wrth Gefn CRT Agoriadol			56,196				
Gwarged / (Diffyg) Refeniw yn y flwyddyn							
Cronfa'r Cyngor			(11,442)				
CRT			824				
Cronfa'r Cyngor/Cronfeydd wrth gefn yr CRT wrth gau			45,578				

2022/23

	Portffolio Net		Gwariant Net a		Gwariant Net - Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr £000		
	Alldro Terfynol a Adroddwyd £000	Addasiadau ar gyfer Symudiadau (i)/o Gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi £000	godir ar wrth gefn Cronfa'r Cyngor/Cronfeydd CRT £000	Addasiadau rhwng Sail Cyllid a Chyfrifo £000			
						Gwariant Net a	
						Datganiad	
Prif Weithredwyr	1,606	0	1,606	217	1,823		
Addysg ac Ieuencid	122,789	7,052	129,841	15,814	145,655		
Llywodraethu	10,684	912	11,596	2,886	14,482		
Tai a Chymunedau*	15,003	(1,360)	13,643	(9,336)	4,307		
Pobl ac Adnoddau	4,542	15	4,557	916	5,473		
Cynllunio, yr Amgylchedd a'r Economi	6,871	253	7,124	1,683	8,807		
Gwasanaethau Cymdeithasol	90,933	(405)	90,528	6,244	96,772		
Strydlun a Thrafnidiaeth	40,913	518	41,431	7,825	49,256		
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	20,583	1,883	22,466	(18,073)	4,393		
Rhaglen Gyfalaf ac Asedau**	9,745	50	9,795	3,183	12,978		
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	(1,320)	82	(1,238)	(24,513)	(25,751)		
Cost gwasanaethau	322,349	9,000	331,349	(13,154)	318,195		
Incwm a gwariant arall	(326,682)	0	(326,682)	9,787	(316,895)		
(Gwarged)/diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	(4,333)	9,000	4,667	(3,367)	1,300		
Cronfa'r Cyngor/Cronfeydd wrth Gefn CRT Agoriadol			60,864				
Gwarged / (Diffyg) Refeniw yn y flwyddyn							
Cronfa'r Cyngor			(5,906)				
CRT			1,238				
Cronfa'r Cyngor/Cronfeydd wrth gefn yr CRT wrth gau			56,196				

*Mae ffigurau wedi'u hailddatgan i eithrio'r gwasanaeth Rhaglen Gyfalaf ac Asedau sydd bellach wedi'u datgan ar wahân.

**Mae ffigurau wedi'u hailddatgan i gyfuno'r gwasanaeth Rhaglenni Strategol a ddatgelwyd ar wahân yn faenorol ac elfennau a oedd wedi'u cynnwys o fewn y portffolio Tai a Chymunedau yn faenorol.

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn dangos cost cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant lleol. Mae Awdurdodau yn codi trethi i dalu am wariant yn unol â'r rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i gost cyfrifyddu. Mae'r sefyllfa trethiant wedi'i dangos yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Nodyn	2023/24			2022/23		
	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net £000	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net £000
Service Expenditure Analysis	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Prif Weithredwyr	1,676	(89)	1,587	1,888	(65)	1,823
Addysg ac Ieuencid	167,373	(37,362)	130,011	182,391	(36,736)	145,655
Llywodraethu	14,764	(2,108)	12,656	16,581	(2,099)	14,482
Tai a Chymunedau*	45,802	(37,455)	8,347	42,358	(38,051)	4,307
Pobl ac Adnoddau	5,162	(639)	4,523	5,998	(525)	5,473
Cynllunio, yr Amgylchedd a'r Economi	13,781	(6,364)	7,417	15,873	(7,066)	8,807
Gwasanaethau Cymdeithasol	137,359	(34,179)	103,180	127,562	(30,790)	96,772
Strydlun a Thrafnidiaeth	78,018	(28,285)	49,733	74,770	(25,514)	49,256
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	5,468	(843)	4,625	6,905	(2,511)	4,394
Rhaglen Gyfalaf ac Asedau**	21,202	(3,638)	17,564	15,990	(3,012)	12,978
CRT	30,704	(42,774)	(12,070)	13,082	(38,833)	(25,751)
Cost Gwasanaethau	521,309	(193,736)	327,573	503,398	(185,202)	318,196
Gwariant Gweithredol Arall	4		35,609			33,316
(Incwm) a Gwariant Cyllido a Buddsoddi	5		11,515			16,687
Trethiant ac (Incwm) Grant Amhenodol	6		(404,374)			(366,899)
(Arian Dros Ben)/diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	3		(29,677)			1,300
(Arian dros ben)/diffyg ar ailbriso asedau anghyfredol			(40,359)			(15,505)
(Arian dros ben)/diffyg ar ailbriso asedau ariannol ar gael i'w gwerthu			0			0
(Enillion) neu golledion actiwaraid ar asedau a rhwymedigaethau pensiwn			(46,884)			(312,290)
Cyfanswm (Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr			(116,920)			(326,495)

*Figurau 2022/23 wedi'u hailddatgan i eithrio'r gwasanaeth Rhaglen Gyfalaf ac Asedau sydd bellach wedi'u datgan ar wahân

**Figurau 2022/23 wedi'u hailddatgan i gyfuno'r gwasanaeth Rhaglenni Strategol a ddatgelwyd ar wahân yn flaenorol ac elfennau a oedd wedi'u cynnwys o fewn y portffolio Tai a Chymunedau yn flaenorol.

DATGANIAD SYMUDIADAU YN Y CRONFEYDD WRTH GEFN

Mae'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yn amrywiol gronfeydd wrth gefn y Cyngor, wedi'u dadansoddi yn 'gronfeydd y gellir eu defnyddio' (h.y. y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill.

Mae'r llinell Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor - mae mwy o fanylion i'w gweld yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n berthnasol i Falans Cronfa'r Cyngor a'r CRT at ddibenion sefydlu treth y cyngor a rhent.

Mae'r Cynnydd/Lleihad yn y flwyddyn yn dangos Balans Cronfa'r Cyngor Statudol a'r Balans CRT cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

Nodyn	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Balans CRT £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniad au Cyfalaf £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Cyfanswm		Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor £000
					Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd na Ellir eu Defnyddio £000	
Ar 31st Mawrth 2023	49,720	6,477	19,149	15,142	90,488	576,600	667,088
Yn Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn y Flwyddyn							
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	14,535	15,141	0	0	29,676	87,244	116,920
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	7 (25,977)	(14,317)	(4,136)	(2,707)	(47,137)	47,137	0
Cynnydd/(gostyngiad) yn y flwyddyn	(11,442)	824	(4,136)	(2,707)	(17,461)	134,382	116,920
Ar 31st Mawrth 2024	38,278	7,301	15,013	12,435	73,027	710,982	784,009

Nodyn	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Balans CRT £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniad au Cyfalaf £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Cyfanswm		Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor £000
					Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd na Ellir eu Defnyddio £000	
Ar 31st Mawrth 2022	55,626	5,239	17,958	15,043	93,866	246,726	340,592
Yn Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn y Flwyddyn							
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(29,191)	27,891	0	0	(1,300)	327,795	326,495
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	7 23,285	(26,653)	1,190	99	(2,079)	2,079	0
Cynnydd/(gostyngiad) yn y flwyddyn	(5,906)	1,238	1,190	99	(3,379)	329,874	326,495
Ar 31st Mawrth 2023	49,720	6,477	19,149	15,142	90,488	576,600	667,088

MANTOLEN

		31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2023	
	Nodyn	£000	£000	£000	£000
ASEDAU ANGHYFREDOL					
Eiddo, Peiriannau ac Offer	8				
Anheddau'r Cyngor		328,606		301,283	
Tir ac Adeiladau Eraill		499,539		471,600	
Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer		19,768		20,212	
Asedau dros ben		3,327		4,319	
Asedau Isadeiledd		156,361		156,994	
Asedau Cymunedol		5,524		5,408	
Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd		44,705		16,160	
		1,057,830		975,976	
Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer			1,057,830		975,976
Eiddo Buddsoddi ac Ystâd Amaethyddol	9		29,340		29,092
Buddsoddiadau Hirdymor	11		3,659		3,659
Dyledwyr Hirdymor	12		11,802		11,999
			1,102,631		1,020,726
CYFANSWM ASEDAU ANGHYFREDOL					
 ASEDAU CYFREDOL					
Rhestrau Eiddo		833		713	
Dyledwyr Byrdymor (darpariaeth lleihad mewn gwerth net)	13	77,775		79,110	
Buddsoddiadau Byrdymor	14	5,083		5,054	
Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod	15	31,099		27,607	
Asedau i'w Gwerthu	10	513		306	
			115,303		112,790
CYFANSWM ASEDAU CYFREDOL					
 DYLEDION CYFREDOL					
Benthyciadau i'w Had-dalu ar gais neu o fewn 12 mis	16	(44,204)		(19,908)	
Credydwyr Byrdymor	17	(48,798)		(56,861)	
Darpariaeth ar gyfer absenoldebau cronedig	19	(4,151)		(6,722)	
Dyledion gohiriedig	40	(654)		(621)	
Derbyniadau Grantiau Ymlaen Llaw	18	(5,097)		(3,737)	
Darpariaethau	19	(58)		(52)	
			(102,962)		(87,901)
CYFANSWM DYLEDION CYFREDOL					
 DYLEDION ANGHYFREDOL					
Credydwyr Hirdymor	17	(1,185)		(1,140)	
Benthycia Hirdymor	20	(294,364)		(290,201)	
Dyledion gohiriedig	40	(1,474)		(2,128)	
Darpariaethau	19	(1,106)		(1,067)	
Dyledion Hirdymor Eraill	43	(28,711)		(77,723)	
Derbyniadau Grantiau Ymlaen Llaw	18	(4,123)		(6,268)	
			(330,963)		(378,527)
CYFANSWM DYLEDION ANGHYFREDOL					
 ASEDAU NET					
			784,009		667,088

MANTOLEN

	Nodyn	31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2023	
		£000	£000	£000	£000
CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO					
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf		15,013		19,149	
Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso		12,435		15,142	
Cronfa'r Cyngor		15,271		19,162	
Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	21	23,007		30,558	
CRT		7,301		6,477	
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO			73,027		90,488
CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO					
Y Gronfa Adbriso Wrth Gefn	22	231,312		200,081	
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	22	516,775		465,567	
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	22	(4,292)		(4,652)	
Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn	22	(28,711)		(77,723)	
Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig		49		49	
Cyfrif Absenoldebau Cronedig	22	(4,151)		(6,722)	
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO			710,982		576,600
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN			784,009		667,088

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r dyledion sy'n cael eu cydnabod gan yr Awdurdod. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai dyledion) yn cael eu cyfateb gan y cronfeydd wrth gefn y mae'r Awdurdod yn eu dal. Adroddir ynglŷn â chronfeydd wrth gefn mewn dau gategori.

- Cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddarbodus o gronfeydd wrth gefn ac ar unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd er enghraifft y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn na ellir ei defnyddio ond i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled.
- Cronfeydd andefnyddiadwy - y cronfeydd hynny na all y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu er enghraifft y Gronfa Adbriso Wrth Gefn, ble y deuai symiau ar gael i ddarparu gwasanaeth dim ond os gwerthir yr asedau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a gaiff eu dangos yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail gyllido o dan reoliadau'

DATGANIAD LLIF ARIAN

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos newidiadau mewn arian parod ac elfennau sy'n cyfateb i arian parod sy'n perthyn i'r Cyngor yn ystod y cyfnod yr adroddir yn ei gylch. Mae'r datganiad yn dangos sut y mae'r Cyngor yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod ac elfennau sy'n cyfateb i arian parod, drwy ddsbarthu llifoedd arian yn weithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o ran y graddau y caiff gweithrediadau'r Cyngor eu cyllido drwy drethi ac incwm grant neu gan y sawl sy'n derbyn gwasanaethau'r Cyngor. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y darparwyd all-lifoedd arian ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at y modd y bydd y Cyngor yn darparu gwasanaethau yn y dyfodol. Mae llifoedd arian sy'n deillio o weithgareddau ariannu'n ddefnyddiol o ran rhagweld hawliadau ar lifoedd arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. arian a fenthyciwyd) i'r Cyngor.

Adroddir y datganiad llif arian gan ddefnyddio'r dull anuniongyrchol, lle mae gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau yn cael ei addasu ar gyfer effeithiau trafodion o natur nad yw'n arian parod, unrhyw ohiriadau neu Groniadau o dderbyniadau arian parod gweithredu yn y gorffennol neu yn y dyfodol neu daliadau, ac eitemau o refeniw neu gost sy'n gysylltiedig â buddsoddi neu ariannu llif arian.

	Nodyn	2023/24		2022/23	
		£000	£000	£000	£000
Gwarged neu (ddiffyg) net ar ddarparu gwasanaethau		29,677		(1,300)	
Addasiad i warged neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol		12,630		33,351	
Addasiad ar gyfer eitemau a gynhwysir yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarparu gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu		<u>(42,798)</u>		<u>(33,034)</u>	
All-llif arian parod net o weithgareddau gweithredu	23		(491)		(983)
Llif arian parod net o weithgareddau buddsoddi	24	(20,505)		(17,004)	
Llif arian parod net o weithgareddau ariannu	25	<u>24,488</u>		<u>1,937</u>	
Cynnydd / (Gostyngiad) net mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod			<u>3,983</u>		<u>(15,067)</u>
Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r cyfnod adrodd	15		27,607		43,657
Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddiwedd y cyfnod adrodd	15		31,099		27,607

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

CYFLWYNIAD I'R NODIADAU

Mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi'n unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2023/24 (y Cod) a pholisïau cyfrifo'r Cyngor. Mae'r nodiadau canlynol yn amlinellu'r wybodaeth ategol i gynorthwyo darllenwyr y cyfrifon.

1. NODYN I'R DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO

Mae'r addasiadau rhwng y sail cyllido a chyfrifo o fewn y Dadansoddiad Gwariant a Chyllido'n cael ei egluro mewn mwy o fanylder isod:

Addasiadau o Gronfa'r Cyngor / CRT i gyrraedd Symiau Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2023/24			
	Addasiad ar gyfer Dibenion Cyfalaf	Addasiad ar gyfer Dibenion Budd Gweithwyr	Addasiadau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	£000	£000	£000	£000
Nodyn	a	b	c	
Prif Weithredwyr	0	(72)	0	(72)
Addysg ac Ieuenctid	339	(5,061)	(429)	(5,152)
Llywodraethu	1,693	(238)	(154)	1,302
Tai a Chymunedau	2,697	(159)	(12,445)	(9,906)
Pobl ac Adnoddau	0	(269)	0	(269)
Cynllunio, yr Amgylchedd a'r Economi	1,478	(352)	(556)	571
Gwasanaethau Cymdeithasol	958	(1,360)	(1,348)	(1,750)
Strydlun a Thrafnidiaeth	7,054	(565)	(954)	5,535
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	578	(299)	(20,211)	(19,932)
Rhaglen Gyfalaf ac Asedau	4,677	(52)	1,128	5,754
CRT	8,562	(272)	(19,534)	(11,245)
Cost gwasanaethau	28,036	(8,699)	(54,503)	(35,164)
Incwm a gwariant arall o'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	(39,879)	4,000	30,751	(5,128)
Gwahaniaethau rhwng Gronfa'r Cyngor / CRT a Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr dros ben / diffyg	(11,843)	(4,699)	(23,752)	(40,292)

Addasiadau o Gronfa'r Cyngor / CRT i gyrraedd Symiau Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2022/23			
	Addasiad ar gyfer Dibenion Cyfalaf	Addasiad ar gyfer Dibenion Budd Gweithwyr	Addasiadau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	£000	£000	£000	£000
Nodyn	a	b	c	
Prif Weithredwyr	0	217	0	217
Addysg ac Ieuenctid	12,622	4,617	(1,425)	15,814
Llywodraethu	1,500	867	518	2,885
Tai a Chymunedau*	2,258	526	(12,118)	(9,334)
Pobl ac Adnoddau	0	915	1	916
Cynllunio, yr Amgylchedd a'r Economi	1,498	969	(784)	1,683
Gwasanaethau Cymdeithasol	1,993	4,910	(660)	6,243
Strydlun a Thrafnidiaeth	7,593	2,010	(1,778)	7,825
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	608	1,405	(20,086)	(18,073)
Rhaglen Gyfalaf ac Asedau**	1,530	230	1,423	3,183
CRT	(6,395)	1,022	(19,140)	(24,513)
Cost gwasanaethau	23,207	17,688	(54,049)	(13,154)
Incwm a gwariant arall o'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	(27,828)	10,543	27,072	9,787
Gwahaniaethau rhwng Gronfa'r Cyngor / CRT a Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr dros ben / diffyg	(4,621)	28,231	(26,977)	(3,367)

*Mae figurau wedi'u haildatgan i eithrio'r gwasanaeth Rhaglen Gyfalaf ac Asedau sydd bellach wedi'u datgan ar wahân.

**Mae figurau wedi'u haildatgan i gyfuno'r gwasanaeth Rhaglenni Strategol a ddatgelwyd ar wahân yn flaenorol ac elfennau a oedd wedi'u cynnwys o fewn y portffolio Tai a Chymunedau yn flaenorol.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

a. Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

Mae'r golofn hon yn ychwanegu addasiadau cyfrifo cyfalaf heb eu hadrodd yn alldro terfynol y portffolio, ond sy'n ofynnol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan y Cod Ymarfer ac yn cynnwys; dibrisiad, lleihad, colledion ailbriso, amorteiddiad a gwariant cyfalaf a gyllidir o gyfalaf o dan statud (REFCUS).

Mae enillion a cholledion net wrth waredu asedau nad ydynt yn gyfredol (a gynhwysir o fewn gwariant gweithredu eraill) a grantiau cyfalaf a chyfraniadau (a gynhwysir o fewn trethiant ac incwm grant a gwariant amhenodol), yn cael eu hadrodd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ond nid yn yr adroddiad alldro terfynol, ac felly'n cael eu cynnwys yn yr addasiadau cyfrifo cyfalaf.

b. Addasiadau ar gyfer Dibenion Buddion Gweithwyr

Mae'r golofn hon yn ychwanegu addasiadau cyfrifo'n gysylltiedig â Buddion Gweithwyr IAS 19 nad ydynt yn cael eu hadrodd yn alldro terfynol y portffolio, ond sy'n ofynnol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan y Cod Ymarfer ac yn cynnwys; addasiadau pensiwn - cael gwared ar gyfraniadau pensiwn gweithwyr a wnaed i gronfeydd pensiwn yn ystod y flwyddyn, a'i ddisodli gyda chostau'r gwasanaeth cyfredol a'r gorffennol (sef y budd a gyfrifwyd a enillwyd yn ystod y flwyddyn), a symudiad darpariaeth absenoldebau a gasglwyd (sef y gost gyfrifo o hawliadau absenoldeb a enillir gan weithwyr, ond heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn, sy'n cael eu dwyn ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf).

Mae'r treuliau gweinyddol a'r llog net ar yr ymrwymiad budd net a ddiffinnir (wedi'u cynnwys o fewn gwariant a chyllido gweithredu arall ac incwm a gwariant buddsoddi yn eu tro) yn cael eu hadrodd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ond nid yn yr adroddiad alldro terfynol, ac felly'n cael eu cynnwys o fewn addasiadau cyfrifo budd gweithwyr.

c. Addasiadau Eraill

Mae'r golofn hon yn cynnwys yr holl addasiadau cyfrifo eraill sy'n ofynnol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gan y Cod Ymarfer, nad ydynt yn cael eu hadrodd mewn alldro terfynol portffolio ac yn cynnwys; grantiau cyfalaf a dderbyniwyd i gyllido REFCUS, cael gwared ar daliadau i refeniw i gyllido cynlluniau cyfalaf, cael gwared ar ddyletswydd statudol i ariannu gwariant cyfalaf (Darpariaeth Isafswm Refeniw) ac aildrefnu dyledion.

Yn ogystal, mae'r golofn hefyd yn cynnwys addasiadau i drafodion a adroddwyd o fewn alldro terfynol y portffolio, y mae'r Cod yn ei gwneud yn ofynnol i gael eu hadrodd o dan y llinell Cost Gwasanaethau o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac yn cynnwys; incwm a gwariant yn gysylltiedig ag eiddo buddsoddi (wedi'u cynnwys o fewn cyllido ac incwm buddsoddi a gwariant), llog yn daladwy a'r llog a'r incwm buddsoddi (a gynhwysir o fewn incwm cyllido a buddsoddi a gwariant).

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

2. INCWM A GWARIANT SEGMENTOL

Mae'r incwm a gwariant a adroddir ar sail segmentol yn cael eu cynnwys yn y golofn 'Aldro Terfynol Portfolio Net' yn y Dadansoddiad Gwariant a Chyllido a ddadansoddir isod:

	Refeniw gan		Refeniw o Draffodion gyda Segmentau		Refeniw Ilog		Traul Ilog	
	Gwsmeriaid Allanol		Gweithredu Eraill					
	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Prif Weithredwyr	(84)	(65)	0	0	0	0	0	0
Addysg ac Ieuenctid	(4,969)	(4,920)	(2,059)	(2,012)	0	0	0	0
Llywodraethu	(1,737)	(1,785)	(1,062)	(1,145)	0	0	0	0
Tai a Chymunedau*	(2,058)	(3,843)	(20)	0	0	0	0	0
Pobl ac Adnoddau	(302)	(328)	(684)	(686)	0	0	0	0
Cynllunio, yr Amgylchedd a'r	(2,539)	(2,976)	(231)	(225)	0	0	0	0
Gwasanaethau Cymdeithasol	(13,512)	(11,746)	(147)	(136)	0	0	0	0
Strydlun a Thrafnidiaeth	(26,592)	(25,504)	(1,011)	(914)	0	0	0	0
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	(676)	(4,147)	0	0	(3,010)	(1,508)	8,788	8,417
Rhaglen Gyfalaf ac Asedau**	(5,738)	(5,488)	(573)	(529)	0	0	0	0
CRT	(40,051)	(38,519)	0	0	0	0	5,121	4,902
	(98,258)	(99,321)	(5,787)	(5,647)	(3,010)	(1,508)	13,909	13,319

*Ffigurau 2022/23 wedi'u haildatgan i eithrio'r gwasanaeth Rhaglen Gyfalaf ac Asedau sydd bellach wedi'u datgan ar wahân

**Ffigurau 2022/23 wedi'u haildatgan i gyfuno'r gwasanaeth Rhaglenni Strategol a ddatgelwyd ar wahân yn flaenorol ac elfennau a oedd wedi'u cynnwys o fewn y portfolio Tai a Chymunedau yn flaenorol.

3. INCWM A GWARIANT WEDI'U DADANSODDI YN ÔL NATUR

Mae Incwm a Gwariant a adroddir o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael eu dadansoddi fel a ganlyn -

Natur y treuliau	2023/24	2022/23
	£000	£000
Gwariant		
Treuliau Bddion gweithwyr	227,955	239,858
Treuliau gwasanaeth eraill	270,178	251,638
Dibrisiad, amorteiddiad ac amhariad	28,559	24,282
Taliadau llog	14,129	13,592
Archebion ac ardollau	35,280	32,663
(Elw) neu golled wrth waredu asedau sefydlog	(553)	(174)
(Elw) neu golled wrth waredu eiddo buddsoddi	(374)	(56)
	575,174	561,803
Incwm		
Ffoedd, taliadau ac incwm gwasanaeth arall	(95,538)	(92,449)
Grantiau a chyfraniadau	(338,309)	(296,882)
Llog ac incwm buddsoddi	(6,738)	(8,401)
Incwm o dreth y cyngor a chyfraddau annomestig	(164,266)	(162,771)
	(604,851)	(560,503)
Gwarged neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	(29,677)	1,300

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

4. GWARIANT GWEITHREDOL ARALL

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Praesept – Mae Heddlu Gogledd Cymru a Chomisiynydd Trosedd	21,922	20,653
Praeseptau eraill – cynghorau cymuned	3,421	3,196
Tâl - Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	9,936	8,814
Enillion net ar waredu asedau sefydlog	(553)	(174)
Treuliau gweinyddu ar y ddyled buddiannau diffiniedig net	882	827
	35,608	33,316

5. INCWM A GWARIANT ARIANNU A BUDDSODDI

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Llog yn daladwy a thaliadau tebyg	14,129	13,592
Colledion buddsoddi a Gwariant Buddsoddi	1,197	1,795
Llog net ar y ddyled buddiannau diffiniedig net	3,118	9,716
Llog ac Incwm buddsoddi	(6,739)	(8,400)
Enillion net ar waredu eiddo buddsoddi	(374)	(55)
Symudiad yn y golled credyd disgwylidig ar asedau ariannol	182	39
	11,513	16,687

6. TRETHI AC INCWM AMHENODOL O GRANTIAU

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Incwm Treth y Cyngor	(113,426)	(107,121)
Cyfraddau annomestig	(50,840)	(55,650)
Grantiau llywodraeth heb eu neilltuo	(201,154)	(176,529)
Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau	(38,953)	(27,599)
	(404,373)	(366,899)

Treth y Cyngor

Mae pob eiddo domestig wedi'i gynnwys yn Rhestr Brisio Treth y Cyngor a gyhoeddir ac a gynhelir gan Asiantaeth y Swyddfa Brisio sy'n rhan o Gyllid a Thollau ei Mawrhydi. Mae pob eiddo wedi'i osod mewn un o naw band eiddo (Band A i Band I) yn dibynnu ar werth yr annedd yn y farchnad agored ar 1 Ebrill 2003 (a elwir fel arall fel y dyddiad prisio). Mae degfed band (A-) ar gael i'r trethdalwyr hynny sy'n byw mewn eiddo band 'A' ac yn gymwys i dderbyn gostyngiad ar sail anabledd.

Mae Treth y Cyngor yn daladwy yn seiliedig ar fand prisio'r eiddo a bennir gan Asiantaeth y Swyddfa Brisio. Cyfrifir costau gros drwy rannu cyfanswm gofynion incwm y Cyngor Sir, Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru a'r Cynghorau Tref/Cymuned yn unol â sylfaen Treth y Cyngor.

Y sylfaen dreth yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band sydd wedi'u haddasu i drosi'r rhif yn gyfwerth â Band 'D', a'i addasu ar gyfer eithriadau, gostyngiadau ac anwybyddiadau. Yn ogystal, rhoddir ystyriaeth o fewn y sylfaen dreth i ddyledion drwg neu amheus. Y sylfaen dreth ar gyfer 2023/24 oedd 65,815 eiddo a gyfatebir i fand 'D' (65,194 yn 2022/23).

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Præsept Cyngor Sir y Fflint ar gyfer eiddo band 'D' yn 2023/24 oedd £1,521.33 (£1,449.58 yn 2022/23). Roedd biliau Treth y Cyngor yn seiliedig ar y lluosyddion canlynol ar gyfer bandiau A- i I:-

Band	A-	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	5/9	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Nifer o anheddau Band 'D' cyfatebol	8.06	2,328.17	6,338.89	16,247.11	11,954.41	12,267.75	10,345.83	4,971.67	1,113.50	445.67

Mae ychwanegiadau praeseptau eraill i hysbysiadau Treth y Cyngor 2023/24 yn cynnwys praesept yr Heddlu a Throseddu Cymru Comisiynydd Gogledd o £21.922 miliwn (£20.653 miliwn yn 2022/23) a 34 Cyngor Tref a Chymuned sydd, gyda'i gilydd, â phraeseptau gwerth £3.421 miliwn (£3.196 miliwn yn 2022/23).

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Treth y Cyngor a gasglwyd	126,211	119,749
(Cynnydd)/Gostyngiad yn y ddarpariaeth drwgddyledion	(10)	(78)
Cynllun Lleihau Treth Cyngor	(12,298)	(11,796)
Llai - Symiau wedi'u dileu	(477)	(754)
	<u>113,426</u>	<u>107,121</u>
Llai - Daladwy I Heddlu Cymru a Throseddu Chomisiynydd Gogledd	(21,922)	(20,653)
Llai - Taladwy i Gyngorau Trefa Chymuned	(3,421)	(3,196)
	<u>88,083</u>	<u>83,272</u>

Trethi Annomestig

Trefnir Ardrethi Annomestig yn genedlaethol. Mae'r llywodraeth yn gosod y lluosydd, sef 53.5c ar gyfer pob eiddo yn 2023/24 (53.5c yn 2022/23). Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gasglu'r trethi yn ei ardal ac fe'u telir wedyn i'r gronfa Ardrethi Annomestig a weinyddir gan Lywodraeth Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru yn dosbarthu derbyniadau cronfa'r Ardrethi Annomestig i awdurdodau lleol yn seiliedig ar swm sefydlog y pen o'r boblogaeth. Incwm Ardrethi Annomestig 2023/24 a dalwyd i'r pwll oedd £58.736 miliwn ar ôl rhyddhad a darpariaethau (£61.251 miliwn yn 2022/23), yn seiliedig ar werth trethadwy diwedd blwyddyn o £149.654 miliwn (£146.586 miliwn yn 2022/23).

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Trethi Annomestig wedi'u casglu	55,098	58,610
Llai - wedi'i dalu i mewn i'r gronfa Trethi Annomestig	(58,736)	(61,251)
Llai - Cost casglu	(430)	(350)
(Cynnydd)/Gostyngiad yn y ddarpariaeth drwgddyledion	(21)	(64)
Cynlluniau rhyddhad	4,089	3,055
	<u>0</u>	<u>0</u>
Derbyniadau o'r gronfa	50,840	55,650
	<u>50,840</u>	<u>55,650</u>

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

7. NEWIDIADAU RHWNG Y SAIL GYFRIFO A'R SAIL GYLLIDO O DAN REOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu'r addasiadau a wneir i'r cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn, yn unol ag arfer cyfrifa priodol, i gyrraedd yr adnoddau a nodir gan ddarpariaethau statudol sydd ar gael i'r Cyngor fodloni gwariant referniw a chyfalaf yn y dyfodol.

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio				Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir eu Defnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniada u Cyfalaf CRT £000		Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwysu £000	
2023/24					
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:					
Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	9,840	8,473	0	0	(18,313)
Colledion ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer	3,226	89	0	0	(3,315)
Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi	(686)	0	0	0	686
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd	0	0	0	(44,038)	44,038
REFCUS	6,407	0	0	0	(6,407)
Addasiadau Cyfrifo Benthyciad Meddal	(103)	0	0	0	103
Symiau'r asedau anghyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	453	55	0	0	(508)
Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	(4,704)	(1,681)	0	0	6,385
Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r CRT	(1,087)	(12,752)	0	0	13,839
Addasiadau'n ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwysu:					
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau heb eu cymhwysu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(33,063)	(8,268)	0	41,331	0
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:					
Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,264)	(171)	1,736	0	(301)
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu ad-dalu dyled	0	0	(5,872)	0	5,872
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:					
Swm y mae costau cyllid a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(359)	0	0	0	359
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Gronfa Bensiynau					
Gwrthdroad eitemau yn ymwneud â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu neu'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	22,492	1,337	0	0	(23,829)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(24,549)	(1,408)	0	0	25,957
Addasiad yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:					
Y swm y mae taliadau swyddogion a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail cronidau yn wahanol i'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(2,581)	10	0	0	2,571
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	(25,978)	(14,316)	(4,136)	(2,707)	47,137

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	CRT £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniada u Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cronfeydd Wrth Gefn Na Eilir eu Defnyddio £000
2022/23					
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf:					
Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	13,301	(6,444)	0	0	(6,857)
Colledion ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer	11,352	49	0	0	(11,401)
Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi	(3,292)	0	0	0	3,292
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd	0	0	0	(30,344)	30,344
REFCUS	4,950	0	0	0	(4,950)
Addasiadau Cyfrifo Benthyciad Meddal	(177)	0	0	0	177
Symiau'r asedau anghyfredol a ddiwyddwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2,332	31	0	0	(2,362)
Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	(4,436)	(1,610)	0	0	6,046
Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r CRT	(1,695)	(12,566)	0	0	14,261
Addasiadau'n ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso:					
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(22,810)	(7,633)	0	30,442	0
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:					
Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(2,487)	(105)	2,813	0	(221)
Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu ad-dalu dyled	0	0	(1,622)	0	1,622
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:					
Swm y mae costau cyllid a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(359)	0	0	0	359
Addasiadau sy'n ymwneud â'r Gronfa Bensiynau					
Gwrthdroad eitemau yn ymwneud â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu neu'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	50,585	2,997	0	0	(53,582)
Cyfraniadau penswn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(25,109)	(1,400)	0	0	26,509
Addasiad yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:					
Y swm y mae taliadau swyddogion a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau yn wahanol i'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	1,131	28	0	0	(1,159)
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	23,285	(26,653)	1,190	99	2,079

8. EIDDO, PEIRIANNAU AC OFFER

Mae eiddo, peiriannau ac offer yn cynnwys anheddau cyngor, tir ac adeiladau eraill, cerbydau, peiriannau, dodrefn ac offer sy'n cael eu dal, meddiannu, eu defnyddio neu eu contractio i'w defnyddio ar ran y Cyngor, neu eu defnyddio wrth ddarparu gwasanaethau. Mae'r rhain yn cynnwys anheddau ac eiddo tai eraill, adeiladau swyddfeydd, ysgolion, llyfrgelloedd, canolfannau chwaraeon a phyllau nofio, cartrefi preswyl/canolfannau dydd, depos a gweithdai, adeiladau mynwentydd, meysydd parcio oddi ar y stryd, cerbydau, peiriannau mecanyddol, darnau a gosodiadau ac offer arall.

Asedau cymunedol y mae'r Cyngor yn bwriadu dal ei afael ynddynt am yr hir dymor, nad oes iddynt unrhyw oes ddefnyddiol benodadwy a gallai hynny, yn ogystal, gyfyngu ar sut y gellir eu gwaredu. Asedau nad oes fawr o obaith eu gwerthu neu eu defnyddio at ddibenion eraill e.e. parciau a manau agored, meysydd hamdden, manau chwarae a thir mynwentydd.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae prisiadau asedau'r Cyngor yn seiliedig ar ganllawiau gan RICS Red Book Global. O ganlyniad, llai o sicrwydd - a graddau uwch o fod yn ofalus - dylid ei atodi i'n prisiad yn wahanol i'r arfer. Mae symudiadau sylweddol wedi bod mewn costau adeiladu yn ystod y flwyddyn, sydd wedi cael effaith ar werth cario asedau. Mae ymarfer ailbriso ychwanegol wedi cael ei gwblhau ar brisiadau asedau presennol i sicrhau nad yw'r Cyfrifon yn cael eu cam-ddatgan yn sylweddol ar 31 Mawrth 2024. Cwblhawyd yr ymarfer ar asedau ac anheddau Costau Adnewyddu Dibrisiedig y Cyngor gan ddefnyddio ffynonellau data Gwasanaeth Gwybodaeth Cost Adeilad a'r Gofrestrfa Tir.

Symudiadau 2023/24

	Anheddau'r Cyngor a Garejys	Tir ac Adeiladau Eraill	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Dros Ben	Asedau Cymunedol	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd	Cyfanswm £000
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cost neu Brisiad							
Ar 1 Ebrill 2023*	301,302	488,371	35,672	5,482	5,408	16,160	852,395
Ychwanegiadau a Caffaeliadau	22,226	7,696	4,830	4	121	22,054	56,931
Cynnydd Ailbriso / (gostyngiad) a gydnabyddir yn y Gronfa Ailbriso	6,671	21,684	0	10	0	0	28,365
Cynnydd Ailbriso / (gostyngiad) a gydnabyddir yn y Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(7,797)	6,333	0	(1)	0	0	(1,465)
Asedau Datgydnabod	(55)	0	(510)	(998)	0	0	(1,563)
Ailddosbarthiadau	0	(12,051)	0	(1,008)	0	12,851	(208)
Symudiadau eraill yn y gost neu brisiad	6,278	82	0	0	0	(6,360)	0
Ar 31 Mawrth 2024	328,625	512,115	39,992	3,489	5,529	44,705	934,455
Dibrisiad a Lleihad mewn Gwerth Cronedig							
Ar 1 Ebrill 2023*	(19)	(16,771)	(15,460)	(1,163)	0	0	(33,413)
Tâl dibrisiant	(4,980)	(16,245)	(5,274)	(44)	(5)	0	(26,548)
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Gronfa Adbriso	20	13,910	0	78	0	0	14,008
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	4,961	1,624	0	0	0	0	6,585
Amhariadau ddileu i'r Gronfa Ailbriso	14	2,306	0	(17)	0	0	2,303
Namau a gydnabyddir yn y Gronfa Ailbriso	(14)	(4,297)	0	(4)	0	0	(4,315)
Gwrthdroi Namau a gydnabuwyd yn y Gwarged / Diffyg	21,151	6,298	0	17	0	0	27,466
Amhariadau ysgrifennu allan i Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	4,672	2,912	0	0	0	0	7,584
Namau a gydnabyddir yn y Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(25,824)	(2,313)	0	(12)	0	0	(28,149)
Asedau wedi'i dad-gydnabod	0	0	510	983	0	0	1,493
Asedau hailddosbarthu (i) / o Dal i'w Gwerthu	0	0	0	0	0	0	0
Ar 31 Mawrth 2024	(19)	(12,576)	(20,224)	(162)	(5)	0	(32,986)
Y Fantolen ar 31 Mawrth 2024	328,606	499,539	19,768	3,327	5,524	44,705	901,469
Y Fantolen ar 1 Ebrill 2023	301,283	471,600	20,212	4,319	5,408	16,160	818,982
Natur Deiliad Asedau							
Perchen	328,606	499,539	18,266	3,327	5,524	44,705	899,967
Prydles Ariannol	0	0	1,502	0	0	0	1,502
Ar 31 Mawrth 2024	328,606	499,539	19,768	3,327	5,524	44,705	901,469

*Mae'r ffigwr cost neu brisiad a ddygwyd ymlaen ar gyfer Anheddau a Garejys y Cyngor wedi cael ei ailddatgan o £-0.006 miliwn.

Mae'r ffigwr a ddygwyd ymlaen ar gyfer Dibrisiad a Lleihad wedi cael ei ailddatgan o £+0.006 miliwn. Mae'r effaith ar y gwerth llyfr net yn ddim.

*Mae'r ffigwr cost neu brisiad a ddygwyd ymlaen ar gyfer Tir ac Adeiladau Eraill wedi cael ei ailddatgan o £+0.660 miliwn.

Mae'r ffigwr a ddygwyd ymlaen ar gyfer Dibrisiad a Lleihad wedi cael ei ailddatgan o £-0.660 miliwn. Mae'r effaith ar y gwerth llyfr net yn ddim.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Symudiadau 2022/23

	Anheddau'r Cyngor a Garejys	Tir ac Adeiladau Eraill	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Dros Ben	Asedau Cymunedol	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd	Cyfanswm £000
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cost neu Brisiad							
Ar 1 Ebrill 2022	274,181	471,252	36,755	7,254	4,921	12,125	806,488
Ychwanegiadau a Caffaeliadau	19,820	9,945	5,029	0	195	9,059	44,048
Cynnydd Ailbrisió / (gostyngiad) a gydnabyddir yn y Gronfa Ailbrisió	(250)	4,324	0	0	0	0	4,074
Cynnydd Ailbrisió / (gostyngiad) a gydnabyddir yn y Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	6,906	(1,117)	0	(431)	0	0	5,358
Asedau Datgydnabod	(31)	(1,478)	(6,112)	(653)	(453)	0	(8,727)
Ailddosbarthiadau	0	443	0	(688)	745	0	500
Symudiadau eraill yn y gost neu brisiad	682	4,342	0	0	0	(5,024)	0
Ar 31 Mawrth 2023	301,308	487,711	35,672	5,482	5,408	16,160	851,741
Dibrisiad a Lleihad mewn Gwerth Cronedig							
Ar 1 Ebrill 2022	(59)	(16,609)	(17,174)	(1,374)	0	0	(35,216)
Tâl dibrisiant	(4,978)	(16,088)	(4,398)	(34)	0	0	(25,498)
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Gronfa Adbrisió	22	12,654	0	0	0	0	12,676
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	4,958	1,863	0	0	0	0	6,821
Amhariadau ddileu i'r Gronfa Ailbrisió	80	4,163	0	0	0	0	4,243
Namau a gydnabyddir yn y Gronfa Ailbrisió	(49)	(5,439)	0	0	0	0	(5,488)
Gwrthdroidi Namau a gydnabuwyd yn y Gwarged / Diffyg	22,380	5,469	0	0	0	0	27,849
Amhariadau ysgrifennu allan i Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(2,324)	(1,590)	0	0	0	0	(3,914)
Namau a gydnabyddir yn y Gwarged / Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau	(20,055)	(2,012)	0	0	0	0	(22,067)
Asedau wedi'i dad-gydnabod	0	1,478	6,112	0	0	0	7,590
Asedau hailddosbarthu (i) / o Dal i'w Gwerthu	0	0	0	245	0	0	245
Ar 31 Mawrth 2023	(25)	(16,111)	(15,460)	(1,163)	0	0	(32,759)
Y Fantolen ar 31 Mawrth 2023	301,283	471,600	20,212	4,319	5,408	16,160	818,982
Y Fantolen ar 1 Ebrill 2022	274,122	454,643	19,581	5,880	4,921	12,125	771,272
Natur Deiliad Asedau							
Perchen	301,283	471,600	18,164	4,319	5,408	16,160	816,934
Prydles Ariannol	0	0	2,048	0	0	0	2,048
Ar 31 Mawrth 2023	301,283	471,600	20,212	4,319	5,408	16,160	818,982

Mae asedau isadeiledd yn asedau diymwad, gwariant a ellir ei adennill drwy barhau i ddefnyddio'r ased a grëwyd, h.y. nid oes modd ei werthu neu ei ddefnyddio at ddibenion eraill. Mae'r rhain yn cynnwys priffyrdd, llwybrau troed, pontydd, cyfleusterau dŵr a draenio ac amddiffynfeydd arfordirol.

Mae'r Cod yn dynodi pan mae cydran o ased isadeiledd yn cael ei disodli, bod swm cario (h.y. gwerth llyfr net) yr hen gydran yn cael ei ddadgydnabod er mwyn osgoi cyfrif ddwywaith a bod y gydran newydd yn cael ei hadlewyrchu yn swm cario'r ased isadeiledd. Oherwydd anawsterau ymarferol wrth gymhwyso cyfrifo cydrannau ar gyfer adnabod a dadgydnabod cydrannau newydd asedau isadeiledd, yn bennaf oherwydd cyfyngiadau data, nid yw'r Cyngor wedi gallu cydymffurfio â'r gofyniad i asesu gwerth llyfr net y gydran a amnewidiwyd a bydd wedi trin swm y gydran a amnewidiwyd fel sero. Y rheswm dros hyn yw bod y cyfansoddiad sydd wedi'i newid yn cael ei ystyried i fod wedi'i ddarparu yn llwyr ar y pwynt y mae'n cael ei newid.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Cyhoeddodd CIPFA ddiweddariad i'r Cod ym mis Tachwedd 2022 sy'n cynnwys rhyddhad dros dro fel nad yw'n ofynnol i awdurdodau lleol adrodd ar y gwerth llyfr gros a'r dibrisiant cronedig ar gyfer asedau isadeiledd. Yn unol â'r Rhyddhad Dros Dro a gynigir gan y Diweddariad i'r Cod ar asedau isadeiledd, nid yw'r nodyn hwn yn cynnwys datgelu cost gros a dibrisiant cronedig ar gyfer asedau isadeiledd oherwydd bod arferion adrodd hanesyddol a diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu na fyddai hyn yn cynrychioli'r sefyllfa asedau yn gywir i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol.

Asedau Isadeiledd

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Ar 1 Ebrill	156,994	157,785
Ychwanegiadau	6,251	5,944
Dibrisiant	(6,884)	(6,735)
Ar 31 Mawrth	156,361	156,994

Mae'r Cyngor wedi pennu, yn unol â Rheoliad 24L Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) (Diwygio) 2003 bod y swm cario i gael ei ddad-gydnabod ar gyfer asedau isadeiledd pan mae gwariant disodli yn ddim.

Mesuriad Gwerth Teg o Asedau Dros Ben

Mae manylion asedau dros ben y Cyngor a gwybodaeth am yr hierarchaeth gwerth teg ar 31 Mawrth fel a ganlyn:

	Dyfnbrisiau mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath (Lefel 1) £000	Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 2) £000	Mewnbynnau anweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 3) £000	Gwerth teg ar 31 Mawrth £000
2023/24 Asedau Dros Ben	0	684	2,642	3,326
2022/23 Asedau Dros Ben	0	800	3,519	4,319

Mae trosglwyddiadau rhwng gwahanol lefelau o'r hierarchaeth gwerth teg wedi digwydd yn ystod y flwyddyn i wybodaeth gymharol nad yw ar gael eleni ar gyfer asedau tebyg mewn marchnadoedd tebyg.

Wrth amcangyfrif gwerth teg asedau dros ben y Cyngor, mae defnydd uchaf a gorau'r eiddo wedi'i gymryd i ystyriaeth.

Mae gofyn i'r Cyngor ddatgelu sut mae'r defnydd uchaf a gorau yn wahanol i'r defnydd presennol. Yn unol â'u triniaeth fel asedau dros ben, mae nifer o'r asedau hyn yn wag ar hyn o bryd; yn yr achosion hyn nid yw'r defnydd presennol yn ddefnydd uchaf a gorau.

Trwy ddefnyddio technegau prasio priodol, mae prisiwr y Cyngor wedi cynyddu'r defnydd a wneir o fewnbynnau perthnasol hysbys a lleihau'r defnydd a wneir o fewnbynnau anweladwy.

Y technegau prasio a ddefnyddir i fesur gwerth teg asedau dros ben yw dull y farchnad a'r dull incwm. Roedd prisiwr y Cyngor o'r farn bod y seiliau hyn yn briodol oherwydd -

(i) Dull y farchnad – mae defnyddio prisiau a gwybodaeth a data perthnasol eraill a gynhyrchwyd gan drafodion y farchnad yn adlewyrchu gwerth yr ased sy'n daladwy gan y farchnad.

(ii) Dull incwm – mae defnyddio'r dull hwn yn adlewyrchu disgwyliadau'r farchnad ar gyfer llif arian sy'n dderbyniadwy gan yr ased hwnnw yn y dyfodol.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

9. EIDDO BUDDSODDI AC YSTÂD AMAETHYDDOL

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Cost neu Brisiad		
Ar 1 Ebrill	29,163	27,735
Ailddosbarthiadau	0	(500)
Ychwanegiadau	217	71
Mae cynnydd Ailbriso/(Gostyngiad) i Gwarged/Diffyg	686	3,005
Addasiadau Eraill	(438)	(1,148)
Ar 31 Mawrth	29,628	29,163
Dibrisiant a Lleihad mewn Gwerth		
Ar 1 Ebrill	71	41
Ailddosbarthiadau	0	245
Gwrthdrychiad namau a gydnabyddir yn y Gwarged / Diffyg	0	(286)
Nam / Dibrisiant	217	71
Ar 31 Mawrth	288	71
Y Fantolen ar 31 Mawrth	29,340	29,092

Mesuriad Gwerth Teg ar gyfer Eiddo Buddsoddi

Mae manylion eiddo buddsoddi'r Cyngor a gwybodaeth am yr hierarchaeth gwerth teg ar 31 Mawrth fel a ganlyn:

	Dyfnbrisiau mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath (Lefel 1) £000	Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 2) £000	Mewnbynnau anweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 3) £000	Gwerth teg ar 31 Mawrth £000
2023/24				
Ystadau Masnachol a Diwydiannol	0	0	14,784	14,784
Ystâd Amaethyddol - Ffermydd	0	12,211	0	12,211
Ystâd Amaethyddol - Tir Pori	0	0	2,345	2,345
	0	12,211	17,129	29,340
2022/23				
Ystadau Masnachol a Diwydiannol	0	0	15,311	15,311
Ystâd Amaethyddol - Ffermydd	0	11,380	0	11,380
Ystâd Amaethyddol - Tir Pori	0	0	2,401	2,401
	0	11,380	17,712	29,092

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Ni chafwyd unrhyw drosglwyddiadau rhwng gwahanol lefelau o'r hierarchaeth gwerth teg yn ystod y flwyddyn ac ni fu unrhyw newid yn y technegau prisio a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn ar gyfer eiddo buddsoddi.

Wrth amcangyfrif gwerth teg eiddo buddsoddi'r Cyngor, defnydd uchaf a gorau'r eiddo yw eu defnydd presennol.

Mesurir gwerth teg eiddo buddsoddi'r Cyngor yn flynyddol ar bob dyddiad adrodd. Yn 2023/24 prisiwyd ffermydd a thyddynnod y Cyngor gan brisiwr allanol, a phrisiwyd y gweddill gan briswyr mewnol y Cyngor.

Caiff yr holl brisiadau eu gwneud yn unol â'r fethodoleg a'r seiliau amcangyfrif a osodir yn safonau proffesiynol y Sefydliad Brenhinol Syrfewyr Siartredig. Mae tîm prisio'r Cyngor yn gweithio'n agos â swyddogion ariannol ar holl faterion prisio.

Technegau Prisio a ddefnyddir i bennu Gwerth Teg Lefel 2 a 3 ar gyfer Eiddo Buddsoddi

Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol eraill - Lefel 2

Prisiwyd ffermydd a thyddynnod y Cyngor gan brisiwr annibynnol allanol yn unol â gofynion Gwerth Teg SAARh 13, gan ddefnyddio dull y farchnad ar gyfer asedau tebyg ond gan adlewyrchu amgylchiadau penodol pob ased e.e. gwag neu â thenantiaeth bresennol. Ystyriwyd bod yr hierarchaeth prisio Lefel 2 yn briodol a rhoddwyd manylion y cymaryddion marchnad fel rhan o'r adroddiad prisio. Roedd y technegau prisio hefyd yn ystyried y defnydd uchaf a gorau gan adlewyrchu'r hyn sy'n ffisegol bosibl neu'n cael ei ganiatáu gan y gyfraith.

Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol eraill - Lefel 3

Y technegau prisio a ddefnyddir i fesur gwerth teg tir pori a thir moel yw dull y farchnad a'r dull incwm. Roedd prisiwr y Cyngor o'r farn bod y seiliau hyn yn briodol oherwydd -

(i) Dull y farchnad – mae defnyddio prisiau a gwybodaeth a data perthnasol eraill a gynhyrchwyd gan drafodion y farchnad yn adlewyrchu gwerth yr ased sy'n daladwy gan y farchnad.

(ii) Dull incwm – mae defnyddio'r dull hwn yn adlewyrchu disgwyliadau'r farchnad ar gyfer llif arian sy'n dderbyniadwy gan yr ased hwnnw yn y dyfodol.

Trwy ddefnyddio technegau prisio priodol dan yr amgylchiadau a lle'r oedd data digonol ar gael, mae prisiwr y Cyngor wedi cynyddu'r defnydd a wneir o fewnbynnau perthnasol hysbys a lleihau'r defnydd a wneir o fewnbynnau anweladwy. Roedd y technegau prisio tir pori a thir moel yn adlewyrchu mewnbwn Lefel 3 oherwydd diffyg data'r farchnad a oedd ar gael i brisiwr y Cyngor.

Y technegau prisio a ddefnyddir i fesur gwerth teg ystadau masnachol a diwydiannol yw'r dull incwm (ar gyfer asedau) a dull y farchnad (ar gyfer tir gwag). Roedd prisiwr y Cyngor o'r farn bod y seiliau hyn yn briodol oherwydd -

(i) Dull incwm – mae defnyddio'r dull hwn yn adlewyrchu disgwyliadau'r farchnad ar gyfer llif arian sy'n dderbyniadwy gan yr ased hwnnw yn y dyfodol.

(ii) Dull y farchnad – mae defnyddio prisiau a gwybodaeth a data perthnasol eraill a gynhyrchwyd gan drafodion y farchnad yn adlewyrchu gwerth yr ased sy'n daladwy gan y farchnad.

Fodd bynnag, y prif ddull a ddefnyddiwyd i brisio unedau masnachol a diwydiannol oedd gwybodaeth a data presennol y Cyngor ei hun a oedd yn adlewyrchu ffactorau megis twf rhent, lefelau deiliadaeth, lefelau dyledion drwg a chostau rhwymedigaethau trwsio a chynnal a chadw. Gan hynny, hierarchaeth prisio unedau masnachol a diwydiannol y Cyngor yw Lefel 3 gan fod y dull prisio'n defnyddio mewnbynnau anweladwy a gwneir hynny ar yr un sail wrth brisio'r ased ag a ddefnyddir gan gyfranogwyr y farchnad.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

10. ASEDAU A GÂNT EU DAL I'W GWERTHU

	Anheddau'r Cyngor a Garejys £000	Eiddo, Peiriannau ac Offer £000	Eiddo Buddsoddi £000	Cyfanswm £000
Ar 1 Ebrill 2023	0	231	75	306
Ychwanegiadau	0	0	0	0
Asedau newydd eu dosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu	0	300	0	300
Asedau newydd eu dad-ddosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu	0	(93)	0	(93)
Aiddosbarthiadau Net	0	207	0	207
Namau	0	0	0	0
Enillion Adbriso	0	0	0	0
Colledion Adbriso	0	0	0	0
Adbrisiadau net	0	0	0	0
Asedau a werthwyd	0	0	0	0
Ar 31 Mawrth 2024	0	438	75	513

	Anheddau'r Cyngor a Garejys £000	Eiddo, Peiriannau ac Offer £000	Eiddo Buddsoddi £000	Cyfanswm £000
Ar 1 Ebrill 2022	0	308	75	383
Ychwanegiadau	0	0	0	0
Asedau newydd eu dosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu	0	0	0	0
Asedau newydd eu dad-ddosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu	0	0	0	0
Aiddosbarthiadau Net	0	0	0	0
Namau	0	0	0	0
Enillion Adbriso	0	0	0	0
Colledion Adbriso	0	0	0	0
Adbrisiadau net	0	0	0	0
Asedau a werthwyd	0	(77)	0	(77)
Ar 31 Mawrth 2023	0	231	75	306

Mesuriad Gwerth Teg Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu

Mae manylion asedau'r awdurdod sy'n cael eu dal i'w gwerthu a gwybodaeth am yr hierarchaeth gwerth teg ar 31 Mawrth fel a ganlyn:

	Dyfnbrisiau mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau sy'n union yr un fath (Lefel 1) £000	Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 2) £000	Mewnbynnau anweladwy arwyddocaol eraill (Lefel 3) £000	Gwerth teg ar 31 Mawrth £000
2023/24 Asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu	0	0	513	513
2022/23 Asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu	0	0	306	306

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Ni chafwyd unrhyw drosglwyddiadau rhwng gwahanol lefelau o'r hierarchaeth gwerth teg yn ystod y flwyddyn ac ni fu unrhyw newid yn y technegau prisio a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn ar gyfer Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Wrth amcangyfrif gwerth teg asedau'r Cyngor sy'n cael eu dal i'w gwerthu, mae defnydd uchaf a gorau'r eiddo wedi'i gymryd i ystyriaeth.

Mae gofyn i'r Cyngor ddatgelu sut mae'r defnydd uchaf a gorau yn wahanol i'r defnydd presennol. Mae nifer o asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu yn wag ar hyn o bryd ac yn aros i gael eu gwaredu; yn yr achosion hyn nid y defnydd presennol yw'r defnydd uchaf a gorau.

Mewnbynnau gweladwy arwyddocaol eraill - Lefel 3

Y technegau prisio a ddefnyddir i fesur gwerth teg asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu yw dull y farchnad a'r dull incwm. Roedd prisiwr y Cyngor o'r farn bod y seiliau hyn yn briodol oherwydd -

(i) Dull y farchnad – mae defnyddio prisiau a gwybodaeth a data perthnasol eraill a gynhyrchwyd gan drafodion y farchnad yn adlewyrchu gwerth yr ased sy'n daladwy gan y farchnad.

(ii) Dull incwm – mae defnyddio'r dull hwn yn adlewyrchu disgwyliadau'r farchnad ar gyfer llif arian sy'n dderbyniadwy gan yr ased hwnnw yn y dyfodol.

Trwy ddefnyddio technegau prisio priodol, mae prisiwr y Cyngor wedi cynyddu'r defnydd a wneir o fewnbynnau perthnasol hysbys a lleihau'r defnydd a wneir o fewnbynnau anweladwy.

11. BUDDSODDIADAU TYMOR HIR -

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	£000	£000
Cartrefi Gogledd Ddwyrain Cymru (NEW Homes)	3,659	3,659
	<u>3,659</u>	<u>3,659</u>

12. DYLEDWYR HIRDY MOR

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	£000	£000
Benthyciadau adnewyddu a gwella	1,599	1,699
Benthyciadau prynwyr tro cyntaf	100	100
Dyddodion Tai fforddiadwy	49	50
Gwaith strydoedd preifat	51	50
Benthyciad i NEW Homes	10,003	10,100
	<u>11,802</u>	<u>11,999</u>

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

13. DYLEDWYR BYRDY MOR

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	£000	£000
Rhenti Tai	2,208	2,125
Treth y Cyngor	5,668	5,133
Grantiau	28,676	31,691
Gordaliadau budd-dal	1,499	1,607
Trethiant	7,837	6,348
Trethi Annomesig	4,813	4,121
Benthyca	131	131
Taliadau ymlaen llaw	5,370	8,595
Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (NWEAB)	7,340	7,214
Arall	14,352	11,991
GIG - Profi, Orlhain, Diogelu	0	382
GIG	3,362	3,107
	81,256	82,445
Lwfans ar gyfer colledion amhariad a Cholledion Credyd Disgwyliedig	(3,481)	(3,335)
	77,775	79,110

Dadansoddiad o oed dyledion Treth y Cyngor:

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	£000	£000
0-1 oed	3,048	2,841
1-2 oed	1,200	1,070
2-3 oed	599	671
3-4 oed	435	302
4-5 oed	206	112
5+ oed	180	137
	5,668	5,133

14. BUDDSODDIADAU BYRDY MOR

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	£000	£000
Buddsoddiadau (3 mis - 365 diwrnod)	5,000	5,000
Llog a Gronnwyd	83	54
	5,083	5,054

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

15. ARIAN PAROD A SYMIAU CYFWERTH AG ARIAN PAROD

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	£000	£000
Arian parod	1,118	947
Arian parod - Cyfrifon Galw	33,643	29,087
Dyled arian parod	(3,662)	(2,427)
	31,099	27,607

16. BENTHYCIADAU I'W HAD-DALU AR GAIS NEU O FEWN 12 MIS

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	£000	£000
Llog cronedig ar fenthyca hirdymor allanol	6,085	2,896
Benthyciad Aeddfedu	4,240	2,262
Blwydd-daliadau / Rhandaliadau Cyfartal Prif ad-daliadau benthyciad	3,213	2,253
Benthyciadau Effeithlonrwydd Ynni (gan Salix Finance Ltd)	495	487
Tymor Byr benthyca allanol	30,000	12,000
Llog cronedig ar benthyciadau allanol yn y tymor byr	171	10
	44,204	19,908

17. CREDYDWYR

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	£000	£000
Byrdymor		
Rhentf a dderbynnir ymlaen llaw	486	448
Treth y Cyngor a dderbynnir ymlaen llaw a chyfrifon mewn credyd	1,662	1,714
Blaendal	440	438
Taliadau ymlaen llaw	4,476	6,191
Taliadau ymlaen llaw - Cynllun Brys ar gyfer Bysiau	0	5,150
Cysylltiedig â chyflogeion	8,098	7,402
Arall	33,636	35,518
	48,798	56,861
Hirdymor		
Blaendal	416	398
Taliadau ymlaen llaw	620	593
Arall	149	149
	1,185	1,140

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

18. INCWM GRANT

Credydodd y Cyngor y grantiau a'r cyfraniadau canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2023/24 £000	2022/23 £000
Credydwyd i Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol		
Grant Cynnal Refeniw	201,154	176,529
Cyfanswm Grantiau Llywodraeth heb eu Neilltuo	201,154	176,529
Llywodraeth Cymru:		
Lwfans Atgyweiriadau Mawr	4,980	4,978
Grant Cyfalaf Cyffredinol	4,134	2,772
Y Gronfa Tai â Gofal	1,529	415
Grant Gwella Ysgolion	401	2,524
Cronfa Teithio Llesol	1,118	1,283
Grant Cyfalaf Cynnig Gofal Plant	453	1,635
Optimeiddio ôl-osod	1,632	1,399
Prydau Ysgol Am Ddim	0	1,767
Anghenion Dysgu Ychwanegol	1,002	1,010
Grant Ffocws Cymunedol	284	1,010
Y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ail-gydbwyso	2,217	0
Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Dros Dro	1,077	292
Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru*	2,477	3,701
Cyngor Celfyddydau Cymru	16,214	4,302
Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau eraill	1,435	511
Cyfanswm Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau	38,953	27,599
	240,107	204,128

*Mae 2022/23 yn cynnwys Grant Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu (£0.259 miliwn) sydd wedi'i ddatgan ar wahân yn 2022/23 ac yn eithrio'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Dros Dro (£0.292 miliwn) sydd bellach yn cael ei ddatgan ar wahân.

Gredydwyd i'r Gwasanaethau

Llywodraeth Cymru

Grant Cymorth Tai	7,829	7,682
Ôl 16	5,366	5,385
Grant Gwella Addysg	5,700	5,925
Grant Plant a Chymunedau	6,177	6,419
Amddifadedd Disgyblion*	0	5,674
Tocynnau Teithio Rhatach	1,400	1,349
Y Gronfa Integreiddio Ranbarthol	6,580	6,035
Grant Addysg AL	15,263	6,834
Gweithlu Gwasanaethau Cymdeithasol a Chynaliadwyedd	1,954	1,951
Rhaglen Gyfalaf ar gyfer Llety Dros Dro - lawndal	2,313	0
Cynllun Argyfwng Bws/Cronfa Bontio ar gyfer Bysiau	1,271	969
Cronfa Caledi COVID-19	0	1,793
Cynllun Ymateb Wcraïn	1,458	2,092
Arall**	9,925	9,852
Adran Gwaith a Phensiynau	26,454	25,973
Cyfraniadau GWE	948	1,131
Y Gronfa Ffyniant Gyffredin	1,112	28
Grantiau a Chyfraniadau Eraill	4,451	3,662
	98,201	92,754

*Wedi'i gynnwys gyda Grant Addysg yr ALI ar gyfer 2023/24.

**Mae 2022/23 yn cynnwys Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy (£0.742 miliwn) sydd wedi'i ddatgan ar wahân yn 2022/23 ac yn eithrio'r Cynllun Argyfwng Bws (£0.969 miliwn) a'r Gronfa Ffyniant Gyffredin (£0.028 miliwn) sydd bellach yn cael eu datgan ar wahân

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Grantiau a Chyfraniadau a Dderbyniwyd Ymlaen Llaw

Mae'r Cyngor wedi derbyn nifer o grantiau a chyfraniadau nad ydynt eto wedi'u cydnabod fel incwm, gan eu bod ag amodau ynghlwm wrthynt. Bydd angen dychwelyd yr arian i'r rhoddwr grant os nad yw'r gofynion yn cael eu bodloni. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2024 £000	31 Mawrth 2023 £000
Byrdymor		
Grantiau Refeniw	1,609	1,974
Grantiau Cyfalaf - NWEAB	2,990	1,425
Cyfraniadau Cyfalaf	310	99
Cyfraniadau Refeniw	188	239
	5,097	3,737
Hirdymor		
Grantiau Cyfalaf - NWEAB	3,625	5401
Cyfraniadau Refeniw	305	365
Cyfraniadau Cyfalaf	193	502
	4,123	6,268

19. DARPARIAETHAU

Y symiau a nodir fel darpariaethau yw'r amcangyfrifon gorau o wariant sy'n angenrheidiol i setlo'r rhwymedigaethau cyfredol.

	31 Mawrth 2024 £000	Ychwanegiadau £000	Gwahardd Disgownt £000	31 Mawrth 2023 £000
Rhwymedigaethau cyfredol				
(A) Ôl-ofal hen safleoedd tirlenwi	58	6	0	52
	58	6	0	52
Rhwymedigaethau Anghyfredol				
(A) Ôl-ofal hen safleoedd tirlenwi	1,106	17	22	1,067
	1,106	17	22	1,067

(A) Mae ôl-ofal o hen safleoedd tirlenwi'n darparu ar gyfer costau ôl-ofal amgylcheddol ar gyfer hen safleoedd gwaredu gwastraff yn Standard a Brookhill, Bwcle, wedi ei rannu dros ddyled gyfredol a dyled anghyfredol. Mae'r costau arfaethedig wedi eu hymgorffori mewn gweithredoedd perfformiad gyda Chyfoeth Naturiol Cymru (Asiantaeth yr Amgylchedd gynt). Mae'r gweithredoedd yn ffurfio sail rhwymedigaeth gyfreithiol y Cyngor i ariannu'r ôl-ofal am 60 mlynedd o ddyddiad cau'r safle tirlenwi. Mae'r ddarpariaeth yn cael ei diwygio trwy fynegeio blynyddol yn unol â'r Mynegai Prisiau Manwerthu, ac yn cael ei hadolygu ar gyfer digonolrwydd. Mae'r ddarpariaeth yn cyfateb i'r rhwymedigaeth gyfreithiol a gynhwysir yn y gweithredoedd perfformiad.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Absenoldebau Cronedig

Darpariaeth ychwanegol ar y fantolen yw'r ddarpariaeth ar gyfer absenoldebau cronedig. Mae absenoldebau digolledol cronedig byrdymor yn cyfeirio at fuddiannau y mae gweithwyr yn eu derbyn fel rhan o'u contract cyflogaeth, hawliad sy'n cronni wrth iddynt ddarparu gwasanaethau i'r Cyngor. Y budd mwyaf arwyddocaol dan y pennawd hwn yw hawl i wyliau blynyddol y mae cyflogeion yn cronni wrth iddynt weithio. Mae'r Cod yn ei gwneud yn ofynnol i gost darparu gwyliau a buddion tebyg gael eu cydnabod pan fydd gweithwyr yn cyrraedd cam yn eu gwasanaeth sy'n cynyddu eu hawl i absenoldebau digolledol i'r dyfodol. O ganlyniad, mae'n ofynnol i'r Cyngor gronni ar gyfer gwyliau blynyddol a enillwyd ond na chymerwyd erbyn 31 Mawrth bob blwyddyn. Mae'r Llywodraeth wedi cyhoeddi rheoliadau sy'n mynnu bod awdurdodau lleol i ariannu hawl i wyliau blynyddol a budd-daliadau eraill pan fyddant yn cael eu defnyddio, yn hytrach na phan maent yn cael eu hennill gan weithwyr. Caiff symiau eu trosglwyddo i'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig nes caiff y buddiannau eu defnyddio.

20. BENTHYCIADAU TYMOR HIR

Dadansoddiad	Cyfraddau Llog		31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	Lleiafswm %	Uchafswm %	£000	£000
Yn ol math o Fenthyciad (Cyfradd Sefydlog)				
Salix Finance (Effeithlonrwydd Ynni)		Di-log	2,118	2,503
Llywodraeth (PWL B)	1.16	9.50	271,571	267,024
Sefydliadau ariannol eraill	4.48	4.58	18,950	18,950
Llywodraeth Cymru		Di-log	1,725	1,724
			294,364	290,201
Yn ol cyfnod aeddfedu				
Rhwng 1 a 2 flynedd			6,445	6,985
Rhwng 2 a 5 mlynedd			22,030	18,089
Rhwng 5 a 10 mlynedd			44,750	36,525
Mwy na 10 mlynedd			221,139	228,602
			294,364	290,201

21. CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO

Mae'r Cyngor yn cadw nifer o gronfeydd wrth gefn ar y Fantolen. Mae rhai yn cael eu dal am resymau statudol, mae angen rhai i gydymffurfio ag arfer cyfrifeg priodol ac mae eraill wedi'u sefydlu yn wirfoddol i glustnodi adnoddau ar gyfer cynlluniau gwario yn y dyfodol. Mae'r symudiadau yn y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio wedi'u nodi yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ac yn Nodyn 7.

Mae arian wrth gefn wedi'i glustnodi yn cynnwys y canlynol:-

- Balansau gwasanaeth - yn cynrychioli adrannau gwasanaeth sy'n dwyn cyllid heb ei wario ymlaen i'w ddefnyddio yn y flwyddyn ariannol nesaf a mathau perthnasol penodol eraill o incwm / tanwariant o natur unwaith yn unig sy'n ymestyn dros fwy nag un flwyddyn i bwrpas penodol.
- Balansau ysgolion – mae'r swm hwn yn cynrychioli elfen o falansau a ryddhawyd dan gynllun dirprwyo cyllidebau i ysgolion a oedd heb ei wario ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.
- Yswiriant Wrth Gefn – yswiriant wrth gefn amrywiol gan gynnwys Cronfa Yswiriant Fewnol y Cyngor i fodloni costau hunan yswiriant islaw lefelau dros ben polisi unigol.
- Ysgolion Llyfr Sieciau - arian wrth gefn ar gyfer mân wahaniaethau oherwydd amseroedd gwahanol mewn ysgolion sy'n gweithredu eu cyfrifon banc eu hunain.
- Hawliadau Cyflogaeth – i ariannu costau amcangyfrifedig cyflogwyr yn erbyn y Cyngor.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

- Ymyrraeth Ysgolion - Arian wrth gefn gan ysgolion i gefnogi ysgolion yn dilyn arolygon Estyn a hefyd i gywiro unrhyw wallau ac anghysondebau mewn fformiwla cyllid.
- Disodli Hwb TGC Ysgolion - mae ysgolion yn rhoi arian o'r neilltu ar gyfer disodli offer TGCh yn 2026/27 fel rhan o delerau ac amodau grant TGCh HwB Llywodraeth Cymru.
- Prydau Ysgol am Ddim - arian wrth gefn i leihau'r risg i gyllideb Prydau Ysgol am Ddim yn y dyfodol gyda chynnydd mewn cymhwysedd a newidiadau i'r sector cynradd gan gyflwyno darpariaeth gynhwysol.
- Hyfforddeion Sir y Fflint – cronfa wrth gefn i ariannu rhaglen Hyfforddeion Sir y Fflint.
- Costau Gweithlu - cronfeydd wrth gefn cronedig i gyllido costau gweithlu unwaith yn unig pellach.
- Buddsoddi mewn Newid Sefydliadol - arian wrth gefn wedi'i gronni i ariannu costau ailfodelu gwasanaethau a phrosiectau 'Buddsoddi i Arbed'
- Ffioedd Dylunio – cronfa wrth gefn a grëwyd i liniaru colled incwm o'r Rhaglen Gyfalaf
- Diffyg Incwm Rhent – cronfa wrth gefn wedi'i chreu i liniaru'r incwm a gollir o rentu eiddo diwydiannol.
- Etholiadau'r Sir – arian wrth gefn i ariannu costau etholiadau'r dyfodol.
- Strategaeth Gwasanaeth Cwsmeriaid – i alluogi bod y Strategaeth Gwasanaethau Cwsmeriaid yn cael ei chyflwyno. Bydd hyn yn cynnwys gwelliannau i'r Canolfannau sy'n Cysylltu, gwella cyfleusterau hunanwasanaethu a buddsoddi mewn meddalwedd newydd.
- Gweinyddwyr TGCh - i ddarparu cymorth ariannol yn y dyfodol i ddisodli gweinyddwyr o fewn ysgolion. Mae'r fenter yn cynnwys ymestyn bywyd defnydd y gweinyddwyr presennol.
- HwB Seilwaith TG - i gefnogi seilwaith TGCh Ysgolion.
- Ymchwiliad COVID-19 - cronfa wrth gefn i ariannu staff sydd ynghlwm â'r Ymholiad COVID-19, mae'n ofyniad cyfreithiol i'r Cyngor ymateb i unrhyw geisiadau mewn perthynas â'r Ymchwiliad hwn yn brydlon.
- Newid Sefydliadol/ADM - cefnogi costau gosod cychwynnol a chefnogaeth dechnegol ariannol ar gyfer arian at raid unrhyw faterion ariannol sy'n codi o ganlyniad i weithredu dulliau darparu gwasanaeth gwahanol.
- Cynllun Datblygu Lleol – cyllid i dalu costau sy'n gysylltiedig â chadarnhau ac yna gweithredu'r Cynllun Datblygu Lleol - ar ôl ei fabwysiadu
- Ffermydd Solar - i ariannu gwaith cynnal a chadw parhaus Ffermydd Solar - a'n galluogi i ail-fuddsoddi mewn Cynlluniau Effeithlonrwydd Ynni.
- Ffioedd goruchwyllo – mae'r gronfa wrth gefn hon yn cael ei defnyddio ar gyfer gwaith y Tîm Rheoli Datblygiadau mewn gwaith goruchwyllo datblygiadau tai, mewn cysylltiad â mabwysiadu ffyrdd a/neu waith cysylltiedig arall a ystyrir yn hanfodol.
- Incwm Ffi Weinyddol Cartrefi Cynnes - cronfa er mwyn cefnogi a rhoi adnoddau i'r galw am wasanaethau'r Tîm Ynni Cartrefi Cynnes yn eu gwaith yn cyflwyno gwelliannau arbed ynni i'r rhai sy'n dioddef tlodi tanwydd.
- Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru - cyfran CSFf o gronfeydd wrth gefn cydbwyllogor Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru a gedwir gan Gyngor Sir Gwynedd.
- Gwaredu Gwastraff – defnyddir y gronfa hon yn bennaf i ariannu cyfraniad Cyngor Sir y Fflint i Bartneriaeth Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru.
- Cynnal a chadw yn ystod y gaeaf - arian wrth gefn wedi'i drefnu os digwydd cyfnodau maith o dywydd difrifol dros y gaeaf.
- Meysydd Parcio - rhannu incwm Meysydd Parcio a neilltuwyd ar gyfer gwaith/gwelliannau yng nghanol tref yr Wyddgrug yn unol â chytundeb Cyngor Tref Yr Wyddgrug.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

- Cronfa Mantais Gymunedol – Prosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru – Cyfraniadau gan Bartneriaeth Prosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru a Wheelabrator Technologies Inc i ariannu prosiectau sydd o fudd i'r amgylchedd yn ardal Sir y Fflint. Dros dro, mae'n cael ei ddefnyddio fel 'Cronfa Adferiad Gymunedol' i helpu cymunedau lleol yn ardal Glannau Dyfrdwy oherwydd effeithiau pandemig Covid-19.
- Tywydd Difrifol - arian wrth gefn wedi'i sefydlu os digwydd tywydd difrifol fel llifogydd a difrod gwynt gan stormydd.
- Cynllun 20mya - i dalu am y costau sy'n gysylltiedig â chyflwyno'r terfynau cyflymder 20mya newydd ar draws y Sir.
- Ton 4 Plas Derwen - disodli'r offer gafodd ei gaffael drwy'r cyllid ton a bodloni unrhyw safonau digidol newydd yn unol â thelerau ac amodau cyllid grant HwB.
- Grantiau a Chyfraniadau – grantiau a chyfraniadau amrywiol gan ddarparwyr allanol y dylid eu gwario yn unol â chyfyngiadau defnyddio.

Mae'r symudiadau rhwng y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd wedi'u crynhoi yn y tabl isod:-

	Balans ar 31 Mawrth 2022	Trosglwyddiadau Allan 2022/23	Trosglwyddiadau i Mewn 2022/23	Balans ar 31 Mawrth 2023	Trosglwyddiadau Allan 2023/24	Trosglwyddiadau i Mewn 2023/24	Balans ar 31 Mawrth 2024
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Balansau gwasanaeth	4,697	(1,672)	3,159	6,184	(3,745)	887	3,326
Balansau ysgolion	12,292	(13,591)	8,016	6,717	(8,326)	4,945	3,336
Yswiriant Wrth Gefn	2,136	(557)	622	2,201	(722)	903	2,382
Ysgolion Llyfr Sieciau	4	(4)	0	0	0	0	0
Hawliadau Cyflogaeth	110	0	0	110	0	0	110
Ymyrraeth Ysgolion	491	(364)	579	706	(877)	222	51
Disodli Hwb TGC Ysgolion	263	0	263	526	0	263	789
Prydau Ysgol am Ddim	115	(85)	0	30	(30)	0	0
Hyfforddeion Sir y Fflint	697	(134)	0	563	(241)	0	322
Costau Gweithlu	878	(35)	0	843	0	0	843
Buddsoddi mewn Newid Sefydliadol	1,618	(267)	0	1,351	(379)	0	972
Ffioedd Dylunio	250	0	0	250	(11)	0	239
Diffyg Incwm Rhent	13	(13)	106	106	0	25	131
Etholiadau'r Sir	292	(272)	55	75	(3)	303	375
Strategaeth Gwasanaeth Cwsmeriaid	22	0	0	22	(15)	0	7
Gweinyddwyr TGCh	85	0	85	170	(170)	0	0
HwB Seilwaith TG	328	(15)	0	313	(173)	0	140
Ymchwiliad COVID-19	0	(18)	160	142	0	0	142
Newid Sefydliadol/ADM	274	0	600	874	(756)	483	601
Cynllun Datblygu Lleol	242	(127)	0	115	(115)	0	0
Ffermydd Solar	0	0	63	63	(51)	169	181
Ffioedd goruchwyllo	49	0	0	49	0	0	49
Incwm Ffi Weinyddol Cartrefi Cynnes	298	0	18	316	(21)	0	295
NWEAB	210	0	121	331	0	360	691
Gwaredu Gwastraff	49	(116)	116	49	(53)	4	0
Cynnal a chadw yn ystod y gaeaf	250	(180)	180	250	(250)	0	0
Meysydd Parcio	45	0	43	88	0	0	88
Cronfa Mantais Gymunedol – Prosiect	451	0	232	683	0	230	913
Tywydd Difrifol	250	0	0	250	0	0	250
Cynllun 20mya	0	0	111	111	(111)	0	0
Ton 4 Plas Derwen	2	0	2	4	0	2	6
Grantiau a Chyfraniadau	10,776	(7,273)	3,563	7,066	(3,621)	3,323	6,768
	37,187	(24,723)	18,094	30,558	(19,670)	12,119	23,007

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

22. CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO

Mae'r balansau ar gyfer cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio fel a ganlyn -

Cronfa Adbriso Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn yn cynnwys enillion y Cyngor a ddeilliodd o'r cynnydd yng ngwerth ei eiddo, peiriannau ac offer. Caiff y balans ei leihau pan gaiff asedau ag enillion cronol eu -

- hadbriso i lawr neu eu gwanhau gan golli'r enillion,
- defnyddio i ddarparu gwasanaethau gan golli'r enillion drwy ddibrisio, neu
- gwerthu gan wireddu'r enillion.

Mae'r gronfa wrth gefn adbriso yn cofnodi enillion adbriso nas gwiredwyd ers 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crëwyd y gronfa. Mae'r gronfa'n cael ei chyfateb gan asedau anghyfredol o fewn y Fantolen - nid yw'r adnoddau ar gael at ddibenion cyllido.

	2023/24		2022/23	
	£000	£000	£000	£000
Balans Ar 1 Ebrill		200,081		192,915
Adbriso asedau yn uwch	49,906		45,729	
Adbriso asedau yn is a cholledion nam ddim yn cael eu talu o'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau	<u>(9,546)</u>		<u>(30,224)</u>	
Gwarged neu (ddiffyg) ar adbriso asedau nad ydynt yn gyfredol nas postwyd at y gwarged/ diffyg ar ddarparu gwasanaethau		40,360		15,505
Gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth teg a dibrisiad cost hanesyddol	(8,865)		(8,060)	
Enillion cronedig ar asedau a werthwyd neu a waredwyd	(15)		(279)	
Addasiad*	<u>(249)</u>		<u>0</u>	
Swm a ddiddymwyd yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		(9,129)		(8,339)
Balans ar 31 Mawrth		<u>231,312</u>		<u>200,081</u>

*Nid yw cywiriadau i addasiadau â llaw a wnaed yng nghyfrifon 2022/23 er mwyn cyfateb gyda chofrestr asedau

Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn darparu mecanwaith cydbwysu rhwng y gwahanol gyfraddau y mae enillion a cholledion (fel premiymau ar dalu dyledion yn gynnar) yn cael eu cydnabod dan y Cod ac yn ofyniad statudol ar gyfer cronfa'r Cyngor. Unwaith eto, mae'r gronfa'n cael ei chyfateb gan fenthyciadau a buddsoddiadau yn y Fantolen, ac nid yw'r adnoddau ar gael at ddibenion cyllido.

	2023/24		2022/23	
	£000	£000	£000	£000
Balans Ar 1 Ebrill		(4,652)		(5,011)
Cyfan y premiymau a gafwyd yn y blynyddoedd ariannol blaenorol i'w codi ar y balans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r gofynion statudol	<u>360</u>		<u>359</u>	
Swm y mae costau cyllid a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion		360		359
Balans ar 31 Mawrth		<u>(4,292)</u>		<u>(4,652)</u>

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Y Gronfa Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn gyfrif addasiadau sy'n cynnwys y gwahaniaeth amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau ar gyfer buddiannau ar ôl cyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddion yn unol â'r darpariaethau statudol.

Mae'r Cyngor yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr – mae'r buddiannau'n cael eu hennill gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth. Mae'r dyledion sy'n cael eu cydnabod yn y cyfrifon yn cael eu diweddarau i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau ac adenillon buddsoddi ar unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau.

Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i ariannu buddiannau a enillwyd wrth i'r Cyngor wneud cyfraniad y cyflogwr i'r gronfa bensiwn neu dalu unrhyw bensiwn y mae'n gyfrifol amdano yn uniongyrchol. Felly, mae balans debyd y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn dangos diffyg yn y manteision a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi'u neilltuo i'w diwallu. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau bod arian wedi'i neilltuo erbyn amser talu'r buddion.

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Balans Ar 1 Ebrill	(77,723)	(362,940)
Enillion ar asedau'r cynllun	37,577	(66,432)
Enillion a (Cholledion) Actiwaraid	20,286	378,678
Taliadau net i warged / diffyg ar ddarparu gwasanaethau	(23,829)	(53,582)
Cyfraniadau cyflogwyr sy'n daladwy i'r cynllun	25,957	26,509
Cyfran Cyngor Sir y Fflint o ail-fesuriadau ased budd-dal pensiwn net diffiniedig yn ymwneud â NWEAB	(5)	44
Addasiad terfyniad asedau	(10,974)	0
Balans ar 31 Mawrth	<u>(28,711)</u>	<u>(77,723)</u>

Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn cynnwys y gwahaniaethau fyddai'n codi fel arall ar falans Cronfa'r Cyngor sy'n deillio o absenoldebau a enillwyd, ond na chymerwyd yn ystod y flwyddyn, e.e. hawl gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol bod yr effaith ar falans Cronfa'r Cyngor wedi'i niwtralu gan drosglwyddiadau i neu o'r cyfrif.

	2023/24	2022/23
	£000 £000	£000 £000
Balans Ar 1 Ebrill	(6,722)	(5,563)
Setlo neu ganslo'r croniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	6,722	5,563
Symiau cronedig ar ddiwedd y flwyddyn bresennol	<u>(4,151)</u>	<u>(6,722)</u>
Y swm y mae taliadau swyddogion a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau yn wahanol i'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	2,571	(1,159)
Balans ar 31 Mawrth	<u>(4,151)</u>	<u>(6,722)</u>

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amser sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnyddio asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae cost caffael, adeiladu neu wella'n cael eu debydu o'r cyfrif gan fod dibrisiad, colledion lleihad gwerth ac amorteiddiadau'n cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostiadau cysoni o'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn i drosi ffigurau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Mae'r cyfrif yn cael ei gredu gyda'r symiau a neilltuwyd gan y Cyngor ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella.

Mae'r cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar eiddo buddsoddi ac enillion adbriso cronedig ar eiddo, peiriannau ac offer cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Adbriso ar gyfer enillion o'r fath.

Mae Nodyn 7 yn darparu manylion ffynhonnell yr holl drafodion sy'n rhan o'r cyfrif, ac eithrio'r rhai sy'n cynnwys y Gronfa Adbriso wrth gefn.

	2023/24		2022/23	
	£000	£000	£000	£000
Balans Ar 1 Ebrill		465,567		427,276
Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â gwariant cyfalaf sydd wedi eu debydu a'u credu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
- Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol		(18,313)		(6,858)
- Colledion adbriso ar Eiddo, Peiriannau ac Offer		(3,315)		(11,401)
- Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi a ddebydwyd neu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		686		3,292
- REFCUS		(6,407)		(4,950)
- Addasiadau Cyfrifo Benthyciad Meddal		103		177
- Symiau o asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiëwyd ar waredu neu werthu fel rhan o'r enillion / colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(509)		(2,362)
		<u>(27,756)</u>		<u>(22,102)</u>
Addasu symiau a adawyd allan o'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn		<u>9,129</u>		<u>8,340</u>
Swm net a adawyd allan o gost asedau anghyfredol yn ystod y flwyddyn		(18,626)		(13,762)
Ariannu Cyfalaf a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn:				
- Defnyddio'r gronfa derbyniadau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf		5,672		1,428
- Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a greduwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sydd wedi cael eu cymhwyso i ariannu cyfalaf		44,038		30,344
- Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf a godir yn erbyn Cronfa'r Cyngor a'r CRT		6,385		6,046
- Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r CRT		13,840		14,261
- Defnyddio'r gronfa derbynebau cyfalaf i ad-dalu dyled		200		195
Addasiadau dyledwyr tymor hir - Ad-daliadau Benthyciad		(301)		(221)
		69,834		52,053
Balans ar 31 Mawrth		<u>516,775</u>		<u>465,567</u>

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

23. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI

Mae'r llifoedd arian parod net yn sgil gweithgareddau gweithredol yn cynnwys yr elfennau llog canlynol:

	2023/24 £000	2022/23 £000
Llog a gafwyd	2,721	1,458
Llog a dalwyd	(10,757)	(13,542)

24. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI

	2023/24 £000	2022/23 £000
Prynu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(63,401)	(50,063)
Prynu buddsoddiadau tymor byr a thymor hir.	(5,000)	(5,000)
Elw o werthiant eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol.	1,466	2,592
Elw o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	5,000	5,000
Derbynebaw eraill o weithgareddau buddsoddi	41,430	30,467
Llifoedd arian net o Weithgareddau Gweithredol	(20,505)	(17,004)

25. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI

	2023/24 £000	2022/23 £000
Derbynebaw arian parod o fenthycyca tymor byr a thymor hir	42,111	17,400
Taliadau i leihau'r ddyled sy'n weddill mewn perthynas â phrydlesau ariannol	(621)	(590)
Ad-dalu benthyca tymor byr a thymor hir	(17,002)	(14,873)
Llif arian net o weithgarwch ariannu	24,488	1,937

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

26. TÂL SWYDDOGION

Uwch Dâl Cyflogeion

Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwiliad (Cymru) 2014 (fel y'i diwygiwyd) yn gofyn am ddatgeliad (mewn bandiau o £5,000) o nifer y cyflogeion y mae eu taliadau - pob symiau a delir neu a dderbynnir gan y gweithiwr cyflogedig, gan gynnwys taliadau ar derfynu cyflogaeth, lwfansau treul sy'n daladwy i dreth, a'r arian gwerth y budd-daliadau - yn fwy na £60,000 (gan gynnwys gweithwyr rhan amser neu swyddog a gaiff ei gyflogi dros dro. Tâl wedi'i grosio). Nid yw'r gwerthoedd band yn cynnwys cyfraniadau pensiwn cyflogwyr. Mae colofnau ar gyfer ysgolion yn cynnwys yr holl ysgolion a gynhelir gan gynnwys Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac Ysgolion Sefydledig.

Band Taliadau Cydnabyddiaeth	2023/24		2022/23	
	Dim ysgolion	Ysgolion	Dim ysgolion	Ysgolion
	Nifer	Nifer	Nifer	Nifer
£60,000 - £64,999	16	41	23	36
£65,000 - £69,999	17	32	2	25
£70,000 - £74,999	0	32	3	17
£75,000 - £79,999	3	13	2	9
£80,000 - £84,999	2	15	0	2
£85,000 - £89,999	0	1	0	1
£90,000 - £94,999	0	5	0	6
£95,000 - £99,999	0	1	0	3
£100,000 - £104,999	0	6	0	1
£105,000 - £109,999	0	2	0	0
£110,000 - £114,999	0	1	0	0
£115,000 - £119,999	0	1	0	0
£120,000 - £124,999	0	0	0	1
£125,000 - £129,999	0	0	0	0
£130,000 - £134,999	0	1	0	0
	38	151	30	101

Mae rhai swyddi a lenwir yn cael eu talu yn unol â thelerau ac amodau Soulbury a gytunwyd yn genedlaethol. Gall Cyrff Llywodraethu ddefnyddio eu doethineb wrth osod cyflogau Penaethiaid o fewn terfynau Tâl ac Amodau Athrawon Ysgol 2015.

Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'i diwygiwyd) hefyd yn mynnu datgelu'r manylion tâl unigol ar gyfer cyflogeion hŷn drwy'r post lle mae'r cyflog rhwng £60,000 a £150,000 ac enw lle mae'r cyflog yn fwy na £150,000. At ddiben y datganiad, mae uwch weithwyr yn cynrychioli'r Prif Weithredwr a Phrif Swyddogion (gan gynnwys Rheolwyr Corfforaethol a Swyddogion Statudol).

Mae cyflogau tîm y Prif Weithredwr a'r Prif Swyddog wedi'u gosod gan y Cyngor llawn yn unol â Datganiad ar Bolisiâu Tâl y Cyngor (ar gael ar wefan y Cyngor). Nid yw cyfraddau tâl wedi amrywio o gwbl yn ystod y flwyddyn oni bai am gynydd chwyddiant ar gyfer gweithredu cyflogau blynyddol a gytunwyd yn genedlaethol i gynrychioli'r cynnydd mewn cost byw. Ni dderbyniodd y Prif Swyddogion unrhyw fonysau, lwfansau treuliau trethadwy, taliadau iawndal na buddion trethadwy eraill.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Teitl Swydd	2023/24			2022/23		
	Nodyn	Taliadau	Cyfraniad Pensiwn	Taliadau	Cyfraniad Pensiwn	
		Cydnabyddiaeth	y Cyflogwr	Cydnabyddiaeth	y Cyflogwr	
		£	£	£	£	
Prif Weithredwr	1	144,317	29,874	135,564	31,993	
Prif Swyddog Llywodraethu	1 & 2	114,111	23,621	110,289	26,028	
Prif Swyddog Addysg ac Ieuencid		105,992	21,940	102,407	24,168	
Prif Swyddog Gwasanaethau Cymdeithasol		105,992	21,940	102,407	24,168	
Prif Swyddog, Cynllunio, yr Amgylchedd a'r Economi		105,992	21,940	102,407	24,168	
Prif Swyddog Gwasanaethau Stryd a Thrafnidiaeth		101,318	20,973	94,504	22,303	
Prif Swyddog Tai a Chymunedau	3	97,812	20,247	67,603	15,954	
Rheolwr Cyllid Corfforaethol (Swyddog Adran 151)		80,844	16,735	77,824	18,366	
Rheolwr Corfforaethol - Pobl a Datblygu Sefydliadol		80,844	16,735	77,824	18,366	
Rheolwr Corfforaethol - Rhaglen Gyfalaf ac Asedau		76,827	15,903	73,444	17,333	
		1,014,049	209,908	944,273	222,847	

Nodyn 1: Nid yw cydnabyddiaeth ariannol yn cynnwys unrhyw symiau a ddaw i law ar gyfer Rolau Swyddog Canlyniadau a Dirprwy Swyddog Canlyniadau mewn etholiadau (costau ar gyfer etholiadau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol a referenda wedi'i ad-dalu gan Lywodraeth Berthnasol yn seiliedig ar formiwla talu gosodedig cenedlaethol).

Nodyn 2: Mae tâl yn cynnwys symiau a dderbyniwyd ar gyfer rol Clerc Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (£8,119 2023/24) (£7,883 2022/23), trefniant dan gontract gwasanaeth sydd wedi bod yn ei le ers sawl blwyddyn (costau wedi'u had-dalu).

Nodyn 3: Dyddiad dechrau cyflogaeth: 4 Gorffennaf 2022. Rôl yn wag 1 Tachwedd 2021 - 3 Gorffennaf 2022.

Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'i diwygiwyd) hefyd yn mynnu bod y gymhareb tâl cydnabyddiaeth rhwng y Prif Weithredwr ac enillydd cyflog cyfwerth â llawn amser canolrifol yn cael eu datgelu (£24,711); ar gyfer 2023/24 roedd hwn yn 1:5:84 (ar gyfer 2022/23 roedd hefyd yn 1:5:95).

Pecynnau Gadael

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu (mewn bandiau £20,000 hyd at £100,000 a £50,000 bandiau wedi hynny) nifer y pecynnau gadael a gytunwyd a chost y pecynnau i'r Cyngor yn y flwyddyn ariannol. Costau gadael yr oedd y Cyngor wedi ymrwymo iddynt ar 31 Mawrth 2023, ond talwyd ar ôl y dyddiad hwn, hefyd wedi eu cynnwys yn y datgeliad ar gyfer 2022/23. Mae gwybodaeth wedi'i chynnwys ar gyfer bob ysgol a gynhelir gan gynnwys Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac Ysgolion Sefydledig.

Mae'r cyfansymiau a ddatgelir yn cynnwys taliadau a roddwyd i'r unigolyn ac unrhyw daliadau gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn pan fydd gweithiwr yn ymddeol yn gynnwys heb ostyngiad actiwaraid mewn pensiwn yn unol â Pholisi lawndal Yn Ôl Disgresiwn y Cyngor.

Band Cost Pecyn Gadael	Colli swydd Gorfodol		Ffyrdd Eraill o Adael y Cytunwyd Arnynt		Cyfanswm Pecynnau Gadael yn ôl Band		Cyfanswm Pecynnau Gadael ym Mhob Band	
	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23
	Nifer	Nifer	Nifer	Nifer	Nifer	Nifer	£	£
£0 - £20,000	17	29	0	0	17	29	160,554	40,080
£20,001 - £40,000	18	2	0	0	18	2	517,077	53,738
£40,001 - £60,000	4	0	0	0	4	0	195,918	0
	39	31	0	0	39	31	873,549	93,818

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

27. LWFANSAU AELODAU

Roedd y Cyngor wedi talu'r lwfansau a chostau canlynol i Aelodau yn ystod y flwyddyn:

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Cyflogau	1,805	1,711
Treuliau Aelodau	32	48
	1,837	1,759

28. PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'r Cyngor yn gorfod datgelu trafodion materol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar y Cyngor, neu i'w rheoli neu eu dylanwadu gan y Cyngor. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu darllenwyr i asesu'r graddau y gallai'r Cyngor fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu'n annibynnol neu efallai â'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i ymdrin yn rhydd â'r Cyngor.

Cymru a'r Llywodraeth Ganolog

Mae gan Lywodraeth Cymru ddylanwad sylweddol drwy ddeddfwriaeth a chyllid grant - mae'n gyfrifol am ddarparu'r fframwaith statudol y mae'r Cyngor yn gweithredu ynddo, yn darparu'r mwyafrif o'i gyllid ar ffurf grantiau, ac yn rhagnodi telerau sawl trafodyn sydd gan y Cyngor â phartïon eraill fel biliau treth y cyngor a budd-daliadau tai. Mae grantiau a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru ac adrannau llywodraeth eraill wedi'u nodi yn y dadansoddiad pynciol yn Nodyn 6 a 18.

Aelodau:

Mae gan Aelodau'r Cyngor reolaeth uniongyrchol dros bolisiau ariannol a gweithredol y Cyngor.

Mae cyfanswm y lwfansau a dalwyd i Aelodau wedi'u dangos yn nodyn 27. Mae'r Cyngor yn penodi aelodau i rai cyrff elusennol a gwirfoddol allanol neu mae Aelodau wedi datgan cysylltiad â sefydliadau, cyrff cyhoeddus ac awdurdodau. Mae cyfanswm y trafodion gyda chyrff dan y pennawd hwn fel a ganlyn:

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Taliadau	1,603	4,458
Derbynebau	0	121
Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	260	4
Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	0	6

Mae trafodion sy'n fwy na £0.100 miliwn i'w gweld isod:

Nifer yr Aelodau sy'n datgan buddiant		Llog	Talwyd		Derbyniadau		Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor		Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	
2023/24	2022/23		2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23
			£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
1	2	Uned Ddiogelwch Cam-Drin Domesig	410	337	0	0	34	0	0	0
1	1	Chanolfan Cyngor ar Bopeth	475	488	0	0	128	0	0	0
1	1	Thrafnidiaeth Gymunedol Y Gororau	205	190	0	0	0	0	0	0
2	5	Theatr Clwyd	455	3,372	(3)	118	97	0	0	6

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae Aelodau wedi datgan cysylltiad neu berthynas mewn cwmnïau neu fusnesau a allai fod wedi ymwneud â'r Cyngor. Mae cyfanswm y taliadau a wnaed i gwmnïau dan y pennawd hwn fel a ganlyn:

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Taliadau	153	167
Derbynebaw	9	8
Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	35	3
Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	0	1

Mae trafodion sy'n fwy na £0.100 miliwn i'w gweld isod:

Nifer yr Aelodau sy'n datgan buddiant		Llog	Talwyd		Derbyniadau		Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor		Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	
2023/24	2022/23		2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23
			£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
1	1	Cwmni dylunio ac argraffu	123	118	9	8	35	1	0	1

Mae cysylltiadau personol pob Aelod yn cael eu cofnodi yn y Gofrestr Gyhoeddus o Gysylltiadau Aelodau, yn unol â'r gyfraith a Chod Ymddygiad y Cyngor. Mae'r gofrestr ar gael ar wefan y Cyngor.

Swyddogion

Gellir gweld Tâl Uwch Swyddogion yn Nodyn 26. Mae Uwch Swyddogion wedi datgan yn ôl y galw a lle bo'n briodol, gysylltiad neu berthynas mewn cwmni, corff gwirfoddol, elusennol, neu gyhoeddus sy'n derbyn taliadau gan y Cyngor. Mae'r unig ddatganiad yr oedd angen ei gynnwys wedi'i nodi o dan 'Trosglwyddo Asedau Cymunedol (CAT)' isod.

Mae'r holl ddatganiadau gan Uwch Swyddogion yn cael eu cefnogi gan gofnodion yn y gofrestr buddiannau ar gyfer Uwch Swyddogion sy'n galluogi'r Cyngor i gymryd camau priodol i reoli'r buddiannau.

Trosglwyddo Asedau Cymunedol (CAT)

Mae gan nifer o Aelodau ac Uwch Swyddogion diddordeb mewn grwpiau cymunedol lleol sy'n cyfranogi yng nghynllun CAT y Cyngor. Mae'r cynllun yn cynnwys trosglwyddo prydles (ar werth enwol) asedau penodol y Cyngor, i sefydliadau gyda phwrpas cymunedol sy'n bwriadu defnyddio'r asedau er budd y gymuned leol. Mae'r asedau wedi aros ar fantolen y Cyngor a gyda gwerth net ar bapur cyfun o £14.146 miliwn (£14.143 miliwn yn 2022/23).

Mewn rhai amgylchiadau mae'r Cyngor wedi, neu'n bwriadu, cyhoeddi grantiau cyfalaf ar gyfer unrhyw waith cyfalaf angenrheidiol. Y trafodion gyda'r grwpiau hyn yw:

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Grantiau a ddyfarnwyd	498	305
Taliadau	153	67
Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	4	5
Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	1	3

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae trafodion sy'n fwy na £0.100 miliwn i'w gweld isod:

Nifer yr Uwch Swyddogion yn datgan diddordeb Llog			Grantiau a dalwyd		Taliadau eraill		Yn ddyledus gan y Cyngor	
2023/24	2022/23		2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23
			£000	£000	£000	£000	£000	£000
1	1	Yn briod â chyfarwyddwr Cambrian Aquatics	117	71	91	20	4	3

Is-gwmnïau

Mae gan y Cyngor dri is-gwmni dan berchnogaeth, NEW Homes, Newydd Arlwyo a Glanhau Ltd, a Chynyrchiadau Theatr Clwyd Ltd. Mae'r rhain yn gwmnïau cyfyngedig gan gyfranddaliadau ac wedi'u cynnwys yn ffin cyfrifo grŵp y Cyngor. Mae gan NEW Homes gyfleuster benthycu â'r Cyngor, ac ar 31 Mawrth 2024 cyfanswm hwn oedd £13.250 miliwn (£13.451 miliwn ar 31 Mawrth 2023).

Trafodion eraill gydag is-gwmnïau yw -

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Cymhorthdal wedi'i dalu	377	383
Taliadau eraill	8,656	7,009
Derbynebau	480	229
Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	127	196
Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	230	227

Cronfa Bensiynau Clwyd

Y Cyngor yw'r awdurdod gweinyddu ar gyfer Cronfa Bensiwn Clwyd. Mae manylion y trafodion gyda Chronfa Bensiwn Clwyd i'w cael yng nghyfrifon Cronfa Bensiwn Clwyd sydd ar gael yn www.clwydpensionfund.org.uk.

Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru, Awdurdod Tân Gogledd Cymru a Chynghorau Tref / Cymuned

Mae Comisiynwyr yr Heddlu a Throsedd ac Awdurdodau Tân ac Achub yn pennu eu ffioedd eu hunain i drethdalwyr y cyngor sydd wedyn yn cael eu cynnwys yn y bil treth y cyngor – mae'r taliadau hyn yn cael eu hadnabod fel y praesept. Cyfanswm y praeseptau a dalwyd i Swyddfa Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru oedd £21.922 miliwn (£20.653 miliwn yn 2022/23).

Cyfanswm yr ardollau a dalwyd i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru oedd £9.936 miliwn (£8.814 miliwn yn 2022/23). Cyfanswm praeseptau yn cynnwys praeseptau mynwentydd wedi'u talu i 34 o gynghorau cymuned/tref oedd £3.430 miliwn (£3.205 miliwn yn 2022/23).

Trafodion eraill gyda'r cyrff hyn yw:

	Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru		Awdurdod Tân Gogledd Cymru		Cynghorau Cymuned	
	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Taliadau	263	24	21	348	74	23
Derbynebau	265	331	7	46	414	514
Symiau sy'n ddyledus i'r Cyn	79	56	26	0	90	132

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr (gweithgareddau gofal iechyd cysylltiedig)

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Taliadau	1,239	1,423
Derbynebaw	9,809	11,570
Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	1,511	1,380
Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	4,658	5,439

Cydbwyllgor Addysg Cymru

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Taliadau	165	224
Symiau sy'n ddyledus gan y Cyngor	465	325

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Taliadau	156	151
Derbynebaw	590	623
Symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor	11	38

29. DEDDF GWASANAETHAU IECHYD CENEDLAETHOL (CYMRU) 2006

Mae gan y Cyngor gytundeb gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, yn unol ag Adran 33 Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006, er mwyn darparu gwasanaeth cyfarpar cymunedol integredig dan drefniant cronfa gyfun. Mae'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu drwy staff Cyngor Sir y Fflint (fel partner lletyol) o Uned 3, Ystâd Ddiwydiannol Penarlâg, Penarlâg, Sir y Fflint.

	2023/24	2022/23
Partneriaeth	£000	£000
Gwariant Gros	1,195	1,266
Incwm Gros	(1,295)	(1,301)
(Gweddill) / diffyg ar gyfer y flwyddyn	(100)	(35)

Cyfraniad at y Gyllideb

Cyngor Sir y Fflint	327	318
---------------------	-----	-----

Mae Uned 3 yn eiddo i Gyngor Sir y Fflint (50.25%) a Chyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam (49.75%). Mae'r safle wedi'i gynnwys ym Mantolen Cyngor Sir y Fflint:-

	Gros £000	Net £000	%
Cyngor Sir y Fflint	574	549	50.25
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	568	543	49.75
	1,142	1,092	100.00

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

30. FFIOEDD ARCHWILIO

Darparwyd gwasanaethau archwilio allanol gan Archwilio Cymru.

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Ffioedd ar gyfer y cyfrifon*	249	234
Ffioedd ar gyfer Gwaith Archwilio Perfformiad	115	104
Ffioedd ar gyfer grantiau	38	38
	402	376

*2022/23 yn cynnwys £0.008 miliwn ychwanegol a dalwyd mewn perthynas â gwaith archwilio ychwanegol gofynnol ar gyfrifeg cyfalaf a materion prisio a nodwyd.

31. CYLLIDEBAU CYFUN AR GYFER IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL

O dan reoliad 19(1) Rheoliadau Trefniadau Partneriaeth (Cymru) 2015, cytunwyd ar drefniant cyllideb gyfun rhwng awdurdodau lleol Gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr mewn perthynas â darparu llety cartrefi gofal i bobl hŷn. Daeth y trefniant i rym ar 1 Ebrill 2019. Cyngor Sir Ddinbych yw'r awdurdod arweiniol. Mae'r trafodion ar gyfer Cyngor Sir y Fflint yn unig wedi'u cynnwys yn llinell Gwasanaethau Cymdeithasol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae incwm a gwariant ar gyfer y trefniadau cyllideb gyfun hyn ar gyfer y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2024 fel a ganlyn; mae'r cyfraniadau ar gyfer chwarteri 3 a 4 wedi'u cynnwys er gwybodaeth yn unig ac nid ydynt wedi'u cronni yng nghyfrifon pob partner. Bydd y taliadau hyn yn cael eu gwneud mewn ôl-ddyledion yn ystod 2024/25.

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Cartrefi Gofal I Bobl Hyn		
Gwariant		
Costau'r Cartref Gofal	126,922	11,032
	126,922	11,032
Cyllid		
Cyngor Sir Dinbych	(11,914)	(10,236)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	(18,182)	(15,864)
Cyngor Sir y Fflint	(13,578)	(10,556)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	(14,957)	(14,434)
Cyngor Gwynedd	(12,044)	(11,214)
Cyngor Sir Ynys Môn	(7,214)	(5,708)
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	(49,033)	(43,020)
	(126,922)	(111,032)
(Gwarged) / Diffyg wedi'i drosglwyddo i'r Gronfa	0	0

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

32. GWASANAETHAU ASIANTAETH

Mae Cyngor Sir y Fflint yn un o wyth partner Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru, y partneriaid eraill yw Cyngorau Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Gwynedd, Wrecsam, Powys a Ceredigion. Mae Portffolio Strydwedd a Chludiant Cyngor Sir y Fflint yn ymgymryd â gwaith cefnffyrdd ar ran Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru ar gyfer Llywodraeth Cymru. Mae ad-daliadau am waith a wnaed dan y Cytundeb Asiantaeth Priffyrdd yn dod i £4.115 miliwn (£4.052 miliwn yn 2022/23).

Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cyllid i Gyngorau Cymru i ddarparu benthyciadau ailgylchu o dan y Cynllun Troi Tai yn Gartrefi er mwyn atgyweirio eiddo sydd wedi bod yn wag ers amser hir, gyda'r nod o gael defnydd ohonyn nhw unwaith eto. Cânt eu trin fel trefniadau asiantaeth yn Natganiad Cyfrifon y Cyngor. Rhoddwyd cyfran o'r arian am byth i'r Cyngor. Mae cyllid hefyd wedi'i ddarparu yn ymwneud â Gwella Tai a Benthyciad Eiddo Gwag ar gyfer gwaith gwneud eiddo preswyl yn saff, cynnes a/neu ddiogel, a'r arian i'w ddychwelyd rhwng 6 ac 11 mlynedd. Mae arian ychwanegol hefyd wedi'i dderbyn i gefnogi adfywio canol y dref yn Sir y Fflint. Dylid dychwelyd yr arian hwn ymhen 12 mlynedd.

	Benthyciadau a roddwyd		Ad-dalwyd	
	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23
	£000	£000	£000	£000
Troi Tai yn Gartrefi - Cyfran 1af	0	0	0	25
Gwella Tai a Benthyciad Eiddo Gwag	654	361	62	119
Adfywio Canol y Dref	140	0	0	0

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant ar ran cwmnïau yn casglu ffioedd dŵr a charthffosiaeth gan denantiaid sy'n byw mewn tai sy'n eiddo i'r Cyngor (daeth y trefniant i ben yn 2022/23). Mae'r Cyngor hefyd yn casglu yswiriant cynnwys tŷ ar gyfer eiddo tenantiaid os ydynt yn dymuno. Mae'r Cyngor hefyd yn asiant ar gyfer casglu ffioedd gwresogi gan denantiaid sy'n byw mewn adeiladau cymunedol sy'n eiddo i'r Cyngor.

Ffioedd	Casglwyd	
	2023/24	2022/23
	£000	£000
Dŵr a Charthffosiaeth	2	2,987
Yswiriant Cynnwys Aelwydydd	61	63
Gwresogi	270	115

Gweithredodd y Cyngor fel asiant ar ran rhanbarth Gogledd Cymru ar gyfer y grantiau canlynol. Mae cyfran bob grant sy'n berthnasol i Gyngor Sir y Fflint ac sydd wedi'u cynnwys yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Cyngor hefyd wedi'u nodi. Yn ogystal â'r £1.950 miliwn o gyllid a dderbyniwyd ar gyfer y Cynllun Argyfwng Bws/Cronfa Bontio ar gyfer Bysiau (o fis Gorffennaf 2023), cafodd £5.150 miliwn ei ddwyn ymlaen o 2022/23 fel derbynneb ymlaen llaw. Mae £0.367 miliwn yn ddyledus gan Lywodraeth Cymru hefyd.

Teitl y grant	Disgrifiad	Arian a dderbyniwyd		Cyfran Cyngor Sir y Fflint		Tâl gweinyddu a dderbyniwyd	
		2023/24	2022/23	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23
		£000	£000	£000	£000	£000	£000
Grant Cefnogi Gwasanaethau Bysiau	Cymorth i wasanaethau bws a chludiant cymunedol.	6,102	6,102	558	558	48	48
Cynllun Argyfwng Bws/Cronfa Bontio ar gyfer Bysiau	I gefnogi gweithredwyr bysiau lleol i ymdopi â'r refeniw a gollwyd yn sgil y pandemig COVID-19 ac effeithiau pellach prinder gyrwyr a chostau tanwydd.	1,950	0	1,271	994	100	100
Profi, Orlhain, Diogelu	Sicrhau y gellir profi pobl yn gyflym ac olrhain cyswllt diweddar gydag unrhyw un sy'n profi'n positif.	0	3,011	0	1,436	0	62

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant ar ran Llywodraeth Cymru ac adrannau eraill, wrth dderbyn a dosbarthu grantiau amrywiol. Crynhoir y rhain yn y tabl isod:

Teitl y grant	Disgrifiad	Arian a dderbyniwyd		Tâl gweinyddu a dderbyniwyd	
		2023/24 £000	2022/23 £000	2023/24 £000	2022/23 £000
Grant Gofal Plant	Cyllid i ddarparu gofal plant am ddim i rieni sy'n gweithio a gyda phlant 3-4 oed. Gweinyddwyd ar ran Sir y Fflint, Wrecsam a Sir Ddinbych.	3,491	9,639	352	337
Cydnabyddiaeth Ariannol o'r Cynllun Gweithiwr Gofal Cymdeithasol	£1,498 o dâl i weithwyr gofal a gyflogwyd mewn rolau cymwys.	0	5,462	0	1
Cynllun gwella'r Tâl Salwch Statudol	Ychwanegu at y Tâl Salwch Statudol i fod yn gyflog llawn i weithwyr gofal pan na allant weithio oherwydd COVID-19	0	154	0	0
Cynllun Taliadau Cefnogi Hunan-ynysu	Taliad o £500/£750 i unigolion sy'n hunan-ynysu o ganlyniad i gysylltiad/cysylltiad posibl gyda COVID-19.	0	396	0	100
Colled incwm	Colled incwm a hawliwyd ar ran Cambrian Aquatics, Hamdden a Llyfrgelloedd Aura, Arlwyo a Glanhau NEWydd, Canolfan Hamdden Treffynnon a'r Gwasanaeth	0	90	0	0
Tanwydd Gaeaf	£200 o dâl i aelwydydd cymwys i ddarparu cefnogaeth tuag at dalu eu biliau tanwydd gaeaf ar y grid.	96	3,095	0	60
Cynllun Cymorth Costau Byw	Cyllid i gefnogi aelwydydd ar draws Cymru sy'n wynebu argyfwng costau byw digynsail, o ganlyniad i gynnydd sylweddol mewn biliau ynni a chostau byw.	0	6,871	0	233
Cefnogaeth Ariannol ar gyfer Gofalwyr Di-dâl	Taliadau i ofalwyr di-dâl sy'n derbyn Lwfans Gofalwyr.	0	848	0	21
Cynllun Cymorth Biliau Ynni - Cyllid Amgen	Cyllid i ddarparu cefnogaeth i aelwydydd nad ydynt yn gymwys ar gyfer y Cynllun Cymorth Biliau Ynni awtomatig (£400 gan gyflenwyr ynni).	0	552	41	0
Taliad Tanwydd Amgen - Gronfa Amgen	Cyllid i ddarparu taliadau i aelwydydd sy'n defnyddio tanwydd amgen ac nad oes ganddynt berthynas uniongyrchol gyda chyflenwr trydan i dderbyn taliad drwy'r prif gynllun.	0	285	wedi'i gynnwys â ffi weinyddol y Cynllun Cymorth Biliau Ynni	0
Cynllun Ymateb Wcráin - taliad cymorth brys o £200 a thaliad o £350/£500 i'r rhai sy'n rhoi llety a thaliad sy'n rhoi llety a thaliad ychwanegol o £150 i ddiolch fydd yr unigolyn o Wcráin wedi bod yn y DU am lai na 12 mis (cynnydd o £350 i £500)	Taliad o £200 fesul unigolyn o Wcráin sy'n cyrraedd. £350 (llai na 12 mis)/£500 (dros 12 mis) fesul unigolyn o Wcráin bob mis i'r rhai sy'n rhoi llety. £150 o daliad ychwanegol gan Lywodraeth Cymru pan fydd yr unigolyn o Wcráin wedi bod yn y DU am lai na 12 mis (cynnydd o £350 i £500)	164	148	0	0

Cafodd £0.003 miliwn o'r cyllid a dderbyniwyd yn 2022/23 ar gyfer y Cynllun Cymorth Costau Byw ei ddwyn ymlaen i 2023/24 fel derbynneb ymlaen llaw. Roedd £0.002 miliwn o'r arian hwn heb ei wario ac mae wedi'i ddwyn ymlaen ym Mantolen y Cyngor fel derbynneb ymlaen llaw.

Cafodd £0.552 miliwn o'r cyllid a dderbyniwyd yn 2022/23 ar gyfer y Cyllid Amgen Cynllun Cymorth Biliau Ynni ei ddwyn ymlaen i 2023/24 fel derbynneb ymlaen llaw a'i wario'n llawn yn y flwyddyn. Cafodd £0.285 miliwn o'r cyllid a dderbyniwyd yn 2022/23 ar gyfer y Gronfa Amgen Taliadau Tanwydd ei ddwyn ymlaen i 2023/24 fel derbynneb ymlaen llaw, ad-dalwyd £0.097 miliwn a gwariwyd gweddill y cyllid.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Rhoddodd y Cyngor hefyd 75% (50% yn 2022/23) o ryddhad ardrethi annomestig i'r sectorau manwerthu, hamdden a lletygarwch. Ariannwyd y rhyddhad ardrethi hwn gan Lywodraeth Cymru ac ni effeithiwyd ar yr hyn a dderbyniodd y Cyngor o'r gronfa ardollau annomestig. Roedd y cyfanswm a dderbyniodd y Cyngor o'r gronfa ardrethi annomestig yn £50.840 miliwn (£55.650 miliwn yn 2022/23). £4.089 miliwn (£3.055 miliwn yn 2022/23) o hwnnw'n arian i ad-dalu'r Cyngor am y rhyddhad ardrethi hwn. Derbyniodd y Cyngor £0.013 miliwn (£0.014 miliwn yn 2022/23) hefyd gan Lywodraeth Cymru er mwyn gweinyddu'r rhyddhad hwn.

33. CRONFEYDD ERAILL A WEINYDDIR GAN Y CYNGOR

Mae portffolio'r Gwasanaethau Cymdeithasol – Adain Gwasanaethau Cymdeithasol i Oedolion, yn cadw cyfrifon banc unigol ar gyfer defnyddwyr gwasanaeth sy'n byw yn y gymuned nad ydynt yn gallu rheoli eu materion ariannol; mae aelodau unigol o'r tîm Dirprwyaeth yn cael eu cymeradwyo i weithredu fel penodai corfforaethol gyda'r Adran Gwaith a Phensiynau ar gyfer pob defnyddiwr gwasanaeth. Y cyfanswm a ddelir gan y Cyngor ar 31 Mawrth 2024 oedd £6.823 miliwn, mewn 392 o gyfrifon ar wahân (£6.588 miliwn mewn 382 o gyfrifon yn 2022/23).

Mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer yr Adain Oedolion hefyd yn rheoli cyfrifon banc mewn perthynas ag Eiddo Byw â Chymorth lle mae defnyddwyr gwasanaeth yn byw. Defnyddir y cyfrifon banc i dderbyn budd-daliadau tai a chaiff unrhyw daliadau mewn perthynas â'r eiddo eu talu o'r cyfrif banc hwn h.y. rhent a chyfleustodau. Y cyfanswm yn y 47 o gyfrifon hyn ar 31 Mawrth 2024 oedd £0.598 miliwn (£0.530 miliwn mewn 46 o gyfrifon yn 2022/23).

34. DYLEDION DIGWYDDIADOL

Yn unol â darpariaethau Rhan 2A Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990, a Strategaeth Arolygu Tir Halogedig y Cyngor, bydd safleoedd o fewn y Sir yn cael eu hystyried a bydd cyflwr pob un yn cael ei asesu maes o law. Gall yr asesiadau ddod i'r casgliad bod y Cyngor yn gyfrifol am ymgymryd ag unrhyw waith adfer angenrheidiol neu gyfran o unrhyw waith.

Mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd unrhyw daliadau a wneir yn y dyfodol gan Municipal Mutual Insurance (MMI) yn cael eu gwneud ar gyfradd ostyngedig o 75% ac mae wedi creu cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi i ariannu'r rhan o'r 25% sy'n weddill y bydd angen i'r Cyngor ei ariannu mewn unrhyw hawliad a setlir yn y dyfodol. Mae rhagweld hawliadau yn y dyfodol yn ansicr oherwydd natur aneglur nifer o'r hawliadau y mae MMI yn parhau i'w derbyn. Mae'r ardoll yn destun adolygiad o leiaf unwaith bob 12 mis gan weinyddwr y cynllun.

Sir y Fflint yw'r corff deddfwriaethol sy'n olynu Cyngor Sir Clwyd mewn unrhyw achosion yn ymwneud â honiadau o gam-drin. Mae nifer o hawliadau yn parhau i ddod gan gyn-blant mewn gofal neu blant sy'n cael mynediad at wasanaethau ieuencid. Weithiau, ni all y Cyngor hawlio tâl gan yr yswirwyr a, bryd hynny, mae'n bosibl y bydd angen i'r Cyngor ariannu hawliadau llwyddiannus.

Mae nifer fach o gyn-weithwyr yn hawlio yn erbyn y Cyngor mewn Tribiwnlysoedd Cyflogaeth a bydd gwrandawiaidau'n digwydd yn y flwyddyn ariannol nesaf. Yn seiliedig ar ganlyniadau'r achosion mae'n bosibl y bydd gofyn i'r Cyngor dalu pob un, rhai neu ddim o'r hawliadau.

Mae'r Cyngor wedi sefydlu amrywiaeth o fodolau darparu gwasanaeth amgen sydd wedi cynnwys trosglwyddiad gweithwyr y Cyngor i ddarparwyr gwasanaeth newydd. Mae'r Cyngor wedi rhoi gwarantau pensiwn i gwmni Newydd Catering and Clearing Ltd, Aura Leisure and Libraries Ltd (Aura), Canolfan Hamdden Treffynnon ac Ymddiriedolaeth Theatr Clwyd. Mae'r gwarantau hyn yn golygu os na all y cyrff hyn ddiwallu eu rhwymedigaethau pensiwn rywbryd yn y dyfodol, y bydd y Cyngor yn cymryd cyfrifoldeb drostynt.

Mae nifer fach o denantiaid y Cyngor yn hawlio yn ei erbyn am gyflwr gwael eu tai. Yn seiliedig ar ganlyniadau'r achosion mae'n bosibl y bydd gofyn i'r Cyngor dalu pob un, rhai neu ddim o'r hawliadau.

Ar unrhyw adeg, bydd y Cyngor a'i yswirwyr yn ymateb i nifer o hawliadau yswiriant. Efallai y bydd yn rhaid i'r Cyngor dalu'r holl hawliadau hyn, rhai ohonynt neu ddim ohonynt. Mae gan y Cyngor gronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi o'r neilltu i ariannu'r costau hyn wrth iddynt ddod yn ddyledus i'w talu.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae apêl wedi'i gyflwyno i'r Cyngor mewn perthynas â rhybudd atal sŵn. Bydd yr achos yn cael ei glywed yn y flwyddyn ariannol nesaf ac o ganlyniad mae'n bosibl y bydd yn rhaid i'r Cyngor dalu'r cyfan, rhywfaint neu ddim o'r hawliad.

Mae'r Cyngor yn asesu canlyniad a goblygiadau tebygol Dyfarniad diweddar gan y Goruchaf Lys a allai gael effaith ariannol yn sgil y posibilrwydd o ddiwygiad i'r cyfrifiadau tâl gwyliau ar gyfer gweithwyr oriau afreolaidd, gan gynnwys y rhai sydd â chontract i weithio yn ystod y tymor yn unig.

Cynhaliwyd adolygiad barnwrol yn erbyn y Cyngor mewn perthynas â ffioedd cartrefi gofal, ac o ganlyniad i hyn, mae'n bosibl y bydd yn rhaid i'r Cyngor dalu'r hawliad yn llawn, yn rhannol neu ddim o gwbl.

Cafwyd trafodaethau ym mis Mawrth 2023 rhwng LIC a'r Cyngor ynghylch y rhesymau dros beidio â chyflawni'r targed ailgylchu gwastraff gofynnol statudol. Yn dilyn hynny, mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn i'r Cyngor ymgysylltu â'r Rhaglen Gweithredu ar Wastraff ac Adnoddau a Phartneriaethau Lleol i adolygu ein strategaeth wastraff a datblygu cynllun gweithredu newydd. Yn ddibynol ar ganlyniad yr adolygiad, bydd y Gweinidog yn penderfynu p'un a ddylid cyflwyno dirwy neu beidio.

O fis Rhagfyr 2023, cyflwynodd Deddf Rhentu Cartrefi (Cymru) 2016 newid mewn hawliau i denantiaid a chynyddu cyfrifoldebau diogelwch i landlordiaid. Mae goblygiadau ariannol posibl ynghlwm â hyn ar gyfer y CRT, fodd bynnag, ni all hyn gael ei amcangyfrif ar hyn o bryd. Mae'r Cyngor yn ceisio cyngor cyfreithiol i egluro ei gyfrifoldebau a'i gamau adferol.

Mae'r Cyngor yn aelod o sefydliad llywodraeth leol sy'n cael ei erlyn gan Gyngor Thurrock am fuddsoddiadau sydd wedi methu. Mae'r camau cyfreithiol wedi cael eu cyflwyno yn erbyn 23 aelod o'r sefydliad, gan gynnwys y Cyngor, fel cynrychiolwyr o'r aelodaeth gyfan. Nid yw gwerth terfynol yr hawliad wedi'i gadarnhau eto gan fod Cyngor Thurrock yn ceisio ad-ennill o gyrrff buddsoddi yn y lle cyntaf.

35. ASEDAU DIGWYDDIADOL

Mae Adran 106 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 yn caniatáu cytundebau cyfreithiol fel rhan o ganiatâd cynllunio sy'n ymrwmo'r datblygwr i wneud gwaith neu gyfraniadau mewn ffyrdd eraill tuag at amrywiaeth o isadeiledd neu wasanaethau. Mae cynllun tai fforddiadwy o'r enw 'Ecwiti a Rennir' yn ymrwymiad o'r fath; mae'r datblygwr yn gwneud nifer o'r eiddo ar gael i'w prynu gan y rheiny ar y gofrestr tai fforddiadwy am 70% o werth y farchnad. Mae'r 30% sy'n weddill yn cael ei drosglwyddo i'r Cyngor ar ffurf pridiant cyfreithiol yn erbyn yr eiddo. Ar unrhyw adeg yn y dyfodol gall perchennog y tŷ brynu cyfran 30% y Cyngor neu werthu'r eiddo. Dylid ceisio gwerthu'r eiddo yn y lle cyntaf i bobl ar y gofrestr tai fforddiadwy. Os nad yw'r eiddo wedi'i werthu o fewn cyfnod penodol, gellir ei werthu ar y farchnad agored. Mae'n debygol y bydd y Cyngor yn cael budd o'r cytundebau hyn yn y dyfodol ar ffurf derbyniadau cyfalaf, fodd bynnag, mae'n rhaid defnyddio'r dderbynneg ar gyfer darparu tai fforddiadwy.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

36. DYFARNIADAU BEIRNIADOL A RHAGDYBIAETHAU

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon, mae'r Cyngor wedi gorfod gwneud penderfyniadau, amcangyfrifon a rhagdybiaethau ar gyfer eitemau penodol sy'n effeithio ar ei bolisiâu ac wedi adrodd ar lefelau asedau, rhwymedigaethau, incwm a threuliau. Mae'r amcangyfrifon a'r rhagdybiaethau cysylltiedig wedi'u seilio ar brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill sy'n cael eu hystyried i fod yn rhesymol ac yn cael eu defnyddio i lywio'r sail ar gyfer dyfarniadau am werthoedd cario asedau a dyledion, lle nad yw'r rhain ar gael yn rhwydd o ffynonellau eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu'r rhain â sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r amcangyfrifon cyfrifeg sylweddol o fewn y Datganiad Cyfrifon yn ymwneud ag asedau anghyfredol a lleihad mewn gwerth asedau ariannol. Mae rhagdybiaethau a thybiaethau sylfaenol yn cael eu hadolygu'n rheolaidd. Mae newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifeg o ganlyniad i'r asesiad o statws presennol a buddion a rhwymedigaethau a ddisgwylir yn y dyfodol gydag asedau a rhwymedigaethau wedi eu hadlewyrchu yn addasiadau o'r swm a gynhelir o ased neu rwymedigaeth, neu raddfa defnydd ased. Mae newidiadau i amcangyfrifon cyfrifeg yn cael eu cydnabod yn y cyfnod mae'r amcangyfrif yn cael ei adolygu os yw'r adolygiad yn effeithio ar y cyfnod yn unig, neu yng nghyfnod yr adolygiad a chyfnodau yn y dyfodol os yw'r adolygiad yn effeithio ar gyfnodau presennol a'r dyfodol.

Y dyfarniadau cyfrifeg beirniadol a nodwyd gan y Cyngor sy'n cael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol yw -

- Lefelau Ariannu'r Llywodraeth yn y dyfodol a Lefelau Wrth Gefn - Mae lefel uchel o ansicrwydd ynglŷn â lefelau ariannu ar gyfer awdurdodau lleol yn y dyfodol, ac yn enwedig, derbyn refeniw penodol a grantiau cyfalaf. Mae'r Cyngor wedi neilltuo symiau mewn darpariaethau, balansau gweithio a chronfeydd wrth gefn y mae'n credu sy'n briodol yn seiliedig ar amgylchiadau lleol, gan gynnwys ei gyllideb gyffredinol, risgiau, cadernid yr amcangyfrifon cyllideb, mentrau mawr ar y gweill, rhagdybiaethau cyllideb, arian wrth gefn a darpariaethau eraill wedi'u clustnodi ac enw da'r Cyngor o ran rheolaeth ariannol.
- Darpariaethau - Mae'n ofynnol i'r Cyngor fynegi barn wrth asesu a ddylai dyled bosibl gael ei chyfrif fel darpariaeth neu ddyled ddiwyddiadol. Mae'r Cyngor hefyd yn ymarfer yr hawl i gyfrifo lefel darpariaethau; maent yn cael eu mesur ar amcangyfrif gorau'r Cyngor o'r costau gofynnol i setlo'r rhwymedigaeth ar ddyddiad y Fantolen.
- Eiddo Buddsoddi - Mae'r Cyngor yn dosbarthu eiddo buddsoddi yn unol â gofynion y Cod Ymarfer, sef bod asedau'n cael eu dal ar gyfer incwm rhentu adbrisiant cyfalaf yn unig. Mae asesu eiddo fel hyn yn golygu rhoi dyfarniadau a allai gael eu dehongli mewn gwahanol ffyrdd.
- Prisiadau Asedau - Mae'r Cyngor yn prisio ei Stoc Dai drwy amcangyfrif y 'Gwerth Defnydd Presennol - Tai Cymdeithasol'. Y fethodoleg brisio a gymhwyswyd yw'r Gwerth Meddiant Gwag Wedi'i Addasu (a elwir yn Ddull Goleufa). Ar hyn o bryd nid oes canllawiau yng Nghymru sy'n diffinio cydrannau'r fethodoleg hon yn benodol, mae rhai ohonynt yn dibynnu ar ddyfarniadau proffesiynol sy'n benodol i amgylchiadau lleol.

Mae'r dull yn prisio'r ased yn seiliedig ar werth teg (gwerth y farchnad) gan dybio 'meddiant gwag' yr ased sydd yna'n cael ei addasu i adlewyrchu defnydd o'r ased ar gyfer tai cymdeithasol gyda thenant cyfredol. Egwyddorion tanategol y dull hwn yw -

- Caiff ased cynrychioladol ei defnyddio fel arfer fel sail i brisio cyfres o asedau tebyg.
- Penderfynir ar Werth Teg yr ased (gwerth y farchnad) o dystiolaeth ynglŷn â gwerthiant eiddo cymharol. Mae hyn yn rhoi gwerth 'meddiant gwag'.
- Addasir gwerth y farchnad gan ffactor i adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng rhenti / arenillion y sector preifat a rhenti / arenillion y sector tai cymdeithasol. Y bwriad y tu ôl i hyn yw adlewyrchu'r llifedd arian gwahaniaethol a fyddai'n digwydd rhwng y ddau fath o landlord o ystyried fod tenant eisoes yn yr eiddo a bod unrhyw werth datblygol yn cael ei anwybyddu wrth i barhad y defnydd presennol gael ei gymryd yn ganiataol.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

- Cyfrif am drefniadau sy'n cynnwys prydles (prydlesi corfforedig) - yn ystod 2016/17, gwnaeth y Cyngor drefniant lle byddai cyflenwad a gwaith cynnal a chadw pob cerbyd, ynghyd â rheoli fflyd, yn cael eu gwneud gan Wasanaethau Fflyd Hanfodol (EFS). Mae'r Cyngor wedi adolygu'r canllaw cyfrifo addas, wedi ceisio cyngor proffesiynol, ac wedi dod i'r casgliad bod y trefniant hwn yn cynnwys prydlesi gweithredu corfforedig.
- Trosglwyddo Asedau Cymunedol (CAT) - Mae'r cynllun yn cynnwys trosglwyddo prydles (ar werth enwol) asedau penodol y Cyngor, i sefydliadau gyda phwrpas cymunedol sy'n bwriadu defnyddio'r asedau er budd y gymuned leol. Mae cytundebau'r brydles wedi'u hystyried; er bod risg a gwobrau gweithredol yn trosglwyddo i'r grŵp cymunedol, mae'r Cyngor o'r farn bod risg a gwobrwyo perchnogaeth yn aros gyda'r Cyngor ac felly mae gwerth yr asedau wedi aros ar Fantolen y Cyngor.
- Prydlesi eiddo Theatr Clwyd a hamdden a llyfrgelloedd - yn cynnwys trosglwyddo prydles asedau Cyngor penodol i sefydliadau elusennol, nid er elw, sy'n gyfrifol am reoli Theatr Clwyd a'r mwyafrif o ganolfannau hamdden a llyfrgelloedd a oedd yn cael eu gweithredu'n uniongyrchol yn flaenorol gan y Cyngor. Mae cytundebau'r brydles wedi'u hystyried; er bod risg a gwobrau gweithredol yn trosglwyddo i'r sefydliad elusennol, mae'r Cyngor o'r farn bod risg a gwobrwyo perchnogaeth yn aros gyda'r Cyngor ac felly mae gwerth yr asedau wedi aros ar Fantolen y Cyngor. Mae dosbarthiad yr asedau hefyd wedi aros yn gyson ag ymdriniaeth y flwyddyn flaenorol. Cânt eu cydnabod fel Eiddo, Offer a Pheiriannau gweithredol, sy'n unol â'r dosbarthiad mwyaf addas i ddefnyddio'r asedau wrth eu cymharu â diffiniadau eraill asedau er enghraifft asedau dros ben ac asedau buddsoddiad.

Y prif ffynonellau allweddol o ansicrwydd amcangyfrif a nodwyd gan y Cyngor sy'n cael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol yw -

- Rhwymedigaethau Buddiannau Ymddeol - mae'r Cyngor yn cydnabod ac yn datgelu ei rwymedigaeth buddiannau ymddeol yn unol â mesur a gofynion "Buddiannau Gweithwyr" SCRh 19. Mae amcangyfrif o'r ddyled bensiwn net er mwyn talu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau ac amcangyfrifon cymhleth sy'n ymwneud â chyfradd y gostyngiad a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau'n codi, newid mewn oedranau ymddeol, cyfraddau marwoldeb a'r adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa bensiynau. Mae cwmni o actiwariadaid yn ymwneud â hyn i ddarparu cyngor arbenigol i'r Cyngor ynglŷn â'r rhagdybiaethau i'w defnyddio. Gwelir manylion pellach sy'n asesu sensitifrwydd amcangyfrifon yn Nodyn 43.
- Lleihad yng Ngwerth Asedau Ariannol - Mae'r Cyngor yn darparu ar gyfer amhariad ei symiau sy'n daladwy yn seiliedig ar oedran, math a pha mor adenilladwy yw pob dyled. Mae amcangyfrif rhesymol ar gyfer dyledion amheus a cholledion credyd disgwylidig wedi'u cwmpasu o fewn cyfrifon y Cyngor ar ddyddiad y Fantolen, fodd bynnag yn y sefyllfa economaidd sydd ohoni nid oes sicrwydd y bydd lwfans o'r fath yn ddigonol.
- Eiddo, Peiriannau ac Offer - Mae asedau'n cael eu dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol ac yn adlewyrchu materion megis lefel y gwaith atgyweirio a chynnal a chadw a fydd yn cael eu gwneud mewn perthynas â mathau unigol o asedau, cost adnewyddu a chynnal a chadw tybiedig, amcangyfrif o oes ddefnyddiol heb ddarfod yr ased.
- Defnyddir technegau prisio i bennu gwerth teg asedau dros ben, asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu ac eiddo buddsoddi. Mae hyn yn cynnwys datblygu amcangyfrifon a thybiaethau sy'n cyd-fynd â sut y byddai cyfranogwyr y farchnad yn prisio asedau tebyg. Cyhyd ag sy'n bosibl, mae thybiaethau'n seiliedig ar ddata gweladwy. Os nad oes data gweladwy ar gael defnyddir y wybodaeth orau sydd ar gael. Gan hynny, gall gwerthoedd teg amcangyfrifol amrywio o brisiau gwirioneddol a fyddai'n cael eu cyflawni mewn trafodion hyd braich ar y dyddiad adrodd.
- Phrydain yn gadael yr Undeb Ewropeaidd – Mae hyn yn parhau i greu ansicrwydd ym mhriadau asedau'r Cyngor ac atebolrwydd pensiwn ym Mantolen y Cyngor yn sgil ansefydlogrwydd yn y marchnadoedd ariannol ac ansicrwydd yn rhagolygon yr economi, amharu ar y gadwyn gyflenwi a phrisiau ynni uwch. Ar hyn o bryd nid oes dim tystiolaeth i ddynodi y gallai hyn amharu ar asedau'r Cyngor neu fod angen newid y gyfradd ostyngiad a ddefnyddiwyd i gyfrifo'r atebolrwydd pensiwn. Caiff hyn ei adolygu'n rheolaidd. Mae manylion pellach yr effaith ar brisio'r pensiwn ar gael yn Nodyn 43.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

37. DARPARIAETH AR GYFER AD-DALU BENTHYCIADAU ALLANOL

Mae Adran 22 Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifo Cyfalaf) (Cymru) (Diwygiad) 2008 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor roi isafswm darpariaeth refeniw o'r neilltu mewn perthynas ag ariannu gwariant cyfalaf a grëwyd y flwyddyn honno neu mewn unrhyw flwyddyn ariannol cyn y flwyddyn honno.

	2023/24 £000	2022/23 £000
Cronfa'r Cyngor	4,704	4,436
CRT	1,681	1,610
Neilltuwyd o'r Derbyniadau Cyfalaf	200	195
	6,585	6,241

38. GWARIANT A CHYLLIDO CYFALAF

Mae cyfanswm y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn wedi'i nodi yn y tabl isod (gan gynnwys gwerth yr asedau a gafaelwyd dan brydlesi ariannol), ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Pan ariennir gwariant cyfalaf yn y dyfodol drwy daliadau i refeniw gan fod asedau'n cael eu defnyddio gan y Cyngor, mae'r gwariant yn golygu bod cynnydd yn y gofyniad cyllido cyfalaf, mesuriad o'r gwariant cyfalaf a wnaed yn hanesyddol gan y Cyngor nad yw wedi'i ariannu eto. Roedd gofyniad cyllid cyfalaf y Cyngor ar 31 Mawrth 2024 yn £354.983 miliwn (£355.311 miliwn ar 31 Mawrth 2023).

	2023/24 £000	2022/23 £000
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, peiriannau ac offer	63,184	49,992
Investment properties	217	71
REFCUS	6,407	4,950
	69,808	55,013
Ffynonellau Cyllid		
Derbyniadau cyfalaf	(5,672)	(1,428)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau	(44,038)	(30,344)
Cronfeydd Cyfalaf / Gwariant Cyfalaf o'r Cyfrif Refeniw	(13,840)	(14,261)
	(63,550)	(46,032)
Cynnydd/(Ileihad) yn y gofyniad cyllido cyfalaf	6,258	8,981
Cynnydd mewn benthyca â chymorth	4,025	4,022
Cynnydd mewn benthyca arall (digymorth)	2,233	4,959
	6,258	8,981

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

39. YMRWYMIADAU CYFALAF YN Y DYFODOL

O 31 Mawrth 2024, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i nifer o gontractau adeiladu neu wella Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar yn 2024/25 a'r dyfodol. Mae'r prif ymrwymadau, sy'n fwy na £1.000 miliwn, i'w gweld isod:

Manylion Y Contract	Swm y contract £000	Taliadau hyd 31 Mawrth 2024 £000	Balans yn Eithriadol £000
Cronfa'r Cyngor			
Ysgol Gynradd Gymraeg Newydd, Y Flint	13,352	1,022	12,330
Croes Atti 2, Cartref yr Henoed, Y Flint	18,000	3,799	14,201
Aiddatblygu Theatr Clwyd	37,800	17,038	20,762
B5129 – Cynllun Lon Fysiau Shotton.	3,735	15	3,720
	72,887	21,874	51,013

Yn ogystal â'r ymrwymadau a restrwyd yn y tabl uchod, mae gan y Cyngor nod strategol o fodloni targed Llywodraeth Cymru i gael holl dai cymdeithasol i Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC). Mae cynlluniau gwaith SATC y Cyngor yn unol â'r Strategaeth Rheoli Asedau wedi cael eu tendro ac mae atodlenni prisio wedi cael eu cytuno gyda chontractwyr. Nid yw'r Cyngor o dan unrhyw ymrwymiad i adnewyddu unrhyw nifer o dai yn amodol.

40. PRYDLESU

Rhenti Prydlesai

Prydlesi Ariannol

Mae'r Cyngor wedi caffael nifer o gerbydau, peiriannau ac offer dan brydlesi ariannol. Mae'r asedau a gaffaelwyd dan y prydlesi hyn wedi'u cynnwys fel eiddo, peiriannau ac offer yn y Fantolen gyda'r symiau net canlynol £1.502 miliwn (£2.048 miliwn 2022/23).

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i wneud taliadau isafswm dan y prydlesau hyn sy'n cynnwys setlo'r ymrwymiad hirdymor ar gyfer y llog ar yr eiddo, peiriannau ac offer mae'r Cyngor wedi'u caffael, a chostau prydlesau ariannol a fydd yn daladwy gan y Cyngor yn y blynyddoedd i ddod tra mae'r ymrwymiad yn parhau i fod angen ei dalu. Mae isafswm taliadau'r prydlesau'n cynnwys y symiau canlynol -

	31 Mawrth 2024 £000	Ad-dalwyd £000	Newydd £000	31 Mawrth 2023 £000
Rhwymedigaethau prydles ariannol (gwerth net presennol yr isafswm taliadau prydles):				
Cyfredol	654	33	0	621
Anghyfredol	1,474	(654)	0	2,128
	2,128	(621)	0	2,749
Costau cyllid sy'n daladwy yn y blynyddoedd i ddod	305	(220)	0	525
Isafswm taliadau prydles	2,433	(841)	0	3,274

Isafswm taliadau prydles - y swm lleiaf y disgwylir i brydlesai dalu ar brydles yn y stod oes y brydles

Rhwymedigaeth prydles ariannol - elfen gyfalaf yr isafswm taliadau prydles

Costau cyllid - elfen log yr isafswm taliadau prydles

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Bydd isafswm taliadau prydles a dyledion prydles ariannol yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Isafswm Taliadau Prydles		Rhwymedigaethau Prydles Ariannol	
	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	£000	£000	£000	£000
Dim mwy nag un flwyddyn	818	841	654	621
Mwy nag un flwyddyn ond dim mwy na phum	1,614	2,433	1,474	2,128
Mwy na phum mlynedd	0	0	0	0
	<u>2,432</u>	<u>3,274</u>	<u>2,128</u>	<u>2,749</u>

Prydlesi Gweithredu

Mae rhent prydles gweithredol a dalwyd wedi eu manylu isod:

Dosbarthiad Asedau	2023/24	2022/23
	£000	£000
Tir	79	65
Adeiladau	199	174
Contract Fflyd EFS	3,879	3,020
Cerbydau, peiriannau ac offer	301	541
	<u>4,458</u>	<u>3,800</u>

Y taliadau prydles isafswm yn y dyfodol sy'n ddyledus dan brydlesi gweithredu yw:

	Tir	Adeiladau	Contract Fflyd EFS	Cerbydau, Peiriannau ac Offer	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000
Dim mwy nag un flwyddyn	39	205	360	186	790
Mwy nag un flwyddyn ond dim mwy na phum mlynedd	152	579	0	126	857
Mwy na phum mlynedd*	1,167	1,562	0	100	2,829
	<u>1,358</u>	<u>2,346</u>	<u>360</u>	<u>412</u>	<u>4,476</u>

* Cyfrifir unrhyw gytundeb penagored hyd at 2035/36 yn unol ag oes cyfartalog cyffredinol y prydlesi hiraf

Yn ystod 2016/17, gwnaeth y Cyngor drefniant lle byddai cyflenwad a gwaith cynnal a chadw pob cerbyd, ynghyd â rheoli fflyd, yn cael eu gwneud gan EFS. Ystyrir bod y trefniant hwn yn cynnwys prydlesi corfforedig, felly mae taliadau i'r EFS yn cael eu cynnwys yn y ffigurau uchod. Nid yw'n cael ei ystyried yn ymarferol hollti'r rhaniadau yn elfennau prydles ac nid yn brydles, felly mae cyfanswm y taliadau'n cael eu dangos. Mae'r ffigurau wedi'u haddasu i adlewyrchu'r ffaith bod EFS yn ad-dalu'r Cyngor o dan y trefniant hwn, ar gyfer prydlesi presennol cerbydau nes iddynt ddod i ben.

Rhenti Prydleswr

Prydlesi Gweithredu

Mae'r Cyngor yn prydlesu eiddo dan brydlesi gweithredu. Yn 2023/24, cyfanswm y rhenti prydlesi a dderbyniwyd oedd £2.451 miliwn (£2.453 miliwn yn 2022/23).

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Yr isafswm taliadau prydles sy'n dderbyniadwy dan brydlesi gweithredu yn y dyfodol yw:

	Tir	Adeiladau	Cyfanswm
	£000	£000	£000
Dim mwy nag un flwyddyn	413	1,989	2,402
Mwy nag un flwyddyn ond dim mwy na phum mlynedd	1,626	7,274	8,900
Mwy na phum mlynedd*	24,955	13,046	38,001
	26,994	22,309	49,303

*Cyfrifir unrhyw gytundeb penagored hyd at 2035/36 yn unol ag oes cyfartalog cyffredinol y prydlesi hiraf

Prydlesi Ariannol

Nid yw'r Cyngor yn darparu prydles ar unrhyw eiddo ar brydles ariannol.

41. SAFONAU CYFRIFO SYDD WEDI'U CYFLWYNO OND HEB EU MABWYSIADU ETO

Mae'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y DU 2024/25 wedi cyflwyno'r newidiadau, y diwygiadau a'r dehongliadau canlynol i'r safonau cyfredol. Mae'r newidiadau hyn yn orfodol ar gyfer cyfnodau cyfrifyddu'r Cyngor sy'n dechrau ar neu ar ôl 1 Ebrill 2024 neu gyfnodau diweddarach ac efallai y bydd angen gwneud newidiadau i bolisiau cyfrifo yng nghyfrifon y flwyddyn nesaf, ond mae'r Cyngor wedi dewis peidio â'u mabwysiadu'n gynnar.

- SAARh 16 (Prydlesi) – yn orfodol ar gyfer cyfnodau cyfrifeg ar neu ar ôl 1 Ebrill 2024. Mae'r Cyngor wedi penderfynu peidio â mabwysiadu SAARh 16 ym mlwyddyn 2023/24 ac felly mae datganiad wedi'i gynnwys ar waelod y nodyn hwn, yn ogystal â'r gofyniad ar gyfer datganiadau ariannol 2023/24, i amlinellu'r effaith a ragwelir sydd ynghlwm â mabwysiadu'r safon hon.
- Cyflwynwyd diwygiadau i SAARh 16 (Ymrwymadau Prydles wrth Werthu ac Adlesu) ym mis Medi 2022. Mae'r diwygiadau i SAARh 16 yn ychwanegu gofynion mesur dilynol ar gyfer trafodion gwerthu ac adlesu.
- Diwygiadau i SCRh 1 - (Dosbarthu Ymrwymadau fel rhai Cyfredol neu Hir Dymor) a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2020. Mae'r diwygiadau yn:
 - pennu bod yn rhaid i hawl yr endid i ohirio'r setliad fodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd,
 - egluro nad yw dosbarthiad yn cael ei effeithio gan fwriad neu ddisgwyliadau rheolwyr ynghylch a fydd yr endid yn arfer ei hawl i ohirio'r setliad ,
 - egluro sut mae amodau benthycu yn effeithio ar ddosbarthiad, ac
 - egluro'r gofynion ar gyfer dosbarthu rhwymedigaethau y bydd endid yn eu setlo, neu rai y gallent eu setlo, trwy gyhoeddi ei offerynnau ecwiti ei hun.
- Diwygiadau i SCRh 1 (Rhwymedigaethau Anghyfredol sydd â Chyfamodau) a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2022. Roedd y diwygiadau yn gwella'r wybodaeth a ddarperir gan endid pan fo ei hawl i ohirio setliad atebolrwydd am o leiaf 12 mis yn amodol ar gydymffurfio â chyfamodau.
- Diwygiadau i SCRh 12 (Trethi Rhyngwladol: Rheolau Model Colofn Dau) a gyhoeddwyd ym mis Mai 2023. Mae Colofn Dau yn berthnasol i grwpiau rhyngwladol sydd ag isafswm trosiant. Roedd y gwelliannau yn cyflwyno:
 - eithriad dros dro i'r gofynion i adnabod ac i ddatgelu gwybodaeth am rwymedigaethau ac asedau treth ohiriedig sy'n gysylltiedig â threthi incwm Colofn Dau, a
 - gofynion datgelu wedi'u targedu ar gyfer yr endidau sy'n cael eu heffeithio.
- Diwygiadau i SCRh 7 a SAARh 7 (Trefniadau Cyllid Cyflenwyr) a gyhoeddwyd ym mis Mai 2023. Mae'r diwygiadau'n ei gwneud yn ofynnol i endid wneud datgeliadau ychwanegol ynghylch ei drefniadau cyllid cyflenwyr. Datblygwyd y gofynion newydd gan yr IASB er mwyn rhoi gwybodaeth i'r rhai sy'n defnyddio datganiadau ariannol a fyddai'n eu galluogi i:
 - asesu sut mae trefniadau cyllid cyflenwyr yn effeithio ar rwymedigaethau a llif arian parod yr endid, a
 - deall effaith trefniadau cyllid cyflenwyr ar y risg hylifedd i endid, a pha effaith fyddai colli'r trefniadau hynny yn ei chael ar yr endid.

Bydd mabwysiadu SAARh 16 yn cael effaith sylweddol ar ddatganiadau ariannol y Cyngor. Amcangyfrifir bod gwerth yr ymrwymadau i'w cynnwys ym Mantolen y Cyngor o fewn datganiadau ariannol 2024/25 yn oddeutu £75.000 miliwn.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

42. OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae offerynnau ariannol sydd wedi'u cynnwys ar y Fantolen yn cynnwys y dyledion ariannol a'r asedau canlynol:

Mae Credydwy'r Byrdymor (nodyn 17) yn cynnwys £15.162 miliwn arall (£21.343 miliwn yn 2022/23) nad yw'n cwrdd â'r diffiniad angenrheidiol i'w gynnwys fel offeryn ariannol.

Mae Credydwy'r Byrdymor (nodyn 13) yn cynnwys £60.115 miliwn arall (£63.686 miliwn yn 2022/23) nad yw'n cwrdd â'r diffiniad angenrheidiol i'w gynnwys fel offeryn ariannol.

	Tymor Hir		Cyfredol	
	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	£000	£000	£000	£000
Rhwymedigaethau ariannol ar gost wedi'i amorteiddio				
Prif	294,363	290,202	37,948	17,002
Llog a Gronnwyd	0	0	6,256	2,906
Fenthyciadau	294,363	290,202	44,204	19,908
Dyled arian parod	0	0	3,662	2,427
Arian parod ac arian cyfwerth ag	0	0	3,662	2,427
Phrydlesau Ariannol	1,474	2,128	654	621
Dyledion gohiriedig	1,474	2,128	654	621
Masnachu Derbyniadwy	565	0	33,636	35,518
O Fewn Credydwy'r	565	0	33,636	35,518
Cyfanswm Dyledion Ariannol	296,402	292,330	82,156	58,474
Asedau ariannol ar gost wedi'i amorteiddio				
Prif	3,659	3,659	5,000	5,000
Llog a Gronnwyd	0	0	83	54
Buddsoddiadau	3,659	3,659	5,083	5,054
Arian parod a chywerthoedd arian parod	0	0	34,518	29,947
Llog a Gronnwyd	0	0	243	87
Arian parod a chywerthoedd arian parod	0	0	34,761	30,034
Symiau Masnachu Derbyniadwy	49	49	17,659	15,424
Benthyciadau	11,753	11,950	0	0
O Fewn Dyledwyr	11,802	11,999	17,659	15,424
Cyfanswm yr Asedau Ariannol	15,461	15,658	57,503	50,512

Yn y llinell arian a chyfwerth ag arian ar y fantolen mae asedau a dyledion ariannol yn cael eu gosod yn erbyn:-

	31 Mawrth 2024	31 Mawrth 2023
	Cyfanswm	Cyfanswm
	Net	Net
	£000	£000
Asedau ariannol-cyfrifon banc mewn credyd	34,761	30,034
Rhwymedigaethau ariannol - gorddrafft arian parod	(3,662)	(2,427)
Adroddwyd sefyllfa net ar y Fantolen	31,099	27,607

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Benthyciadau Meddal Materol

Benthyciadau meddal yw'r rhai hynny a roddir ar gyfraddau is na'r farchnad i gefnogi blaenoriaethau gwasanaeth y Cyngor. Ystyrir bod y benthyciadau i NEW Homes i adeiladu cartrefi fforddiadwy i'w rhentu yn Sir y Fflint yn fenthyciadau meddal. Y symudiadau ym malansau benthyciadau meddal materol yn ystod y flwyddyn yw –

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Swm dwyn ymlaen agoriadol benthyciadau	10,231	10,259
Benthyciadau newydd a wnaed yn y	0	0
Addasiad gwerth teg ar adnabyddiad	0	0
Llog wedi cronni	(1)	(2)
Symiau a ad-dalwyd	(200)	(128)
Symudiadau mewn symiau disgownt	103	102
	10,133	10,231

Cafodd benthyciadau meddal eu prisio drwy roi disgownt ar y taliadau cytundebol ar gyfradd amcangyfrifedig y farchnad ar gyfer benthyciad tebyg. Pennwyd cyfradd llog y farchnad gan ddefnyddio arweiniad Cymorth Gwladwriaethol y Comisiwn Ewropeaidd.

Mae'r enillion a'r colledion a gydnabuwyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn perthynas ag offerynnau ariannol fel a ganlyn -

	2023/24		2022/23	
	Rhwymedigaethau Ariannol	Asedau Ariannol	Rhwymedigaethau Ariannol	Asedau Ariannol
	Mesurir ar Gost Amorteiddiedig		Mesurir ar Gost Amorteiddiedig	
	£000	£000	£000	£000
Treuliau llog	(14,129)	0	(13,592)	0
Llog sy'n daladwy a thaliadau tebyg	(14,129)	0	(13,592)	0
Incwm llog	0	3,007	0	1,510
Llog ac incwm buddsoddiadau	0	3,007	0	1,510
Elw/(colled) net ar gyfer y flwyddyn	(14,129)	3,007	(13,592)	1,510

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Gwerth Teg Asedau a Dyledion ar Gost wedi'i Hamorteiddio

Mae asedau ariannol a phob ymrwymiad ariannol nad ydynt yn ddeilliannol yn cael eu cario ar y Fantolen ar gost wedi'i hamorteiddio. Mae eu gwerthoedd teg yn y tabl isod wedi'u hamcangyfrif drwy gyfrifo gwerth net presennol y ffrydiau arian parod cytundeb sy'n weddill fel yr oedd ar 31 Mawrth 2024, gan ddefnyddio'r dulliau a'r tybiaethau canlynol:

- Mae benthyciadau gan y Cyngor wedi'u prasio trwy roi gostyngiad ar gyfer y llif arian cytundebol dros oes gyfan yr offeryn ar y gyfradd farchnad briodol i fenthyciadau i awdurdodau lleol.
- Mae cyfraddau gostyngiad ar gyfer benthyciadau "Opsiw'n Benthyciwr Opsiw'n Benthycwr" (LOBO) wedi eu gostwng i adlewyrchu gwerth y dewisiadau creiddiol. Mae maint y gostyngiad wedi ei gyfrifo yn defnyddio meddalwedd perchnogol.
- Mae gwerthoedd teg prydlesau ariannol wedi'u cyfrifo drwy ostwng llifoedd arian (gan eithrio elfennau nid yn brydles) dan gytundeb yn yr arenillion bond corfforaethol ar y raddfa AA briodol.
- Nid yw ad-daliad cynnar yn cael ei gydnabod ar gyfer unrhyw offeryn ariannol.
- Cymerir bod gwerth teg offerynnau byrdymor, yn cynnwys taladwyon masnachu a symiau i'w derbyn, tua'r un faint â'r swm cario o ystyried yr amgylchedd cyfraddau llog isel a sefydlog.

Cyfrifir y gwerthoedd teg fel a ganlyn, esbonnir yr hierarchaeth gwerth teg ym Mholisiau Cyfrifo'r Cyngor.

	Lefel Gwerth Teg	31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2023	
		Swm i'w gario £000	Gwerth Teg £000	Swm i'w gario £000	Gwerth Teg £000
Rhwymedigaethau Ariannol					
Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	2	279,025	270,705	271,540	260,929
LOBO	2	18,950	20,368	18,950	20,552
Symiau Taladwy Brydles	3	2,128	2,217	2,748	2,894
		300,103	293,290	293,238	284,375
Asedau ariannol					
Tystysgrifau Adneuron	2	0	0	0	0

Mae gwerth teg Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn is na'r swm a gariwyd oherwydd bod portffolio benthyciadau'r Cyngor yn cynnwys nifer o fenthyciadau sefydlog lle mae'r gyfradd llog sy'n daladwy yn is na'r cyfraddau sydd ar gael ar gyfer benthyciadau tebyg ar ddyddiad y Fantolen. Mae'r ymrwymiad hwn i dalu llog isod na chyfraddau presennol y farchnad yn lleihau swm y byddai'n rhaid i'r Cyngor ei dalu petai'r benthyciwr yn gofyn, neu'n cytuno i ad-dalu'r benthyciad yn gynt. Mae'r gyferbyn yn wir am LOBOs, gyda'r cyfraddau llog yn uwch na'r cyfraddau Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus a oedd ar gael ar ddyddiad y fantolen, gan arwain at werth teg uwch.

Mae'r Cyngor yn derbyn Benthyciadau gan y cynllun Salix Energy Efficiency a ddarperir gan Lywodraeth Cymru mewn partneriaeth â Salix Finance a'r Ymddiriedolaeth Garbon i ddarparu benthyciadau di-log. Nid yw'r Cyngor yn cyfrif y benthyciadau hyn fel benthyciadau meddal oherwydd nid yw'r addasiad gwerth teg yn sylweddol. Defnyddiwyd y dull hwn hefyd ar gyfer benthyciadau eraill Llywodraeth Cymru.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Datgelu natur a maint y risgiau sy'n deillio o offerynnau ariannol

Mae'r Cyngor yn cydymffurfio â Chod Ymarfer Rheoli Trysorlysoedd CIPFA a Chod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol, y ddau wedi'u hadolygu yn Rhagfyr 2021.

Yn unol â Chod Rheoli Trysorlys, mae'r Cyngor yn cymeradwyo Strategaeth Rheoli Trysorlys cyn dechrau bob blwyddyn ariannol. Mae'r Strategaeth yn amlinellu'r paramedrau ar gyfer rheoli'r risgiau sy'n gysylltiedig ag offerynnau ariannol. Mae'r Cyngor hefyd yn cynhyrchu Ymarferion Rheoli Trysorlys sy'n manylu ar y trefniadau ymarferol i'w dilyn er mwyn rheoli'r risgiau hyn.

Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys yn cynnwys Strategaeth Fuddsoddi yn unol â Chanllaw i Lywodraeth Leol ar Fuddsoddi, gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Canllaw yn amlygu y dylid rhoi blaenoriaeth i sicrwydd a hylifedd, yn hytrach na chynnyrch. Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor a'i Ymarferion Rheoli Trysorlys yn gobeithio cyflawni cydbwysedd addas rhwng risg a dychwelyd a chost. Mae'r arferion yn cynnwys risgiau ariannol megis, risg credyd, risg hylifedd a risg marchnad.

Mae gweithgareddau'r Cyngor yn ei adael yn agored i amryw o risgiau ariannol -

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd eraill yn methu â thalu'r symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor.
- Risg hylifedd – y posibilrwydd na fydd gan y Cyngor arian ar gael i gyflawni ei ymrwymiad i wneud taliadau.
- Risg y farchnad - y posibilrwydd y gallai'r Cyngor wynebu colled ariannol o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau fel cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Mae rhaglen rheoli risg gyffredinol y Cyngor yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol ac mae'n ceisio lleihau unrhyw effaith bosib' ar yr adnoddau sydd ar gael i ariannu gwasanaethau. Mae rheoli risg yn cael ei wneud gan dîm trysorlys canolog, dan bolisiau a gymeradwyir gan Gyngor Sir y Fflint yn y Datganiad Polisi a Strategaeth. Mae Sir y Fflint yn darparu egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risg cyffredinol, yn ogystal â pholisiau ysgrifenedig ar feysydd penodol fel risg cyfraddau llog, risg credyd a buddsoddi arian dros ben.

Risg - Rhwymedigaethau

Mae'r Cyngor wedi codi cyllid tymor hir naill ai drwy fenthycia gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus neu'r farchnad drwy LOBO.

- PWLB – Mae'r ddyled hon ar gyfradd sefydlog, felly mae perygl cyfradd llog. Os bydd y cyfraddau'n disgyn yn y dyfodol, bydd y Cyngor yn talu mwy na chyfradd bresennol y farchnad, ond, ystyrir ei bod yn fwy o fudd cael sicrwydd cyllideb ar daliadau llog y dyfodol mewn amgylchedd cyfradd llog isel. Rheolir risg hylifedd drwy'r proffil aeddfedu dyled a dangosydd darbodus nad yw'n caniatáu mwy nag 20% o ddyled i gyrraedd aeddfedrwydd mewn unrhyw flwyddyn.
- LOBO - Mae gan bob LOBO gyfradd llog sefydlog rhwng 12 a 23 mis ac yna gyfradd sefydlog bellach ar gyfer y cyfnod y benthyciad. Fodd bynnag gall y benthyciwr alw'r benthyciad yn ôl ar ôl cyfnod penodol o amser. Defnyddir LOBO oherwydd bod ganddynt gyfradd llog is na Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus a chaiff hyn ei gydbwysu yn erbyn y risgiau o ran cyfraddau'n codi a gorfod ad-dalu'r benthyciad, sy'n arwain at risg ail-ariannu ar adeg o gyfraddau llog uwch.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Risgiau - benthyciadau a symiau derbyniadwy

Buddsoddiadau hirdymor -

- Cyfeirir at fuddsoddiadau o fwy na 1 blwyddyn fel buddsoddiadau amhenodol oherwydd y risg ychwanegol o ran cyfraddau llog. Mae terfyn o £5 miliwn ar gyfer buddsoddiadau hirdymor a gweithdrefnau ychwanegol i'w hawdurdodi gan y Rheolwr Cyllid Corfforaethol.
- Mae adneuron gyda banciau a chymdeithasau adeiladu yn cynnwys rhywfaint o risg credyd ac mae hyn yn cael ei reoli yn defnyddio tri asiantaeth sgorio. Mae'r Cyngor yn defnyddio'r meini prawf canlynol, ac mae buddsoddiadau yn cael eu gwneud yn amodol ar y cyfyngiadau ariannol a'r cyfyngiadau amser a ddangosir.

Sector	Terfyn amser	Terfyn cyd-barti	Terfyn sector
Llywodraeth y DU	50 mlynedd	Diderfyn	n/a
Awdurdodau lleol ac endidau eraill y llywodraeth	25 mlynedd	£4miliwn	Diderfyn
Buddsoddiadau sicredig*	25 mlynedd	£3miliwn	Diderfyn
Banciau (ansicredig)*	13 mis	£3miliwn	Diderfyn
Cymdeithasau adeiladu (ansicredig)*	13 mis	£3miliwn	Diderfyn
Darparwyr cofrestredig (ansicredig)*	5 mlynedd	£2miliwn	Diderfyn
Cronfeydd marchnad arian*	n/a	£4miliwn	Diderfyn
Cronfeydd cyfun strategol	n/a	£1miliwn	£5miliwn
Ymddiriedolaethau buddsoddi eiddo tiro	n/a	£1miliwn	£1miliwn
Buddsoddiadau eraill*	5 mlynedd	£2miliwn	£10miliwn

* Isafswm statws credyd: Bydd buddsoddiadau'r Trysorlys yn y sectorau sydd wedi'u marcio â seren yn cael eu gwneud dim ond gydag endidau nad yw eu statws credyd hirdymor isaf a gyhoeddwyd yn is nag A-. Os yw ar gael, defnyddir y statws credyd sy'n berthnasol i'r buddsoddiad penodol neu ddsbarth penodol o fuddsoddiad, fel arall defnyddir statws credyd y cyd-barti. Fodd bynnag, nid yw penderfyniadau buddsoddi fyth yn cael eu gwneud ar sail statws credyd yn unig, a bydd yr holl ffactorau perthnasol eraill gan gynnwys cyngor allanol yn cael eu hystyried.

Mae'r dadansoddiad isod yn dangos yr effaith ariannol mewn achos o gynydd neu ostyngiad o 1% mewn cyfraddau llog yn seiliedig ar fenthyciad net o 31 Mawrth 2024.

Effaith cynnydd o 1% yn y gyfradd			Effaith gostyngiad o 1% yn y gyfradd		
£000			£000		
Blwyddyn 1	Blwyddyn 2	Blwyddyn 3	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2	Blwyddyn 3
0.017	(0.073)	(0.079)	0.129	0.263	0.268

Symiau derbyniadwy eraill

Mae'n ofynnol i gwsmeriaid wneud trefniadau i dalu arian sy'n ddyledus i'r Cyngor, ar sail eu gallu i dalu. Gofynnir i gwsmeriaid lenwi ffurflen asesiad ariannol a chadarnhau'n ysgrifenedig y swm y cytunwyd arno a'r dyddiad y bydd y trefniant yn dechrau. Mae gofyn iddynt hefyd roi gwybod i swyddogion y Cyngor am amgylchiadau mewn perthynas â'u gallu i dalu y maent yn dymuno i'r swyddogion eu hystyried wrth wneud yr asesiad.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Benthyciadau i Is-gwmniau

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddarparu tai fforddiadwy newydd ar draws y sir i fynd i'r afael â'r prinder tai a nodwyd. Mae benthyciad wedi'i ganiatáu i NEW Homes i adeiladu tai fforddiadwy i'w gosod ar rent yn y Fflint ar gyfraddau llog is na'r farchnad. Bydd y benthyciad yn cael ei ad-dalu o renti. Mae NEW Homes yn eiddo llwyr i'r Cyngor ac mae gan y Cyngor lefel uchel o reolaeth dros ei weithredoedd, gyda'r Cabinet yn gorfod cymeradwyo ei gynllun busnes bob blwyddyn. Mae'r holl asedau sy'n eiddo i NEW Homes yn cael eu darparu fel sicrwydd yn erbyn y benthyciad ac ar ddyddiad y fantolen roedd gwerth yr asedau'n fwy na'r benthyciad. Mae hyn oll yn lliniaru y erbyn y risg credyd posibl pe na bai NEW Homes yn cyflawni ei ddyletswydd i ad-dalu'r benthyciad.

43. PENSIYNAU

Pensiynau – Athrawon

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Athrawon; cynllun aml-gyflogwr â buddion diffiniedig sy'n darparu buddion penodol i athrawon ar eu hymddeoliad. At ddibenion cyfrifyddu caiff ei drin fel cynllun cyfraniadau diffiniedig gan nad yw'r Cyngor yn gallu nodi ei gyfran o'r asedau a'r rhwymedigaethau gyda digon o ddibynadwyedd. Nid yw'r Cynllun wedi'i gyllido ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa ddybiannol i gyfrifo cyfradd gyfraniadau cyflogwyr.

Mae'r Cyngor yn cyfrannu at y cynllun drwy wneud cyfraniadau ar sail canran cyflogau pensiynadwy athrawon. Yn 2023/24 talodd y Cyngor £14.974 miliwn (£14.244 miliwn yn 2022/23), sy'n cynrychioli 23.68% (cyfartaledd) o dâl pensiynadwy athrawon (23.68% yn 2022/23). Amcangyfrifir y bydd cyfraniad 2024/25 yn £17.601 miliwn, sef 27.86% o dâl pensiynadwy athrawon.

Nid yw'r Cyngor yn atebol i'r cynllun dros unrhyw rwymedigaeth endidau arall dan y cynllun.

Yn ogystal, mae'r Cyngor yn gyfrifol am yr holl daliadau pensiwn sy'n ymwneud â'r buddiannau y mae wedi'u dyfarnu yn ôl disgrisiwn yn dilyn ymddeoliadau cynnar (h.y. ychwanegu blynyddoedd), ynghyd â'r cynnydd cysylltiedig, y tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Maent yn cael eu cyfrifo ar sail buddiannau diffiniedig fel y manylir yn yr adran ganlynol.

Pensiynau – Gweithwyr Eraill

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau at gost buddiannau ar ôl cyflogaeth. Mae swyddogion a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, Cronfa Bensiynau Clwyd, a weinyddir yn lleol gan Gyngor Sir y Fflint. Mae hwn yn gynllun â buddion diffiniedig a gaiff ei gyllido, sy'n golygu bod y Cyngor a gweithwyr yn talu cyfraniadau i mewn i gronfa, a gyfrifir ar lefel a fwriedir i gydbwysu dyledion pensiynau gydag asedau buddsoddi.

Mae trefniadau ar gyfer rhoi buddiannau â disgrisiwn ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar yn drefniant buddiannau diffiniedig na chaiff ei ariannu, lle caiff dyledion eu cydnabod pan gaiff y buddiannau eu rhoi. Nid oes unrhyw asedau wedi'u cynllunio i dalu'r rhwymedigaethau pensiwn hyn.

Mae Cronfa Bensiynau Clwyd yn cael ei gweithredu dan y fframwaith rheoleiddio ar gyfer Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a chyfrifoldeb Panel Cronfa Bensiynau Clwyd yw trefniadau llywodraethu'r cynllun. Gosodir y polisi yn unol â Rheoliadau'r Gronfa Bensiwn.

Prif risgiau'r cynllun i'r Cyngor yw'r tybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. codi arian ar raddfa fawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, llog bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun.

Mae gwybodaeth bellach am gyfrifon Cronfa Bensiwn Clwyd ar gael yn Adroddiad Blynyddol Cronfa Bensiynau Clwyd sydd ar gael yn mss.clwydpensionfund.org.uk.

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Trafodion yn ymwneud â Buddiannau Ymddeol

Mae cost buddiannau ymddeol wedi'i chydabod yng nghost net gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu yn y pendraw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae angen ei wneud yn erbyn Treth y Cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol buddiannau ymddeol ei wrthdroi yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trosglwyddiadau sydd wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad am Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau buddion dewisol	
	2023/24 £000	2022/23 £000	2023/24 £000	2022/23 £000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Dadansoddiad o Wariant Gwasanaethau -				
Costau cyfredol darparu gwasanaethau	19,652	42,897	0	0
Costau darparu gwasanaeth yn y gorffennol/(elw)	48	37	0	0
Cwtogiadau	129	107	0	0
Gwariant Gweithredu Arall				
Treuliau gweinyddu	882	827	0	0
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi				
Treuliau llog net	1,704	8,628	1,414	1,086
Tâl net ar y gweddill/diffyg wrth ddarparu gwasanaethau -	22,415	52,496	1,414	1,086
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				
Ailfesur rhwymedigaeth y buddion diffiniedig net -				
Elw ar asedau'r cynllun	37,577	(66,432)	0	0
Elw a (cholled) actwaraidd - ennill neu golli profiad	(4,577)	(129,204)	(181)	(3,054)
Elw a (cholled) actwaraidd - rhagdybiaethau ariannol	13,127	466,108	137	9,272
Elw a (cholled) actwaraidd - rhagdybiaethau demograffig	11,283	34,046	497	1,510
Addasiad terfyniad asedau	(10,974)	0	0	0
Cyfran Cyngor Sir Y Fflint o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall sy'n ymwneud â NWEAB	(5)	44	0	0
Tâl net ar incwm a gwariant cynhwysfawr arall -	46,431	304,562	453	7,728
Tâl Net Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant -	68,846	357,058	1,867	8,814
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
Gwrthdroi taliadau a wnaed ar y gweddill/diffyg wrth ddarparu gwasanaethau ar gyfer buddion ymddeol yn unol ag IAS 19	(22,415)	(52,496)	(1,414)	(1,086)
Gwir swm a godwyd ar falans cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau yn ystod y flwyddyn				
Cyfraniad cyflogwyr sy'n dyladwy i'r cynllun	22,989	23,579	2,963	2,856
Rhan Cyngor Sir y Fflint o ffioedd NWEAB yn erbyn balans Cronfa'r Cyngor o fewn blwyddyn	5	74	0	0
Debyd/(credyd) net i'r symudiad yn y datganiad o gronfeydd wrth gefn	579	(28,843)	1,549	1,770

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Asedau Pensiwnau a Rhwymedigaethau mewn perthynas â Buddiannau Ymddeol cydnabyddedig yn y Fantolen

Mae'r swm sydd wedi'i gynnwys yn y Fantolen yn codi o rhwymedigaeth y Cyngor mewn perthynas â'i gynlluniau buddion diffiniedig fel a ganlyn:

	Gwerth y rhwymedigaethau presennol		Gwerth Teg asedau		Addasiad terfyniad asedau		Ymrwymiad net sy'n deillio o rhwymedigaeth buddion diffiniedig	
	2023/24 £000	2022/23 £000	2023/24 £000	2022/23 £000	2023/24 £000	2022/23 £000	2023/24 £000	2022/23 £000
Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	(837,377)	(825,989)	848,351	778,979	(10,974)	0	0	(47,010)
Trefniadau buddion dewisol	(28,711)	(30,713)	0	0	0	0	(28,711)	(30,713)
	(866,088)	(856,702)	848,351	778,979	(10,974)	0	(28,711)	(77,723)
Cyfran Cyngor Sir y Fflint o'u rhwymedigaeth yn ymwneud â NWEAB							0	0
							(28,711)	(77,723)

Mae cyfanswm y rhwymedigaethau yn adlewyrchu'r ymrwymadau tymor hir gwaelodol sydd gan y Cyngor mewn perthynas â buddiannau ymddeol sy'n ddyledus.

Cysoni gwerth presennol dyledion y cynllun:-

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau buddion dewisol	
	2023/24 £000	2022/23 £000	2023/24 £000	2022/23 £000
1 Ebrill	825,989	1,145,430	30,713	40,210
Costau cyfredol darparu gwasanaethau	19,652	42,897	0	0
Costau llog	38,985	31,745	1,414	1,086
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	6,780	6,381	0	0
(Elw) a cholled actwaraidd - ennill neu golli profiad	4,577	129,204	181	3,054
(Elw) a cholled actwaraidd - rhagdybiaethau ariannol	(13,127)	(466,108)	(137)	(9,272)
(Elw) a cholled actwaraidd - rhagdybiaethau demograffig	(11,283)	(34,046)	(497)	(1,510)
Buddion a dalwyd	(34,373)	(29,658)	(2,963)	(2,855)
Costau darparu gwasanaethau yn y gorffennol	48	37	0	0
Cwtogiadau	129	107	0	0
31 Mawrth	837,377	825,989	28,711	30,713

Cysoniad o'r gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun:-

	2023/24 £000	2022/23 £000
1 Ebrill	778,979	822,818
Incwm llog	37,281	23,117
Treuliau gweinyddu	(882)	(827)
Elw ar asedau'r cynllun	37,577	(66,432)
Cyfraniadau'r cyflogwr	22,989	23,580
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	6,780	6,381
Buddion a dalwyd	(34,373)	(29,658)
31 Mawrth	848,351	778,979

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys y categorïau canlynol:-

	2023/24		2022/23	
	£000	£000	£000	£000
Buddsoddiadau ecwiti:				
Byd-Eang dyfynedig*	117,921		45,181	
Marchnadoedd Datblygol*	0		39,728	
		117,921		84,909
Bondiau:				
Tramor Arall	85,683		79,456	
Buddsoddiadau a yrrir gan rwymedigaethau*	223,965		214,219	
		309,648		293,675
Eiddo:				
DU*	35,631		41,286	
Tramor	3,393		6,232	
		39,024		47,518
Arian Parod:				
Offerynnau Arian Parod	43,266		34,275	
		43,266		34,275
Arall:				
Cronfeydd Mantoli	41,569		56,086	
Ecwiti Preifat	124,708		101,267	
Isadeiledd	50,901		45,181	
Coed ac Amaeth	3,393		3,895	
Credyd Preifat	21,209		21,032	
Gronfa Twf Amrywiol	96,712		91,141	
		338,492		318,602
		848,351		778,979

* Dosbarth ased sydd â phris marchnad wedi'i ddyfynnu mewn marchnad weithredol.

Mae'r cynllun yn cadw ymrwymadau mewn amrywiaeth o offerynnau ariannol sydd yn ei amlygu i amrywiaeth o risgiau ariannol gan gynnwys risg credyd, risg cyd-barti, risg hylifedd, risg y farchnad a risg y gyfradd gyfnewid. Adolygir gweithdrefnau rheoli risg yn flynyddol ac maent yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol ac ar weithredu cyfyngiadau i leihau'r risgiau hyn. Mae'r polisi presennol yn ceisio gostwng y risg drwy arallgyfeirio buddsoddiadau ar draws dosbarthiadau ased, rhanbarthau buddsoddi a rheolwyr cronfeydd.

Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau ac Ymrwymadau

Mae dyledion wedi'u hasesu ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull credyd uned a ragamcanir, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod yn dibynnu ar ragdybiaethau am gyfraddau marwolaeth, lefelau cyflog ac ati. Mae'r rhwymedigaethau wedi'u hasesu gan Mercer Human Resource Consulting, cwmni annibynnol o actiwarïaid; ac mae amcangyfrifon ar gyfer y Cyngor Sir yn seiliedig ar brisiad llawn diweddaraf y cynllun ar 31 Mawrth 2022. Mae'r tybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd gan yr actiwari fel a ganlyn –

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau buddion dewisol	
	2023/24	2022/23	2023/24	2022/23
Rhagdybiaethau Marwolaeth				
Hirhoedledd pensïynwyr cyfredol 65 oed -				
Dynion	21.0bl	21.4bl	21.0bl	21.4bl
Merched	23.5bl	23.8bl	23.5bl	23.8bl
Hirhoedledd pensïynwyr 65 oed yn y dyfodol -				
Dynion	22.4bl	22.9bl	n/a	n/a
Merched	25.3bl	25.6bl	n/a	n/a
Cyfradd Chwyddiant (Mynegai Prisiau Defnyddwyr)	2.7%	2.7%	2.7%	2.7%
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau	4.0%	4.0%	n/a	n/a
Cyfradd cynnydd mewn pensïynau	2.8%	2.8%	2.8%	2.8%
Cyfradd gostwng rhwymedigaethau'r cynllun	4.9%	4.8%	4.9%	4.9%

Mae amcangyfrif y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraid a nodir yn y tabl uchod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi'u cyfrifo trwy newid rhagdybiaethau perthnasol, gan dybio bod yr holl newidynnau eraill yn aros yr un fath. Nid yw'r dull hwn o reidrwydd yn realistig gan fod rhai rhagdybiaethau yn gysylltiedig; er enghraifft, os yw'r senario yn dangos chwyddiant uwch na'r disgwyl, efallai y byddai'n rhesymol disgwyl y byddai'r cynnyrch nominal ar fondiau corfforaethol hefyd yn uwch. Fodd bynnag, mae'r dadansoddiad yn ynysu un effaith o un arall.

	£000
Ymrwymiad net sy'n deillio o rwymedigaeth buddion diffiniedig (ac eithrio effaith terfyn asedau)	(17,737)
<u>Darlun o'r ddyled net - newidiadau yn y rhagdybiaethau actiwaraid/enillion ar fuddsoddiad</u>	
Hirhoedledd (cynnydd mewn 1 flwyddyn)	(40,024)
Cyfradd Chwyddiant (cynnydd o 0.25%)	(50,546)
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau (cynnydd o 0.25%)	(11,588)
Cyfradd gostwng (cynnydd o 0.5%)	44,311
Newid yn Enillion Buddsoddi 23/24 (cynnydd o 1%)	2,216
Newid yn Enillion Buddsoddi 23/24 (lleihad o 1%)	(14,704)

Effaith ar Lifoedd Arian

Mae'r rheoliadau sy'n llywodraethu'r cynllun yn gofyn am brisiad actiwaraid pob tair blynedd. Mae cyfraniadau ar gyfer pob cyflogwr wedi'u pennu gan ystyried eu hamgylchiadau unigol. Mae'r rheoliadau yn ei gwneud yn ofynnol i'r cyfraniadau gael eu pennu gyda golwg ar dargedu diddyledrwydd y cynllun, ac mae'r darpariaethau manwl wedi'u nodi yn Natganiad Strategaeth Cyllido Cronfa Bensiwn Clwyd. Cafodd y prisiad diweddaraf ei wneud ar 31 Mawrth 2022, a dangosodd ddiffyg asedau yn erbyn rhwymedigaethau o £125.000 miliwn ar y dyddiad hwnnw; sy'n cyfateb i lefel ariannu o 105%. Mae cyflogwyr y cynllun yn talu cyfraniadau ychwanegol am gyfnod o 12 mlynedd.

Cyfanswm y cyfraniadau y disgwylir y cânt eu gwneud i Gynllun Pensiwn Lywodraeth Leol gan y Cyngor yn y flwyddyn at 31 Mawrth 2025 yw £18.153 miliwn.

Hyd y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig ar gyfer aelodau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yw 17 mlynedd, 2023/24 (17 mlynedd yn 2022/23).

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Effaith Dyfarniad 'McCloud'

Daeth y datrysiad ar gyfer McCloud yn gyfraith o fis Hydref 2023. Un o nodweddion allweddol y datrysiad yw ymestyn y cynllun cyflog terfynol cynhaliol i bob aelod a oedd mewn cynllun sector cyhoeddus ar neu cyn 31 Mawrth 2012 ac sydd naill ai'n parhau i fod yn weithredol neu wedi gadael gwasanaeth ar ôl 1 Ebrill 2014. Mae amcangyfrif o effaith dyfarniad McCloud wedi ei gynnwys yng nghyfrifon y Cyngor ers 2018/19 yn unol â'r datrysiad. Nid yw'r Cyngor na'i actiwari yn rhagweld gwneud addasiad pellach o ran McCloud.

Achos Llys Virgin Media

Ym mis Mehefin, canfu'r Uchel Lys yn yr achos Virgin Media bod newidiadau i fuddion aelodau mewn contractau â chynlluniau pensiwn â buddion wedi'u diffinio rhwng 1996 a 2016 angen tystysgrif actiwari yn unol ag adran 37 Deddf Cynlluniau Pensiwn 1993, a bod newidiadau heb yr ardystiad hwn yn cael eu hystyried yn annilys. Mae'r gofyniad hwn yn gymwys i hawliau gwasanaeth y gorffennol a hawliau gwasanaeth y dyfodol, ac i newidiadau er niwed neu fudd aelodau'r cynllun. Cafodd y dyfarniad ei apelio ym mis Mehefin 2024, ond cafodd ei wrthod.

Ar gyfer Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, nid yw Adran Actiwari'r Llywodraeth yn credu bod unrhyw gadarnhad coll gan yr actiwari. O ganlyniad, nid ydynt yn disgwyl unrhyw newidiadau o ran atebolrwydd i godi yn dilyn y dyfarniad. Bydd Adran Actiwari'r Llywodraeth yn cadarnhau bod cadarnhad yr actiwari ar gael yn y man

44. DIGWYDDIADAU AR ÔI Y CYFNOD ADRODD

Nid yw'r datganiadau ariannol a'r nodiadau wedi cael eu haddasu ar gyfer y digwyddiadau canlynol, a ddigwyddodd ar ôl 31 Mawrth 2024, gan eu bod yn darparu gwybodaeth sy'n berthnasol i ddealltwriaeth o sefyllfa ariannol yr awdurdod, ond nid ydynt yn berthnasol i'r amodau ar y dyddiad hwnnw.

Sefydlwyd Aura fel Cymdeithas Buddion Cymunedol yn 2017 er mwyn rhedeg gwasanaethau hamdden a llyfrgelloedd y Cyngor. Mae Aura wedi bod yn gymwys i dderbyn cyllid grant gan y Cyngor ac mae'r cytundeb cyllid wedi bod ar waith rhwng y Cyngor ac Aura ers 2017. Daeth y trefniadau ariannu presennol i ben ym mis Hydref 2024. Ni chytunwyd ar drefniadau ariannu newydd gydag Aura, ac mae'r Cyngor wedi sefydlu Cwmni Masnachu Awdurdod Lleol newydd, Llyfrgelloedd a Hamdden Sir y Fflint Cyfyngedig, i fod yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau hamdden a llyfrgelloedd o fis Tachwedd 2024. Nid oes modd gwneud amcangyfrif o'r effaith ariannol eto.

DATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI

Mae Datganiad Incwm a Gwariant y CRT yn dangos y gost economaidd yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o renti a grantiau'r llywodraeth. Mae awdurdodau'n codi rhenti i dalu am wariant yn unol â'r fframwaith deddfwriaethol; gallai hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifyddu. Dangosir y cynnydd neu'r gostyngiad yn y flwyddyn, ar y sail y mae'r rhenti yn cael eu codi, yn Natganiad Symudiadau'r Cyfrif Refeniw Tai.

	2023/24		2022/23	
	£000	£000	£000	£000
Gwariant				
Atgyweirio a chynnal a chadw		13,797		10,868
Rheoli a goruchwylio		5,375		6,218
Gwasanaethau Arbenigol		2,415		1,902
Rhenti, ardrethi, trethi a thaliadau eraill		314		161
Dibrisiant ac amhariad yng nghyswllt asedau nad ydynt yn rhai cyfredol		8,562		(6,395)
Costau rheoli dyledion		47		38
Cynnydd yn y ddarpariaeth ar gyfer drwgddyledion		194		290
		30,704		13,082
Incwm				
Rhenti anheddau (gros)	38,787		36,783	
Rhenti safleoedd heblaw anheddau (gros)	336		347	
		39,123		37,130
Taliadau am wasanaethau a chyfleusterau		530		985
Ad-dalu costau		398		404
Cyfraniad tuag at wariant		2,722		314
		42,773		38,833
Cost net gwasanaethau y CRT fel y mae wedi ei gynnwys yn natganiad incwm a gwariant cynhwysfawr yr awdurdod cyfan		(12,069)		(25,751)
Gwariant Gweithredu Eraill				
Rhwyd (elw) / colled ar waredu asedau cyfredol		(116)		(74)
Gwaith gweinyddol, treuliau ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig net		54		49
Ariannu a Buddsoddi Incwm a Gwariant				
Llog taladwy a thaliadau tebyg		5,121		4,902
Llog ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig net		157		554
Symudiad mewn colledion credyd disgwylidig ar asedau ariannol		(20)		62
Trethiant Lleol ac (Incwm) Grant Amhenodol				
Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau sy'n Dderbyniadwy		(8,268)		(7,633)
Cyfanswm (gwarged)/diffyg ar Ddatganiad Incwm a Gwariant y CRT		(15,141)		(27,891)

CYFRIF REFENIW TAI - DATGANIAD YNGLŶN Â'R SYMUDIADAU YN Y CRONFEYDD WRTH GEFN A NODIADAU I'R DATGANIAD INCWM A GWARIANT

Mae'r datganiad hwn yn dangos sut mae'r arian dros ben / diffyg ar Ddatganiad Incwm a Gwariant y CRT ar gyfer y flwyddyn yn cysoni i'r arian dros ben / diffyg ar gyfer y flwyddyn ar y CRT statudol.

	Nodyn (o nodiadau craidd)	2023/24 £000	2022/23 £000
Ar 1 Ebrill		6,477	5,239
Gwarged/(diffyg) ar ddatganiad incwm a gwariant y CRT		15,141	27,891
Cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr		15,141	27,891
Addasiadau rhwng y sail gyfrifyddu a'r sail gyllido dan reoliadau	7	(14,316)	(26,653)
Cynnydd/(gostyngiad) yn ystod y flwyddyn ar y CRT		825	1,238
Ar 31 Mawrth		7,302	6,477

1. DEDDFWRIAETH

Mae'r CRT, yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, yn adlewyrchu rhwymedigaeth statudol i roi cyfrif ar wahân am ddarpariaeth tai awdurdod lleol. Mae'n dangos yr elfennau mawr o wariant refeniw tai - cynnal a chadw, ad-daliadau rhent, gweinyddu - a chostau ariannu cyfalaf, a sut mae'r rhain yn cael eu bodloni drwy rent, cymhorthdal ac incwm arall.

2. STOC TAI

Y math a nifer o anheddau oedd:-

	31 Mawrth 2024 Nifer	31 Mawrth 2023 Nifer
Math		
Tai	4,113	4,107
Fflatiau	1,436	1,408
Maisonettes	10	10
Byngalos	1,805	1,805
	7,364	7,330

3. ÔL-DDYLEDION RHENT

Mae cyfanswm y rhenti yn cynnwys, yn ogystal â'r elfen rhent sylfaenol, y symiau sy'n ddyledus am filiau dŵr / carthffosiaeth, ffioedd gwresogi, yswiriant cartref, trwyddedau teledu cymunedol a TAW ar rai rhenti garejys. Ni ellir nodi'r elfennau rhent unigol hyn ar wahân i'r cyfanswm cyfan.

	31 Mawrth 2024 £000	31 Mawrth 2023 £000
Dadansoddiad o ôl-ddyledion		
Rhent		
Tenantiaid cyfredol	2,062	2,028
Cyn-denantiaid	201	143
	2,263	2,171

NODIADAU AR DDATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Darpariaeth ar gyfer colledion oherwydd amhariadau (drwgddyledion)	£000	£000
Darpariaeth agoriadol	674	611
Dilewyd yn ystod y flwyddyn	(192)	(284)
Cynnydd yn y ddarpariaeth	175	347
	657	674

4. CYFRIFYDDU ASED AU NAD YDYNT YN ASED AU CYFREDOL

Gwariant Cyfalaf a Chyllido

Roedd gwariant cyfalaf y CRT fel a ganlyn:-

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Anheddau'r Cyngor	22,619	19,814
Asedau dan Adeiladu	748	4,096
Offer	163	1,087
	23,530	24,997

Ariannwyd fel a ganlyn:-

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Cyfraniadau a Grantiau Cyfalaf	9,571	9,203
Cyfraniadau Refeniw	12,752	12,566
Benthyca	1,207	3,228
	23,530	24,997

Lwfans Atgyweiriadau Mawr

Cynhwysir yng nghyfanswm y cyfraniadau a'r grantiau cyfalaf y swm a ddyrannwyd ar gyfer atgyweiriadau mawr yn 2023/24, sef £4.980 miliwn (£4.978 miliwn yn 2022/23). Mae'r ffigwr yn y dyraniad MRA wedi'i gynnwys ar linell Trethu ac Incwm Grant Amhenodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cafodd y grant hwn gan Lywodraeth Cymru ei ddefnyddio'n llawn yn 2023/24 i ariannu gwariant cyfalaf cymwys.

Derbyniadau Cyfalaf

Gwireddwyd derbyniadau cyfalaf drwy werthu anheddau, gwerthu tir, gwerthu perchnogaeth a rennir:-

	2023/24	2022/23
	£000	£000
Sales Perchnogaeth a Rennir	171	105
Gwerthu tir	0	0
	171	105

NODIADAU AR DDATGANIAD INCWM A GWARIANT Y CYFRIF REFENIW TAI

Dibrisiad

Darperir ar gyfer dibrisiant llinell syth ar bob ased ac iddo oes ddefnyddiol gyfyngedig, nad yw'n ased cyfredol yn y CRT, ac eithrio tir nad oes modd ei ddibrisio. Seilir ar brisiadau mantolen net agoriadol 2023/24 (rhestr brisio namyn dibrisiant cronus) gan ragdybio nad oes dim gwerthoedd gweddilliol.

	2023/24 £000	2022/23 £000
Anheddau	4,961	4,958
Garejys	19	19
Tir ac Adeiladau Eraill	111	111
Peiriannau a chyfarpar	635	418
	5,726	5,506

Colledion Amhariad a Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud

Cyfrifwyd cyfanswm addasiad amhariad CRT o £20.874 miliwn yn 2023/24 (£20.056 miliwn yn 2022/23). Ni chyfrifwyd unrhyw wariant refeniw a gyllidwyd gan gyfalaf o dan statud yn 2023/24 (£0 miliwn yn 2022/23).

5. CYFRAN CYFRIF REFENIW TAI O GYFRANIADAU I / WRTH GEFN PENSIYNAU

Mae cost buddiannau ymddeol wedi'i chydabod yng nghost net gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu yn y pendraw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl sy'n ofynnol i'r CRT yn seiliedig ar gyfraniadau cyflogwyr yn y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol buddiannau ymddeol ei gwrthdroi yn y datganiad ynglŷn â'r symudiadau yn y cronfeydd wrth gefn.

Mae'r trafodion CRT yn y datganiad incwm a gwariant cynhwysfawr a'r datganiad ynglŷn â'r symudiadau yn y cronfeydd wrth gefn yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:-

	2023/24 £000	2022/23 £000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
Dadansoddiad Gwariant Gwasanaeth -		
Cost gwasanaeth cyfredol	1,126	2,394
Gwariant Gweithredol Arall -		
Costau gweinyddol	54	49
Cyllido a Buddsoddi, Incwm a Gwariant		
Gwariant llog net	157	554
Cyfanswm Tâl CRT	1,337	2,997
Symudiadau yn y Datganiad Cronfeydd wrth gefn		
Dadwneud taliadau net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer budd-daliadau ymddeol yn unol â IAS 19	(1,337)	(2,997)
Swm gwirioneddol a godwyd yn erbyn y CRT cydbwysu ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn:		
Cyfraniadau cyflogwyr sy'n daladwy i'r cynllun	1,408	1,400

DATGANIAD O BOLISIŌAU CYFRIFO

Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion ariannol y Gronfa ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24 a'i sefyllfa diwedd blwyddyn ar 31 Mawrth 2024. Mae'n ofynnol i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon Blynyddol yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 (fel y'i diwygiwyd) sy'n gofyn bod y cyfrifon yn cael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys yn bennaf y Cod a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS). Y confensiwn cyfrifyddu sydd wedi'i fabwysiadu'n bennaf yn y Datganiad Cyfrifon yw cost hanesyddol wedi'i addasu drwy ailbriso categorïau penodol o asedau heb fod yn gyfredol ac offerynnau ariannol.

Croniadau Incwm a Gwariant

Caiff cyfrifon refeniw a chyfalaf y Cyngor eu paratoi ar sail croniadau. Caiff symiau eu cynnwys yn y cyfrifon terfynol i ddangos incwm a gwariant yn ystod y flwyddyn am nwyddau a dderbyniwyd a gwaith a wnaed, ond na chafwyd arian/nad ydynt wedi'u talu amdanynt erbyn 31 Mawrth 2024. Lle bo incwm a gwariant wedi'u cydnabod ond arian parod heb ei dderbyn neu ei dalu, cofnodir dyledwr neu gredydwr ar gyfer y swm perthnasol ar y Fantolen. Yn benodol, cofnodir cyflenwadau fel gwariant lle maent wedi'u defnyddio. Os oes bwlch rhwng dyddiad derbyn y cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cario fel stocrestrau ar y Fantolen.

Costau Benthycia

Mae'r Cyngor wedi dewis mabwysiadu'r addasiad i'r Cod mewn perthynas ag IAS 23 sy'n caniatáu i gostau benthycia perthnasol i asedau cymwys fod yn dreuliau yn hytrach na'u cyfalafu. Felly caiff yr holl gostau benthycia eu cydnabod fel treuliau wrth iddynt ddigwydd.

Derbyniadau Cyfalaf

Mae Derbyniadau Cyfalaf yn codi o waredu asedau eiddo ac ad-dalu blaendaliadau, ac maent yn cael eu cyfrif amdanynt ar sail croniadau; caiff symiau nad ydynt yn fwy na £0.010 miliwn o unrhyw warediad eu trin fel incwm refeniw, yn unol â rheoliadau cyfalaf. Mae balans y derbyniadau nad ydynt wedi'u defnyddio at ddibenion ariannu cyfalaf wedi'i gynnwys yn y fantolen fel derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy.

Arian Parod a Symiau Cyfwerth ag Arian Parod

Mae arian parod yn cael ei gynrychioli gan arian mewn llaw ac adneuo gyda sefydliadau ariannol sydd yn ad-daladwy heb gosb gyda rhybudd o ddim mwy na 24 awr. Mae cywerthoedd arian parod yn fuddsoddiadau hylifol iawn sy'n aeddfedu mewn tri mis neu lai o'r dyddiad caffael ac yn trosi'n hawdd i symiau hysbys o arian parod gyda risg ansylweddol o newid mewn gwerth.

Yn y Fantolen a'r Datganiad Llif Arian, mae arian parod a chywerthoedd arian parod yn cael eu dangos fel symiau net o orddrafftiau banc sy'n cael eu talu pan ofynnir amdanynt ac maent yn rhan annatod o reoli arian y Cyngor.

Codi ar Refeniw ar gyfer Asedau nad ydynt yn Gyfredol

Codir y symiau canlynol ar y Portffolios Gwasanaeth, i gofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn -

- Dibrisiad i'w briodoli i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol.
- Colledion ailbriso ac amhariad ar werth asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes unrhyw enillion cronedig yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn y gellir dileu colledion yn eu herbyn.
- amorteiddio asedau annirweddol i'w priodoli i'r gwasanaeth.

DATGANIAD O BOLISIÂU CYFRIFO

Nid yw'n ofynnol i'r Cyngor godi treth y cyngor i ariannu dibrisiad, ailbrisiad a cholledion amhariad neu amorteiddio. Fodd bynnag, mae gofyn iddo roi cyfraniad ariannol o refeniw tuag at leihad yn ei ofyniad benthycy cyffredinol cyfwerth â swm a gyfrifir ar sail ddarvoudus wedi'i bennu gan y Cyngor yn unol â'r canllawiau statudol. Felly caiff dibrisiant, ailbrisiad a cholledion amhariad eu disodli gan gyfraniad i falans y Gronfa Gyffredinol - MRP - ar ffurf trafodyn addasu yn y Cyfrif Addasu Cyfalaf ar y Datganiad Symudiad Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Caiff MRP y Cyngor ei gyfrifo'n unol â Datganiad Polisi 2016/17 fel y'i cytunwyd gan y Cyngor yn Chwefror 2016, a'i ddiwygio ym mis Mehefin 2016, Chwefror 2017, Mawrth 2018 a Mawrth 2021, sy'n cael ei osod yn unol â Chanllaw Llywodraeth Cymru ar MRP. Mae polisi' Cyngor fel a ganlyn -

- Codi 2% o'r ddyled Cronfa'r Cyngor sy'n weddill, fel y'i pennwyd ar 31 Mawrth 2017, ar wariant cyfalaf cyn 1 Ebrill 2008 a gwariant cyfalaf wedi'i ariannu gan fenthycy â chymorth rhwng 1 Ebrill 2008 a 31 Mawrth 2016 gan ddefnyddio'r dull blwydd-dal.
- Bydd gwariant cyfalaf ar neu ar ôl 1 Ebrill 2008 a ariennir gan fenthycy darvoudus, gwariant cyfalaf ar neu ar ôl 1 Ebrill 2016 a ariennir gan fenthycy â chymorth, a'r holl wariant cyfalaf yn y dyfodol a ariennir gan ddyled yn cael ei ad-dalu drwy dâl blyneddol i Gronfa'r Cyngor yn seiliedig ar oes ddefnyddiol ddisgwyliedig yr ased gan ddefnyddio'r dull blwydd-dal.
- Codi 2% o ddyled y Cyfrif Refeniw Tai sy'n weddill, wedi'i osod ar 31 Mawrth 2021, ar wariant cyfalaf cyn y dyddiad hwn gan ddefnyddio'r dull blwydd-dal, ac o 1 Ebrill 2021 ymlaen gan ddefnyddio'r dull blwydd-dal dros nifer briodol o flynyddoedd, yn dibynnu ar y cyfnod o amser mae'r gwariant cyfalaf yn debygol o gynhyrchu buddion.
- Bydd derbyniadau cyfalaf a dderbynnir gan NEW Homes yn cael ei roi o'r neilltu i ad-dalu benthyciadau i NEW Homes sydd wedi'u dosbarthu'n wariant cyfalaf mewn statud.

Yn ogystal, gall y Cyngor dalu neu ddisodli'r benthyciadau'n gynt na'r hyn a drefnwyd yn wreiddiol, fel rhan o'i strategaeth rheoli dyledion, yn dibynnu ar amodau'r farchnad ar y pryd, risgiau a buddion ariannol. Mae dadansoddiad o'r MRP a godwyd am y flwyddyn wedi'i nodi yn Nodyn 37.

Buddion Gweithwyr

Buddion sy'n daladwy yn ystod cyflogaeth

Buddion gweithwyr tymor byr yw'r rhai y disgwylir iddynt gael eu talu o fewn 12 mis o ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddion fel tâl a chyflogau, gwyliau blyneddol â thâl ac absenoldeb salwch â thâl ar gyfer gweithwyr cyfredol, ac fe'u cydnabyddir fel costau am wasanaethau yn ystod y flwyddyn pan fydd gweithwyr yn darparu gwasanaeth i'r Cyngor. Gwneir cronriad ar gyfer cost hawliau gwyliau (neu unrhyw fath o absenoldeb, e.e. amser hyblyg, amser mewn llaw) a enillir gan weithwyr ond nad ydynt wedi'u cymryd cyn diwedd y flwyddyn, y gall gweithwyr eu dwyn ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf.

Caiff y cronriad ei godi ar Warged neu Ddiffyg yn Narpariaeth y Gwasanaethau, (ond yna caiff ei wrthdroi drwy'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn) fel bod buddiannau gwyliau'n cael eu codi ar refeniw yn y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd.

Buddion Terfynu Swydd

Mae Buddion Terfynu Swydd yn symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol yn lle'r buddion hynny. Maent yn cael eu codi ar sail cronriadau pan nad oes modd i'r Cyngor bellach dynnu'r cynnig ar gyfer y buddiannau hynny neu pan fydd y Cyngor yn cydnabod costau ar gyfer ailstrwythuro.

DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFO

Pan fydd buddion terfynu swydd yn cynnwys ychwanegu at bensiwn, mae darpariaethau statudol yn gofyn bod y swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa pensiwn neu bensiwnwr yn y flwyddyn yn cael ei godi ar Gronfa'r Cyngor, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn, mae angen dyraniadau i ac o'r Gronfa Bensiwnau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddion pensiwn wrth ddod â swydd i ben, a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa pensiwnau a'r pensiwnwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond nad ydynt wedi'u talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau ar ôl gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân -

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiwnau Athrawon Capita ar ran yr Adran Addysg (DfE).
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, Cronfa Bensiwn Clwyd (a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint).

Mae'r cynlluniau yn rhoi buddion diffiniedig i aelodau (cyfandaliadau ymdeol a phensiwnau) a enillir wrth iddynt weithio i'r Cyngor.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer y cynllun athrawon yn golygu na ellir fel arfer pennu'r rhwymedigaeth am y buddion hyn yn benodol ar y cyngor. Felly, caiff y cynllun ei gyfrif fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig ac nid oes unrhyw rwymedigaeth am daliadau buddion y dyfodol wedi'i gydnabod yn y Fantolen. Codir y cyfraniadau cyflogwr sy'n daladwy ar bensiwnau athrawon yn y flwyddyn ar y llinell gwasanaeth portffolio Addysg ac Ieuenctid.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Caiff Cynllun y Llywodraeth Leol ei gyfrif fel cynllun buddion wedi'u diffinio -

- Mae rhwymedigaethau'r gronfa pensiwn sydd i'w priodoli i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid gan ddefnyddio dull gwiriad credyd cost actiwaraid amcanol - asesiad o'r taliadau yn y dyfodol a fydd yn cael eu gwneud mewn perthynas â buddion ymdeol a enillwyd hyd yma gan weithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant gweithwyr ac ati, a rhagamcanion enillion gweithwyr presennol.
- Mae dyledion yn cael eu gostwng i'w gwerth ar brisiau cyfredol yn defnyddio cyfradd ddisgownt sy'n seiliedig ar arenillion y farchnad ar y dyddiad adrodd ar fondiau corfforaethol ansawdd uchel.
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Clwyd a briodolir i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg, fel y'i pennir gan actiwari'r Gronfa.
- Mae'r newid yn y dyledion pensiwn net yn cael ei ddadansoddi'n naw cydran -
 - Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillir eleni - wedi'i ddyrannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau roedd y gweithwyr yn gweithio iddynt.
 - Cost gwasanaeth y gorffennol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau sy'n codi o benderfyniadau'r flwyddyn gyfredol y mae eu heffeithiau'n ymwneud â blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd blaenorol – wedi'i debydu i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
 - Enillion neu golledion ar setliadau a chwtogiadau - canlyniad camau i ryddhau'r Cyngor rhag dyledion neu ddigwyddiadau sy'n gostwng gwasanaeth neu groniad buddion gweithwyr a ddisgwylir yn y dyfodol - wedi'u debydu neu eu credydu i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

DATGANIAD O BOLISIĀU CYFRIFO

- Llog net ar y rhwymedigaeth buddion diffiniedig net – cost y llog net i'r Cyngor, y newid yn ystod y cyfnod sy'n codi o dreigl amser – a ddebydir i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cyfrifir hyn fel llog ar ddyledion pensiwn namyn y llog ar asedau. Caiff gwerth y dyledion ei gyfrifo drwy ddisgowntio'r taliadau buddiannau a ddisgwylir yn y dyfodol ar gyfer y cyfnod rhwng y dyddiad talu disgwylidig a'r dyddiad y pennir eu gwerth. Y llog ar asedau yw'r llog ar asedau sy'n cael eu dal ar ddechrau'r cyfnod a'r llif arian sy'n digwydd yn ystod y cyfnod, a gyfrifir gan ddefnyddio'r gyfradd ostyngol ar ddechrau'r flwyddyn.
- Costau gweinyddu – nid yw costau rhedeg y gronfa a briodolir i'r Cyngor yn cynnwys costau rheoli buddsoddiadau – a ddebydir i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Adenillion ar asedau cynlluniau - ac eithrio symiau a gynhwyswyd mewn llog net ar y ddyled buddiannau diffiniedig net – codir ar y Gronfa Bensiynau.
- Enillion a cholledion actiwaraid – newidiadau yn y rhwymedigaeth pensiynau net sy'n codi oherwydd nad ydyw digwyddiadau wedi cyd-daro â rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraid diwethaf neu oherwydd bod yr actiwariad wedi diweddarau eu rhagdybiaethau - wedi'u codi i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn.
- Addasiad terfyniad asedau - gostwng unrhyw asedau pensiwn net i'r ased terfynol a gyfrifwyd os yw hyn yn llai na safle'r ased - a godir gan Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn.
- Cyfraniadau wedi'u talu i Gronfa Bensiwn Clwyd – arian parod wedi'i dalu fel cyfraniadau cyflogwr i'r gronfa bensiwn i setlo dyledion; ni chyfrifir am hyn fel traul.

Mewn perthynas â buddion ymddeol, mae darpariaethau statudol yn gofyn bod y swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu bensiwnwr yn y flwyddyn yn cael ei godi ar falans Cronfa'r Cyngor/CRT, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol.

Yn y Datganiad Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gefn, mae angen dyraniadau i ac o'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i ddileu'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddion ymddeol pensiwn a'u disodli â debydau am yr arian a dalwyd i'r gronfa bensiynau a phensiwnwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn felly'n mesur yr effaith fuddiol ar Gronfa'r Cyngor / CRT o orfod cyfrif am fuddion ymddeol ar sail llif arian yn hytrach nag fel buddion a enillir gan weithwyr.

Buddiannau â Disgresiwn

Mae gan y Cyngor hefyd bwerau cyfyngedig i ddyfarnu buddion ymddeol yn ôl disgresiwn, mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Mae unrhyw rwymedigaethau yr amcangyfrifir iddynt godi o ganlyniad i ddyfarniad i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon) yn cael eu cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad i wneud y dyfarniad, ac yn cael ei gyfrif amdano drwy ddefnyddio'r un polisiau ag sy'n gymwys i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Digwyddiadau Ar ôl y Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod rhoi gwybod a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad -

- Y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth o amodau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- Y rhai hynny sy'n nodi amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd - nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith faterol, datgelir yn y nodiadau natur o ddigwyddiadau a'u heffaith ariannol amcangyfrifedig.

DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFO

Mesur Gwerth Teg

Mae'r Cyngor yn mesur rhai o'i asedau nad ydynt yn ariannol megis asedau dros ben ac eiddo buddsoddi a rhai offerynnau ariannol am werth teg ar bob dyddiad adrodd. Gwerth teg yw'r pris a fyddai'n cael ei dderbyn wrth werthu ased neu a fyddai'n cael ei dalu i drosglwyddo atebolrwydd mewn trafodyn trefnus rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. A chymryd bod -

- Trafodion yn digwydd yn y brif farchnad, neu'r farchnad fwyaf manteisiol.
- Prisiau'n cael eu gosod gan gyfranogwyr y farchnad sy'n gweithredu er eu lles economaidd gorau.
- Asedau nad ydynt yn ariannol yn cael eu defnyddio am eu defnydd uchaf a gorau i'r prynwr a'r gwerthwr.

Mae'r Cyngor yn defnyddio technegau prasio sy'n briodol o dan yr amgylchiadau ac y mae data digonol ar eu cyfer, gan gynyddu'r defnydd a wneir o fewnbynnau gweladwy perthnasol a lleihau'r defnydd o fewnbynnau anweladwy.

Mae'r mewnbynnau i'r technegau prasio o ran asedau a rhwymedigaethau lle mae'r gwerth teg yn cael ei fesur neu ei ddatgan yn natganiadau ariannol y Cyngor yn cael eu categorio yn yr hierarchaeth gwerth teg, fel a ganlyn -

- Mewnbynnau Lefel 1 – dyfynbrisiau (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rywmedigaethau sy'n union yr un fath y gall y Cyngor gael mynediad atynt ar y dyddiad mesur
- Mewnbynnau Lefel 2 – mewnbynnau heblaw am y dyfynbrisiau a gynhwysir yn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Mewnbynnau Lefel 3 – mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased neu'r ddyled

Offerynnau Ariannol

Offeryn ariannol yw contract sy'n creu ased ariannol i un endid a dyled ariannol neu offeryn ecwiti i endid arall. Nid yw trafodion digyfnawid, megis y rheiny sy'n ymwneud â threthi a grantiau llywodraeth, yn arwain ar yr angen am offerynnau ariannol.

Rhwymedigaethau Ariannol

Mae rhwymedigaeth ariannol yn golygu gorfodaeth i drosglwyddo buddiannau economaidd a reolir gan y Cyngor ac y gellir ei chynrychioli gan orfodaeth gytundebol i ddarparu arian parod neu asedau ariannol gydag endid arall sydd o bosibl yn anffafriol i'r Cyngor.

Mae rhwymedigaethau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen pan mae'r Cyngor yn dod yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol, ac maent yn cael eu mesur i gychwyn ar werth teg ac yn cael eu cario ar eu cost amorteiddio. Mae taliadau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ar gyfer y llog sy'n daladwy, yn seiliedig ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn. Mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n ad-daladwy (ynghyd â llog cronedig) a'r llog a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy yn y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthyc.

Mae'r enillion a cholledion ar adbrynu neu setlo benthyciadau yn gynnar yn cael eu credydu a'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn adbrynu/setliad. Fodd bynnag, lle mae adbrynu'n digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau sy'n cynnwys addasu neu gyfnawid offerynnau sy'n bodoli eisoes, mae'r premiwm neu'r disgownt yn cael ei dynnu o, neu ei ychwanegu at gost wedi'i amorteiddio'r benthyciad newydd neu wedi'i addasu, ac mae'r effaith ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei ledaenu dros oes y benthyciad drwy addasu'r gyfradd log effeithiol.

DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFO

Pan godir premiymau neu ddisgowntiau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros y blynyddoedd i ddod. Mae gan y Cyngor bolisi o ledaenu'r enillion neu'r golled dros y tymor a oedd yn weddill ar y benthyciad yn erbyn y premiwm a oedd yn daladwy neu'r disgownt a oedd yn dderbyniadwy pan gafodd ei ad-dalu. Mae'r cysoniad o'r symiau a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gost net sy'n ofynnol yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Ased ariannol yw hawl i fuddiannau economaidd yn y dyfodol a reolir gan y Cyngor a gynrychiolir gan arian neu offerynnau eraill neu rwymedigaeth dan gontract i dderbyn arian neu ased ariannol arall.

Mae asedau ariannol yn cael eu dosbarthu ar sail ymdriniaeth dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu model busnes y Cyngor ar gyfer dal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae tri phrif ddsbarth o asedau ariannol sy'n cael eu mesur ar -

- gost wedi'i amorteiddio,
- gwerth teg drwy elw neu golled a
- gwerth teg drwy incwm cyffredinol arall.

Model busnes y Cyngor yw dal buddsoddiadau i gasglu llif arian contractiol. Caiff asedau ariannol felly eu dosbarthu fel costau wedi'u hamorteiddio. Caiff asedau ariannol felly eu dosbarthu fel costau wedi'u hamorteiddio.

Asedau Ariannol wedi'u Mesur ar Gost wedi'i Amorteiddio

Caiff asedau ariannol wedi'u mesur ar gost wedi'i amorteiddio eu cydnabod ar y Fantolen pan fydd y Cyngor yn dod yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac yn cael eu mesur i gychwyn ar werth teg. Byddant wedyn yn cael eu mesur ar eu cost wedi'i amorteiddio. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr am log derbyniadwy'n seiliedig ar swm cario'r ased wedi'i luosi gyda'r gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn. Mewn perthynas â'r rhan fwyaf o asedau ariannol sy'n cael eu dal gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm yn y Fantolen yw'r prif swm derbyniadwy sydd i'w dalu (ynghyd â llog cronedig) a llog wedi'i gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm derbyniadwy ar gyfer y flwyddyn a nodwyd yng nghytundeb y benthyciad.

Mae'r Cyngor wedi caniatáu benthyciadau i is-gwmni sy'n eiddo llwyr iddo, sef NEW Homes am gyfraddau is na'r farchnad (benthyciadau meddal). Pan gaiff benthyciadau meddal eu rhoi i is-gwmniau, caiff y gwahaniaeth ei gofnodi fel Buddsoddiad Hirdymor Ychwanegol ym Mantolen endid sengl y Cyngor am werth cyfredol y llog a fydd wedi'i flaenori dros oes yr offeryn, gan arwain at gost wedi'i amorteiddio is na'r prif swm sydd i'w dalu. Caiff llog ei gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfradd llog uwch na'r gyfradd sy'n dderbyniadwy gan NEW Homes, gyda'r gwahaniaeth yn cynyddu cost wedi'i amorteiddio'r benthyciad ym Mantolen endid sengl y Cyngor. Mae darpariaethau statudol yn gofyn mai effaith benthyciadau meddal ar Falans Cronfa'r Cyngor yw'r llog derbyniadwy ar gyfer y flwyddyn ariannol. Caiff cysoniad symiau wedi'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (ar y gyfradd llog effeithiol uwch) i'r gyfradd llog cytundebol derbyniadwy angenrheidiol yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor ei reoli drwy drosglwyddiad drwy'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau Mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Mae unrhyw enillion neu golledion sy'n codi o ddatgydnabod yr ased yn cael eu credydu neu eu debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae asedau ariannol wedi'u dal ar gost wedi'i amorteiddio'n cael eu dangos net o golled lwfans sy'n adlewyrchu'r tebygolrwydd ystadegol na fydd y benthyciwr neu'r dyledwr yn gallu diwallu eu hymrwymadau cytundebol i'r Cyngor.

DATGANIAD O BOLISIŌAU CYFRIFO

Caiff Colledion Amhariad eu cyfrifo i adlewyrchu'r disgwyliad na fydd llifoedd arian parod y dyfodol o bosibl yn digwydd oherwydd diffygddal ar ran y benthyciwr. Mae'r Cyngor yn defnyddio'r model colledion credyd disgwylidig ar ei holl asedau ariannol sy'n cael eu dal ar gost wedi'i amorteiddio. Mae'r model colledion credyd disgwylidig hefyd yn berthnasol i dderbyniadau prydles. Mae gan asedau ariannol y Cyngor nodweddion risg cyffredin. Mae'r asesiad ar y cyd o'r colledion credyd disgwylidig ar gyfer y portffolio asedau ariannol yn seiliedig ar fatrics sy'n defnyddio data diffygddal hanesyddol ar gyfer y portffolio, wedi'i addasu gyda gwybodaeth leol berthnasol i addasu'r cyfraddau colledion ac unrhyw wybodaeth ychwanegol ar gyfer dosbarthiadau penodol o asedau ariannol lle gallai'r risg credyd gynyddu. Cyfrifir y lwfans colledion fel cynnyrch cronus y matrics hwn.

Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau

Pa un a ydynt yn cael eu talu fel ernes, mewn rhandaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti a rhoddion yn ddyledus i'r Cyngor pan mae sicrwydd rhesymol -

- Y bydd y Cyngor yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- Y derbynir y grantiau neu'r cyfraniadau.

Ni chaiff symiau sy'n cael eu cydnabod yn ddyledus i'r Cyngor eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes bydd yr amodau sydd ynghlwm â'r grant neu'r cyfraniad wedi'u bodloni. Amodau yw rhagnodiadau sy'n mynnu bod manteision economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n cael eu gwireddu o ganlyniad i'r grant neu'r cyfraniad yn cael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y rhagnodwyd, neu rhaid eu dychwelyd i'r trosglwyddwr.

Mae arian sy'n cael ei roi fel grantiau a chyfraniadau lle nad yw'r amodau perthnasol wedi'u bodloni'r cael eu cario yn y Fantolen fel credydwyr (Derbyn Grantiau Ymlaen Llaw).

Pan fo'r amodau wedi'u bodloni, mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei gredydu i'r llinell gwasanaeth berthnasol (grantiau refeniw a chyfraniadau y gellir eu priodoli), neu Drethiant ac Incwm Grant nad ydyw'n Benodol (grantiau refeniw heb eu neilltuo a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle credydir grantiau cyfalaf i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Lle nad yw grant wedi'i ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei glustnodi i Gronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso. Lle bydd wedi'i gymhwyso, caiff ei glustnodi i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Trosglwyddir symiau yng Nghronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf unwaith y byddant wedi'u defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

Asedau Treftadaeth

Asedau treftadaeth yw'r asedau hynny y mae'r Cyngor yn bwriadu eu cadw mewn ymddiriedolaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol oherwydd eu cysylltiadau diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol. Mae asedau hanesyddol y Cyngor yn cynnwys adeiladau hanesyddol, casgliadau archifau (swyddfa cofnodion) a chasgliadau amgueddfeydd.

Adeiladau Hanesyddol

Mae adeiladau hanesyddol y Cyngor wedi'u lleoli yn bennaf ym Mharc Treftadaeth Dyffryn Maes Glas. Mae adeiladau hanesyddol yn cael eu dosbarthu fel rhai gweithredol neu anweithredol.

DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFO

Gweithredol

Os yw adeilad, yn ogystal â chael ei ddal oherwydd ei nodweddion treftadaeth, yn cael ei ddefnyddio ar gyfer gweithgareddau eraill neu i ddarparu gwasanaethau eraill yna mae'n cael ei brisio yn yr un modd ag adeiladau eraill o'r math hwnnw ac yn cael ei gyfrif yn ased gweithredol.

Anweithredol

Os yw adeilad yn cael ei ddal oherwydd ei nodweddion treftadaeth yn unig; yna mae'n cael ei brisio yn unol â FRS 30 (Asedau Treftadaeth). Rhoddwyd ystyriaeth i ddsbarthiad a gwerth yr asedau hyn ar sail eu defnydd presennol ac unrhyw ddefnydd arall posibl. Nid yw'r rhan fwyaf o'r rhain yn gofyn am werth marchnad ac o ystyried eu natur ni ellir rhoi gwerth o'r fath arnynt ar sail costau adnewyddu; oherwydd hynny, lle cedwir cofnodion, ystyrir bod eu prisio ar sail cost hanesyddol yn briodol. Wrth gyfrifo'r asedau hyn, cydnabyddir y caffaelwyd y rhan fwyaf ohonynt cyn dyddiad bodolaeth yr awdurdod gweinyddol cyfredol (h.y. cyn ad-drefnu Llywodraeth Leol yn 1996) a bod hynny felly'n atal casglu gwybodaeth gywir ynghylch costau hanesyddol at ddibenion cyfrifo.

Casgliadau -

Archifau'r Sir

Mae'r archifau, sy'n amrywio o un darn o bapur i filoedd o ddogfennau, yn cael eu cadw dan amrywiaeth o dermau, y rhai mwyaf cyffredin yw adnau (benthyciad tymor hir), rhodd neu bryniant.

Mae'r rhan fwyaf o archifau yn cael eu cadw ar adnau. Nid oes ymgais wedi'i gwneud i bennu gwerth arian parod neu yswiriant y dreftadaeth hanesyddol a diwylliannol unigryw, er mewn achosion lle prynwyd archifau, mae'n bosibl bod cofnod o'u gwerth ar adeg eu gwerthu'n bodoli. Byddai prisio holl asedau yn cymryd cryn dipyn o amser, adnoddau ac arian, ac ni fyddai unrhyw werth marchnad a roddir ar yr asedau hyn yn adlewyrchiad cywir o werth yr asedau i dreftadaeth y Sir, h.y. pe baent yn cael eu colli ni fyddai'n bosibl cael rhai yn eu lle na'u hailgreu/ailgodi. Am y rheswm hwn felly, nid yw'r Cyngor yn cydnabod yr asedau hyn ar y Fantolen.

Mae nifer fechan o eitemau yn arteffactau yn hytrach na deunydd dogfennol sy'n ffurfio mwyafrif helaeth y daliadau, ac fel y cyfryw yn eithriadau. Mae'r Cyngor yn ystyried ei bod yn briodol yswirio'r arteffactau er nad yw'n berchen arnynt; eu gwerth yswirio hanesyddol yw £174,415 ac nid ystyrir bod hyn yn faterol i ddibenion adrodd/datgelu.

Amgueddfa'r Sir

Mae casgliad amgueddfa'r Sir yn cynnwys oddeutu 6,800 o eitemau neu grwpiau o eitemau. O'r rhain mae oddeutu 260 yn cael eu harddangos yn Amgueddfa'r Wyddgrug, 200 yn Amgueddfa Bwcle a grŵp o oddeutu 580 o eitemau ar fenthyg i Ymddiriedolaeth Dyffryn Maes Glas. Mae'r gweddill mewn storfa oddi ar y safle. Rhoddion yw mwyafrif helaeth yr eitemau yn y casgliad. Nid yw'n bosib prisio'r rhan fwyaf o'r casgliad oherwydd natur amrywiol ac unigryw'r eitemau. Nid yw dulliau prisio confensiynol yn ddigon dibynadwy a byddai cost prisio'r eitemau hyn yn anghymesur o ran y manteision a fyddai i'w cael yn sgil hynny. Fel gyda chasgliad Archifau'r Sir, nid yw'r Cyngor yn cydnabod yr asedau hyn ar y Fantolen. Rheolir casgliadau'r amgueddfeydd gan Aura o dan CLG er eu bod yn parhau i fod o dan berchnogaeth CSFf.

Asedau Anniriaethol

Asedau anniriaethol yw asedau nad ydynt yn ariannol a heb sylwedd ffisegol. Mae gwariant ar asedau anniriaethol yn cael ei gyfalafu dim ond lle disgwylir y bydd buddiannau economaidd y dyfodol yn llifo i'r Cyngor, neu lle bydd potensial gwasanaeth yn cael ei ddarparu i'r Cyngor, a lle gellir mesur cost yr ased yn ddibynadwy.

DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFO

Gall gwariant datblygu, neu drwyddedau meddalwedd a brynwyd, fodloni'r diffiniad o ased anniriaethol pan fydd mynediad at fuddion economaidd yn y dyfodol yn cael ei reoli gan y Cyngor, naill ai drwy ddalffa neu warchodaeth gyfreithiol; mae lefel gwariant de minimis o £0.020 miliwn na fydd gofynion cyfrifyddu cyfalaf yn cael ei chymhwyso oddi tani wedi'i sefydlu.

Caiff asedau anniriaethol eu cario ar gost wedi'i hamorteiddio. Mae swm dibrisiedig ased anniriaethol yn cael ei amorteiddio dros ei oes ddefnyddiol i linellau gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae amorteiddio yn cychwyn yn y flwyddyn lawn gyntaf yn dilyn caffael/ychwanegiad.

Yr oes ddefnyddiol a ddefnyddir yn gyffredin ar gyfer amorteiddio yw -

	Blynyddoedd
Trwyddedau Meddalwedd	5
Gwariant datblygu	7

Os yw gwariant ar asedau anniriaethol yn gymwys fel gwariant cyfalaf at ddibenion statudol, ni chaniateir i gostau amorteiddio gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor, a gan hynny maent yn cael eu tynnu'n ôl o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'u rhoi yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Taliadau Llog

Mae llog allanol sy'n daladwy yn cael ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ynghyd ag amorteiddiad yr enillion a'r colledion ar ail-brynu neu setliad cynnar benthyciadau a dducwyd ymlaen yn y Fantolen.

Stocrestrau

Mae stocrestrau wedi'u cynnwys yn y fantolen ar lefel isaf y gost neu'r gwerth net gwireddadwy. Mae cost pob stocrestr yn cael ei mesur mewn ffordd wahanol; y mesuriadau a ddefnyddir mewn perthynas â phrif stocrestrau'r Cyngor yw -

- Depo Alltami (Tiroedd a chynnal a chadw cerbydau a halen craig) Cyfartaledd pwysau
- Depo Alltami (tanwydd fflyd) Cyntaf i mewn, cyntaf allan

Mae'r holl stoc arall yn cael ei fesur yn seiliedig ar eu cost.

Buddsoddiadau

Dangosir y buddsoddiadau yn y fantolen yn ôl gwerth teg (gwerth y farchnad) ar gyfer pob dosbarth o offeryn ariannol.

Mae adneuon a buddsoddiadau tymor byr yn cael eu cynnwys efo arian parod a chywerthoedd arian parod, yn hytrach na buddsoddiadau tymor byr, os ydynt yn aeddfedu o fewn 3 mis o ddyddiad eu caffael, dan IAS 7.

Eiddo Buddsoddiad

Eiddo buddsoddiad yw'r rhai hynny a ddefnyddir ar gyfer ennill rhent a/neu adbrisiant cyfalaf yn unig. Nid yw'n cwrdd â'r diffiniad os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso darpariaeth gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw wedi'i ddal i'w werthu.

DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFO

Caiff eiddo buddsoddiad ei fesur i ddechrau yn ôl y gost ac yn ôl gwerth teg ar ôl hynny, sef y pris a fyddai wedi cael ei dderbyn i werthu ased o'r fath mewn trafodiad trefnus rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. Fel ased heb fod yn ariannol mae eiddo buddsoddiad yn cael ei fesur ar y defnydd uchaf a gorau.

Ni chaiff eiddo eu dibrisio ond fe'u hail-brisir yn flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Mae enillion neu golledion yn cael eu postio i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r un driniaeth yn berthnasol i enillion a cholledion ar waredu.

Fodd bynnag, nid yw'r trefniadau statudol yn caniatáu i enillion a cholledion ailbrisio a gwaredu gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly caiff enillion a cholledion eu gwrthdroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiad Mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'u postio i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf (ac ar gyfer unrhyw dderbyniadau gwerthiant dros £0.010miliwn, i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn).

Mae rhent a dderbynnir mewn perthynas ag eiddo buddsoddiad yn cael ei gredydu i'r llinell Incwm Ariannu a Buddsoddi ac yn arwain at gynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor.

Cyd-bwyllgorau

Mae'r Cyngor yn cydnabod ar y Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau sy'n dod o weithgaredd unrhyw wasanaeth a ddarperir ar y cyd â phartion eraill. Mae'n adlewyrchu ei wariant a chyfran yr incwm y mae'n ei ennill o hynny yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Prydlesau

Prydlesau Ariannol

Er mwyn i brydles fod yn brydles ariannol, mae'n rhaid i'r Cyngor gario bron y cyfan o'r risgiau a'r gwobrau a ddaw yn sgil perchnogaeth. Ceir pum sefyllfa y gall, yn unigol neu gyda'i gilydd, arwain at brydles ariannol. Sef -

- y brydles yn trosglwyddo perchnogaeth yr ased yn i'r prydlesi cyn diwedd cyfnod y brydles
- y prydlesai yn cael cynnig prynu'r ased am bris y disgwylir iddo fod yn is na'r gwerth teg er mwyn sicrhau y byddai'r cynnig yn cael ei dderbyn
- mae cyfnod y brydles ar gyfer y rhan fwyaf o oes economaidd yr ased
- gwerth presennol yr isafswm taliadau prydles yn cyfateb i o leiaf bron y cyfan o werth teg yr ased ar brydles (mae'r Cyngor wedi penderfynu bod 'bron y cyfan' yn cyfateb i 90%, yn ôl cyngor eu hymgynghorwyr prydles annibynnol), ac
- ased a brydlesir yn ased o natur arbenigol a dim ond y prydlesai sy'n gallu ei ddefnyddio heb wneud addasiadau mawr.

Lle bo bron y cyfan o risgiau a gwobrau perchenogaeth ased ar brydles yn cael eu cario gan y Cyngor, caiff yr ased ei gofnodi fel eiddo, peiriant neu offer a chydabyddir y ddyled gyfatebol.

Mae'r gwerth y mae'r ddau yn cael eu cydnabod yn is na gwerth teg yr ased neu werth presennol yr isafswm taliadau prydles, wedi'u gostwng yn defnyddio cyfradd llog sy'n berthnasol i'r les. Mae'r gyfradd llog berthnasol yn cynhyrchu cyfradd llog gyfnodol gyson ar y ddyled sy'n weddill.

DATGANIAD O BOLISIÂU CYFRIFO

Mae'r eiddo, y peiriannau neu'r offer a gaffaelwyd dan brydlesau cyllid yn cael eu dibrisio dros oes yr ased yn unol â'r polisi cyfrifo dibrisiant. Mae'r ased a'r ddyled yn cael eu cydnabod ar ddechrau'r brydles, ac yn cael eu dad-gydnabod pan fydd y ddyled yn cael ei rhyddhau, canslo neu ddibennu.

Mae'r rhent blynyddol yn cael ei rannu rhwng ad-dalu'r ddyled a chostau ariannol. Mae costau ariannol blynyddol yn cael eu cyfrifo yn defnyddio'r gyfradd llog sy'n berthnasol i'r ddyled sy'n weddill.

Prydlesau Gweithredu

Mae prydlesau nad ydynt yn bodloni diffiniad prydlesau ariannol yn cael eu cyfrif fel prydlesau gweithredu. Mae rhenti prydlesau gweithredu yn cael eu codi ar gyfrifon referniw, ar sail cronïadau, ar sail llinell syth dros gyfnod y brydles.

Mar prydlesau eiddo yn cael eu dosbarthu a'u cyfrifo fel prydlesau tir ac adeiladau unigol.

Addasiadau Cyfnodau Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifo ac Amcangyfrifon a Gwallau

Gall addasiadau cyfnodau blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifo neu i gywiro gwall materol. Caiff newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo eu cyfrif yn y dyfodol, h.y. yn y blynyddoedd presennol a'r dyfodol y mae'r newid yn effeithio arnynt ac nid ydynt yn arwain at addasiad cyfnod blaenorol.

Ni wneir newidiadau i bolisiâu cyfrifo oni bai bod angen drwy arferion cyfrifo cywir neu pan fo'r newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Cyngor. Pan gaiff newid ei wneud, caiff ei wneud yn ôl-weithredol (oni nodir yn wahanol) drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi newydd wedi'i ddefnyddio bob amser.

Caiff gwallau materol yn ffigurau'r cyfnod blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

Eiddo, Peiriannau ac Offer

Caiff asedau sydd â sylwedd ffisegol ac y'u cedwir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol eu dosbarthu fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Cydnabyddiaeth

Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer, a dybir sy'n gwella gwerth ased, ei gyfalafu ar sail cronïadau, cyn belled â'i bod yn debygol y bydd manteision economaidd neu botensial y gwasanaeth yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'r eitem yn llifo i'r Cyngor ac y gellir mesur cost yr eitem mewn modd dibynadwy. Caiff asedau o'r fath eu hadbriso yn ystod y flwyddyn a'u gwerth yn cael ei leihau neu ei ailbriso fel y bo'n briodol i sicrhau eu bod yn cael eu cynnal dan y gwerth cario cywir.

Caiff gwariant sy'n cynnal potensial ased i ddarparu buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol ond nad yw'n ychwanegu ato (h.y. trwsio a chynnal a chadw) ei gyfalafu yn y lle cyntaf, ond wedi hynny gan nam ar y swm cyfatebol. Mae lefel gwariant de minimis o £0.020 miliwn (ni fydd gofynion cyfrifo cyfalaf yn berthnasol i symiau is) wedi'i phennu.

DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFO

Mesuriad

Caiff asedau eu mesur yn ôl cost i ddechrau, gan gynnwys -

- Pris prynu
- Unrhyw gost a briodolir i ddod â'r ased i'r lleoliad a'r cyflwr angenrheidiol er mwyn iddi allu gweithredu yn y modd y mae'r rheolwyr yn ei fwriadu.
- Amcangyfrif cychwynnol costau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae wedi'i leoli arno.

Yna caiff asedau eu cario yn y Fantolen yn defnyddio'r seiliau mesur canlynol -

- Anheddau'r Cyngor - gwerth teg, a bennir gan ddefnyddio gwerth defnydd presennol ar gyfer tai cymdeithasol (gwerth defnydd presennol - Tai Cymdeithasol).
- Asedau Isadeiledd - cost hanesyddol dibrisiedig.
- Cerbydau, peiriannau, dodrefn ac offer - cost hanesyddol heb fod yn ddibrisiedig.
- Pob ased gweithredu arall – gwerth teg, a bennir fel y swm a delir am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol).
- Asedau cymunedol - cost hanesyddol ac nid cost dibrisiedig.
- Asedau dros ben - mae'r mesuriad gwerth teg presennol y seiliedig ar werth teg, a amcangyfrifir yn ôl y defnydd uchaf a gorau o safbwynt cyfranogwr y farchnad.
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu - cost hanesyddol.

Pan nad oes tystiolaeth o'r farchnad o werth presennol oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir costau amnewid dibrisiedig fel amcangyfrif o werth presennol.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig yn lle gwerth ar gyfer gwerth cyfredol.

Ailbriso

Mae asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth presennol yn cael eu hailbriso'n rheolaidd (o leiaf bob pum mlynedd) i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol i'w gwerth presennol ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r Cyngor yn bodloni'r gofyniad hwn trwy ailbriso cyfran o gyfanswm y portffolio asedau ar 1 Ebrill bob blwyddyn; yn ystod 2023/24 cafodd tua 24% o'r asedau gweithredol heb fod yn anheddau eu hailbriso. Caiff prisiadau eu cynnal yn unol â Phrasiad Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS) – Safonau Byd-eang 2017: atodiad cenedlaethol y DU. Cynhelir prisiadau gan briswyr RICS mewnol y Cyngor lle bynnag y bo'n bosibl, ond mewn rhai achosion defnyddir priswyr allanol.

Y fethodoleg briso a ddefnyddir ar gyfer Stoc Tai'r Cyfrif Refeniw Tai yw Dull Goleufa, techneg gwerth meddiant gwag wedi'i addasu sy'n seiliedig ar werth yr eiddo gan dybio meddiant gwag, gyda ffactor addasu i adlewyrchu meddiant parhaus gan denant. Mae'r fethodoleg hon - a ddefnyddir gan y rhan fwyaf o awdurdodau lleol yng Nghymru - yn debygol o gynhyrchu prisiadau cyson ar gyfer eiddo Cyfrif Refeniw Tai tebyg mewn gwahanol awdurdodau lleol. Mae gwerth presennol anheddau'r Cyngor yn cael ei fesur yn defnyddio gwerth defnydd presennol - tai cymdeithasol, fel y diffinnir gan Safonau Priso RICS, sef y swm a amcangyfrifwyd ar gyfer cyfnewid eiddo (ar ddyddiad y priso) rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn trafodyn hyd braich.

DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFO

Mae cynnydd mewn prisiadau'n cael ei gyfateb gan gredydau i'r Gronfa Adbriso i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Fel eithriad, gallai enillion gael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fyddant yn codi o wrthdroi colled a godwyd yn flaenorol ar wasanaeth.

Pan nodir lleihad o ran gwerth, caiff ei gyfrif amdano fel a ganlyn -

- pan fo balans enillion ailbriso ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn, caiff gwerth cario'r ased ei ostwng yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronodig)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbriso neu pan fo balans annigonol, caiff swm cario'r ased ei ostwng yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbriso Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbriso a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, sef dyddiad ei gweithredu'n ffurfiol. Mae enillion sy'n deillio o gyfnod cyn y dyddiad hwnnw wedi'u cynnwys yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Amhariad

Caiff asedau eu hadolygu am amhariad, neu leihad mewn gwerth, ar ddiwedd pob cyfnod adrodd er mwyn sicrhau nad ydynt yn cael eu cario ar werth uwch na'u swm adferadwy. Mae enghreifftiau o amhariad yn cynnwys gostyngiad sylweddol mewn gwerth asedau penodol a thystiolaeth o ddifrod corfforol (e.e. difrod tân).

Caiff asedau eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i weld a oes unrhyw arwydd y gallai fod lleihad mewn gwerth. Pan fo arwyddion yn bodoli a phan amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl yn faterol, caiff swm y swm y gellir ei adennill ar gyfer yr ased ei amcangyfrif, a phan fo hyn yn llai na swm cario'r ased, caiff colled lleihad mewn gwerth ei chydabod ar gyfer y diffyg. Pan gaiff colledion lleihad gwerth eu nodi, cyfrifir amdanynt fel a ganlyn -

- pan fo balans enillion ailbriso ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbriso Wrth Gefn, caiff swm cario'r ased ei ostwng yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronodig)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbriso neu pan fo balans annigonol, caiff swm cario'r ased ei ostwng yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan gaiff lleihad mewn gwerth ei wrthdroi o ganlyniad, caiff y gwrthdroi ei gredydu i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i haddasu ar gyfer y dibrisiant a fyddai wedi'i godi pe na bai'r golled wedi'i chydabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant ar yr holl asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer gydag oes ddefnyddiol gyfyngedig. Gwneir eithriad ar gyfer asedau nad oes ganddynt oes ddefnyddiol benodol y gellir ei bennu ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu). Mae dibrisiant ar asedau newydd yn cael ei godi o'r flwyddyn lawn gyntaf yn dilyn ychwanegu'r ased. Yn achos asedau a gafwyd dan brydlesi ariannol gwneir y ddarpariaeth o'r flwyddyn yr ychwanegwyd yr ased.

Cyfrifir dibrisiant ar sail llinell syth, gan dybio dim gwerthoedd gweddilliol ar gyfer yr holl eiddo, peiriannau ac offer. Yr oes ddefnyddiol fwyaf cyffredin yw -

	Blynyddoedd
Adeiladau	50
Gosodiadau, ffitiadau a gwasanathau	20-25
Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	3-10
Asedau Isadeiledd	40

DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFO

Caiff Tai Cyngor eu dibrisio yn ôl swm sy'n cyfateb i'r Lwfans Atgyweiriadau Mawr.

Caiff asedau sy'n cael eu cyfalafu dan brydlesau ariannol eu dibrisio dros fywyd penodol yr ased naill ai yn unol â'r contract sydd yn ei le neu, yn absenoldeb y wybodaeth hon, gan ymgynghorwyr prydles annibynnol y Cyngor yn eu hadolygiad o'r brydles.

Ni chaiff asedau sy'n cael eu hadeiladu eu dibrisio nes bydd yr ased yn cael ei ddefnyddio.

Cydrannu

Pan fo gan ased Eiddo, Peiriant neu Offer gydrannau mawr sydd â chost sylweddol o ran cyfanswm cost yr eitem ac sydd ag oes ddefnyddiol amcangyfrifedig wahanol iawn i oes ddefnyddiol y prif ased, caiff y cydrannau eu dibrisio ar wahân.

Mae lefel de minimis materiolaeth o £2.500 miliwn ar gyfer gwerth asedau wedi'i bennu. Dan y lefel hon ni fydd eitemau unigol o eiddo, peiriannau ac offer yn cael eu hystyried fesul cydran; bydd cydrannau arwyddocaol yn cael eu hystyried fel cydrannau y mae eu gwerth cyfredol yn 20% neu fwy o gyfanswm gwerth cyfredol yr ased.

Caiff enillion adbriso eu dibrisio hefyd, gyda swm sydd gyfwerth â'r gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth presennol a godir ar asedau a'r dibrisiad a fyddai wedi'i godi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Dad-gydnabod Eiddo, Peiriannau ac Offer

Caiff Eiddo, Peiriant neu Offer ei ddad-gydnabod drwy waredu neu pan na ddisgwylir unrhyw fudd economaidd yn y dyfodol neu botensial gwasanaeth o'u defnyddio.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu

Pan ddaw'n debygol y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na thrwy ei ddefnyddio'n barhaus, caiff ei ailddosbarthu fel Ased a gaiff ei Ddal i'w Werthu unwaith y bodlonir y meini prawf canlynol -

- Mae'n rhaid i'r ased fod ar gael i'w werthu ar unwaith yn ei gyflwr presennol yn amodol ar delerau sy'n arferol ac yn gyffredin i werthu ased o'r fath.
- Mae'n rhaid i'r gwerthiant fod yn debygol iawn; mae'n rhaid i'r lefel briodol o reolwyr fod yn ymrwymedig i gynllun i werthu'r ased ac mae'n rhaid cael rhaglen weithredol i ganfod prynwr a chwblhau'r cynllun.
- Mae'n rhaid i'r ased (neu grŵp gwaredu) gael ei farchnata i'w werthu am bris sy'n rhesymol o ran ei werth teg cyfredol.

Dylid disgwyl i'r gwerthiant fod yn gymwys i'w gydnabod fel gwerthiant wedi'i gwblhau o fewn blwyddyn i ddyddiad y dosbarthiad ac fe ddylai'r cam gweithredu sydd ei angen i gwblhau'r cynllun nodi ei fod yn annhebygol y bydd newidiadau sylweddol i'r cynllun yn cael eu gwneud neu y bydd y cynllun yn cael ei dynnu'n ôl.

Caiff yr ased ei ailbriso ar unwaith cyn eil ailddosbarthu ac yna caiff ei gario ar y swm isaf a gwerth teg namyn costau gwerthu. Pan fo lleihad dilynol i werth teg namyn costau gwerthu, caiff y golled ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cydnabyddir enillion mewn gwerth teg dim ond hyd swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau. Ni chaiff dibrisiant ei godi ar Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau bellach yn bodloni'r meini prawf i gael eu dosbarthu'n Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu, cânt eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol a'u prisio ar swm isaf eu swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel asedau sy'n cael eu dal i'w werthu (wedi addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiad a fyddent wedi'u cydnabod pe na bai'r asedau wedi'u dosbarthu fel rhai sy'n cael eu dal i'w werthu) a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

DATGANIAD O BOLISIAU CYFRIFO

Nid yw asedau sydd i gael gadael neu eu sgrapio'n cael eu hail-ddosbarthu'n Asedau Sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Wrth waredu neu ddatgomiynu ased, caiff swm cario'r ased ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriannau, Offer neu'n Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu) ei glustnodi i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion wrth ei waredu. Caiff derbyniadau o warediadau eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enillion neu golledion wrth waredu (h.y. wedi'i rwydo i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased ar adeg ei waredu). Caiff enillion ailbriso a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Ailbriso eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Caiff symiau a dderbynnir ar gyfer gwarediad mwy na of £0.010miliwn eu dosbarthu fel derbyniadau cyfalaf. Mae angen credydu balans derbynebau i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y gellir ei ddefnyddio, neu ei neilltuo i leihau angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia (y Nawdd Cyfalaf Gofynnol).Gefn.

Nid yw gwerth y gwarediadau yn cael ei osod yn erbyn treth y cyngor na rhenti, gan y darperir yn llawn ar gyfer cost asedau anghyfredol o dan drefniadau cyllido cyfalaf ar wahân. Caiff symiau eu hadfeddu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Darpariaethau, Dyledion Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Cyngor sydd, fwy na thebyg, angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan ellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o swm y rhwymedigaeth honno.

Codir tâl am ddarpariaethau fel gwariant ar linell y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur ar yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad mantolen y gwariant y mae angen ei wneud er mwyn setlo'r rhwymedigaeth, gan roi ystyriaeth i risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan wneir taliadau maes o law, fe'u codir ar y ddarpariaeth sy'n cael ei chario yn y Fantolen. Caiff setliadau a amcangyfrifwyd eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol a, lle nad yw'n debygol iawn y bydd angen trosglwyddo manteision economaidd (neu lle gwneir setliad is na'r disgwyl), caiff y ddarpariaeth ei gwrthdroi a'i gredydu'n ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl i beth, neu'r cyfan, o'r taliad sydd ei angen i setlo darpariaeth gael ei adfer gan barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), ni fydd hyn yn cael ei gydnabod fel incwm ar gyfer y gwasanaeth perthnasol oni bai ei bod fwy neu lai'n sicr y derbynnir ad-daliad os yw'r Cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Digwyddiadol

Mae rhwymedigaeth ddigwyddiadol yn codi pan fo rhywbeth yn digwydd sy'n rhoi dyletswydd bosibl ar y Cyngor. Mae digwyddiad o'r fath yn rhywbeth ansicr na ellir ei gadarnhau tan iddo ddigwydd/beidio digwydd ac ni fydd o fewn rheolaeth lwy'r y Cyngor.

Mae rhwymedigaethau digwyddiadol hefyd yn codi mewn amgylchiadau pan fyddai darpariaeth wedi'i wneud fel arall, ond naill ai nid yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy. Nid yw ymrwymadau digwyddiadol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen ond yn hytrach yn cael eu datgelu mewn nodyn ar y cyfrifon.

DATGANIAD O BOLISIŌAU CYFRIFO

Asedau Digwyddiadol

Mae asedau digwyddiadol yn codi pan fo rhywbeth yn digwydd sy'n rhoi ased bosibl ar y Cyngor. Mae ased o'r fath yn rhywbeth ansicr na ellir ei gadarnhau tan i rywbeth ddigwydd/beidio digwydd ac ni fydd o fewn rheolaeth lwyr y Cyngor.

Nid yw asedau digwyddiadol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ond yn hytrach yn cael eu datgelu mewn nodyn ar y cyfrifon pan mae'n debygol y bydd mewnllif o fanteision economaidd neu botensial gwasanaeth.

Ysgolion

Caiff holl ysgolion a gynhelir y Cyngor eu hystyried yn endidau a reolir gan y Cyngor. Yn unol â gofynion y cod mae'r Cyngor yn cynnwys ei ysgolion a gynhelir yn ei ddatganiadau ariannol endidau unigol. Mae hyn yn cynnwys incwm, gwariant, asedau, rhwymedigaethau, cronfeydd wrth gefn a llif arian yr ysgolion.

Asedau Anghyfredol - Ysgolion

Mae asedau anghyfredol ysgolion cymunedol yn eiddo i'r Cyngor ac yn cael eu cynnwys ar y Fantolen.

Mae adeiladau Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac Ysgolion Gwirfoddol a Reolir yn perthyn i gyrrff crefyddol ac felly nid ydynt yn cael eu cydnabod ar y Fantolen. Mae unrhyw dir a/neu gaeau chwarae sy'n perthyn i'r Cyngor mewn ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr / ysgolion gwirfoddol a reolir yn cael eu cynnwys ar y Fantolen. Mae unig Ysgol Sefydledig y Cyngor yn perthyn i lywodraethwyr yr ysgol a gan hynny mae wedi'i chynnwys ar y Fantolen.

Is-gwmnïau

Mae'r Cyngor yn berchen llwyr ar ddau gwmni o'r enw NEW Homes ac Arlwyo a Glanhau Newydd Ltd.

Gan mai'r Cyngor sy'n rheoli'r endidau hyn mae'r Cod yn gofyn bod eu cyfrifon yn cael eu cydgrynhoi yng nghyfrifon Grŵp y Cyngor. Yng nghyfrifon endid unigol y Cyngor, cofnodir buddiannau mewn is-gwmnïau yn ôl y gost.

Cronfeydd Wrth Gefn

Cronfeydd wrth gefn yw'r symiau a neilltuir yn y cyfrifon i'w defnyddio at ddibenion nad ydynt yn dod o fewn y diffiniad o ddarpariaethau. Maent naill ai'n arian parod wedi'i neilltuo i dalu am wariant annisgwyl yn y tymor byr, adnoddau i helpu i reoli llif arian neu adnoddau cronedig na chawsant eu gwario na'u clustnodi ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo. Mae trosglwyddiadau i'r ac o'r cronfeydd wrth gefn wedi'u nodi fel dyraniadau yn y Datganiad Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

REFCUS

Codir am wariant a wnaed yn ystod y flwyddyn y gellir ei wneud yn gyfalaf o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol fel gwariant i gyfrif referniw'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn.

Pan fo'r Cyngor wedi penderfynu bodloni costau'r gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu drwy fenthyca, bydd trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol / CRT i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf wedyn yn gwrthdroi'r symiau a godir fel nad oes unrhyw effaith ar lefel treth y cyngor na rhenti.

Enghreifftiau o wariant REFCUS yw grantiau Cyfleusterau i'r Anabl, grantiau i fusnesau a chynlluniau gwella eiddo preifat.

Treth Ar Werth (TAW)

Caiff TAW taladwy ei gynnwys fel gwariant dim ond i'r graddau nad oes modd ei adfer gan Adran Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi. Caiff TAW derbyniadwy ei eithrio o incwm.

CYFRIFON GRŴP

Mae'r Cod yn gofyn bod awdurdod lleol a chanddo gysylltiadau materol mewn is-gwmnïau, cyfranogion a mentrau ar y cyd yn paratoi Cyfrifon Grŵp yn ychwanegol at ei gyfrifon endid unigol.

Endid yw is-gwmni, yn cynnwys endid anghorfforedig, megis partneriaeth sydd yn cael ei rheoli gan endid arall (y Cyngor), sy'n cael ei alw'n rhiant.

At ddibenion Cyfrifon Grŵp, mae'r Cyngor wedi cydgrynhoi cyfrifon dau is-gwmni sy'n eiddo'n llwyr i'r Cyngor:

- NEW Homes, ac
- Arlwy a Glanhau NEWydd Cyf.

Mae trefniadau cydweithio eraill y Cyngor wedi cael eu hadolygu yn erbyn gofynion y Cod a phennwyd nad oes angen cynnwys unrhyw un o'r trefniadau hyn yn y Cyfrifon Grŵp.

Mae'r Cyfrifon Grŵp yn cynnwys:

- Datganiad Grŵp ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn
- Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Grŵp
- Mantolen Grŵp
- Datganiad Llif Arian Grŵp

NEW Homes

Sefydlwyd NEW Homes ar 3 Ebrill 2014 i fod yn berchen ar, gosod a rheoli eiddo gyda'r nod o gynyddu nifer a safon y tai fforddiadwy ar draws y sir, gan ddarparu gwasanaeth proffesiynol i landlordiaid a thenantiaid.

Mae NEW Homes yn gwmni cyfyngedig drwy gyfranddaliadau, sy'n eiddo'n gyfan gwbl i'r Cyngor (1 am £1 par-werth), a sefydlwyd o dan adran 95 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003. Mae gan y Cyngor lefel uchel o reolaeth dros NEW Homes fel y cyfranddaliwr sengl, yn cymeradwyo:

- cyhoeddi cyfalaf cyfrannau
- dosbarthu gwarged masnachu
- cynllun busnes blynyddol
- unrhyw asedau a waredwyd
- unrhyw fenthg yn erbyn asedau
- penodi cyfarwyddwyr ar y bwrdd

Mae gwybodaeth bellach am NEW Homes ar gael ar y wefan www.northeastwaleshomes.co.uk

Mae NEW Homes ar hyn o bryd yn berchen ar, ac yn rheoli, 173 o unedau ar draws Sir y Fflint. Mae'r rhain yn gyfuniad o gynlluniau newydd wedi'u cyflwyno drwy Raglen Tai ac Adfywio Strategol y Cyngor (SHARP) ac eiddo a gaffaelwyd gan ddatblygwyr trwy gytundebau Adran 106. Mae 61 eiddo wedi eu rhoi gan ddatblygwyr preifat o dan gytundebau adran 106 i ddarparu tai fforddiadwy. Mae'r cytundebau hyn rhwng datblygwyr ac awdurdodau cynllunio lleol yn cael eu trefnu fel rhan o amod caniatâd cynllunio ac maent yn galluogi awdurdodau lleol i drefnu cyfraniad tuag at ystod o isadeiledd a gwasanaethau, gan gynnwys tai fforddiadwy. Cyfanswm gwerth yr eiddo hyn ar Fantolen NEW Homes yw £11.990 miliwn. Mae'r 112 eiddo sy'n weddill yn cael eu prynu (19 eiddo) a chartrefi fforddiadwy adeilad newydd (93 eiddo) i'w rhentu yn Sir y Fflint. Cyfanswm gwerth yr eiddo hyn ar Fantolen NEW Homes yw £19.894 miliwn.

CYFRIFON GRŴP

Mae'r Cyngor a NEW Homes yn creu cytundeb hawliau enwebu ar gyfer pob eiddo, sy'n rhoi hawl i'r Cyngor ddewis pob tenant a defnyddio hyn i roi cartref i bobl sydd ar gofrestr tai fforddiadwy Sir y Fflint.

Mae Cynllun Busnes NEW Homes yn cynnig ehangu'r cwmni dros y ddwy flynedd nesaf. Bydd hyn yn cynyddu nifer yr eiddo sy'n cael eu rheoli gan NEW Homes i 247 yn 2026/27.

Arlwyo a Glanhau NEWydd Cyf.

Cwmni masnach Awdurdod Lleol yw Arlwyo a Glanhau Newydd Cyf wedi'i ymgorffori ar 28 Chwefror 2017 fel cwmni sy'n gyfyngedig i gyfranddaliadau â'r Cyngor yn berchen ar yr holl gyfranddaliadau, 100 ar £1 gwerth par. Crëwyd y gwasanaeth arlwyo a glanhau â'r nod i fod yn fwy atebol i alw'r farchnad ac i fod yn rhydd i ddenu cwsmeriaid newydd i tu hwnt i'r Cyngor.

Mae gan y Cyngor lefel uchel o reolaeth dros Arlwyo a Glanhau NEWydd Cyf fel y cyfranddaliwr sengl, yn cymeradwyo:

- unrhyw amcanion a phenderfyniadau strategol
- unrhyw drosglwyddo neu drosglwyddo cyfranddaliadau yn y Cwmni
- cadw neu ddosbarthu unrhyw warged ariannol
- dosbarthiadau gan y Cwmni o unrhyw gyfranddaliadau yng nghyfalaf y Cwmni, a'r hawl a/neu gyfyngiadau i unrhyw gyfranddaliadau
- unrhyw fenthg yn erbyn asedau

Gellir dod o hyd i fwy o wybodaeth am Arlwyo a Glanhau NEWydd Cyf ar eu gwefan www.newydd.wales.

Rheoli Risg

Mae'r berthynas rhwng y Cyngor a'i is-gwmnïau yn cynnwys cynlluniau busnes sy'n cael eu datblygu gan yr is-gwmnïau sy'n cael eu cymeradwyo gan Gabinet y Cyngor. Mae hyn yn galluogi i'r Cabinet ddeall yr amgylchedd risg eang y mae'r is-gwmnïau'n gweithredu ynddo, ystyried risgiau penodol y mae'r is-gwmnïau yn eu hwynebu ac asesu'r ffordd y mae is-gwmnïau'n rheoli ac yn lliniaru'r risgiau hynny. Mae hyn yn rhoi sicrwydd i'r Cyngor bod risgiau'n cael eu rheoli a'u lliniaru'n briodol a bod amlygiad y Cyngor ei hun i risg yn cael ei leihau.

Mae'r pwyllgor trosolwg a chraffu priodol yn craffu ar berfformiad NEW Homes ac Arlwyo a Glanhau NEWydd Cyf. Mae'r is-gwmnïau yn destun archwiliad gan dîm archwilio mewnol y Cyngor sydd hefyd yn helpu i roi sicrwydd bod risg yn cael ei rheoli a bod tystiolaeth o fecanweithiau rheoli a'u bod yn gweithredu'n effeithiol.

Polisiau Cyfrifo

Mae'r polisiau cyfrifo ar gyfer y Grŵp yn dilyn y rhai a fabwysiadwyd gan Gyngor Sir y Fflint yn y cyfriflenni endid unigol, fel sy'n cael ei nodi ar dudalennau 74 hyd at 89. Lle mae polisiau cyfrifo'r is-gwmnïau yn wahanol, mae'r cydgrynhoi wedi'i addasu er mwyn unioni unrhyw wahaniaethau mewn ymdriniaeth gyfrifo.

DATGANIAD GRŴP YNGLŶN Â'R SYMUDIADAU YN Y CRONFEYDD WRTH GEFN

	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Eraill Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor £000	Mae is- gwmni yn cadw'r £000	Grŵp Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn £000
Ar 31 Mawrth 2023	49,720	40,766	90,486	576,599	667,088	11,005	678,093
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	22,734	15,141	37,875	87,243	125,118	7,595	132,713
Addasiadau rhwng cyfrifon grŵp a Chyfrifon awdurdod	(8,199)	0	(8,199)	0	(8,199)	(5,672)	(13,871)
Cynnydd/(lleihad) net cyn trosglwyddiadau	14,535	15,141	29,676	87,243	116,919	1,923	118,842
Addasiadau rhwng cyfrifyddu a sail o dan y rheoliadau ariannu	(25,978)	(21,159)	(47,137)	47,137	0	0	0
Cynnydd /(gostyngiad) yn y flwyddyn	(11,443)	(6,018)	(17,461)	134,380	116,919	1,923	118,842
Ar 31 Mawrth 2024	38,277	34,748	73,025	710,979	784,007	12,928	796,935

	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Eraill Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor £000	Mae is- gwmni yn cadw'r £000	Grŵp Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn £000
Ar 31 Mawrth 2022	55,627	38,239	93,866	246,725	340,591	8,170	348,761
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(23,001)	27,891	4,890	327,795	332,685	5,904	338,589
Addasiadau rhwng cyfrifon grŵp a Chyfrifon awdurdod	(6,190)	0	(6,190)	0	(6,190)	(3,069)	(9,259)
Cynnydd/(lleihad) net cyn trosglwyddiadau	(29,191)	27,891	(1,300)	327,795	326,495	2,835	329,330
Addasiadau rhwng cyfrifyddu a sail o dan y rheoliadau ariannu	23,285	(25,364)	(2,078)	2,078	0	0	0
Cynnydd /(gostyngiad) yn y flwyddyn	(5,906)	2,527	(3,378)	329,873	326,495	2,835	329,330
Ar 31 Mawrth 2023	49,720	40,766	90,489	576,599	667,088	11,005	678,093

DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR GRŴP

	2023/24		2022/23			
	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Dadansoddiad Gwariant Gwasanaeth						
Prif Weithredwyr	1,676	(89)	1,587	1,888	(65)	1,823
Addysg ac Ieuenctid	161,391	(37,360)	124,031	180,978	(36,736)	144,242
Llywodraethu	14,764	(2,109)	12,655	16,574	(2,072)	14,502
Tai a Chymunedau*	46,329	(38,576)	7,753	42,864	(39,106)	3,758
Pobl ac Adnoddau	5,162	(574)	4,588	5,998	(475)	5,523
Cynllunio, yr Amgylchedd a'r Economi	13,781	(6,364)	7,417	15,872	(7,066)	8,806
Gwasanaethau Cymdeithasol	136,773	(34,179)	102,594	126,723	(30,790)	95,933
Strydlun a Thrafnidiaeth	77,956	(28,156)	49,800	74,703	(25,424)	49,279
Cyllid Corfforaethol a Chanolog	5,468	(816)	4,652	6,905	(2,488)	4,417
Rhaglen Gyfalaf ac Asedau**	30,086	(5,368)	24,718	21,055	(5,085)	15,970
CRT	30,704	(42,758)	(12,054)	13,082	(38,812)	(25,730)
Cost Gwasanaethau	524,090	(196,349)	327,741	506,642	(188,119)	318,523
Gwariant Gweithredol Arall			35,629			33,335
Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi			11,946			17,279
Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol			(404,374)			(366,899)
(Arian Dros Ben)/diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau			(29,058)			2,238
Treuliau treth is-gwmni			52			(76)
Grŵp (Gwarged) / Diffyg			(29,006)			2,162
(Arian dros ben)/diffyg ar ailbriso asedau anghyfredol			(43,540)			(15,433)
(Arian dros ben)/diffyg ar ailbriso asedau ariannol ar gael i'w gwerthu			0			0
Treth sy'n ymwneud ag incwm			795			1,207
(Enillion) neu golledion actiwaraid ar asedau a rhwymedigaethau			(46,990)			(317,189)
Cyfanswm (Incwm) a Gwariant Cynhwysfawr			(118,741)			(329,253)

*Figurau 2022/23 wedi'u hailddatgan i eithrio'r gwasanaeth Rhaglen Gyfalaf ac Asedau sydd bellach wedi'u datgan ar wahân

**Figurau 2022/23 wedi'u hailddatgan i gyfuno'r gwasanaeth Rhaglenni Strategol a ddatgelwyd ar wahân yn flaenorol ac elfennau a oedd wedi'u cynnwys o portffolio Tai a Chymunedau yn flaenorol.

MANTOLEN GRŴP

	Nodyn	31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2023	
		£000	£000	£000	£000
ASEDAU ANGHYFREDOL					
Eiddo, Peiriannau ac Offer					
Anheddau'r Cyngor		328,606		301,283	
Tir ac Adeiladau Eraill		528,241		497,759	
Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer		19,907		20,413	
Asedau dros ben		3,327		4,319	
Asedau Isadeiledd		156,361		156,994	
Asedau Cymunedol		5,524		5,408	
Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd		44,705		16,160	
Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer	1		1,086,671		1,002,336
Eiddo Buddsoddi ac Ystâd Amaethyddol			29,340		29,092
Dyledwyr Hirdymor			2,313		2,303
CYFANSWM ASEDAU ANGHYFREDOL			1,118,324		1,033,731
ASEDAU CYFREDOL					
Rhestrau Eiddo		990		850	
Dyledwyr Byrdymor (darpariaeth lleihad mewn gwerth net)		77,390		78,869	
Buddsoddiadau Byrdymor		5,083		5,054	
Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod		32,636		29,369	
Asedau i'w Gwerthu		513		306	
CYFANSWM ASEDAU CYFREDOL			116,612		114,448
DYLEDION CYFREDOL					
Benthyciadau i'w Had-dalu ar gais neu o fewn 12 mis		(44,204)		(19,908)	
Credydwyr Byrdymor		(48,461)		(56,887)	
Darpariaeth ar gyfer absenoldebau cronedig		(4,151)		(6,722)	
Dyledion gohiriedig		(654)		(621)	
Derbyniadau Grantiau Ymlaen Llaw		(5,097)		(3,737)	
Darpariaethau		(58)		(52)	
CYFANSWM DYLEDION CYFREDOL			(102,625)		(87,927)
DYLEDION ANGHYFREDOL					
Credydwyr Hirdymor		(1,185)		(1,140)	
Benthyca Hirdymor		(294,364)		(290,201)	
Dyledion gohiriedig		(1,474)		(2,128)	
Darpariaethau		(1,106)		(1,067)	
Dyledion Hirdymor Eraill		(28,711)		(77,723)	
Derbyniadau Grantiau Ymlaen Llaw		(4,123)		(6,268)	
Atebolrwydd Treth Gohiriedig		(4,412)		(3,632)	
CYFANSWM DYLEDION ANGHYFREDOL			(335,375)		(382,159)
ASEDAU NET			796,936		678,093

MANTOLEN GRŴP

Nodyn	31 Mawrth 2024		31 Mawrth 2023	
	£000	£000	£000	£000
CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO				
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	15,013		19,149	
Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwysu	12,435		15,142	
Cronfa'r Cyngor	15,271		19,162	
Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	2,981		2,806	
Elw a Cholled Wrth Gefn	23,007		30,558	
CRT	7,301		6,477	
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO		76,008		93,294
 CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO				
Y Gronfa Adbriso Wrth Gefn	241,258		208,280	
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	516,775		465,567	
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	(4,292)		(4,652)	
Y Gronfa Bensynau Wrth Gefn	(28,711)		(77,723)	
Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	49		49	
Cyfrif absenoldebau cronedig	(4,151)		(6,722)	
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO		720,928		584,799
 CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN		796,936		678,093

DATGANIAD LLIF ARIAN GRŴP

	2023/24		2022/23	
	£000	£000	£000	£000
Gwarged neu (ddiffyg) net ar ddarparu gwasanaethau	29,644		(1,588)	
Addasiad i warged neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol	12,649		33,599	
Addasiad ar gyfer eitemau a gynhwysir yn y gwarged neu ddiffyg net ar gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu	<u>(42,798)</u>		<u>(33,033)</u>	
All-lif arian parod net o weithgareddau gweithredu		(505)		(1,022)
Llif arian parod net o weithgareddau buddsoddi	(20,513)		(17,114)	
Llif arian parod net o weithgareddau ariannu	<u>24,288</u>		<u>1,835</u>	
		<u>3,775</u>		<u>(15,279)</u>
(Cynnydd) / Gostyngiad net mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod		3,270		(16,301)
Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r cyfnod adrodd		29,367		45,668
Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddiwedd y cyfnod adrodd		32,637		29,367

NODIADAU YNGLŶN Â'R CYFRIFON GRŴP

1. EIDDO, PEIRIANNAU AC OFFER

	Cyngor Sir y Fflint £000	NEW Homes £000	Arlwyo a Glanhau NEWydd Cyf £000	Grŵp £000
Llyfrwerth Net 31 Mawrth 2024				
Anheddau cyngor	328,606	0	0	328,606
Tir ac adeiladau eraill	499,539	28,702	0	528,241
Cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar	19,768	0	139	19,907
Asedau dros ben	3,327	0	0	3,327
Asedau isadeiledd	156,361	0	0	156,361
Asedau cymunedol	5,524	0	0	5,524
Asedau sydd wrthi'n cael eu hadeiladu	44,705	0	0	44,705
	1,057,830	28,702	139	1,086,671

	Cyngor Sir y Fflint £000	NEW Homes £000	Arlwyo a Glanhau NEWydd Cyf £000	Grŵp £000
Llyfrwerth Net 31 Mawrth 2023				
Anheddau cyngor	301,283	0	0	301,283
Tir ac adeiladau eraill	471,601	26,159	0	497,760
Cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar	20,212	0	201	20,413
Asedau dros ben	4,319	0	0	4,319
Asedau isadeiledd	156,994	0	0	156,994
Asedau cymunedol	5,408	0	0	5,408
Asedau sydd wrthi'n cael eu hadeiladu	16,160	0	0	16,160
	975,977	26,159	201	1,002,337

ADRODDIAD ARCHWILYDD ANNIBYNNOL ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU CYNGOR SIR Y FFLINT

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio'r datganiadau ariannol o:

- Cyngor Sir y Fflint
- Grŵp Cyngor Sir y Fflint

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Cyngor Sir Dinas a Sir Caerdydd yn cynnwys Datganiad Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian, y Symud ar y Datganiad Cyfrif Refeniw Tai, y Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y polisïau cyfrifo sylweddol.

Mae datganiadau ariannol Grŵp Cyngor Sir y Fflint yn cynnwys y Datganiad Symudiad Grŵp mewn Cronfeydd Wrth Gefn, Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y Grŵp, y Fantolen Grŵp, Datganiad Llif Arian y Grŵp a'r nodiadau cysylltiedig.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd wrth eu paratoi yn gyfraith berthnasol a mabwysiadodd y DU safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac a addaswyd gan y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2023-24.

Yn fy marn i ym mhob agwedd faterol, mae'r datganiadau ariannol:

- rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir y Fflint a Grŵp Cyngor Sir y Fflint ar 31 Mawrth 2024 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; a
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd a'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2023-24.

Sail y barnau

Cynhaliâs fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyrff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Mae disgrifiad pellach o'm cyfrifoldebau o dan y safonau hynny yn yr adran o fy adroddiad ar gyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol.

Rwyf yn annibynnol o'r corff yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith a gyflawnais, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r corff i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y Swyddog Cyfrifyddu mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

ADRODDIAD ARCHWILYDD ANNIBYNNOL ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU CYNGOR SIR Y FFLINT

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol ar wahân i'r datganiadau ariannol ac adroddiad fy archwilydd ar hynny. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am y wybodaeth arall a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn berthnasol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a gyflawnais, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol imi sôn am y ffaith honno.

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd amdano i'r perwyl hwn.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a gynhwysir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratoid y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol a pharatowyd yr Adroddiad Naratif yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2023-24.
- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn cael eu paratoi ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'n unol â'r canllawiau.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth y corff a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod y gwaith archwilio, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Blynyddol neu y Datganiad Llywodraethu.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol yr adroddaf i chi, os, yn fy marn i:

- nad wyf wedi cael yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.
- nad oes cofnodion cyfrifyddu priodol wedi eu cadw, neu ni dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nad yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion cyfrifyddu a'r ffurflenni; neu

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol ar gyfer y datganiadau ariannol

Fel yr esboniwyd yn llawnach yn y Datganiad Cyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon a nodir ar dudalen 10, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am:

- paratoi datganiad cyfrifon, gan gynnwys datganiadau ariannol Cyngor Sir Dinas a Sir Caerdydd, sy'n rhoi darlun cywir a theg ac yn cydymffurfio ag arferion priodol;
- gadw cofnodion cyfrifyddu priodol;
- rheolaethau mewnol fel y mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn penderfynu arnynt yn angenrheidiol er mwyn galluogi paratoi datganiadau cyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu gamgymeriad; ac

ADRODDIAD ARCHWILYDD ANNIBYNNOL ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU CYNGOR SIR Y FFLINT

- asesu gallu'r Cyngor Sir Dinas a Sir Caerdydd a'r Grŵp i barhau fel pryder gweithredol, datgelu fel y bo'n berthnasol, materion sy'n ymwneud â phryder parhaus a defnyddio'r sail gynyddol o gyfrifo oni bai bod y swyddog ariannol cyfrifol yn rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan Gyngor Sir Dinas a Sir Caerdydd a'r Grŵp yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau ariannol yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yw achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau. Rwy'n cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod, i ganfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Ymchwilio i reolaeth, Pennaeth Archwilio Mewnol y Cyngor a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â Chyngor Sir y Fflint a pholisïau a gweithdrefnau grŵp sy'n ymwneud â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig;
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau; ac
- ystyried, gan weithredu fel tîm archwilio, sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl. Fel rhan o'r drafodaeth hon, nodais botensial ar gyfer twyll yn y meysydd canlynol: cydnabod referniw, cydnabyddiaeth gwariant, postio cyfnodolion anarferol, rhagfarn mewn amcangyfrifon cyfrifeg a thrafodiad sylweddol y tu allan i gwrs busnes arferol.
- Cael dealltwriaeth o fframwaith y Cyngor yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae'r Cyngor yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau'r Cyngor.
- Cael dealltwriaeth o berthnasoedd parti cysylltiedig.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfedd â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi rheolwyr, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch ymgyfreitha a hawliadau gwirioneddol a posibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu a'r Bwrdd;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a

ADRODDIAD ARCHWILYDD ANNIBYNNOL ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU CYNGOR SIR Y FFLINT

- gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i bob tîm archwilio, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau trwy gydol yr archwiliad.

Mae'r graddau y mae fy ngweithdrefnau'n gallu canfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yn cael ei effeithio gan yr anhawster cynhenid wrth ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd Cyngor Sir y Fflint a rheolaethau grŵp, a natur, amseriad a maint y gweithdrefnau archwilio a gyflawnir.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau archwilydd eraill

Rwy'n cyfathrebu â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch cwmpas ac amseriad arfaethedig yr archwiliad a chanfyddiadau archwilio sylweddol ymhlith materion eraill, gan gynnwys unrhyw ddiffygion sylweddol mewn rheolaeth fewnol a nodaf yn ystod fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau'r archwiliad

Rwy'n ardystio fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Caerdydd yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Tachwedd 2024

1 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd, CF10 4BZ

2023/24

Cyngor Sir y Fflint
Ein Dull o Weithredu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol
Dogfen Amgaaedig 1

Beth yw pwrpas y ddogfen hon?

Mae'r ddogfen hon yn amlinellu ein dull o asesu trefniadau llywodraethu'r Cyngor a chwblhau'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r ddogfen hon 'Ein Dull o Weithredu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol' (Dogfen Amgaeedig un) yn esbonio:

- Beth yw Llywodraethu
- Beth yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol
- Sut mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi
- Prif egwyddorion y Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol
- Cyfraniadau at Fframwaith Llywodraethu Effeithiol
- Sut ydym wedi monitro a gwerthuso effeithiolrwydd ein trefniadau llywodraethu

Mae manylion canlyniadau ein hasesiad i nodi meysydd arfer orau a meysydd i'w gwella ymhellach i'w gweld yn nogfen Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2023/24 – Rhan 2

Beth yw Llywodraethu?

“Mae llywodraethu yn ganolbwynt i wasanaethau cyhoeddus. Mae’n sail i’r ffordd y caiff adnoddau eu rheoli, y ffordd y caiff penderfyniadau eu gwneud, y ffordd y caiff gwasanaethau eu darparu a’r effaith y maent yn eu cael, nawr ac yn y dyfodol. Mae hefyd yn hydreiddio i’r ffordd y mae sefydliadau yn cael eu harwain a sut maent yn rhyngweithio gyda’r cyhoedd. Mae angen i lywodraethu fod yn gadarn ond mae’n rhaid iddo hefyd fod yn gymesur. Mae sefydliadau a lywodraethir yn dda yn ddeinamig ac yn cymryd risgiau sy’n cael eu rheoli’n dda; nid ydynt yn farwaidd nac yn fiwrocraidd.”¹

Mae’r fframwaith llywodraethu yn cynnwys diwylliant, gwerthoedd, systemau a phrosesau sy’n sail i’r ffordd y caiff sefydliad ei gyfarwyddo a’i reoli. Mae’r fframwaith yn dod â chyfres sylfaenol o ofynion deddfwriaethol, egwyddorion arfer da a phrosesau rheoli at ei gilydd.

Mae Cyngor Sir y Fflint yn cydnabod ein cyfrifoldeb am sicrhau bod system lywodraethu gadarn yn ei lle. Mae’r Cyngor wedi datblygu Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol sy’n diffinio’r egwyddorion sy’n sail i lywodraethu’r sefydliad. Mae’r Cod Lleol yn ffurfio rhan o Gyfansoddiad y Cyngor a gellir ei weld ar wefan y Cyngor. Mae crynodeb o’r egwyddorion sy’n sail iddo i’w gweld yn ddiweddarach yn y ddogfen hon.

Mae ein fframwaith llywodraethu yn cefnogi ein nod fel corff cyhoeddus modern, sydd â’r **athroniaeth** o weithredu fel busnes cymdeithasol sydd:

- Yn ddarbodus, modern, effeithlon ac effeithiol;
- Wedi’i lunio, ei drefnu a’i weithredu i ddiwallu anghenion cymunedau a’r cwsmer
- Yn gweithio gyda’n partneriaid i gyrraedd y safonau gwasanaeth cyhoeddus uchaf posibl er lles Sir y Fflint fel sir

I wireddu’r dyheadau hyn, rydym wedi gosod y **safonau** canlynol:-

- Cyflawni rhagoriaeth mewn llywodraethu corfforaethol ac enw da
- Cyflawni rhagoriaeth mewn perfformiad yn erbyn ein targedau ein hunain ac yn erbyn targedau sefydliadau eraill tebyg i ni sy’n perfformio ar lefel uchel
- Bod yn fodern ac yn hyblyg, gan addasu’n gyson i ddarparu gwasanaeth a chymorth o’r safon uchaf i’r cyhoedd, cwsmeriaid a chleientiaid
- Defnyddio ei bedwar adnodd – arian, asedau, pobl a gwybodaeth, yn strategol, effeithiol ac effeithlon
- Croesawu a gweithredu systemau a phrosesau busnes darbodus, effeithiol, effeithlon a llai biwrocraidd

¹Swyddfa Archwilio Cymru: “Papur Trafod: Yr heriau llywodraethu sy’n cael eu creu gan wasanaethau a ddarperir yn anuniongyrchol ac a ariennir gan y cyhoedd yng Nghymru” 2017

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

I gyrraedd y safonau hyn bydd ein **hymddygiad** yn:-

- Dangos arweinyddiaeth strategol yn y sefydliad ac yn ein partneriaethau
- Herio, adolygu, newid a moderneiddio'r ffordd yr ydym yn gwneud pethau yn barhaus
- Bod mor ddarbodus ag sy'n bosibl a chadw biwrocratiaeth i'r lefel isaf bosibl
- Manteisio i'r eithaf ar dechnoleg newydd
- Manteisio i'r eithaf ar drefniadau gweithio hyblyg

Rydym yn ymroddedig i'r **egwyddorion** canlynol:-

- Bod yn gyflogwr modern, teg a gofalgwr
- Bod yn deg, cyfiawn a chynhwysol yn ein polisiau a'n hymarferion
- Bod yn gydwytbodol wrth gynllunio a rheoli ein gweithgareddau a gwneud penderfyniadau mewn modd cynaliadwy

Rydym yn ymrwymo i werthoedd ac egwyddorion penodol wrth weithio gyda'i bartneriaid a phartneriaethau allweddol. Mae'r rhain yn cynnwys partneriaethau strategol megis y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a'r trydydd sector, gan gynnwys cytuno ar set o egwyddorion Ariannu'r Sector Gwirfoddol.

Beth yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol?

Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2018 yn mynnu ein bod yn paratoi datganiad ar reolaeth fewnol. Fel sawl awdurdod yng Nghymru, cyfeirir ato fel y 'Datganiad Llywodraethu Blynyddol'. Dogfen gyhoeddus yw hon sydd yn adrodd am y graddau rydym ni fel Cyngor yn cydymffurfio â'n cod llywodraethu ein hunain.

Yn y ddogfen hon byddwn ni, y Cyngor yn:

- Cydnabod ein cyfrifoldeb am sicrhau bod system lywodraethu gadarn mewn lle
- Crynhoi elfennau allweddol y fframwaith llywodraethu a rolau'r rhai sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal a chadw'r amgylchedd llywodraethu
- Disgrifio sut rydym wedi monitro a gwerthuso effeithlonrwydd ein trefniadau llywodraethu yn y flwyddyn, ac unrhyw newid sydd wedi'i gynllunio yn y cyfnod i ddod
- Rhoi manylion ar sut rydym wedi ymateb i unrhyw fater a nodwyd yn natganiad llywodraethu'r llynedd
- Adrodd ar unrhyw fater llywodraethu a nodwyd o'r adolygiad hwn ac ymrwymo i fynd i'r afael â nhw

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn adrodd ar y fframwaith llywodraethu sydd wedi bod ar waith yng Nghyngor Sir y Fflint yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24 ac mae wedi'i ddiweddarau gyda chymeradwyaeth Datganiad Cyfrifon Blynyddol.

Sut mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi?

Cafodd adolygiad cychwynnol ein fframwaith llywodraethu ei gynnal gan y Gweithgor Llywodraethu Corfforaethol. Fe wnaeth y grŵp hwn baratoi holiaduron ar gyfer pob Prif Swyddog corfforaethol a hefyd rhai swyddogaethau llywodraethu penodol fel cyllid, adnoddau dynol a chyfreithiol. Roedd ein dull yn seiliedig ar y saith egwyddor sy'n dilyn y brif ran o'r ddogfen hon, a chawsant eu hasesu i nodi unrhyw faes ar gyfer gwelliant. Cynhaliwyd gweithdy herio ar gyfer aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio er mwyn mynd drwy sgoriau cychwynnol y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a bu i ran aelodau o'r Cabinet a Chadeiryddion Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu lenwi holiadur a oedd yn crynhoi'r gweithdy.

Mae gwaith paratoi a chynnwys y fframwaith llywodraethu eleni wedi'i ystyried gan y swyddogion statudol, gyda chefnogaeth sicrwydd gan Archwilio Mewnol, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac Archwilio Cymru. Rydym yn cydnabod nad yw ein fframwaith llywodraethu'n gallu dileu pob risg o fethu cyflawni'r targedau yn ein polisiau, nodau ac amcanion ac felly gall ddarparu sicrwydd cymesur ac nid sicrwydd llwyr o effeithiolrwydd.

Wrth baratoi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, rydym wedi:

- Adolygu trefniadau llywodraethu presennol y Cyngor yn erbyn y Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol
- Diweddarau'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol lle bo hynny'n angenrheidiol, i adlewyrchu newidiadau yn nhrefniadau llywodraethu'r Cyngor a gofynion newydd CIPFA / Solace 2016 – Nodiadau Cyfarwyddyd ar gyfer Awdurdodau Cymru
- Asesu effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu'r Cyngor ac amlygu unrhyw newid a gynlluniwyd yn y cyfnod sydd i ddod
- Ystyriwyd y canfyddiadau yn yr Hunanasesiad Corfforaethol

Mae Tîm y Prif Swyddogion, dan arweiniad y Prif Weithredwr; hefyd wedi ystyried y materion llywodraethu a'r egwyddorion sy'n wynebu'r Cyngor. Ceir tystiolaeth o'r rhain yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol (Rhan 2) o dudalen 122 o'r ddogfen. Mae egwyddorion a gafodd eu hasesu fel bod angen gwelliant pellach wedi'u manylu rhag dudalen 136.

Mae ein Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn rhoi sicrwydd i'r Cyngor ar effeithiolrwydd ei drefniadau llywodraethu, fframwaith rheoli risg ac amgylchedd rheoli mewnol. Fel rhan o'r rôl hon mae'r Pwyllgor yn adolygu a chymeradwyo'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Gofynnwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio hefyd i ystyried a rhoi sylwadau am y cynnydd a wnaed ar y Datganiad Llywodraethu Blynyddol diwethaf ac unrhyw fater pellach i'w hystyried. Roeddent yn fodlon â'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn gyffredinol.

Mae'r pum cadeirydd Trosolwg a Chraffu hefyd wedi ystyried a gwneud sylwadau ar y materion o fewn cylch gwaith eu pwyllgorau priodol yn ogystal ag aelodau Cabinet. Ar y cyfan, roeddynt yn fodlon ac yn cytuno â'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Beth yw prif egwyddorion y Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol?

Rydym yn bwriadu cyflawni safon lywodraethu dda drwy gadw at saith egwyddor CIPFA/Solace 2016 – Nodiadau Canllaw i Awdurdodau Cymru, sy'n ffurfio sail y Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol. Y saith egwyddor allweddol yw:

Egwyddor A	Ymddwyn gyda chywirdeb, dangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheol y gyfraith
Egwyddor B	Sicrhau bod y Cyngor yn agored a'i fod yn ymgysylltu â budd-ddeiliaid yn drylwyr
Egwyddor C	Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
Egwyddor D	Penderfynu ar yr ymyraethau sy'n angenrheidiol i gyflawni'r canlyniadau a fwriedir cystal ag sy'n bosibl
Egwyddor E	Datblygu gallu ein sefydliad, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion oddi mewn iddo
Egwyddor F	Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gryf
Egwyddor G	Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i ddarparu atebolrwydd effeithiol

Er bod y Cod yn cyfeirio at 'endid', er mwyn sicrhau eglurdeb rydym ni wedi defnyddio 'ein sefydliad' yn lle.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Cyfraniadau at Fframwaith Llywodraethu effeithiol

Y Cyngor	<ul style="list-style-type: none"> • Cymeradwyo Cynllun y Cyngor • Cefnogi'r Cyfansoddiad
Y Cabinet	<ul style="list-style-type: none"> • Prif gorff gwneud penderfyniadau'r Cyngor • Yn cynnwys Arweinydd y Cyngor ac aelodau Cabinet sy'n gyfrifol am bortffolios penodol
Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	<ul style="list-style-type: none"> • Helpu i godi proffil rheolaeth fewnol, rheoli risg a materion adrodd ariannol o fewn y Cyngor, yn ogystal â rhoi fforwm i drafod y materion a godwyd gan archwilwyr mewnol ac allanol
Pwyllgor Safonau	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Pwyllgor Safonau'n hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad gan aelodau etholedig a chyfetholedig, ac yn monitro gweithrediad Cod Ymddygiad yr Aelodau • Mae Pwyllgor y Cyfansoddiad a Gwasanaethau Democraidd yn ystyried ac yn cynnig newidiadau i'r Cyfansoddiad a'r Cod Llywodraethu Corfforaethol
Portffolio	<ul style="list-style-type: none"> • Monitro arbedion effeithlonrwydd, amlygu risg a champau lliniaru • Ystyried cadernid cynllunio rhag argyfwng a rhagweld ac ystyried darparu adnoddau ar gyfer darpariaeth a gynlluniwyd
Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu	<ul style="list-style-type: none"> • Adolygu a chraffu ar benderfyniadau a pherfformiad y Cyngor, y Cabinet a Phwyllgorau • Adolygu a chraffu ar benderfyniadau a pherfformiad cyrff cyhoeddus eraill gan gynnwys partneriaethau • Cynorthwyo'r Cyngor a'r Cabinet i ddatblygu'r fframwaith Cyllideb a Pholisi drwy ddadansoddiad manwl o faterion polisi • Sefydlu Grŵp Cyswllt Cadeiryddion/Is-Gadeiryddion
Tîm y Prif Swyddogion a Rheolwyr Gwasanaeth	<ul style="list-style-type: none"> • Gosod safonau llywodraethu • Arwain a chymhwyso safonau llywodraethu ar draws portffolios • Cynnal hunanasesiad blynyddol
Archwilio Mewnol	<ul style="list-style-type: none"> • Darparu barn annibynnol a gwrthrychol flynyddol ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd rheolaeth fewnol, rheoli risg a threfniadau llywodraethu • Ymchwilio i dwyll ac anghysondebau

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Sut ydym wedi monitro a gwerthuso effeithiolrwydd ein trefniadau llywodraethu?

Yn flynyddol, rydym yn adolygu effeithiolrwydd ein fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system reoli fewnol. Manylir ar elfennau allweddol sicrwydd sy'n sail i'r adolygiad llywodraethu hwn isod:

Tîm y Prif Swyddogion	Swyddog Monitro	Swyddog Adran 151	Llywodraethu Gwybodaeth	Archwilio Mewnol
<ul style="list-style-type: none"> • Trosolwg corfforaethol a chynllunio strategol • Asesiad Llywodraethu Corfforaethol Blynyddol • Gweithredu a monitro protocolau rheoleiddio a phrotocolau llywodraethu eraill 	<ul style="list-style-type: none"> • Sicrwydd cyfreithiol a rheoleiddiol • Monitro gweithrediad y Cyfansoddiad • Ymchwiliadau'r Ombwdsmon • Uwch-Berchennog Risg Gwybodaeth 	<ul style="list-style-type: none"> • Gweinyddu materion ariannol y Cyngor yn briodol 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Swyddog Monitro wedi'i ddynodi fel Uwch-berchennog Risg Gwybodaeth y Cyngor • Y Rheolwr Llywodraethu Gwybodaeth yw ein Swyddog Diogelu Data • Cydymffurfiaeth Gwybodaeth gan gynnwys polisiau, gweithdrefnau a systemau cysylltiedig (Diogelu Data, Rhyddid Gwybodaeth) • Diogelwch Gwybodaeth, Safonau Gwybodaeth a Rheoli Cofnodion 	<ul style="list-style-type: none"> • Adroddiad barn blynyddol ar ddigonolrwydd trefniadau rheoli mewnol, rheoli risg a threfniadau llywodraethu • Cynllun Archwilio Mewnol ac olrhain adroddiadau / perfformiad gan y Pwyllgor Archwilio • Darparu cyngor ac ymgynghoriaeth
Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu	Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	Rheoli Risg	Archwilio Allanol / Archwiliadau	Gwrth-dwyll
<ul style="list-style-type: none"> • Adolygu a herio polisi • Trosolwg a chraffu pynciau • Monitro Perfformiad a Risg Corfforaethol a Phortffolios 	<ul style="list-style-type: none"> • Hunanasesu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio • Adolygu effeithiolrwydd archwilio mewnol ac allanol • Ystyried digonolrwydd y trefniadau rheoli mewnol, rheoli risg a Llywodraethu 	<ul style="list-style-type: none"> • Polisi a Strategaeth Rheoli Risg • Monitro ac adrodd ar Risgiau Strategol bob chwarter i'r Cabinet, y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 	<ul style="list-style-type: none"> • Archwilio Datganiadau Ariannol • Adolygiadau thematig a chenedlaethol • Archwiliadau allanol eraill 	<ul style="list-style-type: none"> • Trefniadau gwrth-dwyll a llygredigaeth a rhannu pryderon • Codau Ymddygiad i Swyddogion ac Aelodau • Rheolau Gweithdrefnau Ariannol a Chontractau

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol Cyngor Sir y Fflint

Dogfennau Allweddol Cyhoeddus: Adolygiad Blynyddol / Cynhyrchu

- Datganiad Llywodraethu Blynyddol
- Adroddiad Cyllid Alldro Blynyddol
- Adroddiad Perfformiad Blynyddol
- Datganiad Llywodraethu Gwybodaeth Blynyddol
- Y Strategaeth Gyfalaf a'r Cynllun Rheoli Asedau
- Cod Llywodraethu Corfforaethol
- Cod Ymarfer Moesegol ar gyfer Caffael
- Rheolau'r Weithdrefn Gontractau
- Strategaeth Ddigidol
- Archwiliad Cyflog Cyfartal (Adroddiadau Cyflogau yn ôl Rhyw)
- Rheolau Gweithdrefn Ariannol
- Cynllun y Cyngor
- Strategaeth Ariannol Tymor Canolig
- Cynllun Lwfansau Aelodau
- Adroddiad Blynyddol Trosolwg a Chraffu
- Strategaeth Pobl
- Cynlluniau Busnes Portffolio
- Cynllun Lles y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
- Datganiad Cyfrifon
- Cynllun Cydraddoldeb Strategol
- Cofrestr Risg Strategol
- Strategaeth Rheoli'r Trysorlys
- Adroddiad Archwilio Cymru
- Datganiad Polisi Tâl

Dogfennau Allweddol: Adolygiad Ad-hoc / Cynhyrchu

- Cynllun Gwaith Gwrth-dwyll
- Cynlluniau Parhad Busnes
- Egwyddorion Cyfathrebiadau
- Y Cyfansoddiad
- Strategaeth Ddigidol
- Polisi Diogelu Data
- Polisiau Cydraddoldeb ac Amrywiaeth
- Polisiau Cyflogaeth
- Polisiau Iechyd a Diogelwch
- Protocol Archwilio Mewnol/Allanol
- Polisiau TG
- Cod Ymddygiad Aelodau
- Cod Ymddygiad Swyddogion
- Strategaeth Gaffael
- Polisi Cyfryngau Cymdeithasol
- Safonau'r Gymraeg
- Polisi Rhannu Pryderon

Prosesau sy'n Cyfrannu at Fonitro Rheoleiddiol

- Gwerthuso a Goruchwylio
- Rheoli Presenoldeb
- Y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
- Adroddiadau Monitro'r Gyllideb
- Sylwadau, Cwynion a Chanmoliaethau
- Llywodraethu Corfforaethol
- Iechyd a Diogelwch Corfforaethol
- Fframwaith Llywodraethu (Cynllun) y Cyngor
- Cyfarfodydd y Cyngor
- Ymgysylltu ac Ymgynghori
- Archwilio Allanol
- Gwefan Cyngor Sir y Fflint
- Adroddiadau Arolygiaeth
- Ymsefydlu (Corfforaethol a Gwasanaethau)
- Archwilio Mewnol
- Swydd-ddisgrifiadau a Manylion am yr Unigolyn
- Pecynnau Gwaith Rheolwyr
- Hyfforddiant i Aelodau
- Swyddog Monitro
- Hunanasesiadau Partneriaethau
- Rheoli Perfformiad
- Rheoli Risg
- Fframwaith Craffu
- Newyddlen Eich Cyngor Chi

2023/24

Datganiad Llywodraethu Blynyddol
Cyngor Sir y Fflint
Dogfen Amgaaedig 2

Beth yw pwrpas y ddogfen hon?

Mae'r ddogfen hon yn manylu ar ein hasesiad yn erbyn Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor ac mae'n sôn am feysydd o arferion gorau a meysydd sydd angen gwelliant pellach. Mae'r ddogfen yn egluro:

- Beth yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol?
- Cymharu Effeithiolrwydd Fframwaith Llywodraethu'r Cyngor
- Prif egwyddorion y Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol a'n datganiad:
 - Egwyddor A – Ymddwyn gyda chywirdeb, dangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheol y gyfraith
 - Egwyddor B – Sicrhau bod y Cyngor yn agored a'i fod yn ymgysylltu â budd-ddeiliaid yn drylwyr
 - Egwyddor C – Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
 - Egwyddor D – Penderfynu ar yr ymyraethau sy'n angenrheidiol i gyflawni'r canlyniadau a fwriedir cystal ag sy'n bosibl
 - Egwyddor E – Datblygu capasiti ein sefydliadau, gan gynnwys gallu'r arweinwyr a'r unigolion oddi mewn iddo
 - Egwyddor F – Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gryf
 - Egwyddor G – Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i ddarparu atebolrwydd effeithiol
- Sut mae'r Cyngor wedi mynd i'r afael â materion llywodraethu a strategol Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022/23
- Beth yw'r materion llywodraethu a nodwyd yn ystod 2023/24
- Beth yw'r materion strategol a nodwyd yn ystod 2023/24
- Ardystio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol

Beth yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol?

Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2018 yn mynnu ein bod yn paratoi datganiad ar reolaeth fewnol. Fel sawl awdurdod yng Nghymru, cyfeirir ato fel y 'Datganiad Llywodraethu Blynyddol'. Dogfen gyhoeddus yw hon sydd yn adrodd am y graddau rydym ni fel Cyngor yn cydymffurfio â'n cod llywodraethu ein hunain.

Yn y ddogfen hon byddwn ni, y Cyngor yn:

- Cydnabod ein cyfrifoldeb am sicrhau bod system lywodraethu gadarn mewn lle
- Crynhoi elfennau allweddol y fframwaith llywodraethu a rolau'r rhai sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal a chadw'r amgylchedd llywodraethu
- Disgrifio sut rydym wedi monitro a gwerthuso effeithlonrwydd ein trefniadau llywodraethu yn y flwyddyn, ac unrhyw newidiadau sydd wedi'u cynllunio yn y cyfnod i ddod
- Darparu manylion ynglŷn â sut rydym wedi ymateb i'r materion a nodwyd yn natganiad llywodraethu'r llynedd
- Adrodd ar unrhyw fater llywodraethu a nodwyd o'r adolygiad hwn ac ymrwymo i fynd i'r afael â nhw
- Wrth gyfeirio at y Cyngor, mae hyn yn cynnwys ei berthynas grŵp gydag endidau eraill fel New Homes a Newydd.

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn adrodd ar y fframwaith llywodraethu sydd wedi bod ar waith yng Nghyngor Sir y Fflint yn ystod blwyddyn ariannol 2023/24 ac mae wedi'i ddiweddarau gyda chymeradwyaeth Datganiad Cyfrifon Blynyddol.

Sicrwydd Annibynnol

Crynodeb Archwilio Blynyddol Archwilio Cymru

Mae'r Crynodeb Archwilio Blynyddol yn nodi'r gwaith archwilio a rheoleiddio sydd wedi'i wneud gan Archwilio Cymru mewn perthynas â Chyngor Sir y Fflint ers yr adroddiad blynyddol diwethaf a gyhoeddwyd fis Mawrth 2023. Ar y cyfan, daeth Archwilydd Cyffredinol Cymru i gasgliad cadarnhaol. Nid oes unrhyw argymhellion ffurfiol wedi cael eu gwneud yn ystod y flwyddyn ac mae cynigion ar gyfer gwelliant wedi codi o'r adolygiadau cenedlaethol a lleol a gyflawnwyd. Rhoes yr Archwilydd Cyffredinol farn ddiamwys, wir a theg ar ddatganiadau ariannol y Cyngor ar 12 Ebrill 2024, ar ôl y dyddiad cau cytunedig gyda Llywodraeth Cymru o 30 Tachwedd 2023. Darparwyd yr archwiliad yn hwyrach na'r blynyddoedd blaenorol yn bennaf yn sgil effaith y gofynion safonau archwilio newydd.

Cynhaliwyd Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol y Cyngor ar 4 Mai 2023, a bryd hynny, cytunwyd ar strwythur y pum Pwyllgor Trosolwg a Chraffu.

Barn Flynyddol Archwilio Mewnol

"Ar gyfer y flwyddyn sy'n dod i ben ar 31 Mawrth 2024, ar sail gwaith y mae Gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi'i wneud, fy marn i yw bod gan Gyngor Sir y Fflint, ar y cyfan, fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol ddigonol ac effeithiol". Rheolwr Archwilio Mewnol, Perfformiad a Risg, Cyngor Sir y Fflint.

Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn elfen allweddol o drefniadau llywodraethu awdurdod. Maent yn darparu ffocws lefel uchel ac annibynnol ar ddigonolrwydd trefniadau llywodraethu, risg a rheoli'r Cyngor. Yn unol ag arferion gorau Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth mae'r Cyngor yn dwyn y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i gyfrif o ran y gwaith mae'n ei wneud. I gefnogi hyn cyflwynodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ei Adroddiad Blynyddol i'r Cyngor yn Rhagfyr 2023, lle cadarnhaodd y Pwyllgor ei fod wedi ymgymryd â'i ddyletswyddau yn unol â'r cylch gorchwyl, wedi asesu eu heffeithiolrwydd ar wahân fel pwyllgor ac wedi sefydlu cynllun gweithredu i gefnogi'r Pwyllgor, yr aelodau newydd a gwelliant parhaus.

Datganiad y Prif Swyddog Cyllid ynghylch Cydymffurfiaeth â'r Cod Rheolaeth Ariannol

Mae Cod Rheolaeth Ariannol Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) (Cod RhA CIPFA) yn nodi'r egwyddorion a ddylai arwain awdurdodau wrth reoli eu cyllid. Cafodd ei lunio er mwyn cefnogi arferion da o ran rheolaeth ariannol a chynorthwyo awdurdodau lleol i arddangos eu cynaliadwyedd ariannol. Mae Cod RhA CIPFA yn nodi'r safonau penodol y dylai awdurdodau geisio eu cyflawni ar y lleiaf.

Mae'r Cod wedi'i seilio ar gyfres o egwyddorion yn cynnwys Datganiad Egwyddorion o Rheolaeth Ariannol Dda CIPFA. Yr egwyddorion yma yw'r meincnodau er mwyn i'r awdurdodau fesur effeithiolrwydd eu rheolaeth ariannol a chynaliadwyedd er mwyn i awdurdodau allu:

- Cadw rheolaeth ariannol ar gyllid awdurdod lleol yn y tymor byr, tymor canolig a'r tymor hir
- Rheoli gwydnwch ariannol er mwyn gallu bodloni galw na ellir ei ragweld ar wasanaethau
- Cadw rheolaeth ariannol ar unrhyw ddatblygiadau syfrdanol ac annisgwyl yn eu sefyllfaoedd ariannol

Mae egwyddorion penodol yn y cod yn cynnwys elfennau o Arweinyddiaeth Sefydliadol, Atebolrwydd, Tryloywder, Safonau Proffesiynol, Sicrwydd a Chynaliadwyedd.

Mae'n rhaid i bob awdurdod lleol ddangos ei fod yn bodloni gofynion y Cod.

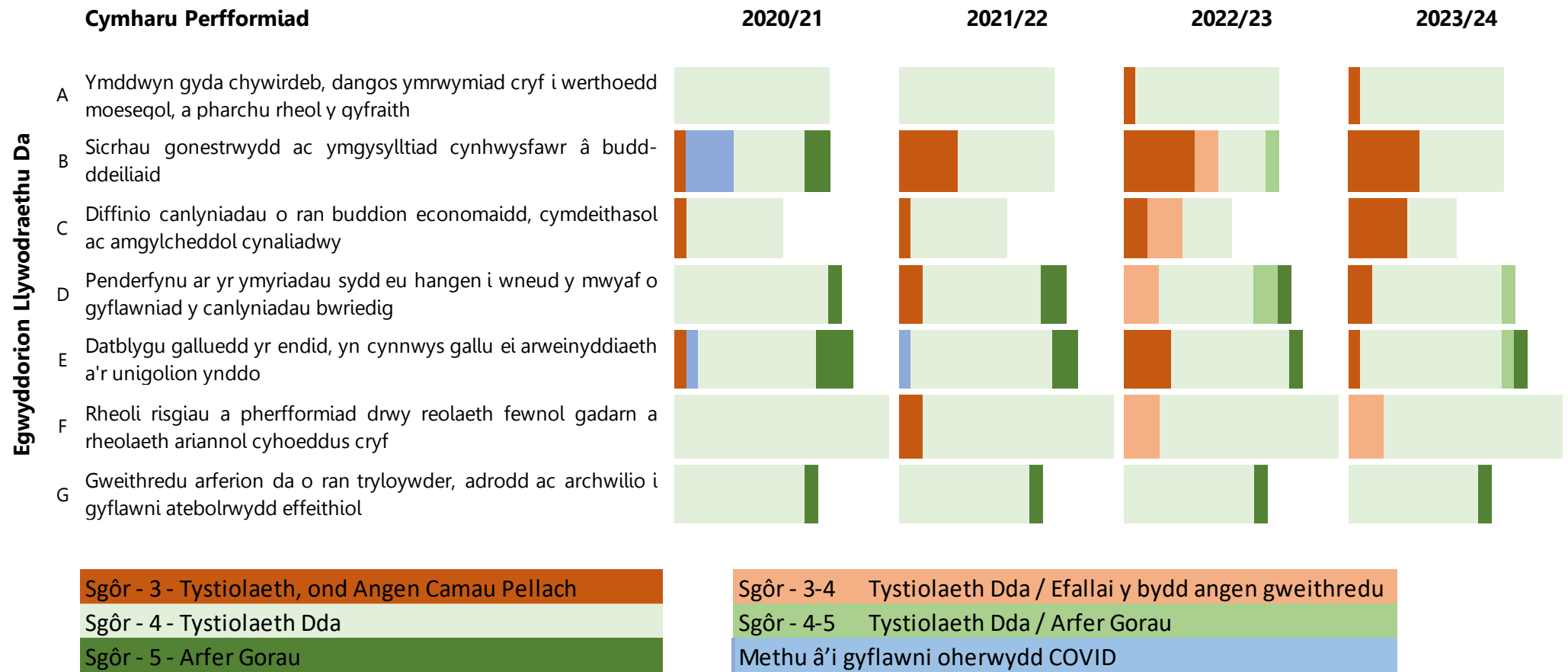
Fel Swyddog Adran 151 mae arnaf Gyfrifoldeb Statudol (gyda chefnogaeth Dîm y Prif Swyddog ac Aelodau Etholedig) i sicrhau cydymffurfiaeth â Chod Rheolaeth Ariannol CIPFA.

Yn rhan o'r adolygiad blynyddol o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, rwyf wedi adolygu cydymffurfiaeth Sir y Fflint â'r Cod RhA CIPFA, a gallaf gadarnhau bod Sir y Fflint yn cydymffurfio â'r Cod yn y rhan helaeth o feysydd.

Serch hynny, mae'r asesiad yn cydnabod y bydd y meysydd canlynol angen adolygiad a gwelliant parhaus oherwydd yr heriau ariannol parhaus ar bob awdurdod lleol.

- Mae absenoldeb unrhyw setliad cyllidebol dangosol Llywodraeth Cymru ar gyfer 2025/26 a thu hwnt yn cyflwyno heriau ac ansicrwydd sylweddol a rhaid cael dull darbodus wrth flaenoriaethu ein gofynion cynllunio'r gyllideb ar frys
- Yn rhan o'r uchod, mae angen datblygu'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig diweddaraf a chychwyn ystyried yn gynnar opsiynau ar gyfer sicrhau cyllideb gynaliadwy, yn cynnwys archwilio unrhyw gyfle i drawsnewid gwasanaethau yn ystod y tymor canolig
- Sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r broses ar gyfer rhagor o ymgysylltu â gwasanaethau o ran cymeradwyo a chyfrannu at ddatganiadau dull ar gyfer pwysau a lleihau costau
- Adolygu a datblygu dull ymgynghori ar y gyllideb yn rhan o Ymgysylltu â Budd-ddeiliaid yn y dyfodol.

Cymharu Effeithiolrwydd Fframwaith Llywodraethu'r Cyngor

Ni fydd cam gweithredu ar wahân ar gyfer y rhai a gafodd sgôr o 3-4 os yw'r mater eisoes wedi'i gwmpasu gan gamau gweithredu i fynd i'r afael â'r rhai a gafodd sgôr o 3.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Meysydd o Arfer Orau (Sgôr o 4/5 a 5):

- (D48) Sicrhau cyflawniad 'gwerth cymdeithasol' neu 'manteision cymunedol' drwy gynllunio gwasanaethau a chomisiynu. Mae Deddf Gwasanaethau Cyhoeddus (Gwerth Cymdeithasol) 2012 yn nodi mai dyma "mantais ychwanegol i'r gymuned yn ogystal â'r pryntiant uniongyrchol".
- (E52, E64) Cydnabod manteision partneriaethau a chydweithio lle gellir cyflawni gwerth ychwanegol. Sicrhau bod trefniadau ar waith i gynnal iechyd a lles y gweithlu a chefnogi unigolion i gynnal eu lles corfforol a meddyliol eu hunain.
- (G92) Croesawu her cyfoedion, adolygiadau ac archwiliadau gan gyrrff rheoleiddiol a gweithredu argymhellion mewn modd agored a derbyniol.

Angen Camau Gweithredu Pellach (Sgôr o 3 a 3/4):

- (A1) Sicrhau bod aelodau a swyddogion yn ymddwyn yn briodol ac yn arwain diwylliant ble mae gweithredu er budd y cyhoedd yn amlwg ac yn cael ei arddangos yn gyson, gan amddiffyn enw da'r sefydliad.
- (B17, B18, B21, B23, B24, B25, B26) Mae amgylchiadau wedi amharu ar ein gallu i ymgynghori ac ymgysylltu, ond nid y parodrwydd i wneud hynny. Fodd bynnag, mae Rheolwr Cyfathrebu a Gwasanaeth i Gwsmeriaid bellach wedi'i benodi ac mae gwaith wedi dechrau i wella sut mae'r Cyngor yn ymgynghori ac ymgysylltu'n fwy effeithiol.
- (C28, C29, C31, C32, C33) Cyflawni canlyniadau diffiniedig mewn ffordd **gynaliadwy** yn defnyddio'r adnoddau sydd ar gael a thrwy ystyried a chydbwyso effaith economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol gyfunol ein polisiau, cynlluniau a'n penderfyniadau wrth wneud penderfyniadau ynglŷn â darparu gwasanaeth. Mae gan y camau gweithredu pellach sy'n ofynnol yn Egwyddor C, gysylltiad â'r camau gweithredu a nodir o fewn Egwyddor B.
- (D37, D40) Ystyried adborth gan ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaeth wrth wneud penderfyniadau am welliannau i'r gwasanaeth neu lle nad oes bellach angen gwasanaethau, er mwyn gallu blaenoriaethu gofynion cystadleuol o fewn yr adnoddau cyfyngedig sydd ar gael, gan gynnwys pobl, sgiliau, tir ac asedau gan ystyried effeithiau yn y dyfodol. Ystyried a monitro risgiau sy'n wynebu pob partner wrth gydweithio yn cynnwys risgiau a rennir.
- (E61) Gwella'r defnydd o adnoddau drwy ddefnyddio technegau priodol fel meincnodi a dewisiadau eraill er mwyn penderfynu sut caiff adnoddau'r awdurdod eu dyrannu er mwyn cyflawni canlyniadau yn effeithiol ac effeithlon.
- (F66, F69, F73) Gweithredu trefniadau rheoli risg cadarn ac integredig, a sicrhau eu bod yn gweithio'n effeithiol. Alinio'r strategaeth rheoli risg a'r polisiau ar reolaeth fewnol â chyflawni amcanion y Cyngor.

Y Prif Themâu ar gyfer Gwella yn 2023/24

Mae'r Cyngor yn wynebu hyd yn oed mwy o heriau fel sefydliad, yn sgil y lefel isel o gyllid a dderbynnir a'r heriau cynyddol a wynebai mewn perthynas â gwydnwch y gweithlu. Mae'r farchnad recriwtio yn un cystadleuol ac nid yw'r Cyngor bellach yn gallu cystadlu, sy'n golygu llawer o swyddi gwag a cholli staff allweddol. Mae hyn, ochr yn ochr â phoblogaeth gynyddol sy'n heneiddio a'r galw am wasanaethau, yn her o ran a oes modd cynnig yr un lefel o wasanaeth yn ogystal â sut fedrwn ni wella gwasanaethau.

Gan roi hyn mewn cyd-destun, yn ystod 2023/24 adolygodd y Gweithgor Llywodraethu sefyllfa'r Cyngor yn erbyn y 7 Egwyddor Llywodraethu Da a'r 94 Is-Egwyddorion. Ym mis Mai 2024 cynhaliwyd gweithdy i aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Cabinet er mwyn iddynt adolygu sgôr y Datganiad Llywodraethu Blynyddol mewn perthynas â'r Egwyddorion Llywodraethu Da.

Ymhellach i hynny, darparwyd Holiadur Llywodraethu Blynyddol i'r Cabinet a Chadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu er mwyn gweld a yw'r aelodau yn cytuno â'r themâu sydd wedi'u nodi fel meysydd i'w gwella.

Y pum thema a nodwyd ar gyfer gwella yw;

- **Gwella trefniadau cynnwys, ymgysylltu ac ymgynghori â budd-ddeiliaid mewnol ac allanol**
 - Gwella penderfyniadau i wneud yn siŵr bod y camau gweithredu mwyaf priodol yn cael eu cymryd
 - Y gallu i dderbyn a defnyddio adborth i wella gwasanaethau, yn cynnwys trin cwynion yn well
 - Sicrhau cynwysoldeb gyda grwpiau budd-ddeiliad ac annog y cyhoedd i gymryd rhan
 - Gwella ein presenoldeb ar y cyfryngau cymdeithasol
- **Datblygu Aseidiadau Effaith Integredig**
 - Bydd hyn yn sicrhau bod y Cyngor yn asesu effaith ei benderfyniadau a'i bolisiau ar grwpiau cydraddoldeb, yr amgylchedd, yr economi ac ar feysydd eraill o ddiddordeb cyn i unrhyw bolisi neu strategaeth newid.
- **Cynaliadwyedd yr Adnoddau a Gwydnwch y Gweithlu**
 - Rheoli disgwyliadau gwasanaeth yn effeithiol gyda'r adnoddau sydd ar gael a'r budd-ddeiliaid.
 - Datblygu, recriwtio a chadw capasiti'r gweithlu yn dilyn yr adolygid o'r model cyflogau
 - Cynyddu'r defnydd o Gymraeg o fewn y gweithlu a'r aelodau.
- **Cyfleoedd Hyfforddi**
 - Gwell prosesau gwneud penderfyniadau a herio drwy hyfforddiant penodol, sesiynau wedi'u hwyluso ar gael i Aelodau ac Uwch Swyddogion.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

- **Sefydlu Rheolaeth Risg**

- Gweithredu trefniadau rheoli cadarn a sefydledig, o fewn sefyllfa ariannol, cymdeithasol ac amgylcheddol y Cyngor.
- Lefel cynyddol o ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o reoli risg ar draws y Cyngor trwy ddatblygiad a chyflwyniad modiwl e-ddysgu rheoli risg.

Canlyniad yr holiaduron a gwblhawyd gan yr Aelodau:

Roedd yr Aelodau yn cytuno gyda'r pum thema a nodwyd ar gyfer gwelliant, gan ddatgan;

- Bydd gwneud gwelliannau dan y themâu hyn yn arwain at benderfyniadau gwell ac yn siapio gwelliannau i wasanaethau
- Mae datblygu a chadw capasiti'r gweithlu yn hanfodol i ddarparu gwasanaethau
- Mae'n hollbwysig bod bob aelod a gweithiwr newydd yn derbyn hyfforddiant perthnasol ar eu rolau a'u cyfrifoldebau
- Bydd cynyddu nifer yr Aseidiadau Effaith Integredig sy'n cael eu cwblhau yn sicrhau bod CSyFf yn asesu effaith unrhyw benderfyniad a wneir
- Mae pob aelod yn cytuno bod y Gymraeg yn hollbwysig a bod angen cynyddu defnydd o'r Gymraeg yn y gweithlu
- Bydd sefydlu Rheolaeth Risg yn galluogi'r Cyngor i nodi risgiau a chyfleoedd yn y dyfodol.

Prif egwyddorion y Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol

Rydym yn bwriadu cyflawni safon llywodraethu dda drwy gadw at saith egwyddor CIPFA/Solace 2016 – Nodiadau Canllaw i Awdurdodau Cymru, sy'n ffurfio sail y Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol. Yn y rhan ganlynol, rydym wedi diffinio sut y byddwn yn cyflawni'r safon yn erbyn y saith prif egwyddor, sef:

Egwyddor A	Ymddwyn gyda chywirdeb, dangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheol y gyfraith
Egwyddor B	Sicrhau bod y Cyngor yn agored a'i fod yn ymgysylltu â budd-ddeiliaid yn drylwyr
Egwyddor C	Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
Egwyddor D	Penderfynu ar yr ymyraethau sy'n angenrheidiol i gyflawni'r canlyniadau a fwriedir cystal ag sy'n bosibl
Egwyddor E	Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion oddi mewn iddo
Egwyddor F	Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gryf
Egwyddor G	Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i ddarparu atebolrwydd effeithiol

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor A – Ymddwyn gyda chywirdeb, dangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheol y gyfraith

Is-egwyddorion	Sut ydym ni'n gwneud hyn / Sut ydym ni'n cyflawni hyn
Ymddwyn gydag uniondeb	<ul style="list-style-type: none"> • Mae ymddygiad a disgwyliadau Swyddogion ac Aelodau wedi'u nodi yng Nghod Ymddygiad y Cyngor, y Cyfansoddiad, a chyfres o bolisiau a gweithdrefnau • Mae Codau Ymddygiad ar gyfer Aelodau a Swyddogion yn nodi gofynion yn ymwneud â datgan cysylltiad yn ffurfiol ar ddechrau cyfarfodydd, rhoddion, lletygarwch, ac ati. • Rydym yn cymryd twyll o ddifri. Mae polisiau allweddol ar waith er mwyn atal, lleihau a rheoli digwyddiadau o'r fath. • Cydymffurfiaeth â pholisiau a phrotocolau e.e. Rheolau'r Weithdrefn Gontractau • Proffil uwch o Archwilio Mewnol
Dangos ymrwymiad cadarn i werthoedd moesegol	<ul style="list-style-type: none"> • Mae cyfres o gymwyseddau arwain yn cael eu rhoi ym mhob Portffolio a'u harwain gan bob Prif Swyddog • Mae ein polisi recriwtio, hyfforddi a chymwyseddau yn seiliedig ar brosesau gwerthuso'n sail i ymddygiadau personol gyda gwerthoedd moesegol • Mae polisiau a gweithdrefnau cadarn ar waith, yn amodol ar gymeradwyaeth ffurfiol cyn eu mabwysiadu gan bwyllgorau ffurfiol • Mae pob contract a darparwr gwasanaeth allanol, yn cynnwys partneriaethau yn ymgysylltu trwy broses gaffael gadarn ac yn dilyn rheoliadau Rheolau'r Weithdrefn Gontractau • Cymhwyso'r model gweithredu corfforaethol; gweithio'n fewnol i hyrwyddo safonau uchel o berfformiad proffesiynol ac ymddygiad moesegol i gyflawni blaenoriaethau ac amcanion sefydliadol
Parchu rheol y gyfraith	<ul style="list-style-type: none"> • Rydym yn sicrhau bod ein Haelodau a Swyddogion yn cyflawni gofynion deddfwriaethol a rheoliadol • Rydym yn sicrhau y manteisir ar bwerau llawn y Cyngor drwy her reolaidd a dilyn datblygiadau deddfwriaeth newydd i gyflawni blaenoriaethau corfforaethol sydd â fframwaith Gwrth-Dwyll a Llygredigaeth Effeithiol • Ein Swyddog Monitro sy'n gyfrifol am sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â'r gyfraith ac yn osgoi camweinyddu. Mae ein Cyfansoddiad a'n Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn hyrwyddo safonau ymddygiad uchel a gaiff eu monitro gan y Pwyllgor Safonau.

Meysydd o Dystiolaeth Dda yn 2023/24 (Sgôr o 4)	Meysydd i'w Gwella yn 2023/24 (Sgôr o 3)
<ul style="list-style-type: none"> • Mae gwneud penderfyniadau ar sail tystiolaeth ac is-egwyddor dan Egwyddor A wrth wraidd y ffurf safonol o adrodd i'r Cyngor, y Cabinet a'r pwyllgorau 	<ul style="list-style-type: none"> • (A1) Sicrhau bod aelodau a swyddogion yn ymddwyn yn briodol ac yn arwain diwylliant ble mae gweithredu er budd y cyhoedd yn amlwg ac yn cael ei arddangos yn gyson, gan amddiffyn enw da'r sefydliad

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor B – Sicrhau bod y Cyngor yn agored a'i fod yn ymgysylltu â budd-ddeiliaid yn drylwyr

Is-egwyddorion	Sut ydym ni'n gwneud / cyflawni hyn
Bod yn Agored	<ul style="list-style-type: none"> • Wedi ymrwymo i fod â diwylliant agored, a ddangosir drwy wefan, polisïau a gweithdrefnau hygyrch a chyfarfodydd amgylchedd agored. <ul style="list-style-type: none"> ○ Penderfynir ar yr ymyriadau / dulliau gweithredu mwyaf addas ac effeithiol drwy ddefnyddio ymgynghoriad ac ymgysylltiad ffurfiol ac anffurfiol. Egwyddorion ymgynghori ○ Modelau ymgysylltu ffurfiol ac anffurfiol gyda gweithwyr a chymunedau e.e. gweithdai model cyflawni amgen i Aelodau ○ Fforwm y Sir (Cynghorau Tref a Chymuned) ○ Ymgysylltu cadarnhaol gydag Undebau Llafur yn ffurfiol ac anffurfiol
Ymgysylltu'n gynhwysfawr â budd-ddeiliaid sefydliadol	<ul style="list-style-type: none"> • Rydym yn ymgysylltu'n effeithiol gyda budd-ddeiliaid i sicrhau canlyniadau llwyddiannus a chynaliadwy drwy: <ul style="list-style-type: none"> ○ Gymhwyso a darparu strategaethau cyfathrebu effeithiol i gefnogi'r ddarpariaeth ○ Targedu cymunedau a defnydd effeithiol o Gyfryngau Cymdeithasol (cyfyngedig ar hyn o bryd) ○ Ymgysylltu'n effeithiol â budd-ddeiliaid ar faterion strategol ○ Holiaduron adborth dan arweiniad gwasanaeth a digwyddiadau • Mae'r Cyngor yn defnyddio adnoddau'n effeithiol ac yn cyflawni canlyniadau drwy bartneriaethau anffurfiol a ffurfiol: <ul style="list-style-type: none"> ○ Amrediad helaeth o bartneriaethau i gefnogi'r ddarpariaeth o flaenoriaethau strategol y Cyngor, yn cynnwys y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ○ Trefniadau partneriaeth agored a chynhyrchiol wedi'u cefnogi gan fframwaith llywodraethu effeithiol ○ Mae ymddiriedaeth a pherthnasau da'n arwain at ganlyniadau arfaethedig e.e. trosglwyddiadau asedau cymunedol
Ymgysylltu'n effeithiol â budd-ddeiliaid, gan gynnwys dinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau unigol	<ul style="list-style-type: none"> • Mae cyflawni'r canlyniadau arfaethedig yn cael ei gefnogi gan ystod o ganllawiau ystyrlon ar ymgysylltiad ymgynghori a thechnegau adborth gyda dinasyddion unigol, defnyddwyr gwasanaeth a budd-ddeiliaid eraill • Mae gennym strwythurau yn eu lle i annog cyfranogiad cyhoeddus wedi'i lywodraethu drwy'r Polisïau Cyfathrebu a Chyfryngau Cymdeithasol. Mae'r rhain yn cynnwys yr elfennau canlynol: E-newyddlenni, gwefan Cyngor, Fforymau Tenantiaid, Grwpiau Defnyddwyr Gwasanaeth, Cylchoedd Ansawdd, Defnydd o Ffeithluniau, Arolygon (er enghraifft Arolygon Tenantiaid a Phreswylwyr)

Meysydd o Dystiolaeth Dda yn 2023/24 (Sgôr o 4)	Meysydd i'w Gwella yn 2023/24 (Sgôr o 3)
<ul style="list-style-type: none"> • Partneriaethau ffurfiol ac anffurfiol o lefelau strategol (Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus) i bartneriaethau gweithredol (Cronfa Waddol Gymunedol/ Partneriaeth y Lluoedd Arfog Rhanbarthol) • Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir y Fflint a Wrecsam a Phartneriaeth Ymchwil a Dealltwriaeth Gogledd Cymru yn parhau i weithio'n dda 	<ul style="list-style-type: none"> • (B17, B18, B21, B23, B24, B25, B26) Mae Rheolwr Cyfathrebu a Gwasanaeth i Gwsmeriaid bellach wedi'i benodi ac mae gwaith wedi dechrau i wella sut mae'r Cyngor yn ymgynghori ac yn ymgysylltu yn fwy effeithiol e.e., trwy ddefnydd gwell o'r cyfryngau cymdeithasol a chanolbwynt ymgynghori ac ymgysylltu newydd sydd ar fin cael ei lansio ar wefan y Cyngor. Mae ymchwil yn mynd rhagddo i

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

- Perthynas reoli dda gyda phartneriaid allanol
- Mae cyfleoedd i drafod yn sicrhau bod y Cyngor yn derbyn barn a safbwyntiau amrywiol, sy'n cael eu hystyried wrth wneud penderfyniadau ac yn ychwanegu gwerth go iawn.

ganfod meysydd o arfer da er mwyn helpu i lywio a datblygu strategaeth leol ar gyfer ymgynghori ac ymgysylltu.

- Mae adolygiad canol y cyfnod cynllun o Gynllun y Cyngor 2023-28 wedi'i drefnu ar gyfer diwedd 2024, dechrau 2025, a fydd hefyd yn cynnwys ymgynghoriad er mwyn sicrhau fod barn a phrofiad dinasyddion, defnyddwyr gwasanaeth yn cael eu hystyried.
- Mae adroddiad diweddar Archwilio Cymru wedi nodi y bydd yr angen am welliant o ran safbwynt / barn Defnyddwyr Gwasanaeth er mwyn llywio penderfyniadau a chynigion i'r argymhellion, yn cael ei weithredu dros y flwyddyn nesaf.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor C – Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

Is-egwyddorion	Sut ydym ni'n gwneud / cyflawni hyn
Diffinio canlyniadau	<ul style="list-style-type: none"> • Mae gennym weledigaeth glir yn disgrifio pwrpas a chanlyniadau arfaethedig y sefydliad, a gyflawnir drwy: <ul style="list-style-type: none"> ○ Gysylltu'r weledigaeth a bwriad i'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig ○ Ystyriaeth o Gynllunio Gwasanaeth yn cynnwys cynaliadwyedd darparu gwasanaeth • Caiff rheoli risg ei ddefnyddio'n gyson ar bob lefel gan sicrhau defnydd cyson o'r broses risg a therminoleg • Mae datblygu Cynllun Lles y Sir a darparu blaenoriaethau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn sicrhau bod gwasanaethau cyhoeddus yn gweithio'n effeithiol gyda'i gilydd i ychwanegu gwerth • Mae Adroddiad Perfformiad Blynyddol yn cynnwys argymhellion o welliannau neu faes o flaenoriaeth gwaith ar gyfer y flwyddyn ganlynol
Buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy	<ul style="list-style-type: none"> • Tra'n penderfynu ar ddarpariaeth gwasanaeth yn y dyfodol, rydym yn cymryd golwg tymor hwy ac yn cydbwysu effeithiau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol ynghyd â budd y cyhoedd yn ehangach. Cefnogir hyn drwy: <ul style="list-style-type: none"> ○ Gynllunio busnes a chyllidebu hir dymor gan ddefnyddio model rhagamcanu effeithiol ○ Dull amlddisgyblaeth i ddatblygu polisi gan ddarparu canlyniadau diffiniedig a sicrhau mynediad teg at wasanaethau ○ Mae strategaeth gaffael yn diffinio disgwyliadau o amgylch buddion economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol sy'n llywio manylbau, tendrau a chontractau gwasanaeth ○ Cynlluniau cyfathrebu ar gyfer ymgysylltiad cyhoeddus a chymunedol

Meysydd o Dystiolaeth Dda yn 2023/24 (Sgôr o 4)	Meysydd i'w Gwella yn 2023/24 (Sgôr o 3)
<ul style="list-style-type: none"> • Gweithdai/sesiynau briffio i aelodau • Yn ychwanegol at y broses reoli gyllidebol arferol, cynhaliwyd gwaith monitro sylweddol i reoli'r gwariant / cyllid ychwanegol a dderbyniwyd / ail-ddyrannwyd i leddfu'r pwysau cyllidebol – digwyddiadau / cyfarfodydd corfforaethol gyda phortffolios ynglŷn â phwysau cyllidebol • Mae Cynllun Lles Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer 2023-2028 yn canolbwyntio ar wella lles lleol yn yr ardal a chefnogi cyflawniad Saith Nod Lles Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. 	<ul style="list-style-type: none"> • (C28, C29, C31) Mae cynyddu blaenoriaethau gydag adnoddau ychwanegol cyfyngedig sydd ar gael (rheoli swyddi gwag a heriau ariannol) yn parhau i roi pwysau ar y Cyngor ac mewn rhai achosion, yn effeithio'n negyddol ar ddarpariaeth gwasanaeth. Fodd bynnag, trwy barhau i sefydlu'r defnydd o Asesiadau o Effaith Integredig mae'n cefnogi a llywio penderfyniadau a blaenoriaethau, gan wneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael • (C32, C33) Bydd datblygiad cynllun busnes o fewn y system rheoli perfformiad yn cefnogi cynllunio busnes hirdymor, wrth dystiolaethu unrhyw risgiau / cyfleoedd cysylltiedig. Mae hyn yn cynnwys ystyried a chydbwysu effeithiau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cyfun y polisiau a strategaethau

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor D – Penderfynu ar yr ymyraethau sy'n angenrheidiol i gyflawni'r canlyniadau a fwriedir cystal ag sy'n bosibl

Is-egwyddorion	Sut ydym ni'n gwneud / cyflawni hyn
Pennu ymyraethau	<ul style="list-style-type: none"> • Ymgysylltu'n llawn gydag Aelodau ar sail hirdymor, e.e. SATC, Cynllun y Cyngor, Cynllunio Busnes a strategaethau gweithlu allweddol eraill e.e. digidol a chaffael • Mae'r SATC a phroses gosod y gyllideb yn rhoi cyfle i'r cyhoedd, budd-ddeiliaid i ymgysylltu a bod yn rhan o ystyried opsiynau. • Ymgysylltiad gweithredol wrth wneud penderfyniadau allweddol i ddatblygu syniadau cychwynol, opsiynau a chanlyniadau a risgiau posibl e.e. Rhaglen ADM, Gateways • Gwerthusiadau opsiwn clir, yn cynnwys defnyddio modelau rhagamcanu, er mwyn sicrhau y cyflawnir y gwerth gorau • Monitro'r gyllideb yn rheolaidd ar gyfer pob Portffolio • Defnyddio Asesiadau o Effaith Integredig
Cynllunio ymyraethau	<ul style="list-style-type: none"> • Rydym wedi sefydlu a gweithredu cylchedau cynllunio a rheoli cadarn yn ymwneud ag ymateb ac adferiad drwy'r Tîm Ymateb i Reoli Argyfwng • Monitro cynllunio busnes, effeithlonrwydd a dibynadwyedd rheolaidd, yn cynnwys adborth • Caiff perfformiad gwasanaeth ei fesur drwy sefydlu cyfres o ddangosyddion lleol, sydd yn cael eu monitro, eu hadrodd a'u defnyddio'n rheolaidd ar gyfer monitro adferiad
Cyflawni'r canlyniadau a fwriedir i'r eithaf	<ul style="list-style-type: none"> • Caiff y gofynion am adnoddau eu nodi drwy'r broses cynllunio busnes, yn cynnwys unrhyw ddiffyg a ragwelir yn y gofynion hynny. • Mae ymgysylltu rheolaidd a pherchenogaeth o'r broses gyllido yn digwydd drwy'r Tîm Prif Swyddog ac mewn ymgynghoriad ag Aelodau trwy weithdai a'r broses graffu • Caiff gwerthoedd cymdeithasol eu cyflawni drwy gomisiynu gwasanaethau yn effeithiol a chydymffurfio â gweithdrefnau'r Cyngor • Digwyddiadau ymgynghori ac ymgysylltu, yn benodol yn ymwneud â phenderfyniadau parhaus ar faterion cyflawni gwasanaeth neu i newidiadau yn yr amgylchedd allanol a osodir yng nghyd-destun SATC ar gyfer preswylwyr a gweithwyr

Meysydd o Arfer Orau yn 2023/24 (Sgôr o 4/5)	Meysydd i'w Gwella yn 2023/24 (Sgôr o 3)
<ul style="list-style-type: none"> • (D48) Defnyddio data hanesyddol i lywio'r SATC ac edrych ymlaen o ran beth fydd y dirwedd yn y dyfodol i wasanaethau a defnyddio dull sy'n seiliedig ar risg wrth wneud penderfyniadau ynglŷn â phroses gosod y gyllideb 	<ul style="list-style-type: none"> • (D37) Gweithredu'r argymhellion a nodir o fewn Archwilio Cymru o ran y Defnydd o wybodaeth Perfformiad: Safbwyntiau a Chanlyniadau Defnyddwyr Gwasanaeth • (D40) Wrth weithio gyda phartneriaid ac yn gydweithredol, bod risgiau (a chyfleoedd hefyd) yn cael eu harchwilio yn gyson

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor E – Datblygu capasiti ein sefydliadau, gan gynnwys gallu'r arweinwyr a'r unigolion oddi mewn iddo

Is-egwyddorion	Sut ydym ni'n gwneud / cyflawni hyn
Datblygu capasiti ein sefydliad	<ul style="list-style-type: none"> • Rydym yn adolygu ein gweithrediadau, perfformiad a defnydd o asedau yn rheolaidd er mwyn sicrhau eu heffeithiolrwydd parhaus drwy adolygiadau cyflawni gwasanaethau, perfformiad a rheoli risg a datblygu a monitro Byrddau Rhaglen. • Rydym yn adolygu digonolrwydd a phriodoldeb adnoddau a glustnodir drwy dechnegau megis meincnodi yn fewnol yn erbyn perfformiadau blaenorol a chefnogi heriau mewnol, ac yn allanol fel arfer er mwyn adnabod cyfleoedd gwelliant. • Buddion cydweithio a gwaith partneriaeth yn rhanbarthol ac yn lleol i sicrhau y cyflawnir gwerth ychwanegol drwy gysylltu blaenoriaethau gwasanaethau a sefydliadau o ran gwaith partneriaeth • Datblygu a chynnal cynllun y gweithle i wella dyraniad strategol adnoddau a gweithlu a chynllunio ar gyfer olyniaeth yn y dyfodol
Datblygu gallu arwain ein sefydliad ac unigolion eraill	<ul style="list-style-type: none"> • Mae arweinyddiaeth ar y cyd effeithiol sydd yn ein galluogi i ymateb yn llwyddiannus i ofynion a risgiau allanol sy'n newid yn cael ei gefnogi gan amrywiaeth o raglenni datblygu rheolwyr ac arweinwyr, sy'n cael eu cynnal mewn partneriaeth gyda Choleg Cambria <ul style="list-style-type: none"> ○ Mae gan Arweinydd y Cyngor a'r Prif Weithredwr rolau arwain gwahanol sydd wedi'u diffinio'n glir • Cefnogir gofynion unigol a sefydliadol drwy: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cyflwyniadau sefydlu corfforaethol i weithwyr newydd yn y Cyngor a chyfarfodydd sefydlu gwasanaeth penodol i weithwyr mewn swyddi newydd ○ Cyfleoedd dysgu a datblygu parhaus ar gyfer gweithwyr ○ Mae amrywiaeth gynhwysfawr o gyfleoedd dysgu a datblygu ar gael ○ Adborth a dysgu a rennir i'r sefydliadau drwy adroddiadau a sesiynau rhyngweithiol fel yr 'Academi' i'w Uwch Arweinwyr • Cefnogi a chynnal lles corfforol a meddyliol y gweithlu, drwy ein Gwasanaeth Iechyd Galwedigaethol mewnol Care First (Rhaglen Cymorth i Weithwyr) ac amrywiaeth o hyfforddiant a sesiynau ymwybyddiaeth mewnol i gefnogi materion sy'n ymwneud ag iechyd meddyliol, ariannol a chorfforol.

Meysydd o Arfer Orau yn 2023/24 (Sgôr o 5)

- (E52) Cydnabod manteision partneriaethau a chydweithio lle gellir cyflawni gwerth ychwanegol

Meysydd o Dystiolaeth Dda yn 2023/24 (Sgôr o 4 a 4/5)

- Gwaith partneriaeth a chydweithio - lleol, rhanbarthol a chenedlaethol
- Mae cyflwyniadau sefydlu penodol i wasanaeth yn parhau i ddiwydd
- Cyflawnwyd Arolwg Ymgysylltu â Gweithwyr, a oedd yn cynnwys cwestiynau iechyd a lles, gydag ymatebion yn dynodi y croesawir ymyraethau fel rhywbeth cadarnhaol. Strategaeth Les yn cael ei ddrafftio ar hyn o bryd
- Tudalen ddynodedig iechyd a lles gweithwyr ar Infonet sy'n darparu dolenni i Gynlluniau Gweithredu Lles MIND, ein Rhaglen Cymorth i Weithwyr (ar gael 24/7 365 diwrnod y flwyddyn)

Meysydd i'w Gwella yn 2023/24 (Sgôr o 3)

- (E51) Gwella'r defnydd o adnoddau drwy ddefnyddio technegau priodol fel meincnodi a dewisiadau eraill er mwyn penderfynu sut caiff adnoddau'r awdurdod eu dyrannu er mwyn cyflawni canlyniadau yn effeithiol ac effeithlon.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor F – Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gryf

Is-egwyddorion	Sut ydym ni'n gwneud / cyflawni hyn
Rheoli risg	<ul style="list-style-type: none"> Mae gan y Cyngor fframwaith rheoli risg clir a chryno. Mae yna nifer o gofrestri risg sydd yn cael eu hadrodd yn rheolaidd sydd yn amlinellu'r risgiau y mae'r Cyngor a'i feysydd gwasanaeth yn eu hwynebu. Mae'r rhain yn cynnwys sgoriau risg presennol a sgoriau targed y risg wedi'u cefnogi gan sylwadau lliniaru
Rheoli perfformiad	<ul style="list-style-type: none"> Mae Aelodau ac uwch reolwyr yn derbyn adroddiadau rheolaidd ar berfformiad y gwasanaeth yn erbyn dangosyddion perfformiad allweddol a cherrig milltir amcanion adferiad Caiff yr aelodau wybodaeth glir a rheolaidd am y sefyllfa a'r goblygiadau ariannol, gan gynnwys yr effeithiau ar yr amgylchedd ac ar adnoddau
Rheolaeth fewnol gadarn	<ul style="list-style-type: none"> Mae Archwilio Mewnol, drwy'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, yn rhoi barn flynyddol annibynnol a gwrthrychol i'r Cyngor, ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd rheolaeth fewnol, rheolaeth risg, trefniadau llywodraethu a pholisïau cysylltiedig y Cyngor. Rydym yn ymrwymo i fynd i'r afael â'r ymddygiadau a nodir yn y Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth, Cynllun Ymateb i Dwyll a'r Polisi Rhannu Pryderon
Rheoli data	<ul style="list-style-type: none"> Mae gennym gyfeiriad strategol effeithiol, cyngor a chamau monitro gwybodaeth gyda pholisïau a gweithdrefnau clir ar ddata personol, ac rydym yn darparu hyfforddiant rheolaidd i sicrhau cydymffurfiaid â'r rhain. Mae gennym Brotocolau Rhannu Gwybodaeth priodol ar waith o ran yr holl wybodaeth a rennir gyda chyrrff eraill. Mae ansawdd a chywirdeb y data a ddefnyddir ar gyfer gwneud penderfyniadau a monitro perfformiad yn cael eu cefnogi trwy ganllawiau gan amrediad o gyrff proffesiynol. Mae Archwilio Mewnol yn adolygu ac yn archwilio ansawdd a chywirdeb y data a ddefnyddir wrth wneud penderfyniadau a monitro perfformiad yn rheolaidd
Rheolaeth gref o arian cyhoeddus	<ul style="list-style-type: none"> Mae ein trefniadau rheolaeth ariannol yn cefnogi cyflawniad tymor hir o ganlyniadau a pherfformiad ariannol tymor byr drwy ddarparu'r SATC Gosod Darpariaeth Isafswm Refeniw i ad-dalu'r ddyled Cafodd integreiddio'r holl reolaeth ariannol ei adolygu fel rhan o'r prosiect moderneiddio cyllid

Tystiolaeth Dda 2023/24 (Sgôr o 4)	Meysydd i'w Gwella yn 2023/24 (Sgôr o 3/4)
<ul style="list-style-type: none"> Cynnal adrodd a monitro perfformiad a risg yn gyson Adolygydd a diweddarwyd y Fframwaith Rheoli Risg Swyddogaeth craffu neu oruchwylio effeithiol mewn lle sy'n darparu her adeiladol ac yn dadlau ynghylch polisïau ac amcanion cyn, yn ystod ac ar ôl i benderfyniadau gael eu gwneud. 	<ul style="list-style-type: none"> (F66) Sefydlu'r fframwaith rheoli risg (F69) Nodi ac adrodd ar risgiau yn fwy manwl o fewn adroddiadau Pwyllgor (F73) Parhau i alinio'r fframwaith rheoli risg a'r polisïau ar reolaeth fewnol â chyflawni amcanion y Cyngor

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Egwyddor G – Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd ac archwilio i ddarparu atebolrwydd effeithiol

Is-egwyddorion	Sut ydym ni'n gwneud / cyflawni hyn
Gweithredu arferion da ynghylch tryloywder	<ul style="list-style-type: none"> • Rydym wedi gwella cynllun a chyflwyniad ein hadroddiadau'n ddiweddar, er mwyn gwella cyflwyniad o'r wybodaeth allweddol i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau a monitro hyn yn rheolaidd. • Mae'r Cyngor yn ymwybodol o'r angen i roi'r hynny o wybodaeth sy'n angenrheidiol i sicrhau tryloywder • Cynhaliwyd adolygiad o brotocolau rhannu gwybodaeth a mabwysiadwyd egwyddorion newydd
Gweithredu arferion da wrth adrodd	<ul style="list-style-type: none"> • Rydym yn adrodd o leiaf bob blwyddyn ar gyflawniad a chynnydd ein canlyniadau arfaethedig a sefyllfa ariannol. Caiff hyn ei gyflwyno drwy'r Adroddiad Perfformiad Blynyddol yn asesu perfformiad yn erbyn y Cynllun y Cyngor • Cynnydd yn erbyn y Cynllun Lles • Datganiad Cyfrifon Blynyddol • Cyhoeddir ein Datganiad Cyfrifon Blynyddol yn dilyn herio cadarn a llym er mwyn asesu a dangos llywodraethu da
Sicrwydd ac atebolrwydd effeithiol	<ul style="list-style-type: none"> • Drwy ddulliau sicrwydd cadarn, gallwn ddangos atebolrwydd effeithiol. Mae'r dulliau hyn yn cynnwys: <ul style="list-style-type: none"> ○ Archwilio Mewnol yn cynnal adolygiadau annibynnol i roi barn sicrwydd flynyddol ar reolaeth, rheoli risg a fframwaith llywodraethu'r Cyngor. I ganiatáu hyn, mae gan Archwilio Mewnol fynediad uniongyrchol at y Prif Swyddog ag Aelodau o'r Cyngor. ○ Mae pob cam y cytunir arno o adolygiadau Archwilio Mewnol yn cael eu monitro'n rheolaidd drwy adroddiadau misol i'r Prif Swyddogion bob mis, a phob Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. ○ Caiff opsiynau sicrwydd 'cyfyngedig/coch' eu hadrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn llawn, a chaiff cynnydd ei fonitro'n agos ○ Heriau cyfoedion ac archwiliadau gan gyrrff rheoleiddio ac adolygiadau cydymffurfiad allanol. Defnyddir deilliannau'r archwiliadau yma i lywio a gwella cyflawni gwasanaeth ○ Drwy drefniadau comisiynu a monitro effeithiol a chydymffurfiad â gweithdrefnau'r Cyngor, rydym yn cael sicrwydd ar risgiau sy'n gysylltiedig â darparu gwasanaethau drwy drydydd parti sy'n gysylltiedig â darparu gwasanaethau drwy drydydd partïon ac unrhyw risgiau trosiannol. ○ Mae adroddiadau'n cael eu cyflwyno i'r Cabinet ac adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio am adborth allanol gan waith rheoleiddiol ac adolygiadau cymheiriaid, ynghyd ag ymatebion y Cyngor
Meysydd o Arfer Orau 2023/24 (Sgôr o 5)	Tystiolaeth Dda 2023/24 (Sgôr o 4)
<ul style="list-style-type: none"> • (G92) Croesawu her cyfoedion, adolygiadau ac archwiliadau gan gyrrff rheoleiddiol a gweithredu argymhellion mewn modd agored a derbyniol 	<ul style="list-style-type: none"> • Agwedd agored a chroesawgar Mae prosesau effeithiol mewn lle i fonitro camau gweithredu Archwilio Mewnol sy'n weddill, gan adrodd i'r Prif Swyddogion bob mis. • Mae'r holl adroddiadau rheoleiddio allanol a'r ymatebion cyfatebol i argymhellion yn cael eu hystyried gan y Cabinet a'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu gyda throsolwg yn mynd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn flynyddol.

Sut ydym ni wedi mynd i'r afael â materion llywodraethu a strategol Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022/23?

Roedd Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022/23 yn cynnwys 15 mater llywodraethu a 29 mater strategol. O'r meysydd yma:

- Cafodd tri mater Llywodraethu Mewnol eu cau a'u manylu yn y tabl isod;
- Mae deuddeg mater Llywodraethu Mewnol yn parhau ar agor ac wedi'u cynnwys yng nghampau gweithredu 2023/24;
- Mae pymtheg o risgiau yn aros fel risg strategol coch ac fe'u dangosir yn y Materion Strategol 2023/24.
- Mae wyth risg wedi gwella ers hynny
- Mae chwe risg wedi cau

Y diweddaraf am gynnydd Materion Llywodraethu Sylweddol a nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynyddol 2022/23

Wrth adolygu effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu'r Cyngor daethpwyd o hyd i 15 mater llywodraethu yn ystod 2022/23. Mae manylion ynglŷn â sut yr aed i'r afael â'r risg ac os ydyw'n parhau ar agor wedi'i ddarparu isod:

Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor	Camau Lliniaru	Statws Cyfredol	Y Diweddaraf am Gynnydd	Cynnydd COG
(A1) Sicrhau bod aelodau a swyddogion yn ymddwyn yn briodol ac yn arwain diwylliant ble mae gweithredu er budd y cyhoedd yn amlwg ac yn cael ei arddangos yn gyson, gan amddiffyn enw da'r sefydliad	Cynllun gweithredu i wella Dealltwriaeth yr Aelodau o'u rôl. Gweithdy ar gyfer Aelodau a darparu hyfforddiant a chyfleoedd dysgu perthnasol	Agored	Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'n wirfoddol cofrestr o fuddiannau ar gyfer uwch swyddogion er mwyn bod yn fwy agored. Mae'r Cyngor yn parhau i ddarparu hyfforddiant a chyfleoedd dysgu perthnasol ar gyfer Aelodau er mwyn sicrhau eu bod yn gwbl ymwybodol ac yn deall eu rôl.	Oren
(B17, B18, B21, B23, B24, B25) Yn flaenorol, mae amgylchiadau wedi amharu ar allu'r Cyngor i ymgynghori ac	Datblygwyd cynllun gweithredu i wneud gwelliannau o ran	Agored	Yn dilyn adolygiad gwasanaeth ddiwedd 2022, penodwyd Rheolwr Gwasanaethau Cwsmeriaid a Chyfathrebu newydd yn 2023. Mae'n flaenoriaeth i ddatblygu Strategaeth Ymgynghori ac Ymgysylltu ar gyfer y Cyngor. Bwriad y strategaeth yw	Oren

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor	Camau Lliniaru	Statws Cyfredol	Y Diweddaraf am Gynnydd	Cynnydd COG
ymgysylltu, ond nid y parodrwydd i wneud hynny.	Ymgynghori ac Ymgysylltu gyda thrigolion Sir y Fflint.		datblygu dull clir a chyson ar gyfer ymgynghori ac ymgysylltu ar draws yr holl wasanaethau, a fydd yn helpu i rannu barn cwsmeriaid yn well. Bydd y strategaeth yn gweithredu fel pecyn gwaith i gynorthwyo gwasanaethau i ymgynghori ac ymgysylltu gyda chymunedau yn llwyddiannus. Mae gwaith wedi dechrau i wella sut mae'r Cyngor yn ymgynghori ac ymgysylltu'n fwy effeithiol e.e., trwy ddefnydd gwell o'r cyfryngau cymdeithasol a chanolbwynt ymgynghori ac ymgysylltu newydd.	
(C29, C32) Cyflawni canlyniadau diffiniedig mewn ffordd gynaliadwy yn defnyddio'r adnoddau sydd ar gael a thrwy ystyried a chydbwysio effaith economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol gyfunol ein polisiau, cynlluniau a'n penderfyniadau wrth wneud penderfyniadau ynglŷn â darparu gwasanaeth.	<ul style="list-style-type: none"> • Adolygu'r model cyflogau • Mae Asesiadau Effaith Integredig yn cael eu defnyddio'n gyson ar draws y portffolios • Adolygu'r heriau wrth reoli swyddi gweigion 	Agored	<p>Yn sgil pwysau cyllidebol presennol a rheoli swyddi gwag, sy'n effeithio ar gynaliadwyedd (Pum Ffordd o Weithio, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015) mae gwaith yn parhau o ran adolygu'r model cyflogau. Mae gweithdai wedi cael eu cynnal gydag Aelodau i adolygu dewisiadau model cyflogau a'r costau ynghlwm.</p> <p>Rhaid i Asesiadau o Effeithiau Integredig gael eu sefydlu ymhellach o fewn y Cyngor.</p> <p>Mae datblygiad cynlluniau busnes Portffolio o fewn y System Rheoli Perfformiad yn symud ymlaen a bydd yn cynorthwyo gyda chysylltu polisiau, risgiau a chynlluniau.</p>	Oren
(E51, E53, E57, E61) Gwella'r defnydd o adnoddau drwy ddefnyddio technegau priodol fel meincnodi a dewisiadau eraill er mwyn penderfynu sut caiff adnoddau'r awdurdod eu dyrannu er mwyn cyflawni	<ul style="list-style-type: none"> • Datblygu'r defnydd o APSE • Sgwrs datblygiad gyrfa i fod yn rhan o werthusiadau • Adolygiad o Ddatblygiad Aelodau 	Wedi cau (ac eithrio E61)	<p>Hyfforddiant diweddar wedi'i ddarparu gan APSE i amlygu'r ystod o feincnodi sydd ar gael a chymorth parhaus wedi'i ddarparu i feysydd gwasanaeth allweddol. Meincnodi newydd bellach ar gael i gefnogi Newid Hinsawdd gyda APSE gyda'r Cyngor yn cyfnewid y cyfle hwn.</p> <p>Sgwrs datblygiad gyrfa i fod yn rhan o werthusiadau blynyddol.</p>	Gwyrdd

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor	Camau Lliniaru	Statws Cyfredol	Y Diweddaraf am Gynnydd	Cynnydd COG
canlyniadau yn effeithiol ac effeithlon.			<p>Mae adolygiad o anghenion hyfforddi a Datblygiad Aelodau wedi'i gwblhau, gyda Phwyllgor y Cyfansoddiad a Gwasanaethau Democrataidd yn goruchwyllo'r broses. Mae adroddiad hyfforddi a datblygu yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor bob chwarter o leiaf. Bydd rhaglen derfynol yn nodi sesiynau / testunau a fydd yn 'orfodol', a bydd y Pwyllgor yn monitro darpariaeth a phresenoldeb y rhain (a'r holl sesiynau a gynhwysir o fewn y rhaglen).</p> <p>Mae hyfforddiant penodol ar gyfer Aelodau'r Pwyllgorau Craffu wedi'i ddarparu, yn ogystal â sesiynau ar Sgiliau Cadeirio sydd wedi cael eu cynnig i holl Aelodau, yn ogystal â thargedu Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion y Pwyllgorau.</p> <p>(E51, E53, E57 wedi cau a E61 - yn parhau yn agored yn 2023/24)</p>	
(F66, F73) Cynhaliwyd adolygiad Archwilio Mewnol o'r fframwaith rheoli risg a'r gofrestr risgiau yn ystod 22/23 gan dynnu sylw at feysydd i'w gwella er mwyn adeiladu ar y fframwaith a phrosesau rheoli risg wrth symud ymlaen.	<ul style="list-style-type: none"> • Parhau i sefydlu'r fframwaith rheoli risg • Mae datblygiad a gweithrediad InPhase yn parhau • Cyflwyno'r modiwl hyfforddiant rheoli risg ar-lein 	Agored	<p>Diwygiodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'r Fframwaith Rheoli Risg diwygiedig ym mis Ionawr 2024, ac mae wedi'i rannu â swyddogion ac ar gael ar wefan ac Infonet y Cyngor. Mae swyddogion yn adolygu eu risgiau yn fisol gyda'r holl risgiau bellach yn cael eu trosglwyddo a'u rheoli o fewn y system rheoli perfformiad a risg.</p> <p>Mae modiwl e-ddysgu Rheoli Risg yn y camau terfynol, a gaiff ei gyflwyno yn Awst 2024.</p>	Oren

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Y diweddaraf am gynnydd Materion Strategol Sylweddol a nodwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynyddol 2022/23

Wrth adolygu effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu'r Cyngor daethpwyd o hyd i 29 mater strategol (risgiau coch) yn ystod 2022/23. Mae 15 o risgiau yn parhau i fod yn risg strategol coch, mae wyth risg wedi gwella ac mae chwe risg wedi cau. Darperir y rhesymau pam fod chwe risg wedi cau a pham fod wyth risg wedi gwella, isod:

Materion strategol yn 2022/23 sydd wedi cau	Statws Cyfredol	Y Diweddaraf am Gynnydd	Cynnydd COG
CC01 – Diffyg cydymffurfio a safonau Llywodraeth Cymru	WEDI CAU	Wedi cau o Ebrill 2024 gan fod y Ganolfan Gyswllt wedi'i staffio'n llawn gyda 30% yn siaradwyr Cymraeg.	Gwyrdd
CF14 – Effaith colli rhenti ar y Cyfrif Refeniw Tai, yn sgil sefyllfa ariannol y tenantiaid.	WEDI CAU	Wedi cau o Ebrill 2024 gan fod y risg yn deillio o'r ymateb i Covid ac nid yw bellach yn risg sylweddol i'r CRT gan fod ôl-ddyledion rhent wedi sefydlogi, ac yn disgyn yn gyson dros gyfnod o 12 mis.	Gwyrdd
HA06 – Effaith ar y ffrwd incwm yn sgil oedi/peidio ag adennill gordaliadau budd-dal tai	WEDI CAU	Cafodd y risg ei uno â CF14 yn ystod y flwyddyn ariannol 2023/24 gan gau yn Ebrill 2024.	Gwyrdd
SS29 – Mae capasiti annigonol yn y gweithlu gofal cymdeithasol (gwaith cymdeithasol a therapi galwedigaethol) yn risg i enw da'r Cyngor a'i allu i gyflawni ei swyddogaethau statudol a hanfodol gyda pharch a gofal	WEDI CAU	Risg wedi cau ym Medi 2023 ar gyfer y gwasanaeth cyfan, fodd bynnag mae risg agored yn parhau ar gyfer gweithlu cymwys a staff profiadol y Gwasanaethau Plant.	Gwyrdd
HR24 - Newidiadau i ymarferion a chyfrifiadau tâl gwyliau yng ngoleuni Dyfarniad y Goruchaf Lys yn achos Harper Trust a Brazel	WEDI CAU	Risg wedi cau ym Mai 2024 gan fod newidiadau i gyfrifiadau a chynnydd mewn darpariaeth gwyliau blynyddol y Cyngor yn golygu bod y Cyngor yn cydymffurfio'n gyfreithiol.	Gwyrdd
CPA17 - Effaith llwyth gwaith a materion AD yn parhau ar weithwyr	WEDI CAU	Wedi cau yn Rhagfyr 2023 yn dilyn adolygiad cofrestr risg gan y portffolio Rhaglen Gyfalaf ac Asedau, ac mae'r risg wedi uno gyda RCPA01 i ddod yn un risg.	Gwyrdd
CPA 12 - Methiant i sicrhau cytundeb newydd gydag Aura / Newydd a all arwain at oblygiadau gwasanaeth ariannol, cyfreithiol ac i enw da.	WEDI CAU	Risg yn cau Mehefin 2024 gan ei fod yn ystyried holl Fodelau Cyflawni Amgen. Bydd pob Model Cyflawni Amgen yn risg unigol o fewn y gofrestr risg.	Nid yw COG yn berthnasol

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion strategol yn 2022/23 sydd wedi cau	Statws Cyfredol	Y Diweddaraf am Gynnydd	Cynnydd COG
<p>Cod newydd o 2023/24 - RCPA12</p> <p>Disgrifiadau newydd o 2023/24 - Trefniadau dan gytundeb angen adolygu a chytundeb Model Cyflawni Amgen</p>			

Materion strategol coch yn 2022/23 sydd wedi gwella	Sgôr cyfredol	Y Diweddaraf am Gynnydd	Cynnydd COG
<p>EY06 – Cyllid annigonol i ddarparu'r eiddo archifau newydd Cod newydd o 2023/24 - REY06</p>	4	Mae'r risg hwn yn lleihau gan fod cynnig cyllid grant wedi cael ei dderbyn gan Gronfa Treftadaeth y Loteri Genedlaethol er mwyn cynorthwyo gyda chostau adeiladu archif newydd ar gyfer Archifau Gogledd Ddwyrain Cymru ar safle Theatr Clwyd, wedi'i gefnogi gan gyllid cyfalaf cyfatebol gan Gynghorau Sir y Fflint a Sir Ddinbych. Rhaid derbyn y cyllid grant yn ffurfiol gan y ddau Gabinet.	Melyn
<p>PE12 – Goblygiadau Clefyd Coed Ynn ar gyllid ac enw da'r Cyngor oherwydd maint y broblem a'r gallu i wneud coed ar neu wrth ymyl priffyrdd a thir amwynder y Cyngor yn ddiogel, sy'n peri perygl i fywyd neu eiddo</p>	6	Mae gwaith y gaeaf wedi ei gwblhau, bellach yn aros ar gyfer cyfnod arolwg yr haf.	Oren
<p>PE33 - Atal oedi mewn datblygiadau trwy leihau effaith Ffosffadau Cod newydd o 2023/24 - RPE33</p>	2	Nid oes unrhyw oedi yn digwydd gan fod Cyfoeth Naturiol Cymru a Dŵr Cymru bellach wedi cyhoeddi eu hadolygiad ar y cyd o drwyddedau ar gyfer Gwaith Trin Dŵr Gwastraff, lle mae gan y tri Safle Gwaith Trin Dŵr Gwastraff a effeithir yn Sir y Fflint drwydded ddilys a lle o fewn cyfyngiad y drwydded i drin mwy o ffosffadau.	Gwyrdd
<p>PE34 - Methiant i ddiweddarau Strategaeth Rheoli Risg Llifogydd y Cyngor i liniaru'r risg llifogydd i gymunedau diamddiffyn Cod newydd o 2023/24 - RPE34</p>	3	Mae strategaeth fframwaith wedi ei lunio gan weithio gydag ymgynghorwyr y Cyngor. Cynhaliwyd cyfarfod gyda'r ymgynghorwyr ar ddiwedd Ebrill i adolygu'r drafft, nodi bylchau a'r wybodaeth angenrheidiol, a chynllunio ymgysylltiad yn fewnol o fewn y Cyngor a gyda budd-ddeiliaid allweddol.	Melyn

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion strategol coch yn 2022/23 sydd wedi gwella	Sgôr cyfredol	Y Diweddaraf am Gynnydd	Cynnydd COG
<p>PE42 - Cynnydd araf y Cynllun Datblygu Strategol yn methu gosod cyd-destun ar gyfer Cynllun Datblygu Lleol 2</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RPE42</p>	4	<p>Nid yw'r Cyngor yn rheoli cynnydd y Cynllun Datblygu Strategol, gan fod hyn gyda'r Cyd-bwyllgor Corfforaethol, sydd wedi penodi cydlynnydd prosiect yn ddiweddar. Mae'r Rheolwr Strategaeth Gynllunio yn arwain ar lunio adroddiad cyd-destun cefndirol ar gyfer y Cynllun Datblygu Strategol, gan amlygu sefyllfaoedd y Cynlluniau Datblygu Lleol yng Ngogledd Cymru, targedau twf cyflogaeth a thai cronrus a pholisïau i ddatblygu cyfres gyffredin o themâu ar gyfer y Cynllun Datblygu Strategol. Hefyd yn llunio fframwaith amlinellol ar gyfer strwythur o sut allai'r Cynllun Datblygu Strategol edrych.</p>	Melyn
<p>SS09 - Nifer annigonol o welyau preswyl a nyrsio i fodloni'r galw yn sgil breguster ac ansefydlogrwydd hirdymor y sector cartref gofal a heriau o ran recriwtio staff</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RSS09</p>	9	<p>Rydym yn parhau i'w gweld yn anodd caffael digon o gapasiti yn allanol i allu bodloni anghenion preswyl. Fodd bynnag, rydym wedi sefydlogi'r farchnad. Bydd datblygiad Croes Atti 2 yn cynyddu ein capasiti mewnol, ac fe wnaeth y cartref sector annibynnol a gaewyd yn flaenorol, ail-agor yn lonawr, gan ddarparu capasiti ar gyfer nyrsio EMI ac o bosibl, gofal preswyl.</p>	Oren
<p>SS10 - Capasiti annigonol i ddarparu'r lefelau o ofal i gleientiaid adref ac yn y gymuned yn sgil heriau recriwtio gweithwyr gofal uniongyrchol ac ansefydlogrwydd y farchnad ofal.</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RSS10</p>	9	<p>Mae'r mewnlwch gofal cartref yn parhau'n uchel gydag unigolion yn gorfod aros am ofal mewn rhai achosion. Rydym wedi bod yn llwyddiannus yn prynu contract oriau bloc yn Nhreffynnon, ac yn edrych ar feysydd eraill lle mae gofal yn anodd ei gaffael; mae mynegiannau o ddiddordeb ar gyfer contractau oriau bloc yn mynd allan i'r Fframwaith. Mae datblygiad parhaus Meicro-ofal yn helpu i liniaru'r sefyllfa; mae 7 gofawyr-meicro ychwanegol wedi'u sefydlu yn ystod y flwyddyn ariannol hon, gan gynyddu'r nifer o Ofalwyr-meicro i 38. Rydym wedi comisiynu'n uniongyrchol gyda 3 darparwr Meicro-Ofal eleni ar gyfer gwasanaethau gofal personol, a 4 ar gyfer gwasanaethau lles, ac rydym yn chwilio i ddatblygu comisiynu mwy uniongyrchol.</p>	Oren
<p>HR09 - Gall y model tâl a'r costau cysylltiedig gynyddu/gostwng yn dibynnu ar bryd a) y cyrhaeddir cytundeb a b) phryd fydd y model tâl newydd yn cael ei weithredu yn sgil newidiadau mewn strwythur a/neu gyfrifiad pennau.</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RHR09</p>	9	<p>Mae nifer o fodolau tâl wedi cael eu datblygu a'u costio (ac eithrio swyddi gwag). Mae gwaith yn mynd rhagddo i ddilysu swyddi gwag gwirioneddol (gyda chyllideb) rhwng AD a Chyllid. Mae'r Cabinet/Cyngor wedi hysbysu nad oes cyllideb wedi'i nodi ar gyfer y ffrwd waith hon.</p>	Oren

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Beth yw'r materion Llywodraethu a nodwyd yn ystod 2023/24?

Wrth adolygu effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu'r Cyngor daethpwyd o hyd i 13 mater llywodraethu mewnol yn ystod 2023/24. Mae manylion ynglŷn â sut yr aed i'r afael â'r mater ac os ydyw'n parhau ar agor wedi'i ddarparu isod. Mae materion newydd wedi'u hamlygu'n goch:

Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor ar gyfer 2023/24	Camau Lliniaru
<ul style="list-style-type: none"> (A1) Sicrhau bod aelodau a swyddogion yn ymddwyn yn briodol ac yn arwain diwylliant ble mae gweithredu er budd y cyhoedd yn amlwg ac yn cael ei arddangos yn gyson, gan amddiffyn enw da'r sefydliad 	<ul style="list-style-type: none"> Parhau i amlygu rôl a chyfrifoldebau Aelodau Gweithdy ar gyfer Aelodau (pan fo angen) Parhau i ddarparu hyfforddiant a chyfleoedd dysgu perthnasol
<ul style="list-style-type: none"> (B17, B18, B21, B23, B24, B25 B26) Yn flaenorol, mae amgylchiadau wedi amharu ar allu'r Cyngor i ymgynghori ac ymgysylltu, ond nid y parodrwydd i wneud hynny. Cynllunio parhaus i sicrhau gweithrediad Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 	<ul style="list-style-type: none"> Datblygu canolbwynt ymgynghori ac ymgysylltu Creu Strategaeth Cwsmeriaid ac Ymgysylltu a Chyfranogiad y Cyhoedd Datblygu llwyfannau cyfryngau cymdeithasol (Mae Facebook eisoes wedi ei ddatblygu) Defnyddio cwynion ac adborth i wella gwasanaethau'r Cyngor
<ul style="list-style-type: none"> (C28, C29, C31, C32, C33) Cyflawni canlyniadau diffiniedig mewn ffordd gynaliadwy yn defnyddio'r adnoddau sydd ar gael a thrwy ystyried a chydbwysio effaith economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol gyfunol ein polisïau, cynlluniau a'n penderfyniadau wrth wneud penderfyniadau ynglŷn â darparu gwasanaeth. 	<ul style="list-style-type: none"> Adolygu'r model cyflogau Defnyddio Asesiadau Effaith Integredig yn gyson ar draws y portffolios Adolygu'r heriau wrth reoli swyddi gweigion
<ul style="list-style-type: none"> (D37) Ystyried adborth gan ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaeth wrth wneud penderfyniadau am welliannau i'r gwasanaeth neu lle nad oes bellach angen gwasanaethau, er mwyn gallu blaenoriaethu gofynion cystadleuol o fewn yr adnoddau cyfyngedig sydd ar gael, gan gynnwys pobl, sgiliau, tir ac asedau gan ystyried effeithiau yn y dyfodol. (D40) Ystyried a monitro risgiau sy'n wynebu pob partner tra'n cydweithio yn cynnwys risgiau a rennir. 	<ul style="list-style-type: none"> (D37) Gweithredu'r argymhellion a nodir o fewn Archwilio Cymru o ran y Defnydd o wybodaeth Perfformiad: Safbwyntiau a Chanlyniadau Defnyddwyr Gwasanaeth. Adolygiad canol y cyfnod cynllun o Gynllun y Cyngor (2023-28) i sicrhau ystyriaeth o safbwynt defnyddwyr gwasanaeth (D40) Wrth weithio gyda phartneriaid ac yn gydweithredol, bod risgiau (a chyfleoedd hefyd) yn cael eu harchwilio yn gyson.
<ul style="list-style-type: none"> (E51) Sicrhau bod strwythurau yn eu lle i annog y cyhoedd i gymryd rhan 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r camau lliniaru ar gyfer materion llywodraethu mewnol ar gyfer E51 yr un fath ar gyfer B17, B18, B21, B23, B24, B25, B26

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Llywodraethu Mewnol y Cyngor ar gyfer 2023/24	Camau Lliniaru
<ul style="list-style-type: none">(F66,F69,F73) Cynhaliwyd adolygiad Archwilio Mewnol o'r fframwaith rheoli risg a'r gofrestr risgiau yn ystod 23/24 gan dynnu sylw at feysydd i'w gwella er mwyn adeiladu ar y fframwaith rheoli.	<ul style="list-style-type: none">Parhau i sefydlu'r fframwaith rheoli risgCyflawni adolygiad blynyddol o'r fframwaith rheoli risgDatblygu ymhellach ar adrodd risgiau o fewn y system rheoli perfformiad a risgAdroddiadau i'w cyflwyno i'r Pwyllgorau o Hydref 2024Cyflwyno'r modiwl e-ddysgu hyfforddiant rheoli risg ar-lein Awst 2024
<ul style="list-style-type: none">Archwiliad Sicrwydd Coch / Cyfyngedig – Taliadau Gohiriedig a Rheoli Atebolrwydd Gofal Preswyl.	<ul style="list-style-type: none">Cafodd Cynllun Gweithredu llawn ei lunio a'i rannu gyda'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Ebrill 2024.
<ul style="list-style-type: none">Archwiliad Sicrwydd Coch / Cyfyngedig – Targedau Ailgylchu.	<ul style="list-style-type: none">Cafodd Cynllun Gweithredu llawn ei lunio a chaiff ei rannu gyda'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Gorffennaf 2024.

Beth yw'r materion Strategol a nodwyd yn ystod 2023/24?

Wrth adolygu effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu'r Cyngor daethpwyd o hyd i 19 o Risgiau Strategol Coch yn ystod 2023/24. Mae manylion ynglŷn â sut yr aed i'r afael â'r materion wedi'i ddarparu isod:

Materion Strategol ar gyfer 2023/24	Camau Lliniaru	Sgôr Darged ¹
<p>EY01 – Ysgolion uwchradd ddim yn ariannol hyfyw oherwydd cyllid sylfaenol annigonol a llai o ddisgyblion</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - REY01</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfarfodydd herio a chefnogi gyda Phennaeth/Rheolwr Busnes yr ysgol a sesiynau monitro'r gyllideb reolaidd gydag ysgolion i sicrhau eu bod yn cadw at y protocol diffygion trwyddedig • Cyfarfodydd y Grŵp Monitro Perfformiad Ariannol • Adolygiad o Fformiwla Ariannu Ysgolion • Mecanweithiau cymeradwyo'r awdurdod lleol ar gyfer recriwtio staff mewn ysgolion sydd â diffyg ariannol 	15
<p>EY13 – Methu cyflawni Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy Llywodraeth Cymru yn iawn oherwydd goblygiadau ariannol a phroblemau gyda'r gweithlu a'r contractwr</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - REY13</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae cael cynlluniau prosiect effeithiol, cofrestr risgiau a swyddogion prosiect yn eu lle yn sicrhau bod prosiectau yn datblygu o fewn y gyllideb a'r amserlen, gydag adroddiadau rheolaidd i'r Bwrdd Addysg a Bwrdd y Rhaglen Gyfalaf ac Asedau i olrhain y cynnydd • Adroddiadau a sgysiau rheolaidd gyda Llywodraeth Cymru • Sgysiau rheolaidd gyda chontractwyr a chadwn gyflenwi Partneriaeth Adeiladu Gogledd Cymru 	15
<p>EY36 – Grantiau Allanol ar gyfer Gwariant Refeniw</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - REY36</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Monitro drwy gyfarfodydd misol y Portffolio Cyllid; Bwrdd y Rhaglen Addysg 	15
<p>REY37 - Diffyg adnoddau/capasiti i fodloni'r galw cynyddol am ddarpariaeth arbenigol, sy'n golygu nad yw plant a phobl ifanc gydag anghenion addysgol cymhleth yn cael mynediad at ddarpariaeth addysgol briodol</p> <p>Risg newydd ar gyfer 2023/24</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dewisiadau ar gyfer cynnydd mewn darpariaeth ysgol arbenigol trwy ddefnyddio cyllid grant LLC; defnyddio cyllid grant i gynyddu nifer y lleoedd o fewn darpariaeth adnoddau yn y sector uwchradd 	8

¹ Mae sgôr darged ar gyfer rhai risgiau strategol yn statws COG coch yn sgil natur y risg ei hun

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Strategol ar gyfer 2023/24	Camau Lliniaru	Sgôr Darged ¹
<p>CG02 – Achos difrifol o golli data corfforaethol a systemau oherwydd digwyddiad diogelwch / amgylcheddol / technegol</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RGV01</p>	<ul style="list-style-type: none"> Cadw PSN dilys a pharatoi ar gyfer Achrediad Hanfodion Seiber Cymryd rhan mewn Grwpiau Diogelwch Cenedlaethol, fel Warp, ac adolygu canllawiau'r Ganolfan Seibr-Ddiogelwch Genedlaethol yn rheolaidd Defnyddio technoleg Citrix i sicrhau amgylchedd diogel – y dechnoleg hon sy'n darparu'r rhan fwyaf o'n systemau busnes Mae cael ail ganolfan ddata weithredol yn caniatáu i ni barhau i ddarparu systemau hanfodol. Defnyddio rheolaethau diogelwch cryf, rheoli gwendidau a mecanweithiau darparu i leihau'r risg. Datblygu cynllun ymateb ac adfer digwyddiad seiber. Adolygu a phrofi'r Cynllun Adfer Trychineb TG yn rheolaidd. Creu rhestr o raglenni busnes hanfodol. Adolygiad llawn o Bolisiau Diogelwch TG Mae risg yn cael ei ystyried wrth adolygu'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (SATC) yn cynnwys adolygu lefelau digonol o ddarpariaeth dyled ddrwg ar draws y Cyngor Mae cyllid ychwanegol (tua £1.05m) gan Lywodraeth Cymru i ddigolledu am golledion casgliadau treth y cyngor 2020/21 yn helpu i ddarparu cadernid ariannol wrth i ni fynd i'r cam adferiad 	12
<p>GO10 – Methu cwrdd â therfynau amser cytunedig y Strategaeth Ddigidol</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RGV03</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ymchwilio posibilrwydd o broses awtomatiaeth i ryddhau adnoddau o fewn y Gwasanaeth TG Parhau a phroses flaenoriaethu'r GDG i leihau'r baich 	6
<p>NR03 – Nid yw'r Cyngor yn gallu cwrdd â'i oblygiadau digartrefedd statudol oherwydd prinder staff, pwysau cyllidebol a diffyg llety</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RHC09</p>	<ul style="list-style-type: none"> Monitro'r galw am wasanaethau digartrefedd gyda'r bwriad o hysbysu'r gweithlu, gweithgareddau atal a chynllunio llety pobl ddigartref Monitro defnydd llety brys gyda'r bwriad o hysbysu'r gweithlu, gweithgareddau symud ymlaen a chynllunio llety pobl ddigartref Adolygiad ariannol misol o'r cyllidebau er mwyn monitro gwariant presennol a rhagamcan o bwysau yn y flwyddyn ac yn y dyfodol 	12
<p>NR04 – Nid oes gan y Cyngor fynediad at gyflenwad tai digonol/cywir i gwrdd ag anghenion yr unigolion</p>	<ul style="list-style-type: none"> Monitro data'r Gofrestr Tai Gyffredin i sicrhau bod gan yr awdurdod lleol drosolwg strategol o'r anghenion o ran tai, yn cynnwys cynlluniau adeiladu neu ailddatblygu'r stoc tai yn y dyfodol a/neu newidiadau i bolisiau 	

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Strategol ar gyfer 2023/24	Camau Lliniaru	Sgôr Darged ¹
<p>hynny ar y gofrestr tai gyffredin ac oherwydd y cynnydd yn nifer y bobl sy'n ddigartref</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RHC10</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau ein bod ni'n cadw at y Polisi Dyrannu Cyffredin wrth asesu anghenion o ran tai a chymhwysra i fod ar y Gofrestr Tai Gyffredin Defnyddio data'r Gofrestr Tai Gyffredin i hysbysu'r Strategaeth Tai a chynlluniau ailddatblygu neu newydd ar gyfer tai fforddiadwy, yn flynyddol drwy'r Prosbectws Tai Monitro hysbysiadau gan y sector preifat sy'n arwain at bobl yn datgan eu bod yn ddigartref i hysbysu strategaethau ymgysylltu ar gyfer landlordiaid ac asiantau a chwmpas ar gyfer dewisiadau prynu ar gefn newidiadau Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i raglen y Grant Tai Cymdeithasol Monitro'r gwariant ar lety brys i bobl ddigartref, gyda'r bwriad o hysbysu'r risg ariannol a chynllunio'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig / y gyllideb 	15
<p>NR05 – Oedi yn y broses cyn adeiladu oherwydd ceisiadau cynllunio a Chorff Cymeradwyo Draenio Cynaliadwy</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RHC11</p> <p>Disgrifiad diwygiedig - Oedi yn y broses cyn adeiladu oherwydd gall geisiadau cynllunio a chorff cymeradwyo draenio cynaliadwy arwain at ddarparu cynlluniau yn hwyr, a cholli Grant Tai Cymdeithasol o fewn y dyraniad PDP blynyddol</p>	<ul style="list-style-type: none"> Monitro deilliannau'r rhaglen yn unol â'r amserlen ar gyllideb gytunedig Amlygu risgiau cyflawni yn rheolaidd i Fwrdd y Rhaglen Tai, Bwrdd Asedau ac i'r Prif Swyddog Tai a Chymunedau, a nodi a gweithredu unrhyw gam lliniaru Monitro cerrig milltir allweddol yn ystod y broses cyn adeiladu, fesul cynllun, gyda thimau datblygu prosiectau CSyFf a Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig sy'n rhan o'r bartneriaeth ar gyfer y Rhaglen Ddatblygu Gynlluniedig Sef cymeradwyaeth dechnegol CLILC, caniatâd cynllunio, cymeradwyaeth SABS, penodi contractwr a chymeradwyo'r cynllun. Bydd mesurau lliniaru yn rhagdybiaethau amser realistig ar gyfer SABS, cymeradwyaeth dechnegol CLILC a phrosesau cynllunio, ail-leoli i fynd i'r afael â manau cyfyng ac addasu i'r PDP er mwyn cyflwyno cynlluniau amgen i wneud y mwyaf o ddyraniadau Grant Tai Cymdeithasol i CSyFf. 	8
<p>PE03 - Methu adfywio Canol Trefi drwy weithredu Strategaeth Canol Tref oherwydd adnoddau annigonol a goblygiadau economaidd ehangach</p> <p>Risg newydd ar gyfer 2023/24</p>	<ul style="list-style-type: none"> Datblygu cynlluniau creu lleoedd newydd i nodi camau gweithredu yn y dyfodol ymhob tref. Pob cynllun i fod yn seiliedig ar ddadansoddiad data newydd, asesiad masnachol ac ymgynghoriad cymunedol Rheoli disgwyliadau gan fudd-ddeiliaid gan wahaniaethu rhwng dyheadau a champau gweithredu cytunedig gydag adnoddau Monitro cynnydd y cynlluniau creu lleoedd ac argaeledd adnoddau ar gyfer eu darparu 	4

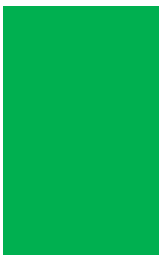
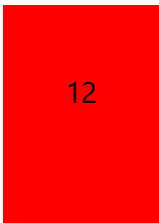
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Strategol ar gyfer 2023/24	Camau Lliniaru	Sgôr Darged ¹
<p>RPE55 - Anallu'r Cyngor i gostio ei strategaeth lleihau carbon gan achosi problemau o ran canfod ac ymrwymo i gyllid er mwyn gwireddu'r camau angenrheidiol i ddod yn Gyngor Di-garbon net.</p> <p>Risg newydd ar gyfer 2023/24</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gweithio gyda Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac awdurdodau lleol eraill yng Nghymru i ddeall a defnyddio dulliau arfer orau ar gyfer costio camau carbon. Dilyn holl ddatrysiadau technolegol sy'n codi a goblygiadau o ran cost. Lle bynnag bosibl, defnyddio data sylfaenol i ragweld costau gwaith datgarboneiddio cysylltiedig. 	4
<p>SS01 – Gwariant ar leoliadau y tu allan i'r sir yn cynyddu wrth i gostau lleoliadau gynyddu mewn marchnad sy'n cael ei arwain gan y galw.</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RSS01</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gweithio gyda darparwyr lleol i ail-lunio'r farchnad breswyl Gwneud y gorau o'r opsiynau tai lleol. 	9
<p>SS22 - Cyflenwad annigonol o leoliadau yn arwain at bobl ifanc yn cael eu lleoli mewn lleoliadau heb eu cofrestru.</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RSS22</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gweithredu Tîm Cefnogi Aml-asiantaeth i weithio gyda theuluoedd o bobl ifanc ar ymyl gofal ac atal chwalfa mewn lleoliad Mynd i'r afael â cham-fanteisio drwy'r grŵp Strategaethol a Gweithredol MET (Ar Goll, Camfanteisio, Masnachu) Datblygu polisiau a dulliau i ddenu gofalywyr maeth newydd ac ymestyn y math o leoliadau a gynigir. Gweithio gyda darparwyr lleol i ail-lunio'r farchnad breswyl Gwneud y gorau o'r opsiynau tai lleol. 	9
<p>ST-S07 - Anallu i gyflawni targedau ailgylchu cenedlaethol yn sgil y cynnydd mewn gwastraff gweddillol a gesglir</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RST07</p>	<ul style="list-style-type: none"> Adolygu Strategaeth Wastraff y Cyngor i nodi gwelliannau i nodi dulliau i leihau'r gwastraff sy'n cael ei waredu a chynyddu cyfraddau ailgylchu 	2
<p>CF18 - Effaith ar sefydlogrwydd y Cynllun Ariannol Tymor Canolig o'r cynnydd yn y galw am wasanaeth, chwyddiant uchel a Setliadau Gostyngedig Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru yn y dyfodol</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RCF18</p>	<ul style="list-style-type: none"> Monitro'r effaith ariannol yn rheolaidd ar draws y sefydliad Dadansoddi cyhoeddiadau cefnogaeth gyllidol gan LLC yn unol â'r uchod Adrodd ar yr effeithiau i'r Grŵp Cydgysylltu Tactegol Ariannol yn wythnosol Ymgysylltiad wythnosol gyda Chymdeithas Trysoryddion Cymru i gael sefyllfa Cymru gyfan 	9

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Strategol ar gyfer 2023/24	Camau Lliniaru	Sgôr Darged ¹
	<ul style="list-style-type: none"> Cysylltiad rheolaidd gyda chysylltiadau CLILC o ran uwchgyfeirio gyda Llywodraeth Cymru 	
<p>RCF09 - Capasiti cyllid digonol i fodloni targedau Safon Ansawdd Tai Cymru 2.0</p> <p>Risg newydd ar gyfer 2023/24</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae maes gwasanaeth a chyllid yn gweithio i asesu effaith ariannol a dewisiadau lliniaru, adrodd y canfyddiadau i'r Bwrdd rhaglen UDRh a Thîm y Prif Swyddog 	10
<p>CPA01 - Effaith ailstrwythuro ac arbedion effeithlonrwydd dros amser. Yn arwain at leihad mewn AD i'r pwynt lle nad yw cyflawni gwasanaeth presennol a chynyddol yn gynaliadwy</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RCPA01</p> <p>Disgrifiad newydd o 2023/24 - Anawsterau mewn cyflawni llwyth gwaith, recriwtio a chadw staff iawn/cymwys a'r effaith ar y gweithlu presennol. Mae hyn o ganlyniad i nifer o ffactorau megis: lleihad mewn adnoddau dynol o ganlyniad i ailstrwythuro a mesurau effeithlonrwydd hanesyddol; demograffeg y gweithlu; colli gweithwyr cymwys proffesiynol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Comisiynu darpariaeth gwasanaeth, gyda chyllideb gefnogol Archwilio dulliau gweithio gwahanol Adolygu llwyth gwaith/galw ac adnoddau 	12
<p>RCPA09 - Cydymffurfiaeth â thargedau carbon ar gyfer eiddo / asedau corfforaethol</p> <p>Risg newydd ar gyfer 2023/24</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae gan holl swyddfeydd corfforaethol System Rheoli Adeiladu. Mae System Rheoli Adeiladu Tŷ Dewi Sant yn cael ei uwchraddio a'i gwblhau yn y flwyddyn ariannol 24/25. Mae Systemau Rheoli Adeiladu yn cael eu gosod mewn ysgolion, ac o Fai 2024 mae'r prosiect 80% yn orffenedig. Bydd holl ysgolion a chartrefi gofal newydd sy'n cael eu hadeiladu yn cyflawni gofyniad Di-Garbon Net, er enghraifft; Campws Mynydd Isa, Ysgol Croes Atti, Y Fflint a chartref gofal preswyl Croes Atti. Rhaglen Rheoli Atgyweirio a Chyfalaf Blynyddol i gyflawni prosiectau, megis ail-doi (ac wrth wneud hynny, dod â'r inswleiddiad i'r safon ofynnol), ffenestri un gwydr i gael eu newid am unedau sy'n effeithlon yn thermol. 	4

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Materion Strategol ar gyfer 2023/24	Camau Lliniaru	Sgôr Darged ¹
	<ul style="list-style-type: none"> Lleihau boeleri olew ym mhortffolio ysgolion wedi'i gwblhau a boeleri eraill o fewn portffolio ysgolion i gael eu newid gyda'r cynnyrch mwyaf effeithlon ar gael. Mae'r Cyngor wedi cytuno ac yn cyflawni Rhaglen Ailosod sydd wedi'i gynnwys o fewn y Rhaglen Gyfalaf. Y nod yw cyflawni arbedion CO2 o 481 o dunelli. Gweithredu'r prosiect ail-drefnu swyddfeydd arfaethedig er mwyn lleihau CO2 y Cyngor ymhellach. 	
<p>CPA13 - Diffyg adnoddau i ymateb yn gyflym i'r galw cynyddol o brosiectau cyfalaf gyda chyllid grant sy'n gofyn am wariant cyflym/o fewn y flwyddyn. Gall arwain at golli cyllid grant a/neu fethiant prosiect proffil uchel</p> <p>Cod newydd o 2023/24 - RCPA13</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gwasanaethau comisiynu angen herio trwy lwybrau sefydledig 	<p>12</p>

* Mae' risgiau strategol a nodir ar gyfer 2023/24 yn cael eu cadw o dan adolygiad rheolaidd*

Ardystiad

Mae'r ardystiad yn rhoi sicrwydd cyffredinol dda bod trefniadau Cyngor Sir y Fflint yn parhau i fod yn addas i'r diben yn unol â gofynion fframwaith llywodraethu ar gyfer awdurdodau lleol yng Nghymru.

Mae cyfleoedd i gynnal a datblygu trefniadau llywodraethu'r Cyngor wedi'u nodi drwy'r adolygiad hwn. Rydym yn addo ein hymrwymiad i fynd i'r afael â'r materion hyn dros y flwyddyn sydd i ddod a byddwn yn monitro eu gweithredu a'u gweithrediad yn rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnodwyd ar ran Cyngor Sir y Fflint

Neal Cockerton – Prif Weithredwr

Y Cyng. Ian B Roberts – Arweinydd y Cyngor